“RUGAŢI-VĂ TOŢI PENTRU MINE...”
Monseniorul Vladimir Ghika
şi martiriul său

Persoanei iubite

FLORINA-AIDA BĂTRÎNU

"RUGAŢI-VĂ TOŢI PENTRU MINE..."

Monseniorul Vladimir Ghika
şi martiriul său

Editura
ARCB

2013

Tehnoredactare şi copertă: Iulia Cojocariu
Lectori: Pr. Vincențiu Pal, Ioan Vinga, Francisca Băltăceanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BĂTRÎNU, FLORINA-AIDA
„Rugaţi-vă toţi pentru mine...'' : Monseniorul Vladimir Ghika şi martiriul său / Florina-Aida Bătrînu ; pref.: pr. dr. Isidor Martincă. - Bucureşti : Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-973-1891-70-5

I. Martincă, Isidor (pref.)

2

© 2013 Aida Bătrînu
Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Bucureşti
Str. G-ral Berthelot 19, sector 1, Bucureşti
Tel./fax 021-201 54 70
editura.arcb@gmail.com
www.arcb.ro

Imaginea de pe copertă: Fotografie Vladimir Ghika, Japonia, 1933 sau 1936

CUPRINS

Cuvânt înainte *7*

Introducere *9*

Sigle şi abrevieri *16*

Partea I – Repere ale sfinţeniei Monseniorului Ghika *20*

1. Definirea termenilor. Martir. Martor. Mărturie. Credinţă 20
   1.1. Martir 22
   1.2. Martor 29
   1.3. Mărturie 32
   1.4. Credinţa. Definiţie. Semnificaţie 39

2. Vladimir Ghika – viaţa şi opera 47
   2.1. Vladimir Ghika – Date biografice 47
   2.2. Opera scrisă a Monseniorului Vladimir Ghika 62
   2.3. Opera caritativă a Monseniorului Ghika 98

3. Contextul sociopolitic din România în perioada 1939-1954 106
   3.1. România în perioada 1939-1944 106
   3.2. Aspecte ale vieţii politico-sociale româneşti în perioada 1940-1944 122
   3.3. România în perioada 1945-1954. Aspecte 129

Partea a II-a – Martiriul Monseniorului Vladimir Ghika . *138*

1. Mărturia creştină în viaţa Monseniorului până la 1948 139
   1.1. Premize ale alegerii vieţii de sfinţenie 139
   1.2. Trăirea credinţei. Mărturia 146

2. Martiriul reflectat în scrisorile adresate fratelui său Dimitrie (1948-1952) 158
   2.1. Scrisori trimise în anul 1948 160
      2.1.1. Prima scrisoare 160
      2.1.2. A doua scrisoare 162
      2.1.3. A treia scrisoare 164
      2.1.4. A patra scrisoare 165
      2.1.5. A cincea scrisoare 167
      2.1.6. A şasea scrisoare 168

2.1.7. A şaptea scrisoare 170
2.1.8. A opta scrisoare 172
2.1.9. A noua scrisoare 174
2.1.10. A zecea scrisoare 178
2.1.11. A unsprezecea scrisoare 181
2.1.12. A douăsprezecea scrisoare 181
2.1.13. A treisprezecea scrisoare 184
2.1.14. A paisprezecea scrisoare 194
2.1.15. A cincisprezecea scrisoare 197
2.2. Scrisori trimise în anul 1949 205
2.2.1. Prima scrisoare (a şaisprezecea) 205
2.2.2. A doua scrisoare (a şaptesprezecea) 207
2.2.3. A treia scrisoare (a optsprezecea) 215
2.2.4. A patra scrisoare (a nouăsprezecea) 216
2.2.5. A cincea scrisoare (a douăzecea) 218
2.2.6. A şasea scrisoare (a douăzeci şi una) 219
2.2.7. A şaptea scrisoare (a douăzeci şi doua) 223
2.2.8. A opta scrisoare (a douăzeci şi treia) 224
2.2.9. A noua scrisoare (a douăzeci şi patra) 227
2.3. Scrisori trimise în anul 1950 230
2.3.1. Prima scrisoare (a douăzeci şi cincea) 230
2.3.2. A doua scrisoare (a douăzeci şi şasea) 244
2.3.3. A treia scrisoare (a douăzeci şi şaptea) 252
2.4. Scrisori trimise în perioada: 1951-1952 260
2.4.1. Prima scrisoare (a douăzeci şi opta) 260
2.4.2. A doua scrisoarea (a douăzeci şi noua) 271
2.4.3. A treia scrisoare (a treizecea) 282
2.5. Câteva consideraţii 288

3. Mărturii despre martiriul Monseniorului Ghika (1952-1954) 288
3.1. Contextul arestării Monseniorului 290
3.2. Procesul şi detenţia 299

Concluzii *325*

Recunoştinţă *331*

Bibliografie *333*

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea de faţă încearcă să creioneze drumul de sfinţenie încununat cu martiriul, al Monseniorului Vladimir Ghika, într-un limbaj accesibil şi într-o manieră plăcut narativă, specifică stilului şi personalităţii autoarei.

Totodată lucrarea se conturează ca un edificiu spiritual, rod în timp al studiului şi maturizării persoanei care a dobândit titlul de doctor în teologie: Aida Bătrînu.

Recomandăm cu căldură lecturarea acestui volum pasionaţilor de cărţi valoroase, iar autoarei îi dorim să-şi continue acest drum cu tot mai mult curaj şi încredere.

Omnia cum Deo!

Pr. prof. univ. dr. Isidor Mărtincă

INTRODUCERE

Fie ca bucuriile să nu-mi vină niciodată prin suferinţa celuilalt!
Fie ca suferinţele mele, toate să aducă vreo bucurie celorlalţi!
Fie ca destinul meu să nu zdrobească nimic în calea lui!
(V. Ghika, *Gânduri pentru zilele ce vin*)

Martiriul Monseniorului Vladimir Ghika se poate intui plecând şi numai de la scrisorile adresate fratelui său din exil, precum şi de la mărturiile fraţilor de suferinţă din închisoare. Cu toate acestea, mi-am propus să prezint acest martiriu ca o încununare a întregii sale vieţi de sfinţenie, fapt pentru care am încercat să-i surprind virtuţile încă din tinereţe şi într-un cadru istoric. Orice persoană în vârstă a avut o copilărie, o tinereţe, o maturitate. Faptul că Monseniorul Vladimir Ghika a murit la 80 de ani, în detenţie, m-a orientat către o surprindere şi a anilor săi de tinereţe, atât pentru că ar fi o nedreptate altfel pentru omul Vladimir Ghika şi, de asemenea, pentru că atunci a început, maturizându-se tot mai mult, drumul său de sfinţenie. Pe lângă acestea trebuie amintite calităţile sale deosebite intelectuale, artistice, precum şi realizările în aceste domenii materializate atât prin studii strălucite, lucrări publicate, cât şi, mai ales, prin fapte, opere de caritate.

Iată şi premizele care m-au condus în timp la acest demers: căutările sensului vieţii mele, a fericirii, studiul teologiei ca aprofundare a practicii creştine. Studiul organizat al teologiei catolice pe care l-am întreprins a avut ca principală motivaţie întărirea credinţei personale şi

posibilitatea unei mărturii creştine cât mai bune. Trebuia să cunosc mai mult, să înţeleg mai bine, să pot argumenta în orice dialog credinţa mea creştină catolică, să pot face faţă provocărilor societăţii în care trăiesc cu argumente şi ale raţiunii şi ale credinţei şi chiar să contribui la sfinţirea lumii, la evanghelizarea ei.

Ţinând cont de îndemnurile Sfântului Părinte Papa Benedict al XVI-lea mi-am format baza teologică necesară, iar conform îndemnului Papei Ioan Paul al II-lea am căutat să descopăr memoria unuia dintre numeroşii martiri ai secolului al XX-lea şi mărturia sa: Monseniorul Vladimir Ghika a cărui cauză de beatificare este promovată de Arhidieceza de Bucureşti.

Cartea de faţă este rezultatul cercetării mele doctorale, care a avut ca temă: *Martiriul Monseniorului Vladimir Ghika*.

Secolul al XX-lea, care a fost marcat, pe lângă cele două conflagraţii mondiale, de revoluţii, genocide, persecuţii religioase şi de marile totalitarisme – comunismul şi naţional-socialismul – a lăsat până astăzi dovezi de necontestat ale marelui curaj în credinţă demonstrat de numeroşii martiri care şi-au dat viaţa pentru Cristos şi Biserica Sa. Încă de la sfârşitul acestui secol, Ioan Paul al II-lea a subliniat necesitatea de a descoperi memoria martirilor şi mărturia lor, întrucât martirii creştini sunt cei care au vestit Evanghelia dându-şi viaţa din iubire, iar mărturia lor trebuie redescoperită de Biserică. Martirul este ucenicul fidel, martorul prin excelenţă al lui Cristos şi, mai ales în zilele noastre, este semn vizibil al acelei iubiri care rezumă orice altă valoare.

Din date istorice, statistice, s-a constatat că persecuţia cea mai mare împotriva creştinismului a fost cea organizată de comunismul internaţional. Monseniorul Vladimir Ghika, martir al Bisericii Catolice din România, alături de mulţi alţii din perioada comunistă reduşi la tăcere cu brutalitate, fascinează prin mărturia sa de credinţă, în constantă creştere de-a lungul întregii sale vieţi, culminând cu moartea martirică survenită din cauza torturii, frigului, foamei, a condiţiilor inumane din închisoare.

Născut la Constantinopol, în noaptea de Crăciun a anului 1873, ca o coincidenţă iniţial, apoi ca un semn al destinului său, din familie princiară, deşi al cincilea născut, devine primul fiu rămas în viaţă după anul 1915 al familiei Ioan şi Alexandrina Ghika. Botezat în Biserica Ortodoxă, sfinţit preot catolic în 1923, la Paris, duce o viaţă marcată de caritate creştină. El trăieşte, neîntrerupt, în România, din 1939 până la 16 mai 1954, când se stinge din viaţă la închisoarea Jilava, după un an şi jumătate de detenţie, cu tot ce a putut însemna ea mai degradant pentru o fiinţă umană.

Asemănarea cu Cristos este o caracteristică a vieţii sale: dată de Dumnezeu la început, iar de Vladimir Ghika acceptată cu bucurie şi împlinită până la sfârşit tot cu ajutorul harului lui Dumnezeu.

Prezenta lucrare doreşte să sublinieze mărturia eroică a Monseniorului Ghika atât în anii de până la 1948, cât şi, mai ales, în perioada finală a vieţii sale, când mărturia sa se încadrează clar în categoria mărturisitorilor asemenea celor din primele veacuri creştine, pe fondul persecuţiei Bisericii

Catolice declanşate de regimul comunist de tip sovietic din România.

În acest sens, în prima parte am încercat explicarea termenilor de "martir", "martor", "mărturie", precum şi a termenului "credinţă" în virtutea căruia creştinul devine martor şi dă mărturie putând deveni martir în cazul pierderii vieţii, eroic din această cauză, aşa cum s-a întâmplat şi cu Monseniorul Vladimir Ghika. Am tratat apoi despre viaţa şi opera sa, propunându-mi să evidenţiez viaţa de sfinţenie exemplară trăită de Vladimir Ghika prin practicarea caritătii, insistând pe mărturia personală scrisă a Monseniorului, precum şi pe mărturiile celor care l-au cunoscut, întâlnit sau au lucrat împreună cu el atât până la izbucnirea celui de-al doilea Război Mondial, cât şi după aceea.

O prezentare a contextului istoric, sociopolitic din România, în perioada 1939-1954, perioadă în care Monseniorul Ghika a trăit, şi-a desfăşurat activitatea apostolică şi şi-a desăvârşit mărturia creştină prin martiriu am considerat-o ca fiind necesară, cel puţin pentru două motive: evocarea unui crâmpei mai recent din lupta neamului românesc pentru unitate şi libertate, precum şi o informare necenzurată referitoare la preluarea cu ajutor sovietic a puterii de către comunişti şi măsurile luate de aceştia pentru a rămâne la putere. Istoria se poate repeta, de aceea este bine să o cunoaştem şi să preîntâmpinăm instalarea oricărei forme de dictatură.

Partea a doua a cărţii va trata mărturia dată pentru Cristos şi Biserica sa, de către Monseniorul Vladimir Ghika,

atât înainte de 1948, cât şi după acest an, culminând cu martiriul suferit în detenţie.

Dacă, înainte de 1948, mărturia de credinţă a Monseniorului era de necontestat, după această perioadă ea se poate încadra deja la martiriu. Astfel, cele treizeci de scrisori adresate de Vladimir Ghika fratelui său Dimitrie plecat în exil sunt edificatoare pentru ilustrarea vieţii martirice duse de Monsenior în România, în perioada 1948-1952. Aceste scrisori sunt valoroase atât din punct de vedere literar, istoric, teologic, caritativ, spiritual, cât şi din punctul de vedere al complexităţii informaţiilor cuprinse, al observaţiilor pertinente, al stilului elegant şi de înaltă ţinută literar-artistică. Ele comunică mai ales iubire. Printr-un sumar comentariu al acestor scrisori mi-am propus să evoc viaţa de apostolat în condiţii de prigoană dusă de Monsenior, ca mărturie a sa, directă. Grupate pe ani – în 1948 (15 scrisori), în 1949 (9 scrisori), în 1950 (3 scrisori) şi în perioada 1951-1952 (3 scrisori) – se observă scăderea frecvenţei scrisorilor odată cu instaurarea tot mai profundă a dictaturii de tip comunist. Rărirea corespondenţei indică sporirea riscului de a o menţine. De asemenea am considerat că aceste scrisori sunt la fel de valoroase precum celelalte scrieri ale Monseniorului pe de o parte, iar pe de altă parte oglindesc coerenţa vieţii sale pe calea sfinţeniei, precum şi încadrarea mărturiei sale la martiriu.

Ultimul capitol se referă la suferinţele îndurate de Monseniorul Vladimir Ghika după arestare, precum şi la mărturia sa eroică pentru Cristos şi Biserica sa în tot timpul detenţiei, până la moarte, conform martorilor care i-au supravieţuit.

Monseniorul a ales în deplină libertate urmarea lui Cristos chiar şi în martiriu. Umilinţa şi blândeţea au fost constante ale chipului său luminos, purtător al Prezenţei lui Dumnezeu. Alegerea sa de a urma îndemnul Duhului Sfânt, de a împlini Planul lui Dumnezeu în orice timp şi în orice loc, plin de elan apostolic şi activând chiar şi ţintuit la pat, bolnav fiind, îi conferă o trăire martirică. Din acest punct de vedere îl consider martir[1] prin excelenţă în întreaga sa viaţă.

Complexa personalitate a Monseniorului Vladimir Ghika rămâne în continuare obiect de studiu şi de cercetare; multe aspecte inedite ale vieţii sale de sfinţenie vor fi aduse la lumină, cu siguranţă, în anii viitori. Ridicarea la cinstea altarelor va confirma promptitudinea mijlocirii sale, de haruri, la Domnul şi Regele nostru Isus Cristos, celor care i le vor cere cu toată încrederea. O garanţie în acest sens stau acele puţine mărturii rămase, de minuni săvârşite prin intervenţia rugăciunilor Monseniorului, iar discreţia de care a dat dovadă cu privire la capacitatea de mijlocire în timpul vieţii sale este un motiv în plus de autentică sfinţenie şi de imitare a lui Cristos.

Cu deosebită veneraţie dedic acest demers memoriei martirului român Vladimir Ghika pentru a-l face mai mult cunoscut şi pentru a contribui, oricât de modest, la grăbirea beatificării sale.

[1] Cu rezerva proclamării lui ca atare de către Biserică; a se vedea şi H. Cosmovici, *Monseniorul. Amintiri şi documente din viaţa Monseniorului Ghika în România*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2011, p. 158.

SIGLE ŞI ABREVIERI

Abrevierile Cărţilor biblice

Gen	Cartea Genezei
Ex	Cartea Exodului
Lev	Cartea Leviticului
Num	Cartea Numerilor
Dt	Cartea Deuteronomului
Ios	Cartea lui Iosue
Jud	Cartea Judecătorilor
Rut	Cartea lui Rut
Ps	Cartea Psalmilor
Prov	Cartea Proverbelor
Iob	Cartea lui Iob
Is	Cartea profetului Isaia
Ier	Cartea profetului Ieremia
Ez	Cartea profetului Ezechiel
Mal	Cartea profetului Malahia
Mih	Cartea profetului Miheea
Mt	Evanghelia după sfântul Matei
Mc	Evanghelia după sfântul Marcu
Lc	Evanghelia după sfântul Luca
In	Evanghelia după sfântul Ioan
Fap	Faptele Apostolilor
Rom	Scrisoarea sfântului apostol Paul către Romani
1Cor	Scrisoarea întâi a sfântului apostol Paul către Corinteni

2Cor	Scrisoarea a doua a sfântului apostol Paul către Corinteni
Gal	Scrisoarea sfântului apostol Paul către Galateni
1Tim	Scrisoarea întâi a sfântului apostol Paul către Timotei
2Tim	Scrisoarea a doua a sfântului apostol Paul către Timotei
Tes	Scrisoarea sfântului apostol Paul către Tesaloniceni
Evr	Scrisoarea către Evrei
Ap	Apocalipsul
CBC	Catehismul Bisericii Catolice
DV	"Dei Verbum": Conciliul Ecumenic Vatican II
LG	"Lumen Gentium": Conciliul Ecumenic Vatican II

Alte abrevieri

AGRU	Asociaţia Generală a Românilor Uniţi
ASTRU	Asociaţia Studenţilor Români Uniţi
CNSAS	Consiliul Naţional pentru studierea Arhivelor Securităţii
ACNSAS	Arhiva CNSAS
cf.	confer
dos.	dosar
Ed.	editură
ed.	ediţie
ex.	exemplu
Mons.	Monsenior
nr.	număr
op. cit.	operă citată
p.	pagină

pp.	papă
pr.	preot
rev.	revistă
sf.	sfânt
trad.	traducere
vol.	volumul

PARTEA I
REPERE ALE SFINŢENIEI MONSENIORULUI GHIKA

1. Definirea termenilor. Martir. Martor. Mărturie. Credinţă

Creştinismul are ca punct de plecare persoana lui Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, sau altfel spus: Isus Cristos este "esenţa creştinismului"[1] dar şi "centrul istoriei"[2].

Isus Cristos ne-a revelat că unicul Dumnezeu este comuniune de trei Persoane, este Treime; că El, Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului a venit în lume conform Planului de mântuire al lui Dumnezeu hotărât din veşnicie pentru mântuirea omului, aşa cum a fost vestit prin profeţii Vechiului Testament[3].

Întrucât omul nu se mai putea ridica spre Creatorul său, atunci s-a coborât El la om: *Cuvântul s-a făcut Trup* (*In* 1,14).

"Prin Cristos, Cuvântul făcut trup, oamenii pot ajunge la Tatăl în Duhul Sfânt şi se fac părtaşi la firea dumnezeiască"[4].

---

[1] I. MĂRTINCĂ, *Isus din Nazaret, Fiul lui Dumnezeu - Curs de Cristologie*, Editura Gramar, Bucureşti, 2000, p. 8.
[2] O. CULMANN, *Die Christologie des Neuen Testaments*, 1957, trad. it.: *Cristologia del Nuovo Testamento*, Ed. Il Mulino, Bologna, 1970, p. 40.
[3] I. MĂRTINCĂ, *Scheme de Teologie Fundamentală*, Editura Gramar, Bucureşti, 2002, p. 164. Cf. E. FERENŢ, *Isus Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea omului*, Editura Sapientia, Iaşi, p. 24.
[4] *DV,* 2.

A doua Persoană dumnezeiască a dus la îndeplinire planul lui Dumnezeu Tatăl în mod desăvârşit, devenind fratele nostru şi prin excelenţă modelul de urmat pentru noi, cei răscumpăraţi şi îndumnezeiţi prin meritele Crucii Sale, prin Moartea şi Învierea Sa, aşa cum ne transmite şi ne învaţă Sfânta Biserică. Isus Cristos este modelul de credinţă, speranţă şi iubire, de ascultare desăvârşită şi împlinire perfectă a Voinţei lui Dumnezeu Tatăl, în perfectă colaborare şi comuniune cu Duhul Sfânt.

Duhul Sfânt trimis de Isus de la Tatăl este forţa de coeziune şi de extindere a Bisericii; este Duhul rezistenţei şi al mărturiei eroice pentru fiecare creştin autentic; este forţa martiriului, forţa de a sta împotriva lumii şi de a contesta puterile răului[5].

Cei care cred în Cristos ca unic Mântuitor, acceptă cu totală încredere şi învăţătura sa[6]. Creştinii, prin Sacramentul Botezului sunt "îngropaţi în credinţă, înrădăcinaţi în Crucea lui Cristos"[7], participă la "preoţia lui Cristos, la misiunea lui profetică şi regească"[8] şi au deci misiunea de a da mărturie despre credinţa lor, după modelul lui Isus. Isus Cristos este "martorul" prin excelenţă al lui Dumnezeu, care a dat "mărturie" pentru Evanghelie, chiar cu pierderea vieţii sale pământeşti, devenind şi primul între "martiri".

---

[5] Cf. I. MĂRTINCĂ, *Dumnezeu unul şi întreit - Curs de Teologia Sfintei Treimi*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2004, p. 251.
[6] Cf. J. RATZINGER, PAPA BENEDICT AL XVI-LEA, *Isus din Nazaret*, trad. Alexandru Mihăilescu, Editura Rao International Publishing Company, Bucureşti, 2010, p. 250-255.
[7] I. MĂRTINCĂ, *Duhul Sfânt*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti, 1996, p. 137.
[8] Cf. *CBC,* 1268.

În continuare voi încerca o definire a acestor termeni, tocmai pentru a surprinde asemănarea între Învăţător şi ucenicul care-l urmează, aşa cum se remarcă şi în viaţa Monseniorului Vladimir Ghika.

1.1. Martir

Termenul de "martir" provine din limba greacă, *martys*, *martyros*, şi înseamnă "martor"[9]. Mărturia adusă de un martor "poate fi pe plan istoric, juridic sau religios"[10].

În Biserica creştină, martiriul capătă un sens nou întemeiat de însuşi Isus Cristos, şi semnifică imitarea deplină a sa, precum şi participarea desăvârşită la mărturia şi la lucrarea sa de mântuire[11].

Astfel, Ştefan este primul martir după Cristos; moartea sa a evocat puternic pătimirea lui Cristos, iar roadele s-au văzut imediat, căci ea a determinat prima extindere a Bisericii şi convertirea lui Paul[12].

Din punct de vedere al tradiţiei creştine, numele de martir se aplică în mod exclusiv celui care dă mărturia sângelui; martirul este persoana care îşi dă viaţa din fidelitate

[9] I. TAMAŞ, *Mic dicţionar teologic*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 217. Cf. J. D. DOUGLAS, *Dicţionar biblic*, Editura Cartea creştină, Oradea, 1995, p. 811.
[10] C. AUGRAIN, "Martir" în X. LÉON-DUFOUR (coord.), *Vocabulaire de Théologie Biblique*, Ed.du Cerf, Paris, 1991.(trad. în lb. română, *Vocabular de teologie biblică,* Editura ARCB, Bucureşti, 2001, p. 394).
[11] Cf. E. FERENŢ, *Isus Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea omului*, Editura Sapientia, Iaşi, 2004, p. 73. Cf. H. WALDENFELS*, Il fenomeno del cristianesimo. Una religione mondiale nel mondo delle religioni*, Ed. Queriniana, Brescia, 1995, p. 168-170.
[12] Cf. C. AUGRAIN, "Martir", p. 395.

faţă de mărturisirea lui Cristos; "este mărturia credinţei consacrate prin mărturia sângelui"[13].

Isus Cristos este martirul lui Dumnezeu şi deci modelul perfect. El şi-a acceptat de bunăvoie jertfa, dând mărturia supremă a fidelităţii sale faţă de misiunea pe care i-a încredinţat-o Tatăl: *Eu pentru aceasta m-am născut şi pentru aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie despre adevăr* (*In* 18,37).

În Evanghelia după Sfântul Luca, relatarea pătimirii lui Isus va defini de acum înainte trăsăturile martirului:

"întărirea adusă de harul lui Dumnezeu în ceasul agoniei, tăcerea şi răbdarea în faţa acuzaţiilor şi insultelor, nevinovăţia recunoscută de Pilat şi Irod, neluarea în seamă a propriilor suferinţe, primirea păcătosului pocăit, iertarea acordată lui Petru şi chiar prigonitorilor"[14].

Monseniorul Vladimir Ghika a suferit pe nedrept, a fost acuzat, judecat, condamnat, torturat; dar asemenea lui Isus a răbdat, a iertat, i-a ajutat pe cei din jur prin exemplul său; nu s-a abătut de la modelul lui Isus Cristos, şi a dat mărturie pentru El, ca şi ceilalţi martiri[15].

---

[13] M. PRAT, P. GRELOT, "Mărturie" în X. LÉON-DUFOUR (coord.), *Vocabulaire de Théologie Biblique*, (trad. în lb. română, *Vocabular de teologie biblică,* Editura ARCB, Bucureşti, 2001, p. 400).

[14] C. AUGRAIN, "Martir", p. 394.

[15] Cf. I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003, p. 33. A se vedea şi D. CORNEA, "Traducându-l pe Monseniorul Vladimir Ghika", în V. GHIKA, *Ultimele mărturii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997, p. 12 şi W. DANCĂ, *Conferinţa Biserica şi Statul la mons. Anton Durcovici*, în http://www.itrc.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=1181:conferina-biserica-i-statul-la-mons-anton-durcovici&catid=92:conferinele-institutului&Itemid=136, 11.12.2010.

Noul Testament, în ansamblu, recunoaşte în Isus pe "Slujitorul care suferă", vestit de Isaia; din această perspectivă, pătimirea lui Isus este esenţială misiunii sale[16].

Isus trebuie să treacă prin moarte *ca răscumpărare pentru cei mulţi* (*Mt* 20,28). Acesta este sensul acelui "trebuie" pe care îl repetă Isus: planul lui Dumnezeu de mântuire trece prin suferinţa şi moartea martorului său[17]. El îşi "întăreşte faţa" spre a merge la Ierusalim căci *nu este cu putinţă să piară un profet afară din Ierusalim* (*Lc* 13,33). Această pătimire face din Isus jertfa de ispăşire care înlocuieşte toate victimele din trecut[18]. Credinciosul descoperă aici legea martiriului: *Fără vărsare de sânge nu este iertare* (*Evr* 9,23).

Sfânta Fecioară Maria a fost asociată la pătimirea Fiului ei şi mai târziu slăvită ca Regină a martirilor creştini pentru că *prin însuşi sufletul tău va trece o sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi* (*Lc* 2,35).

Martiriul glorios al lui Isus Cristos a întemeiat Biserica, Trupul Său Mistic, care la rândul ei este chemată să dea mărturia sângelui, lui Dumnezeu, pentru mântuirea oamenilor. Cristos continuă să se dăruiască lumii prin Biserică, iar ucenicii săi îi urmează exemplul[19].

---

[16] Cf. J. RATZINGER, PAPA BENEDICT AL XVI-LEA, *Isus din Nazaret*, p. 259.
[17] Cf. E. FERENŢ, *Sursum corda! Despre interpretarea dogmelor şi realităţile escatologice*, Presa Bună, Iaşi, 1998, p. 57-89. Cf. E. FERENŢ, *Isus Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat...,* p. 53.
[18] Cf. W. DANCĂ, *Fascinaţia sacrului: de la Mircea Eliade la papa Ioan Paul al II-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, 2002, p. 200-201.
[19] C. AUGRAIN, "Martir", p. 395.

Şi în Vechiul Testament au existat martiri, dar în Biserica creştină martiriul dobândeşte un sens nou, pe care însuşi Isus îl dezvăluie[20]: este deplina imitare a lui Cristos[21], participarea desăvârşită la mărturia şi la lucrarea sa de mântuire, căci *nu este sluga mai mare decât stăpânul ei; dacă pe mine m-au prigonit, şi pe voi vă vor prigoni* (*In* 15,20).

Astfel, Isus le vesteşte ucenicilor că-l vor urma în pătimire pentru că *dacă grăuntele de grâu căzut în pământ nu moare, rămâne singur; dar, dacă moare, aduce mult rod* (*In* 12,24) .

"De aceea martiriul, prin care ucenicul devine asemenea cu Învăţătorul, care primeşte în mod liber moartea pentru mântuirea lumii, şi se ridică la conformitatea cu El prin vărsarea sângelui, este preţuit de Biserică drept darul cel mai ales şi suprema dovadă a iubirii"[22].

După Isus, martiriul lui Ştefan a contribuit la prima răspândire a Bisericii şi la convertirea lui Saul, iar Cartea Apocalipsului este:

"adevărata Carte a Martirilor, a celor care, pe urmele Martorului credincios şi adevărat au dat Bisericii şi lumii mărturia sângelui lor. Întreaga carte preamăreşte încercările şi

[20] Cf. J. DANIELOU*, Et qui est mon prochain? Memoires*, Ed. Stark, Paris, 1974, p. 101-102. A se vedea şi C. M. MARTINI, *L'Evangelizzatore in San Luca*, Ed. Ancora, Milano, 1980, p. 152-154 şi A. RICCARDI, *Secolul martiriului. Creştinii în veacul XX*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004, p. 8.
[21] Cf. J. RATZINGER, PAPA BENEDICT AL XVI-LEA, *Isus din Nazaret*, p. 260.
[22] *LG,* 42.

slava lor, simbolizate de pătimirea şi glorificarea celor doi martori ai Domnului”[23].

Gloria martirilor care este celebrată în Cartea Apocalipsului arată în aceştia triumful vieţii asupra morţii: *aceştia sunt cei care vin din încercarea cea mare. Ei şi-au spălat hainele şi le-au albit în sângele Mielului. De aceea stau ei înaintea tronului lui Dumnezeu şi îl slujesc ziua şi noaptea în templul său, iar cel care stă pe tron îi va adăposti în cortul său; nu le va mai fi foame şi nici nu le va mai fi sete, nu-i va mai arde soarele şi nici arşiţa. Căci Mielul din mijlocul tronului va fi păstorul lor şi-i va conduce la izvoarele apelor vieţii, iar Dumnezeu va şterge orice lacrimă din ochii lor* (*Ap* 7,14-17). Mulţi au fost şi vor fi ucişi pentru “mărturia lui Isus şi pentru Cuvântul lui Dumnezeu”[24] dar, în final martirii vor fi cei care împreună cu Cristos îl vor birui pe diavol *prin sângele Mielului şi prin cuvântul mărturiei lor* (*Ap* 12,11). Martirul dă mărturia de credinţă prin vărsarea sângelui, şi moartea sa este numită martiriu.

“Ce multe furtuni au trecut peste opera lui Isus Cristos! […] Doisprezece împăraţi romani au decretat treizeci de edicte şi mii de călăi au secerat milioane de vieţi de martiri!”[25]

Dacă în secolul abia trecut, caracterizat de marile totalitarisme – comunismul şi naţional-socialismul – au fost numeroşi martiri care, cu sângele, au demonstrat legătura lor

[23] C. AUGRAIN, “Martir”, p. 395.
[24] M. PRAT, P. GRELOT, “Mărturie” p. 400. A se vedea şi A. RICCARDI, *Secolul martiriului. Creştinii în veacul XX*, p. 9-10.

cu Cristos şi cu Biserica[26], se cuvine să-i descoperim măcar pe unii dintre ei, să le cunoaştem mărturia dată eroic, să le facem cunoscut şi altora martiriul lor şi cât mai curând să ne rugăm lui Dumnezeu prin mijlocirea lor. Aşa este şi cazul Monseniorului Vladimir Ghika.

Martiriul poate căpăta însă şi alte forme[27]. În zilele noastre, din păcate mai sunt creştini ucişi pentru credinţă: misionari, preoţi, laici, persoane consacrate; dar avem şi experienţa unor persoane care au trăit, care trăiesc martiriul – în sensul larg al termenului – prin suferinţă, prin suportarea cu răbdare a crucii de fiecare zi. Acestea sunt persoane persecutate, sărace, bolnave, private de libertate, mutilate, marginalizate, discriminate, ucise lent sau atentându-se, mai grav, la viaţa sufletului lor prin mijloace de tortură mai sofisticate; bărbaţi şi femei care acceptă simplu să-şi împlinească datoriile stării lor, în viaţa de familie voită de Dumnezeu sau în viaţa consacrată.

"Căci dacă răul este real şi puternic [...] atunci e esenţial să observăm că există o putere mai mare, care e şi mai reală pentru cei ce se ataşează de Dumnezeu"[28].

---

[25] I. MĂRTINCĂ, *Cu Isus despre Isus – prelegeri catehetice şi biblice*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2008, p. 305.

[26] Cf. "Memoriile fără chip ale comunismului", http://www.ercis.ro/actualitate/viata.asp?id=201011124.

[27] IOAN PAUL al II-lea, după *Via crucis*, în *L'Osservatore Romano*, 3.04.1994; Cf. H. COSMOVICI, *Monseniorul. Amintiri şi documente din viaţa Monseniorului Ghika în România*, p. 158.

[28] W. RILEY, *Aventura spirituală a Apocalipsului*, Editura ARCB, Bucureşti, 2000, p. 19.

Rămâne ca noi, creştinii, indiferent de mijloacele perfide mai noi sau mai vechi pe care diavolul le foloseşte împotriva noastră, să dăm mărturie autentică pentru credinţa noastră lumii în care trăim, pentru a fi *înscrişi în cartea de viaţă a Mielului* (*Ap* 21,27). Viaţa creştinului nu a fost şi nu va fi uşoară[29]. Creştinismul a fost, de la Cristos şi până azi, cel puţin, o religie *minoritară*. Tocmai din această cauză noi, creştinii, suntem "ferment" (*Mt* 13,33), suntem "sare" (*Mc* 9,50).

"Avem nevoie de a ne întări memoria prin exprimarea clară a suferinţelor credinţei şi prin articularea răspicată a procesului de discriminare şi de asuprire al căror obiect continuă să fie neîncetat creştinii de pe toate meridianele"[30].

Vladimir Ghika, prin viaţa (1873-1954) şi opera sa a demonstrat că se poate da mărturie pentru credinţa în Cristos şi Biserica sa, până la martiriu şi în vreme de pace ca şi în vreme de război, oriunde în lume, atât în libertate cât şi în închisoare, indiferent de starea de sănătate, de avere, rang sau de ocupaţie.

Cunoaşterea vieţii sale de sfinţenie, a martiriului său, precum şi ridicarea la cinstea altarului ca mijlocitor al nostru

---

[29] K. RAHNER, *Sulla teologia della morte. Con una digressione sul martirio*, Ed. Morcelliana, Brescia, 1965, p. 106; Cf. M. L. KING*, Io ho un sogno*, Società Editrice Internazionale, Torino, 1993, p. 61; Cf. IOAN PAUL al II-lea, *Tertio Millennio Adveniente*, Citta del Vaticano, 1994, p. 43; Cf. A. LEVI, *Dialoghi sulla fede con Vincenzo Paglia e Andrea Riccardi*, Le Edizioni del Mulino, Bologna, 2000, p. 120-129; Cf. H. U. von BALTHASAR, *Gesù e il cristiano, Opere*, vol. XXV, Ed. Jaca Book, Milano, 1998, p. 175-249.

[30] V. NEMOIANU, "Introducere" în R. ROYAL, *Martirii catolici din secolul al XX-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, 2003, p. 13.

ne întăreşte credinţa, ne ajută în urmarea lui Cristos, ne îmbogăţeşte modelele de sfinţi ai Bisericii, ne împrospătează memoria mărturiei creştine.

1.2. Martor

Termenul grecesc *martys* înseamnă etimologic "martor". Martorul este cel care dă mărturie. În sensul fundamental şi empiric, martor este acela care a beneficiat de o experienţă privilegiată pe care o împărtăşeşte altuia[31].

Un martor poate fi "un obiect sau o persoană, care face dovada realităţii unui fapt"[32], care depune mărturie – aceasta o întâlnim în Vechiul Testament. În Vechiul Testament martorul este cel care asistă la un eveniment sau la un act juridic[33].

Exemple de lucruri care stau ca mărturie se găsesc în Vechiul Testament: movila de pietre care a devenit "mărturia legământului" dintre Laban şi Iacob (*Gen* 31,46-48), jertfelnicul făcut de fiii lui Ruben, Gad şi jumătate din seminţia lui Manase "ca mărturie" între aceştia şi fiii lui Israel, (*Ios* 22,28), jertfelnicul şi stâlpul de pomenire din Egipt *va fi un semn şi o mărturie pentru Domnul Sabaot în pământul Egiptului* (*Is* 19,20). În Vechiul Testament sunt şi persoane luate ca martori în diferite situaţii: Booz cumpără

[31] E. BARBOTIN, "Témoignage" în *Dictionnaire de Spiritualité. Ascetique et Mystique. Doctrine et histoire*, Ed. Beauchesne, Paris, 1990, col. 134.
[32] J. DHEILLY, "Témoin" în J. DHEILLY, *Dictionnaire biblique*, Ed. Descleée, Tournai (Belgium), 1964, p. 1153.
[33] D. BARRIOS-AUSCHER, "Témoin", în *Dictionnaire Encyclopédique de la Bible*, Ed. Brepols, Turnhout, 1987, p. 1244.

ţarina de la Noemi şi o dobândeşte pe Rut având ca martori zece oameni dintre bătrânii cetăţii (cf. *Rut* 4,9) .

În Noul Testament martorul se referă doar la persoane. Noul Testament îl are ca martor prin excelenţă pe Isus Cristos, care dă mărturie despre cele ale lui Dumnezeu şi apoi martori ai Evangheliei sunt toţi apostolii, martirii, sfinţii, creştinii în general[34].

Isus Cristos este martorul credincios: *cel care este Amin, martorul credincios şi vrednic de crezare, începutul creaţiei lui Dumnezeu* (*Ap* 3,14), *martorul cel credincios, primul născut dintre cei morţi şi Domnul regilor pământului* (*Ap* 1,5) .

Anania îi spune lui Paul că îi va fi martor lui Isus: *vei fi martorul lui înaintea tuturor oamenilor despre cele ce ai văzut şi auzit* (*Fap* 22,15).

Sinopticii (excepţie *Lc* 24,48), scrisorile pauline folosesc cuvântul *martys* cu semnificaţia sa curentă de martor cu ochii şi urechile, care a văzut şi a auzit, precum şi în sensul juridic de martor într-un proces (*Mt* 18,16; *Mc* 14,63; *Fap* 6,13; *2Cor* 13,1). De asemenea, în sens juridic se întâlnesc formulele în care Dumnezeu este luat de martor (*Rom* 1,9; *1Tes* 2,5). Semnificaţia din: *voi veţi fi martorii acestor lucruri* (*Lc* 24,48) răspunde la un concept specific creştin, îi desemnează pe apostoli[35].

La Luca, termenul "martor", (excepţie *Fap* 22,20 – Ştefan), se referă la apostoli, căci ei sunt martorii stabiliţi şi

[34] A se vedea W. DANCĂ, *Fascinaţia sacrului: de la Mircea Eliade...,* p. 210-211.
[35] Cf. D. BARRIOS-AUSCHER, "Témoin", în *Dictionnaire Encyclopédique de la Bible*, p. 1244.

trimişi de Dumnezeu (*Fap* 5,32). Această noţiune de martor cuprinde la Luca mai multe elemente: este martor cu ochii şi urechile cel care dă mărturie despre ceea ce a văzut şi auzit el însuşi, cu alte cuvinte dă mărturie despre fapte istorice (*Lc* 24,48); apoi, încă de la început, obiectul mărturiei se rezumă la Învierea lui Cristos (*Fap* 1,22), care explică tulburarea spirituală la vederea celui înviat, în apostoli şi mai târziu în Sfântul Paul, subliniindu-se faptul că fără Învierea lui Cristos[36] propovăduirea apostolilor ar fi fost zadarnică (*1 Cor* 15,14-15).

Rapid însă, obiectul mărturiei s-a extins de la martori ai Învierii lui Cristos şi la "martori ai lui Cristos" (cf. *Fap* 1,8; 1,21), adică cei care au trăit cu Isus şi care pot da mărturie despre toată viaţa sa, despre mântuirea adusă prin pătimirea, moartea şi învierea sa[37]. Astfel, apostolii vor putea da mărturie credibilă, vor lua poziţie pentru Cristos în faţa judecătorilor evrei şi a poporului care l-au condamnat la moarte (*Fap* 5,30). Ei vor primi inspiraţia Duhului Sfânt pentru a răspunde în faţa judecătorilor din tribunale (cf. *Fap* 6,10), şi în toate persecuţiile (*Mt* 10,18), care de altfel sunt caracteristice timpului mesianic (*Lc* 21,13).

Dacă apostolii au fost martori oculari ai lui Cristos, ceilalţi mărturisitori sunt martori ai mântuirii[38].

---

[36] A se vedea J. GALOT, *Chi sei tu, o Christo?*, Ed. LEF, Firenze 1977, p. 15-16 şi W. PANNENBERG, *Cristologia. Lineamenti fondamentali*, Ed. Queriniana, Brescia, 1974, p. 21.

[37] Cf. L. JAMMARRONE, *La cristologia contemporanea*, Ed. Pontificia Universita Urbaniana, Roma, 1976, p. 95-138; Cf. X. DURWELL, *La risurrezione di Gesu mistero di salvezza*, Roma, 1968, p. 97.

[38] Cf. D. BARRIOS-AUSCHER, "Témoin", p. 1244.

Astfel, Sfântul Ştefan (*Fap* 22,20) este primul martor al mântuirii; el a dat o mărturie despre adevărul mântuirii înfăptuit prin moartea şi învierea lui Isus Cristos.

Şi datoria martorului este aceea de a spune adevărul şi numai adevărul[39].

Iar Apocalipsul este adevărata "carte a martirilor" a celor care în urma Martorului fidel şi adevărat au dat Bisericii şi lumii mărturia sângelui lor.[40]

1.3. Mărturie

Termenul "mărturie comportă mai multe accepţii riguros legate"[41].

Astfel, mărturia istorică are ca obiect evenimentele decisive cu privire la destinul unor grupuri extinse de oameni; din punct de vedere judiciar, depoziţia martorilor fie din partea acuzării, fie din partea apărării, declară faptele şi din cauza acestei relatări precum şi a jurământului care o precede capătă o solemnitate deosebită.

Mărturia de moralitate se sprijină nu pe fapte, ci pe cinstea şi meritele cuiva, iar mărturia spirituală este cea care dincolo de orice eveniment dă cinste valorilor morale sau religioase; mărturia de credinţă fiind de acest din urmă tip, spiritual.

Mărturia este o modalitate de comunicare a credinţei.

---

[39] Cf. P. CHRÉTIEN, "Témoin (devoirs des)", în A. VACANT, E. MANGENOT (coord.), *Dictionnaire de Théologie Catholique*, Ed. Letouzey & Ané, Paris, 1946, col. 92.
[40] Cf. C. AUGRAIN, "Martir" p. 3*95.*
[41] E. BARBOTIN, "Témoignage", în *Dictionnaire de Spiritualité*, col. 134.

După Paul Ricoeur, din punct de vedere al semnificaţiei teologice, primul sens al mărturiei este cvasi-empiric; ucenicii relatează ce au văzut şi auzit, pentru că au fost martori. Spunem "cvasi" pentru că este vorba de o expunere în comunicare cu altul şi nu de o simplă percepţie, pentru că martorul are o ţintă în slujba emiterii unei judecăţi, întrucât o verificare experimentală nu este posibilă. Al doilea sens al mărturiei, după Paul Ricoeur, este juridic[42].

Mărturia este şi "proba sigură a unui fapt"[43], adică înseamnă a atesta realitatea unui fapt, dând propriei afirmaţii toată greutatea pe care o cer împrejurările.

Un proces sau o contestaţie constituie cadrul natural al mărturiei[44].

Aşa cum am arătat mai sus, în Vechiul Testament se acceptau ca mărturie chiar obiecte: astfel, movila de pietre de la Galaad, pentru tratatul dintre Iacob şi Laban (*Gen* 31,45-52) şi zălogurile primite de Tamar, care a fost acuzată de prostituţie (*Gen* 18,25)[45]. Însă Biblia se ocupă mai ales de mărturia dată de oameni, subliniind gravitatea acesteia[46].

Cuvintele "martor", "mărturie", "a mărturisi" au căpătat de câteva decenii o utilizare cotidiană în mediile creştine. Influenţa filosofiei existenţialiste şi a personalismului, pe de o parte, apostolatul organizat, învăţătura Conciliului Vatican II,

---

[42] Cf. J. P. JOSSUA, "Témoignage", în P. EICHER, *Nouveau Dictionnaire de Théologie*, Ed. du Cerf, Paris, 1996, p. 931-932.
[43] Cf. "Témoignage, Témoin" în *Nouveau dictionnaire biblique*, Ed. Emmaus, Vennes sur Lausanne (Suisse), 1961, p. 736.
[44] M. PRAT, P. GRELOT, "Mărturie", p. 398.
[45] Cf. V. PETERCĂ, *De la Abraham la Iosua*, ITRC Bucureşti, 1996, p. 70.
[46] Cf. H. U. VON BALTHASAR, *Croce e filosofia*, în *Mysterum salutis*, vol. VI, p. 218. Cf. I. MĂRTINCĂ, *Isus din Nazaret, Fiul lui Dumnezeu…,* p. 168-169.

pe de altă parte, au trezit în conştiinţa creştină grija pentru o credinţă mărturisitoare. Astfel, comunităţi diverse, mişcări, propovăduirea, cateheza utilizează frecvent aceşti termeni.

"Ucenicul lui Cristos nu trebuie numai să păstreze credinţa şi să o trăiască, ci să o profeseze, să-i dea mărturie cu îndrăzneală şi să o răspândească […] Slujirea şi mărturisirea credinţei sunt necesare pentru mântuire"[47].

"Toţi trebuie să fie, însă, pregătiţi să-l mărturisească pe Cristos în faţa oamenilor şi să-l urmeze pe calea Crucii în prigonirile care nu lipsesc niciodată Bisericii"[48].

Întrucât mărturia este o valoare biblică fundamentală, spiritualitatea creştină a mărturiei trebuie să-şi caute principiul şi hrana, înainte de toate, în sursele scripturistice.

Mărturia Universului despre Creatorul său este prezentă atât în Noul cât şi în Vechiul Testament (*Ps* 8; *Ps* 148). Această mărturie mută a creaţiei neînsufleţite este universală, atât în spaţiu cât şi în timp; ea constituie încă de la originile lumii un fel de tradiţie cosmică refuzată numai inimilor orbite de păcat. De aici şi "responsabilitatea omului în faţa creaţiei"[49].

Precizăm că mărturia fiind un act personal, acest termen nu poate fi aplicat Universului decât într-un sens analogic[50].

---

[47] I. MĂRTINCĂ, *Cu Isus despre Isus – prelegeri catehetice şi biblice*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2008, p. 309.
[48] *LG,* 42.
[49] V. PETERCĂ*, Itinerar tainic*, Editura ARCB, Bucureşti, 1997, p. 125-127.
[50] Cf. E. BARBOTIN, "Témoignage", col.135.

În Vechiul Testament mărturia oamenilor era reglementată de legi, astfel nu era posibilă o condamnare fără depoziţia unor martori (*Num* 5,13) sau în cauzele capitale, din cauza responsabilităţii, martorii trebuiau să fie primii care să o execute *(Dt* 17,7); mărturia mincinoasă este interzisă (*Dt* 5,20) şi pedepsită potrivit legii talionului (*Dt* 19,18-19), este stigmatizată de înţelepţi (*Prov* 14,5.25) şi este urâciune înaintea lui Dumnezeu (*Prov* 6,19).

Mărturia dată de Dumnezeu este deasupra mărturiilor oamenilor şi nimeni nu o poate contrazice[51]. El este martor între bărbat şi femeia tinereţilor lui (*Mal* 2,14), garant al angajamentelor încheiate de oameni în faţa sa (*Gen* 31,53); este martor suprem la care se apelează pentru respingerea mărturiilor mincinoase (*Iob* 16,19). Dumnezeu dă mărturie despre sine însuşi când îi revelează lui Moise sensul Numelui său (*Ex* 3,14), când îşi atestă unicitatea (*Ex* 20,2), dar dă mărturie şi despre poruncile pe care le cuprinde Legea (*Ps* 19,8). De aceea, tablele Legii sunt numite "Mărturia" şi, aşezate în chivotul Legământului, fac din acesta Chivotul Mărturiei (*Ex* 25,22), iar cortul ce serveşte de adăpost devine Lăcaşul Mărturiei (*Num* 1, 50-53).

"De asemenea există şi o mărturie ai cărei purtători sunt profeţii"[52].

Aşa este atestarea solemnă: *Voi sunteţi martorii Mei, zice Domnul şi Sluga pe care am ales-o, ca să ştiţi, să credeţi şi să pricepeţi că Eu sunt: înainte de Mine n-a fost Dumnezeu şi nici după Mine nu va mai fi!* (*Is* 43,10), apoi profeţiile

[51] Cf. M. PRAT, P. GRELOT, "Mărturie", p. 398.
[52] *Ibidem*.

inspirate de El pentru poporul infidel: *Domnul Dumnezeu va fi vouă mărturie împotriva voastră* (*Mih* 1,2).

Asemenea Vechiului Testament şi Noul Testament condamnă mărturia mincinoasă făcută împotriva celui drept, ca în cazul procesului lui Isus, apoi a Sfântului Ştefan; comunitatea creştină preia regula martorilor din Deuteronom (*Mt* 18,16) pentru propria disciplină internă; însă noţiunea de mărturie se extinde "într-un domeniu mai puţin juridic: omului bun, cei care îl cunosc îi aduc mărturie bună"[53]. Astfel, iudeii dau mărturie bună despre Isus (*Lc* 4,22) sau Paul dă mărturie în favoarea corintenilor (*2Cor* 8,3). În acest caz mărturia capătă valoare religioasă.

Întrucât trăim în prezenţa multor martori, viaţa noastră creştină este încurajată la fervoare (*1Tim* 6,12), iar Dumnezeu este primul dintre aceşti martori, care dă bună mărturie sfinţilor din Vechiul Testament: *l-am aflat pe David, fiul lui Iese, un om după inima mea, care va împlini toată voinţa mea* (*Fap* 13,22), precum şi celor recent convertiţi de la păgânism: *iar Dumnezeu, care cunoaşte inimile, a dat mărturie în favoarea lor, dându-le pe Duhul Sfânt ca şi nouă* (*Fap* 15,8). În mărturia lui Isus se leagă sensul mărturiei din Lege şi din propovăduirea profeţilor. El este Martorul credincios venit în lume să dea mărturie despre adevăr (*In* 18,37) şi de aceea trebuie crezut.

Duhul Sfânt dă mărturie despre Isus: *Când va veni Mângâietorul, pe care eu vi-l voi trimite de la Tatăl, Duhul adevărului, care purcede de la Tatăl, el va da mărturie despre*

[53] *Ibidem,* p. 399.

mine (*In* 15,26) şi dă mărturie pentru noi că suntem fii ai lui Dumnezeu: *Însuşi Duhul dă mărturie duhului nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu* (*Rom* 8,16).

Isus îi lasă pe apostoli ca martori credibili prin ceea ce au văzut, auzit, învăţat de la El, să dea mărturie până la marginile pământului.

Astfel, creştinii au perceput mereu legătura intimă, care uneşte adeziunea la Evanghelie de chemarea de a o comunica. Chiar dacă unii credincioşi posedă mai intens grija acestei transmiteri, toţi cei pe care credinţa i-a transformat descoperă logica profundă care conduce la voinţa de a împărtăşi ceea ce au primit[54].

Credincioşii care au primit această mărturie a apostolilor au, de acum, în ei, mărturia dată de Isus însuşi, care este profeţia timpurilor noi: *Dragonul s-a înfuriat pe Femeie şi a plecat să facă război cu urmaşii descendenţei ei, aceia care ţin poruncile lui Dumnezeu şi au mărturia lui Isus* (*Ap* 12,17). Din această cauză, martorii însărcinaţi cu transmiterea acestei mărturii "reiau trăsăturile profeţilor de odinioară"[55] (*Ap* 11,3-7). Rolul martorilor lui Isus Cristos este cu atât mai mult pus în evidenţă atunci când trebuie să dea mărturie înaintea autorităţilor şi tribunalelor urmând perspectiva pe care Isus o deschidea deja celor Doisprezece[56]: *vă vor da pe mâna sinedriilor şi vă vor bate prin sinagogi şi veţi fi duşi înaintea guvernanţilor şi a regilor din cauza mea,*

[54] Cf. J. P. JOSSUA, "Témoignage", în P. EICHER (coord.), *Dictionnaire de Théologie*, Paris, 1988, p. 717.
[55] M. PRAT, P. GRELOT, "Mărturie" p. 400.
[56] *Ibidem*.

ca mărturie pentru ei (*Mc* 13,9). Astfel, "Crucea este condiţia Gloriei"[57].

În final martirii, împreună cu Cristos, îl vor învinge pe diavol *prin sângele Mielului şi prin cuvântul mărturiei lor* (*Ap* 12,11).

"Martiriul este mărturia de credinţă consfinţită de mărturia sângelui"[58] şi presupune imitarea deplină a lui Isus Cristos, participarea desăvârşită la mărturia Sa şi la lucrarea Sa de mântuire (cf. *In* 15,20), întrucât El, Isus "împlineşte şi desăvârşeşte Revelaţia şi o întăreşte cu mărturia divină: Dumnezeu este cu noi pentru a ne elibera de întunericul păcatului şi al morţii şi a ne învia spre viaţa veşnică"[59].

Conform Sfântului Paul: *vesteşte cuvântul, insistă la timp potrivit şi la timp nepotrivit* (*2Tim* 4,2)

"înseamnă că trebuie mereu şi peste tot să se vorbească despre Dumnezeu, să i se dea mărturie înaintea oamenilor şi înaintea lumii – nu numai pentru că aceasta este misiunea şi vocaţia ucenicului, ci pentru că aceasta este nevoia cea mai profundă a omului şi a lumii: lumea, şi mai ales omul în lume, n-au sens fără Dumnezeu"[60].

Monseniorul Vladimir Ghika a dat mărturie continuu, atât prin cuvânt, cât şi prin faptă, de credinţa şi iubirea pentru

[57] W. DANCĂ, *Fascinaţia sacrului: de la Mircea Eliade…*, p. 208.
[58] M. PRAT, P. GRELOT, "Mărturie" p. 400.
[59] *DV,* 4.
[60] A. FROSSARD, *Nu vă temeţi! - Convorbiri cu Papa Ioan Paul al II-lea*, Editura Viaţa creştină. Cluj-Napoca, 1994, p. 168.

Cristos şi Biserica sa mergând fie până la capătul lumii, fie la închisoare pentru a salva suflete[61].

1.4. Credinţa. Definiţie. Semnificaţie

În Biblie, termenul "credinţă" indică atât actul de a crede, adică atitudinea faţă de Dumnezeu când i se primeşte cuvântul, cât şi conţinutul credinţei, adică ceea ce se acceptă ca adevărat[62].

"Credinţa este răspunsul omului dat lui Dumnezeu care i se revelează şi i se dăruieşte, aducând în acelaşi timp un belşug de lumină omului aflat în căutarea sensului ultim al vieţii sale"[63].

Credinţa este înainte de toate acceptarea unei persoane în care îţi pui toată încrederea şi de aceea primeşti cu bucurie şi tot ce această persoană îţi spune despre ea însăşi[64].

"Prin credinţă, omul îşi supune în întregime lui Dumnezeu mintea şi voinţa"[65].

Credinţa este un dar al lui Dumnezeu. Este posibilă prin harul şi ajutoarele interioare ale Duhului Sfânt, dar este şi un act autentic uman. Ea trebuie înţeleasă şi trăită, iar Isus

---

[61] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor, Vladimir Ghika (1873-1954),* Editura ARCB, Bucureşti, 2004, p. 29.
[62] Cf. I. MĂRTINCĂ, *Scheme de Teologie Fundamentală*, p. 186.
[63] *CBC*, 26.
[64] Cf. C. I. GONZALES, *Cristologia. Tu eşti mântuirea noastră*, Bucureşti, 1993, p. 3.
[65] *CBC*, 143.

Cristos este centrul "învăţăturii creştine şi fundamentul credinţei noastre"[66]. Credinţa este necesară omului pentru a împărtăşi condiţia de fiu al lui Dumnezeu, este o alegere liberă şi ne face să pregustăm încă din această viaţă "bucuria şi lumina viziunii beatifice"[67], este începutul vieţii veşnice.

Lumea aceasta în care trăim ne pune credinţa la încercare prin experienţa răului, a suferinţei, a morţii. Avem însă modele de martori ai credinţei: Isus Cristos prin excelenţă, Sfânta Fecioară Maria, sfinţii.

"Credinţa a avut prin ea însăşi ceva dintr-o ruptură, dintr-un salt temerar, întrucât reprezintă, pur şi simplu, un risc să accepţi invizibilul ca pe adevărata realitate şi temelie a existenţei. Ea a reprezentat dintotdeauna o decizie care implică nucleul cel mai profund al existenţei, care i-a cerut întotdeauna omului o transformare radicală, o transformare ce poate fi realizată numai în urma unei decizii"[68].

Pentru a trăi, a creşte şi a persevera până la sfârşit în credinţă, creştinul trebuie: să-şi hrănească această credinţă primită, ca dar gratuit al lui Dumnezeu, prin Cuvânt, să implore de la Dumnezeu sporirea ei, să fie plină de iubire şi speranţă şi să fie înrădăcinată în credinţa Bisericii[69].

---

[66] Cf. V. BERCEA, "Prefaţă la Ediţia Română" în R. LAVATORI, *Unul-Născut din Tatăl: Isus în misterul fiinţei sale*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2008, p. 5-8.
[67] *CBC*, 163.
[68] J. RATZINGER, *Introducere în creştinism: prelegeri despre Crezul apostolic*, Editura Sapientia, Iaşi, 2004, p. 37.
[69] Cf. *CBC, 1627*.

"Aşadar, de esenţa credinţei ţine mărturisirea, cuvântul şi unitatea creată de aceasta; de ea ţine participarea credinciosului la liturghia comunităţii, şi, astfel, în cele din urmă, la acea viaţă comunitară pe care o numim Biserică. Credinţa creştină nu este o idee, ci viaţă; nu e spiritul care există doar pentru sine însuşi, ci întrupare, spirit în trupul istoriei şi în al său «noi». Credinţa nu înseamnă mistica autoidentificării cu Dumnezeu, ci înseamnă supunere şi slujire, înseamnă depăşire de sine însuşi, eliberare de sine prin slujirea celuilalt, prin slujirea a ceea ce nu a fost făcut şi conceput de mine; înseamnă să devii liber slujind totul"[70].

Pentru Biblie, credinţa este izvorul şi centrul întregii vieţi religioase. Planului pe care Dumnezeu îl înfăptuieşte în timp, omul trebuie să-I răspundă prin credinţă.

Credinţa este virtutea teologală prin care credem în Dumnezeu, în ceea ce ne-a spus sau ne-a revelat şi ceea ce Biserica ne propune să credem[71]; alături de iubire şi speranţă, credinţa ne uneşte cu Cristos; este încredinţare liberă, totală în Dumnezeu[72]. Ucenicul lui Cristos trebuie să păstreze credinţa, să o profeseze, să-i dea mărturie cu îndrăzneală şi să o răspândească[73].

Pe urmele lui Abraham, *părintele tuturor celor care cred* (*Rom* 4,11), personajele exemplare din Vechiul

[70] J. RATZINGER, *op. cit.,* p. 70.
[71] Cf. K. RAHNER, *Tratat fundamental despre credinţă: introducere în conceptul de creştinism*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2005, p. 188.
[72] Cf. *DV*, 5.
[73] Cf. *CBC, 1816*.

Testament au trăit şi au murit în *credinţa* (*Evr* 11) pe care Isus o duce la desăvârşire (*Evr* 12,2)[74].

Tocmai pentru că este Fiu, Isus Cristos comunică Revelaţia totală şi iubirea deplină a Tatălui[75].

Ucenicii lui Isus sunt "cei care au crezut" şi "care cred" devenind martori pentru ceilalţi semeni ai lor.

Varietatea vocabularului ebraic al credinţei reflectă complexitatea atitudinii spirituale a credinciosului. Totuşi, domină două rădăcini: *aman*, care evocă trăinicia şi siguranţa; *batah*, care înseamnă siguranţa şi încrederea[76].

Cuvântul "credinţă" apare destul de rar în Vechiul Testament, dar verbele derivate: a crede, a se încrede, a spera abundă.

În Biblie nu găsim o definiţie gramaticală ori speculativă a credinţei, dar este prezentată o definiţie descriptivă a ei, adică înfăţişată concret în viaţa diferitelor persoane[77].

Limba greacă, neavând echivalent la termenii ebraici a tatonat. Astfel, pentru *batah* are: *elpis, elpizo, pepoitha*, care conform Vulgatei corespund la: *spes, sperare, confido*. Pentru rădăcina *aman* în limba greacă există corespondenţe: *pistis, pisteuo, aletheia,* care în Vulgata corespund la: *fides, credere, veritas*.

---

[74] Cf. J. DUPLACY, "Credinţă" în X. LÉON-DUFOUR (coord.), *Vocabulaire de Théologie Biblique*, (trad. în lb. română, *Vocabular de teologie biblică,* Editura ARCB, Bucureşti, 2001, p. 128).
[75] R. LAVATORI, *Unul-Născut din Tatăl: Isus în misterul filiaţiei sale,* p. 19.
[76] Cf. J. DUPLACY, "Credinţă", p. 128.
[77] Cf. I. MĂRTINCĂ, *Scheme de Teologie Fundamentală*, p. 195.

"Studiul vocabularului arată deja cum credinţa, potrivit Bibliei, are doi poli: încrederea, ce se adresează unei persoane «fidele» şi angajează omul întreg şi, pe de altă parte, un demers al inteligenţei căreia un cuvânt sau nişte semne îi îngăduie să ajungă la realităţi ce nu se văd"[78] .

A crede înseamnă a primi propovăduirea martorilor, a Evangheliei şi apoi a mărturisi că Isus Cristos este Dumnezeu.

Prin urmare, şi noi, care avem un astfel de nor de martori care ne înconjoară, să dăm la o parte orice povară şi păcatul care ne împresoară, să alergăm cu perseverenţă în lupta care ne stă înainte, cu ochii aţintiţi la Isus, începutul şi desăvârşirea credinţei, care, în vederea bucuriei ce îi era propusă, a îndurat crucea şi, neţinând seama de ruşinea ei, s-a aşezat la dreapta tronului lui Dumnezeu (*Evr* 12,1-2).

Credinţa oferă bucuria, de aceea se poate spune că elementul de bază al creştinismului este bucuria.

"Marea bucurie izvorăşte din faptul că există o mare dragoste, şi aceasta este mărturia esenţială a credinţei. Tu eşti o fiinţă iubită statornic. Acestui lucru i se datorează şi răspândirea iniţială a creştinismului, îndeosebi printre cei slabi şi suferinzi"[79].

Credinţa creştină este strâns legată de iubire; a-l mărturisi pe Cristos înseamnă a înţelege chemarea iubirii ca

[78] J. DUPLACY, "Credinţă", p. 129.
[79] J. RATZINGER, *Sarea pământului: Creştinismul şi Biserica Catolică la cumpăna dintre milenii. O convorbire cu Peter Seewald*, Editura Sapientia, Iaşi, 2006, p. 33.

pe o exigenţă a credinţei – aceasta ajutând la înţelegerea conceptului de credinţă catolică precum şi la împotrivirea faţă de secularizarea dragostei (care la Luther provine din exclusivismul justificării prin credinţă)[80].

Credinţa creştină are ca loc de naştere crucea întrucât Pilat, prin inscripţia pusă pe crucea lui Isus, îl proclamă pe Isus în istorie: Cristosul, Regele; iar creştinii pornind de la cruce ajung să recunoască în cel răstignit identitatea dintre persoană, cuvânt şi operă [81] .

Această virtute se dezvoltă prin înfăptuirea Planului lui Dumnezeu, prin ascultare de Cuvântul Său, prin trăire în fidelitate faţă de Legea Sa chiar şi atunci când trebuie să se înfrunte moartea, asemenea lui Cristos. Pentru cel care crede suferinţa îşi are rostul ei, este deja înviat, umblă în lumină, are viaţa veşnică, pentru el nu există judecată.

În Evanghelia lui Ioan toate acestea au drept scop să-i determine pe cititori să-i împărtăşească credinţa: *că Isus este Cristos, Fiul lui Dumnezeu şi, crezând, să aveţi viaţă în numele lui* (*In* 20,31).

Episodul Emaus relatat în Evanghelia după Luca (*Lc* 24,13-35) actualizează o întâlnire a iubirii şi unităţii, consolidând credinţa discipolilor, care devin martori autentici pentru ceilalţi, şi subliniază că Isus continuă "să trăiască în cei ce cred în El şi devin martorii lui în lume"[82].

---

[80] Cf. P. HACKER, *Das Ich im Glauben bei Martin Luther*, Graz, 1966, p. 166-174 apud J. RATZINGER, *Introducere în creştinism: ...,* p. 145.
[81] J. RATZINGER, *Introducere în creştinism: ...,* p. 143.
[82] R. LAVATORI, *Unul-Născut din Tatăl: Isus în misterul…*, p. 50.

Adevărurile de credinţă sunt cuprinse pe scurt în Simbolul Apostolilor sau, mai detaliat, în Crezul niceno-constantinopolitan, acesta din urmă fiind comun tuturor marilor Biserici din Orient şi Occident. În simbolul de credinţă se află sintetic: tot ce crede şi în cine crede un creştin, esenţa credinţei creştine.

Pentru Monseniorul Vladimir Ghika credinţa era poziţia cea mai nobilă, iar Crezul o declaraţie de realităţi, care reprezentau singura viaţă adevărată[83]. Din această cauză le aplica în viaţa de zi cu zi, pentru a nu rămâne doar în carte[84].

Tezaurul sfânt al credinţei (Cf. *2Tim* 1,12-14), cuprins în Sfânta Scriptură şi în Sfânta Tradiţie, a fost încredinţat de apostoli întregii Biserici. Credincioşii, în unitate cu Păstorii lor, stăruie de-a pururi în învăţătura apostolilor şi în comuniune, în frângerea pâinii şi în rugăciuni, astfel încât, în păstrarea, trăirea şi mărturisirea credinţei transmise, se crează o deosebită unitate între episcopi şi credincioşi[85].

Misiunea de a interpreta în mod autentic Cuvântul lui Dumnezeu a fost încredinţată numai Magisteriului viu al Bisericii, a cărui autoritate se exercită în numele lui Isus Cristos, adică Papei şi episcopilor aflaţi în comuniune cu el[86].

În concluzie, omul este prin natură şi prin vocaţie o fiinţă religioasă; el este făcut să trăiască în comuniune cu

[83] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 116-117.
[84] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 43.
[85] Cf. *DV*, 10.
[86] Cf. *CBC, 85.*

Dumnezeu – după al cărui chip a fost creat – în care îşi găseşte fericirea[87].

Biserica învaţă că Dumnezeu unic şi adevărat, Creatorul şi Domnul nostru, poate fi cunoscut cu certitudine – El fiind cauza şi scopul a toate – prin lucrările sale datorită luminii naturale a raţiunii omeneşti, dar există şi un alt ordin de cunoaştere la care omul nu se poate ridica prin propriile forţe şi anume: Revelaţia divină[88].

"A crede e un *credere Deo* şi un *credere Deum*"[89] adică Dumnezeu ca obiect al credinţei, ca martor şi Dumnezeu ca scop.

Credinţa este dar divin, însă şi act uman adică un răspuns pe care omul luminat de Duhul Sfânt îl dă lui Dumnezeu şi care reprezintă o atitudine existenţială a întregii persoane umane[90]. Din această cauză credinţa include unele trăsături precum: convingerea, încrederea, ascultarea, fidelitatea, teama sfântă, speranţa. Există dificultăţi ale credinţei şi din cele actuale permanente enumerăm: ignoranţa, lipsa totală de reflecţie, mândria, deziluzia, relele dispoziţii

---

[87] Cf. B. MONDIN, *Manual de filozofie sistematică*, vol. II, *Epistemologie, Cosmologie*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 140-141. Cf. *idem*, *Manual de filozofie sistematică*, vol. III*, Ontologie, Metafizică*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 146. Cf. W. DANCĂ, *Fascinaţia sacrului: de la Mircea Eliade la …,* p. 12. Cf. AUGUSTIN DE HIPPONA, *De Trinitate*, 1, 4, 7 apud W. DANCĂ, *op. cit*., p. 387-388.

[88] Cf. B. MONDIN, *Sistemul filosofic al lui Toma d'Aquino: pentru o lectură actuală a filosofiei tomiste*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2006, p. 83; Cf. *idem*, *Manual de filozofie sistematică*, vol. IV, *Despre Dumnezeu: Filozofia religiei şi Teologia filozofică*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 153; Cf. *idem*, *Manual de Filozofie sistematică*, vol. I, *Logică, Semantică, Gnoseologie*, Editura Sapientia, Iaşi, p. 157.

[89] I. MĂRTINCĂ, *Scheme de Teologie Fundamentală*, p. 189.

[90] Cf. *CBC*, 153-154.

ale voinţei. Dificultăţile speciale ale necredinţei au la bază: pluralismul ideologic, criza concepţiei de adevăr, secularizarea[91].

Dar, "creatura fără Creator" dispare; de aceea credincioşii "se ştiu împinşi fără de răgaz de iubirea lui Cristos să ducă lumina Dumnezeului celui viu celor care îl ignoră sau îl refuză"[92].

Aceasta este şi justificarea vieţii martirice trăită constant de Vladimir Ghika: dăruire completă, "într-o continuă renunţare, până la propria frângere, singura dovadă de netăgăduit a adevăratei iubiri de oameni, iubire de oameni pentru Dumnezeu"[93].

2. Vladimir Ghika – viaţa şi opera

2.1. Vladimir Ghika – Date biografice

Născut la 25 decembrie 1873, la Constantinopol, Vladimir Ghika este al cincilea copil al prinţului Ioan Ghika şi al prinţesei Alexandrina (născută Moret de Blaramberg şi ai cărei strămoşi emigraseră în Rusia)[94].

Tatăl, Ioan Ghika, general de divizie, apoi ministru de Război şi al Afacerilor externe la Bucureşti, era la acel timp ministru plenipotenţiar al României în Turcia.

---

[91] Cf. I. MĂRTINCĂ, *op. cit.*, p. 191-195.
[92] Cf. *CBC,* 49.
[93] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 99.
[94] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* ed. a II-a, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2008, p. 151-152.

Bunicul din partea tatălui, Grigore Ghika, a fost ultimul domnitor al Moldovei (1849-1856), iar zece din strămoşii prinţului Vladimir au domnit, începând din 1657, în Moldova sau în Ţara Românească[95].

Mama lui Vladimir Ghika, Alexandrina, era nepoată (după bunic) a domnitorului Ţării Româneşti, Alexandru Ghika, iar după bunică se trăgea dintr-o familie nobiliară franco-flamandă din secolul al XVI-lea, descendentă din Henric al IV-lea. Chiar Vladimir Ghika într-o notiţă autobiografică îşi susţinea descendenţa după mamă "dintr-o familie franceză, având strămoşi în toate regiunile Franţei"[96].

"Biografia sa fizică conţine elemente ce sunt specifice unor oameni care îşi depăşesc epoca şi care devin, finalmente, inclasabili"[97].

În anul 1877, familia Ghika revine la moşia de la Bozieni, din Moldova, apoi copiii împreună cu mama lor vor locui din 1878 în Franţa, aşa cum menţiona Vladimir Ghika despre sine "crescut şi instruit în Franţa, la Toulouse şi Paris. Studiile făcute foarte devreme şi în diferite domenii (litere, ştiinţe, drept, medicină şi filozofie)"[98].

Prinţul Ioan Ghika, în calitate de general, va participa la războiul de independenţă (ruso-româno-turc), apoi are

[95] Cf. E. SIMION, "Vladimir Ghika", în Rev. *Caiete critice*, 4 (270) / 2010, p. 21.
[96] Notiţă biografică redactată în 1925 de Vladimir Ghika, în ajunul unei conferinţe şi la rugămintea unor prieteni parizieni, cf. E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor, Vladimir Ghika*, *1873-1954*, Editura ARCB, 2004, p. 9.
[97] M. FROLLO, *Însemnări despre Monseniorul Vladimir Ghika*, coord. N. SCURTU, Editura Eurosong & Book, Bucureşti, 1999, p. 5.
[98] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor,* p. 10.

misiune diplomatică dificilă pe lângă ţarul Alexandru al II-lea spre a se evita anexarea Basarabiei de Sud de către ruşi; după aceasta urma să fie numit ministru la Paris. Acesta este şi contextul în care Vladimir Ghika împreună cu fratele său Dimitrie este înscris la studii în Franţa, unde va studia temeinic şi în domenii multiple.

Deci, născut la Constantinopol, revenit în România pentru perioada 1876-1878, apoi plecat la Toulouse din septembrie 1878 până în 1894 unde a absolvit Facultatea de Drept, merge la Paris să studieze la Facultatea de Ştiinţe Politice, fără a lua diploma, în următorii doi ani[99].

La Toulouse este trimis la studii împreună cu fratele său mai mic, Dimitrie şi acolo nefiind comunitate ortodoxă, Prinţesa Alexandrina preferă ca fiii săi să participe duminica la oficiul religios protestant[100].

În 1881, prinţul Ioan Ghika moare în urma unei congestii pulmonare. Alexandrina Ghika, văduvă, se va dedica administrării bunurilor familiale şi educaţiei fiilor săi. Ea a avut o puternică influenţă asupra prinţului Vladimir, aşa cum mărturiseşte acesta:

"Mama era foarte ataşată de Biserica Ortodoxă, dar fără să-şi dea seama avea o mentalitate fundamental catolică. Citea în mod asiduu cărţi catolice […] asimilându-le esenţa. Cu această trăire interioară m-a crescut şi pe mine, încă din fragedă copilărie."[101]

---

[99] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 154.
[100] Cf. CH. MOLETTE, *Mgr Vladimir Ghika. Prince, prêtre et martyr*, Ed. AED, Paris, 2007, p. 10.
[101] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 16.

Tânărul Vladimir este interesat de medicină, botanică, artă, filosofie, dar este pasionat de istorie. Se remarcă datorită inteligenţei intuitive şi memoriei deosebite; devine o persoană cu o cultură vastă, de o mare erudiţie, cunoaşte multe limbi străine, "vreo cinsprezece"[102]. Vladimir Ghika a studiat la Toulouse, apoi la Paris, dar în vacanţe revine în România şi pentru că nu mai ştia bine româneşte ia lecţii recuperând foarte "repede această întârziere"[103]. Din cauza sănătăţii şubrede, Vladimir se întoarce în 1896 în România unde o va ajuta pe mama sa în administrarea moşiei de la Bozieni şi totodată va face cercetări despre istoria principatelor balcanice la Academia Română din Bucureşti, în timp ce fratele său Dimitrie continuă studiile la Paris şi intră în corpul diplomatic român. În 1898 Dimitrie este numit secretar la legaţia României la Roma şi Vladimir îl va urma la scurt timp. La Roma, Vladimir va studia filosofia şi teologia la dominicani[104]; va trece la religia catolică devenind după expresia sa, la 13 aprilie 1902, "catolic în mod oficial". Călăuzit iniţial la Toulouse de Arhiepiepiscopul Mathieu va face profesiunea de credinţă în faţa părintelui dominican Lepidi, la biserica Sfânta Sabina[105]. Însuşi prinţul Vladimir Ghika afirma adesea că:

---

[102] Cf. D. CORNEA, "Traducându-l pe Monseniorul Vladimir Ghika", în Y. ESTIENNE, *Monseniorul Vladimir Ghika*. *Ultimele mărturii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997, p. 8.
[103] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 16.
[104] Cf. A. M. SICARI*, Portrete ale sfinţilor. Slujitorul lui Dumnezeu Vladimir Ghika*, Mişcarea Eclezială Carmelitană, 2006, p. 3.
[105] Cf. P. GHERMAN, *Din palat la altar şi la puşcărie. Prinţul Vladimir Ghika (1873-1954)*. Cf. I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt*!, Editura ARCB, Bucureşti, 2003, p. 11.

"nu sunt ceea ce se înţelege în mod normal printr-un convertit. Catolic în spirit şi în inimă, a trebuit să aştept momentul propice pentru a intra în mod oficial, pe uşa principală. Asta-i tot"[106].

Întrebat de o persoană de ce s-a făcut catolic, a răspuns cu umor: "pentru a deveni mai ortodox" [107].

Papa Leon al XIII-lea (1878-1903) l-a primit pe Vladimir împreună cu verişoara lui regina Natalia a Serbiei, care tocmai intrase şi ea în Biserica Catolică. Prinţul Vladimir aspira să devină preot sau călugăr, dar este sfătuit de Sfântul Părinte Pius al X-lea, care-i succede lui Leon al XIII-lea, să renunţe pentru moment la preoţie şi să "se considere misionar al lui Cristos în diversele medii la care avea acces"[108].

Se pare că mama sa Alexandrina nu era străină de acest sfat; fusese în audienţă la Papa, înaintea lui Vladimir. Atunci, Vladimir Ghika se dedică studiului teologic şi filosofiei scolastice, iar în 1905 îşi ia licenţa în filosofie scolastică şi doctoratul în teologie, la Roma. De asemenea face şi cercetări de istorie română la Biblioteca Vaticană, sub conducerea Monseniorului Duchesne aflat în acea perioadă la conducerea Şcolii franceze de istorie şi arheologie din Roma[109].

---

[106] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 17.
[107] Cf. H. DANUBIA, *Prince et Martyr. L'Apotre du Danube*, Chap. *En ce jour de Noël 1873*, p. 2. Cf. http://www.vladimirghika.ro/scrieri_despre_Ghika/prince_et_martyr/.
[108] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 17-18.
[109] *Ibidem,* p. 18.

Intervine argumentat, la Roma, pentru românii din Transilvania, iar un prim efect a fost urgentarea construirii primei biserici greco-catolice din Bucureşti[110].

În 1904, prinţul Dimitrie este numit Consul General la Salonic[111]. Vizitându-l, prinţul Vladimir întâlneşte o călugăriţă de origine florentină, sora Pucci, Fiică a Caritǎţii, care conducea spitalul "St.Vincent de Paul" şi este impresionat de felul în care erau îngrijiţi bolnavii, muribunzii[112]. Pentru Vladimir Ghika această călugăriţă şi activitatea ei plină de dăruire îi apare ca o revelaţie, fapt pentru care va lupta să le aducă şi în România pe Fiicele Caritǎţii.

Începe demersurile încă din 1905, pe lângă Regele Carol, primul ministru Sturza şi în 1906[113], la 20 iunie, îşi deschide porţile primul dispensar gratuit din România sub numele de Bethleem Mariae, la care îşi aduce o contribuţie importantă şi doctorul Paulescu.

Astfel, Vladimir Ghika devine fondatorul operelor catolice de caritate din România prin Comunitatea Fiicelor Caritǎţii ale Sfântului Vincenţiu de Paul şi reuşeşte să coopteze la această operă multe personalităţi ale epocii începând cu mama sa prinţesa Alexandrina şi continuând cu Principesa Maria (viitoarea Regină a României), Doamna Darvari (Prinţesa Bibescu), Doctorul Paulescu (o somitate a

[110] Cf. E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 44, n. 14.
[111] Cf. D. GHIKA, *Souvenirs de carrière*, în V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 160.
[112] Cf. M. BROŞTEANU*,* "Reuşita unui proiect de viaţă", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 27.

medicinii româneşti). Constituie Grupul Doamnelor de Caritate.

În 1907 a organizat ambulanţe pentru victimele răscoalelor ţărăneşti din România:"donează bucăţi de piele şi de carne pentru recompunerea, prin grefă, a feţei unei persoane care suferise arsuri"[114]. În perioada 1906-1914 se află în România unde desfăşoară o intensă activitate caritativă şi intelectuală; participă la serviciile sanitare în cadrul războiului balcanic din 1913[115].

"Împreună cu Fiicele Carităţii a stat închis într-un lazaret pentru bolnavi de holeră la Zimnicea, în 1913, unde s-a ales nu cu holeră, ci cu o medalie militară, deşi era vorba de un civil"[116].

Din scrisoarea adresată de Vladimir Ghika profesorului de franceză de la Universitatea din Bucureşti, Pompiliu Eliade, datată 1913, aflăm despre preocupările sale din domeniul istoriei: despre "Silistra şi problema macedoneană"[117], despre volume de documente transcrise şi donate Academiei Române, despre genealogia familiei sale, (Ghica, Ghyka)[118]. Este prezent la Roma în perioada 1914-

---

[113] Cf. R. NETZHAMMER, *Arhiepiscop în România*, Bucureşti, 1993, p. 31.
[114] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 10.
[115] Cf. M. DE GALZAIN, *Une âme de feu. Monseigneur Vladimir Ghika*, Ed. Beauchesne, Paris, 1961, p. 44.
[116] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 10.
[117] N. S. TANAŞOCA, în *Revista istorică*, 8, 1997, 11-12, p. 726 apud G. TROHANI*, Une lettre - Document historique - du Prince et du Monseigneur Vladimir Ghyka pour Pompiliu Eliade*, Muzeul Naţional, XVII, Extras, Bucureşti, 2005, p. 266.
[118] Cf. G. TROHANI*, Une lettre - Document historique…*, p. 266.

1917 unde desfăşoară activitate diplomatică şi de caritate, iar în perioada 1917-1939 se află la Paris unde desfăşoară o intensă activitate culturală, diplomatică şi religioasă. Iată pe scurt activităţi menţionate de Vladimir Ghika în notiţa sa din 1925:

"În timpul Primului Război Mondial s-a ocupat rând pe rând, (în afară de anumite misiuni de ordin politico-religios pentru Antantă) de victimele cutremurului de la Avezzano, de tuberculoşii din ospiciul de la Roma, de răniţii de război, de formarea unei legiuni române pentru continuarea luptei după Pacea de la Bucureşti, pe care nu a vrut să o recunoască"[119].

"Fiind la Roma, am avut legături strânse cu Vaticanul. De asemenea am făcut legătura între legaţiile ţărilor străine şi Vatican"[120].

La 28 septembrie 1918 este numit să reprezinte Consiliul Naţional Român (cu sediul la Paris şi ai cărui preşedinţi erau Vasile Lucaciu şi Ion Cantacuzino) pe lângă Sfântul Scaun, mandat ce îi este reconfirmat şi după reorganizarea din 3 octombrie 1918 când se redenumeşte Consiliul Naţional pentru unitatea română (sub preşedinţia lui Take Ionescu). În acest sens Vasile Lucaciu, Nicolae Titulescu şi Ion Ursu întăresc Cardinalului Pietro Gaspari că acelaşi Principe Ghika a fost însărcinat să se ocupe de toate problemele ce privesc mişcarea naţională română în raporturile sale cu Sfântul Scaun, iar la 11 decembrie 1918

[119] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 11.
[120] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 157.

erau ratificate scrisorile de acreditare prezentate de Principele Vladimir I. Ghika[121]. Mandatul acesta îi încetează în ianuarie 1920 întrucât au fost numiţi: primul ambasador la Vatican şi primul nunţiu apostolic în România[122].

În 1920, Vladimir Ghika se află la Paris, unde fratele său fusese trimis să reprezinte România la Conferinţa de pace şi se integrează în atmosfera de efervescenţă spirituală a vremii împrietenindu-se cu intelectuali şi artişti, care erau şi creştini militanţi precum: Charles Péguy, Ernest Psichari, Leon Bloy, Paul Claudel, Francis Jammes, Louis Massignon, Jacques Maritain. Participă alături de întemeietorul neo-tomismului, Jacques Maritain, la constituirea "Cercului de studii tomiste", devenit ulterior "Asociaţia Tomistă"[123].

După moartea mamei sale în 1914, prinţul Vladimir Ghika va deveni preot, în anul 1923, iar Papa Pius al XI-lea îi acordă dreptul de a oficia Liturghia catolică în ambele rituri: roman şi bizantin şi îl numeşte Protonotar Apostolic, conferindu-i titlul de Monsenior, în 1931.

După război, reia activitatea de apostolat, mai ales la Paris, şi cea literar-artistică (articole de revistă în *Le Correspondent*, *La Revue hebdomadaire, La Revue des jeunes, La Documentation catholique*), reeditarea cărţii despre "Vizitarea săracilor", "Manualul Doamnelor de Caritate", publicarea unui volum de gânduri răzleţe: *Pensées pour la*

[121] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *România în diplomaţia Vaticanului, 1939-1944*, Editura Garamond, Bucureşti, 1991, p. 32.
[122] Cf. E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 48.

suite des jours (*Gânduri pentru zilele ce vin*), expune desene la două Saloane (1921, 1923), editează albumul *Intermèdes de Talloires* (Interludiile din Talloires) în 1920.

"Înfiinţează Comunitatea Fraţilor şi Surorilor Sfântului Ioan, cu aprobarea Suveranului Pontif.

Etape importante: Auberive, Paris, Villejuif."[124]

Monseniorul Vladimir Ghika ajută săracii şi declasaţii cartierului periferic al Parisului Villejuif, dar slujeşte în acelaşi timp şi la Biserica diecezană a Străinilor din rue de Sèvres 33, unde era preot administrator[125].

Sfinţit preot de Cardinalul Dubois, Arhiepiscopul Parisului, la 7 octombrie 1923, îşi va desfăşura ministerul sacerdotal la Paris până în 1939. Din acest moment, Monseniorul va căuta şi mai atent "ce preferă Dumnezeu", urmând toate direcţiile de apostolat pe care viaţa avea să i le scoată în cale[126].

În 1924-1928 se ocupă de cartierul săracilor din Villejuif din Paris; în 1926 este numit administrator al bisericii Străinilor şi tot în 1926 cumpără fosta închisoare din Auberive pentru a-i reda destinaţia anterioară de mănăstire înfiinţând acolo, cu aprobarea Suveranului Pontif, Comunitatea Fraţilor şi Surorilor Sfântului Ioan. Statutele

---

[123] Cf. *Oeuvres complètes de Jacques et Raïssa Maritain*, *Cercle d'études Jacques et Raïssa Maritain*, vol. XII, p. 299-300, apud M. BROŞTEANU, "Reuşita unui proiect de viaţă", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 28.
[124] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 11.
[125] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 154, 157.
[126] Cf. M. BROŞTEANU, "Reuşita unui proiect de viaţă", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 28.

Operei Fraţilor şi Surorilor Sf. Ioan, societate auxiliară de misiuni, sunt aprobate de Sf. Scaun încă din februarie 1924.

Împreună cu Jean Daujat va înfiinţa la Paris, "Centre d'Etudes Religieuses", o şcoală permanentă de formare doctrinală şi spirituală a laicilor, care cuprindea pe lângă studiu şi un întreg program de viaţă; o ajută pe Yvonne Estienne să înfiinţeze fraternitatea de rugăciune pentru sfinţirea preoţilor şi întoarcerea celor căzuţi, "Virgo Fidelis"[127]; se ocupă de o asociaţie pentru ajutorarea materială şi spirituală a artiştilor[128].

A luptat pe toate căile pentru refacerea unităţii Bisericii, iar primul lucru necesar în acest sens îl considera a fi "înlăturarea prejudecăţilor reciproce"[129].

În 1929 suferă la Roma, o operaţie dureroasă de hernie abdominală strangulată[130]; în 1930 se îmbolnăveşte şi este retras din Villejuif; cardinalul Verdier trimite în locul lui un grup de preoţi tineri, care construiesc o biserică pe terenul pregătit de Vladimir Ghika şi astfel ia naştere una din primele parohii moderne de la periferia Parisului.

Tot în acest timp face numeroase călătorii cu ocazia Congreselor Euharistice, având de fiecare dată misiuni de îndeplinit. Astfel, va fi în 1928 la Sidney, în 1930 la Cartagina, în 1932 la Dublin, în 1933 la Tokio – unde împărtăşeşte leproşii dintr-o leprozerie; în 1934 la Buenos Aires, în 1936 la Manila, în 1938 la Budapesta.

---

[127] Y. ESTIENNE, *Une flamme dans le vitrail. Souvenirs sur Mgr. Vladimir Ghika*, Ed. Chalet, Lyon, 1963, p. 125.
[128] Cf. M. BROŞTEANU, *op. cit.*, p. 28.
[129] Cf. Y. ESTIENNE, *op. cit.*, p. 132-133.
[130] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 74.

Anul 1931 îi aduce lui Vladimir Ghika numirea de Protonotar Apostolic, dar şi de Rector la Biserica Străinilor din Paris[131]. Acelaşi an îi aduce şi o mare suferinţă: renunţarea la proiectul de la Auberive din cauza dificultăţilor financiare precum şi dispersarea membrilor comunităţii[132].

În 1933, Monseniorul Vladimir Ghika însoţeşte un mic grup de carmelitane la Tokio, pentru a întemeia primul "Carmel" din Japonia, iar în 1936 va reveni în Japonia să viziteze spitalele înfiinţate de părintele Totzuka. Impresionat de realizările din Japonia, Monseniorul va studia despre lepră şi va face practică la spitalul Saint-Louis din Paris, pentru a înfiinţa asemenea leprozerii şi în România. Este atent, în spitalul parizian, la nevoile pacienţilor şi le încropeşte o bibliotecă din donaţiile în cărţi ale prietenilor[133].

Revine în România la 3 august 1939 şi pleacă la Isaccea pentru a reface leprozeria cu personal medical francez, după modelul leprozeriei de la Tokio, el urmând să devină duhovnicul aşezământului.

Monseniorul îl asistă pe Panait Istrati în ultimele lui săptămâni de viaţă[134]; îi ajută pe refugiaţii polonezi după invadarea şi împărţirea Poloniei în timpul celui de-al doilea

[131] Cf. M. BROŞTEANU, *op. cit.*, p. 28.
[132] Cf. A. BERLOGEA, "Interviu cu Pierre Hayet, preşedintele Institutului Vladimir Ghika", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 3 / 2009, p. 18. Cf. S. M. DURAND, *Vladimir Ghika, Prince et Berger*, Ed. Casterman, Tournai, 1962, p. 61-148.
[133] Cf. *Scrisoarea M96*, 17.03.1938, din Fondul Ghika-Maritain apud M. BROŞTEANU, *op. cit.*, p. 29.
[134] D. CORNEA, "Traducându-l pe Monseniorul Vladimir Ghika", în Y. ESTIENNE, *Monseniorul Vladimir Ghika. Ultimele mărturii*, p. 10.

Război Mondial[135]; ajută pe evrei; ţine conferinţe la Institutul Francez, Institutul de Bizantinologie, la sala Dalles, la Teatrul Naţional, la Fundaţia Carol, la Biserica greco-catolică (celebrele Conferinţe ASTRU)[136]; rămâne alături de români şi în timpul ocupaţiei naziste şi în timpul ocupaţiei sovietice, locuind în apartamentul fratelui său Dimitrie, în Bucureşti .

Are numeroase întâlniri cu personalităţi ecleziastice şi nu numai precum şi călătorii în ţară, conform notiţelor sale din agendă; diversifică activităţile cu tinerii prin cursuri de filosofie scolastică şi o "Universitate Liberă" în cadrul ASTRU; vizitează neobosit bolnavii din spitale, iar cu ajutorul reclicvei (un ghimpe din Coroana de spini a Mântuitorului) obţine vindecări miraculoase[137].

Bombardamentele din 1944[138], asupra Bucureştiului îi solicită Monseniorului situaţii noi în apostolat; cobora în adăpost la auzul prealarmei şi avea darul de a-i linişti pe cei aflaţi acolo prin câteva rugăciuni simple, aducea alinare muribunzilor, răniţilor, celor aflaţi în închisoare indiferent de culoare politică sau fapte săvârşite[139].

Din august 1945 intră în atenţia serviciilor speciale ca vizitator al Institutului Augustinum al Părinţilor Asumpţionişti din strada Ştirbei Vodă, aflaţi ei înşişi în

---

[135] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU*, Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Albatros, Bucureşti, 1975, p. 774.
[136] Cf. E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 51.
[137] Cf. E. COSMOVICI, *op. cit.*, p. 52.
[138] Cf. F. CONSTANTINIU, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2008, p. 410.
[139] Cf. H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 102-106. Cf. P. PANDREA, în I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 49.

vizorul Securităţii deoarece aveau, ca şi Monseniorul, permisiunea de a celebra în ambele rituri.

În 1947, după abdicarea forţată a Regelui Mihai, Prinţesa Elisabeta (doamna de onoare a Reginei Elena) împreună cu soţul său Prinţul Dimitrie Ghika însoţesc familia regală în exil. Prinţul şi Monseniorul Vladimir Ghika rămâne în România, cu toate că moşia de la Bozieni ca şi locuinţa din Bulevardul Dacia sunt confiscate de comunişti imediat după plecarea fratelui său Dimitrie[140]. Va locui la Surorile Saint Vincent de Paul[141].

În 1946-1947, Monseniorul Ghika ajută mănăstirile ortodoxe din Moldova, în timpul foametei.

Deja sănătatea monseniorului Vladimir Ghika este şubrezită de o dublă operaţie de hernie abdominală, în 1949, dar nu renunţă la activitatea de apostolat, la caritate.

În 1949 sunt desfiinţate ordinele călugăreşti, spitaliceşti şi de învăţământ. Surorile vincentine au fost obligate să-şi întrerupă activitatea, apoi să plece definitiv.

"Bunurile Congregaţiei Saint Vincent de Paul sunt naţionalizate şi trecute în patrimoniul statului. Sanatoriul şi spitalul trec în folosinţa Dr. Parhon (el îndeplineşte concomitent şi funcţia de Preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale), devenind Institutul de Endocrinologie"[142].

---

[140] Cf. I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 17-18.
[141] D. CORNEA, "Traducându-l pe Monseniorul Vladimir Ghika", în Y. ESTIENNE, *Monseniorul Vladimir Ghika.Ultimele mărturii*, p. 11.
[142] *Ibidem*.

După demisia lui Parhon, Surorile Sf. Vincent de Paul şi Monseniorul Ghika sunt siliţi să părăsească şi subsolul clădirii[143]. În 1950 Monseniorul se mută în casa parohială a preoţilor Lazarişti. La 18 noiembrie 1952, Monseniorul este arestat sub învinuirea de trădare şi spionaj în favoarea Vaticanului:

"Este dus la Uranus, închisoarea securităţii. La interogatorii este pălmuit şi bătut cu brutalitate, trecut prin şocuri electrice pentru a «recunoaşte» acuzaţiile ce i se aduc şi falsele «dovezi» ce i se pun în faţă. Prinţul, Monseniorul Vladimir Ghika nu cedează. Este judecat de Tribunalul Militar din Bucureşti, la 24 octombrie 1953. Procesul a decurs abuziv"[144].

Monseniorul nu acceptă avocat, se apără singur; după proces, este depus la Jilava. În urma unei percheziţii corporale umilitoare, i se iau hainele preoţeşti[145].

"Rămas doar în maieu şi izmene, este îmbrâncit într-o celulă supraaglomerată, umedă şi rece. Părul alb, nobleţea expresiei îi determină pe detinuţi, chiar fără să ştie cine era noul lor colocatar, să-i ofere câte o piesă vestimentară din puţinul pe care-l aveau şi care, pentru ei, reprezenta o mică şansă, în plus, de supravieţuire."[146]

---

[143] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, ed. a II-a, p. 65-117.
[144] D. CORNEA, *op. cit.*, p. 11.
[145] L. SANTA, "Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2004, p. 16-17.
[146] D. CORNEA, *op. cit*., p. 11.

În închisoare, Monseniorul a fost motiv de alinare, păstrare a credinţei şi speranţă pentru toţi cei din jur, ajutându-i, dăruindu-le curaj în purtarea crucii sau oferindu-le propria raţie de mâncare[147]. Fiul amiralului Fundăţeanu, deţinut şi el, în primăvara anului 1954 îi purta de grijă Monseniorului. În ziua de 13 mai 1954, Monseniorul îi spune:

"Azi vă ostenesc pentru ultima dată, de acum înainte nu voi mai avea nevoie de nimic. Peste patru zile voi muri"[148].

"Arestat în noiembrie 1952, judecat de un tribunal al guvernului comunist român în 1953, a murit în închisoare din cauza torturilor, a frigului şi a epuizării"[149] în 16 mai 1954, la vârsta de 80 de ani.

2.2. Opera scrisă a Monseniorului Vladimir Ghika

Opera Monseniorului Vladimir Ghika este profundă şi foarte variată dacă includem pe lângă scrieri şi desene, activitaţile sale din domeniul diplomaţiei, caritătii, apostolatului în orice loc şi pentru oricine avea nevoie, confesor şi îndrumător de suflete, om al rugăciunii care prin simpla sa prezenţă convertea pe cei necredincioşi, devotat slujitor al lui Dumnezeu şi al oamenilor, profet, şi încă se poate continua. De aceea, în acest subcapitol doresc să fac referire doar la scrierile Monseniorului.

---

[147] Cf. I. MENGES, *Mărturie despre Monseniorul Vladimir Ghika*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 40.
[148] D. CORNEA, *op. cit.*, p. 11.
[149] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 11.

Fiind foarte modest, Vladimir Ghika nu a vrut să se considere scriitor, dar tot ce a scris: diferite articole, conferinţe, tratate de spiritualitate, le-a scris "în mod remarcabil"[150] ca şi modul său de viaţă[151], cu profunzime şi "pentru că a avut ceva de spus"[152].

Trebuie remarcat faptul că Vladimir Ghika studiind de mic în Franţa, tocmai pentru a fi cât mai bine pregătit în carieră şi astfel a fi de cât mai mare folos ţării sale, ajunge să scrie în limba franceză, să fie "scriitor de cultură franceză"[153].

Lista lucrărilor, în limba franceză[154]: *Manuscrit autobiographique* (1901/1902); *Allocution au Congrès Marial de 1904 en l'Eglise des Sts. Apôtres, à Rome*; *Méditation de l'Heure Sainte*, (Roma, 1912); *Pensées pour la suite des jours* (ediţii: 1923, 1931, 1936, 1962); *La Messe byzantine dite de St-Jean Chrysostome*, (ediţii: 1924, 1934); *Calendrier oecumenique* – Iani Papaiani; *Textes des prières à l'usage de la Famille de Saint Jean a Auberive* (1926-1931); *La Sainte Vierge et le Saint-Sacrament* (la Congresul Euharistic de la Sydney în 1928); Homélie de mgr. Ghika au mariage de la princesse Ileana et l'archiduc Anton de Habsbourg, Sinaia / 27.07.1931; *La femme adultère, mystère évangélique*, 1931; *Préface* du livre *La chambre des saints à Rome* de JOLY Edmond, par monseigneur Ghika, Paris, 1933.

---

[150] Cf. I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 85.
[151] Cf. W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, Editura Sapientia, Iaşi, 2007, p. 65.
[152] Cf. I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 85.
[153] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", p. 42.
[154] Cf. *Scrieri ale monseniorului Vladimir Ghika*, http://www.vladimirghika.ro /scrieri_Ghika/index.php.

La Présence de Dieu, 1932; *La Liturgie du prochain*, 1932; *La Souffrance*, 1932; *L'Heure Sainte*, 1928; *La visite des pauvres*, 1923 (adunate apoi în *Entretiens spirituels, les réalités de la foi dans la vie, les réalités de la vie dans la foi*, Prince Vladimir I. Ghika, Paris 1961);

Derniers témoignages par Mgr. Vladimir Ghika. Présentés par Yvonne Estienne, Paris, 1970; *Pièce de théâtre Barabbas ou* "*Le Préféré*" par mgr. Ghika; Texte écrit par Mgr. Ghika sur les principales images miraculeuses de Roumanie; Lettre de Mgr. Ghika à Paul Claudel; Poésie à Paul Claudel des malades du Pavillon de Malte; Texte sur La théologie du besoin de Mgr.Ghika; Allocution prononcée par mgr. Ghika au mariage de Jean et Sonia Daujat, 1930.

Articole: "Une conquête de la philosophie chrétienne Jacques Maritain" (în revista *La documentation catholique*, no. 216 /27.10.1923); "L'âme d'une cérémonie" (în *La Revue Hebdomadaire*, 1917); "L'anniversaire de Louvain" (în *Le Correspondant*, 1919); "L'Eglise et la nouvelle Roumanie" (în *Revue des Jeunes*, Paris, 1926).

Alte titluri de reviste la care a publicat: *Roseau d'Or* (*Chroniques*, vol. 8), 1928; *La Vie Spirituelle*, Paris, 1929; *Vigile*, 1930; *Revue Catholique* (1912-1914); *Chronique des Filles de la Charité* (1919); *Les Etudes* (1923, 1938).

Mai există: Prières écrites en japonais (1936), autobiografii, testamente, rapoarte pentru Vatican, transcrieri de documente istorice, scrisori în diferite arhive particulare, arhiva Ghika (istorică şi de familie) îngrijită şi adnotată de Monsenior şi aflată azi la Quai d'Orsay.

Pe lângă cele de mai sus, completăm cu următoarele lucrări în limba română: *Spicuiri istorice*, Iaşi, 1935; articole istorice şi culturale la societatea literară *Junimea*; articole de revistă în *Convorbiri literare* (1907-1911); *Revista catolică* (1912-1914); Conferinţa *Istoria Bisericii*, Bucureşti, (20.07.1946); *Fragmente postume*, *Texte inedite din arhiva Institutului "Vladimir Ghika"*, Cluj-Napoca, 2003[155].

Scrisorile trimise de Vladimir Ghika pot fi găsite în arhive (Pierre Hayet, Lazariştilor, Biblioteca Academiei, alte arhive) unele fiind deja traduse şi în limba română, publicate[156], numărul lor fiind destul de mare: 45 către Elisabeth şi Démètre Ghika; scrisori Ghika-Maritain 110 + aprox. 200; 30 trimise fratelui din exil (1948-1952); stareţei de la Mănăstirea Văratec.

Prinţul Vladimir Ghika avea o cultură vastă, o experienţă deosebită în mai toate domeniile de interes (litere, chimie, drept, artă, istorie, geografie, botanică, medicină, fizică, filosofie, teologie, ştiinţe politice, diplomaţie), o memorie prodigioasă, cunoştea multe limbi străine, citea foarte repede – pur şi simplu fotografia pagina încât după câteva secunde pagina era dată mai departe – şi în acelaşi timp reţinea tot[157]. Calităţile sale deosebite, precum şi darul descendenţei princiare le va pune în slujba lui Cristos şi a Bisericii Sale.

---

[155] Cf. *Scrieri ale monseniorului Vladimir Ghika*, http://www.vladimirghika.ro/ scrieri_Ghika/ index.php.
[156] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, Editura Galaxia Gutenberg, 2008.
[157] Cf. T. LANGA, în I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 76.

Această slujire trup şi suflet îi aduce roade. Astfel, chiar din tinereţe este preocupat de răspândirea ideilor creştine şi de formarea unor specialişti care să influenţeze presa din acel timp. Cu acest prilej va scrie diferite articole, maxime, gânduri, meditaţii în revistele din Paris.

Colaborează cu *Revista Catolică* din Bucureşti unde publică o parte din datele culese din Arhiva Vaticanului; a scris articole istorice şi culturale pentru societatea literară Junimea.

Cele mai importante şi cunoscute lucrări ale sale – fiind traduse în limba română – din care încerc să prezint în continuare câteva idei definitorii, pentru o conturare a personalităţii sale complexe, precum şi a vieţii sale trăite în sfinţenie, în deplin acord între vorbă şi faptă, între teorie şi practică, sunt: "Gânduri pentru zilele ce vin", "Convorbiri spirituale", "Sfânta Fecioară şi Sfântul Sacrament".

Volumul *Gânduri pentru zilele ce vin*[158], ultima serie, cuprinde *Gânduri* publicate succesiv în 1923, 1928, 1930 şi unele inedite conform celor exprimate chiar de autor în "Cuvânt înainte al autorului". Fiind scrisă în limba franceză, titlul cărţii este: "Pensées pour la suite des jours"; cuprinde maxime, cugetări, reflecţii filosofice şi religioase, din perioada 1923-1931. Au urmat ediţiile din 1936 şi 1962, Beauchesne, Paris. *Prefaţa* este semnată de Francis Jammes (la prima serie) şi de Jacques Maritain (la a doua serie).

Traducerea în limba română a fost realizată de Doina Cornea în 1995, după ediţia franceză din 1962.

---

[158] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.

Aşa cum spune autorul însuşi, la începutul volumului, se vrea să fie aproape anonim[159] pentru că "ceea ce e mai bun în această carte nu este de la mine, ci de la Dumnezeu"; vrea să fie "un martor al adevărului"[160], "hotărât de-a nu lăsa să transpară… decât ceea ce poate veni de la Dumnezeu ca un dar gratuit"[161].

"Şi toate acestea, pentru a pătrunde, fără nume şi fără formă, cât mai adânc, în cea mai bună intimitate a fiecăruia – cu toate uşile închise – ; pentru a se apropia de sufletul cititorilor, aşa cum fac îngerii, într-o tăcere mutuală, plină de taină; pentru a se strecura în adâncul acelui suflet, foarte aproape de locul unde îi vorbeşte Dumnezeu şi pentru a-l face să-i audă mai bine vocea… Este soarta pe care o visez pentru aceste pagini şi care, în ultimul timp, s-a împlinit pentru unele dintre ele, în felul cel mai ciudat şi mişcător, în cursul «zilelor ce au venit». Cel mai dorit elogiu care s-ar putea acorda acestui volum, o spun din nou, ar fi oarecum încredinţarea că, parcurgându-l, cititorul m-a uitat"[162].

Menţionez că Vladimir Ghika a continuat să-şi noteze reflecţiile, gândurile aproape toată viaţa, până la arestarea din 18 noiembrie 1952; bileţelele adăpostite la diferite persoane, recuperate, au fost publicate postum şi unele chiar traduse în limba română[163]. Prin aceste gânduri instruieşte, mângâie, dă

[159] E. DE MIRIBEL*, Memoria tăcerilor*, p. 101.
[160] Cf. I. ROBU, *Sfinţii ne învaţă*, Editura ARCB, Bucureşti, 1996, p. 42.
[161] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, p. 8.
[162] *Ibidem*.
[163] V. I. GHIKA, *Ultimele mărturii*, prezentate de Y. ESTIENNE şi trad. de D. CORNEA, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997.

speranţă şi credinţă şi mai ales vorbeşte despre iubire în mod delicat, cu umilinţa ucenicului, care facilitează întâlnirea sufletului cu Mântuitorul Isus Cristos. Iată în rezumat îndemnul la a fi fericiţi:

"Fiţi fericiţi, unii prin ceilalţi"

"Fie ca bucuriile să nu-mi vină niciodată prin suferinţa celuilalt! Fie ca suferinţele mele, toate să aducă vreo bucurie celorlalţi! Fie ca destinul meu să nu zdrobească nimic în calea lui!"[164]

Şi a dovedit cu prisosinţă în viaţa sa: prin fapte, cuvinte, scrieri, că se poate practica o asemenea dorinţă. Alte bileţele, găsite în 1984, la locuinţa familiei Bendorf, au fost publicate în limba franceză de familia Cosmovici[165].

"Cel ce nu se mortifică nu va şti să moară".

"Dumnezeu dăruieşte celor care dăruiesc. Dumnezeu se dăruieşte celor care se dăruiesc"[166].

"Nu există noroi care să poată astupa strălucirea iubirii"[167].

"A consola înseamnă a permite celui ce suferă să vadă în noi iubirea lui Dumnezeu pentru el".

"Începi să devii om doar atunci când ai învăţat să-ţi comanzi ţie însuţi ca şi cum ai fi un altul, şi când, mai bine chiar decât un altul, ai învăţat să asculţi de tine însuţi."

---

[164] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…*, p. 13, 15.
[165] *Idem*, *Appels de Dieu*, în volumul H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 117-215.
[166] Vladimir Ghika, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…*, p. 14.
[167] *Idem*, *Gânduri pentru fiecare zi*, Editura ARCB, Bucureşti, 2005, p. 5.

"Singurătatea e bună şi sfântă doar după ce a fost eliberată de Eu".

"Şi curajul este o singurătate".

"Strania înfăţişare a acestei lumi este produsul greşelilor şi al rugăciunilor".

"A te dispreţui e bine, a te uita e şi mai bine".

"Amintirea de Dumnezeu şi uitarea de sine… una o aduce pe cealaltă"[168].

"Dacă nu reuşeşti să devii cel care ai vrea să fii, încearcă cel puţin să devii aşa cum semenii tăi ar vrea să fii"[169].

"Să dorim sfinţenia, nu pentru a ne plăcea nouă înşine, ci pentru a plăcea lui Dumnezeu".

"Dacă vei şti să-L pui pe Dumnezeu în tot ce faci, Îl vei regăsi în toate câte ţi se vor întâmpla".

"Pentru a fi perfecte, rugăciunile tale trebuie să devină adevărate fapte, iar faptele tale – adevărate rugăciuni"

"Cred în bunătatea Ta mai mult decât în însăşi realitatea care mă face să sufăr, mai mult decât în chinul meu"[170].

"A avea de-a face cu cineva înseamnă invariabil a avea de făcut bine cuiva."

"*Cultivând discreţia*: Luat în sine, binele nici nu trebuie să se vadă, ci să se trăiască."

"Dacă nu eşti preocupat şi de mântuirea celuilalt, nu-ţi vei realiza nici propria mântuire."

---

[168] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 20, 21.
[169] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 40.
[170] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 22, 25.

“A veghea asupra sufletelor înseamnă a intra în iubirea cea mai înaltă a providenţelor lui Dumnezeu “[171].

“Am crezut, din iubire, toate câte Tu mi-ai revelat din iubire, şi am crezut că mi le-ai revelat din iubire”[172].

Monseniorul spunea că Dumnezeu a rezervat în domeniul social doar sacramentele căsătoriei şi preoţiei, că doar acestea împreună pot schimba societatea[173].

“În ordinea ei, omenirea merge de la familie la familie. De la familia în care te afli la familia pe care ţi-o alegi sau ţi-o creezi”.

“Nu încerca să faci din tine o capodoperă, ci un instrument de fericire”[174].

În acest sens, Monseniorul a avut o poziţie profetică faţă de Rozariul social şi forma în care a sfătuit să fie răspândit; este foarte apropiată misterelor de lumină introduse de Ioan Paul al II-lea[175].

“Florile ajung să parfumeze însăşi mâna care le striveşte”.

“A spune adevărul înseamnă a fi, aproape pe gratis, dar cu siguranţă, profet”[176].

---

[171] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 96, 97.
[172] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 26.
[173] Cf. H. COSMOVICI în I.CIOBANU, *op. cit.,* p. 59.
[174] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 27, 32.
[175] Cf. H. COSMOVICI în I.CIOBANU, *op. cit.,* p. 59-62.
[176] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 33, 34.

"Pentru om, viaţa este o nevoie de Dumnezeu sub toate formele".

"Există o Carte a Vieţii. Nu există o Carte a Morţii"[177].

"Dacă îl cauţi pe Dumnezeu înseamnă că Dumnezeu te-a căutat; şi nu te mira dacă El – fiind Dumnezeu – te găseşte înainte ca tu să-L fi găsit".

"În ştiinţă, omul nu face decât să cerşească lucrurilor câteva secrete din ascultarea lor de Dumnezeu"[178].

Toate aceste cugetări sunt atât de minunate, pline de înţelepciune, iubire, inteligenţă şi umor; sunt rod al unor trăiri profunde, al unor meditaţii intense şi al unei credinţe adânci. Întreaga carte este plină de asemenea "bijuterii", care fac plăcere spiritului, chiar şi dacă provoacă durere sau neplăcere conştiinţei. În acelaşi timp citirea unor asemenea reflecţii poate aduce lumină multor suflete zbuciumate, aflate în căutarea echilibrului interior, precum de exemplu Julien Green, care simţea că "revolta sufletului e mult mai înspăimântătoare"[179] decât cea a trupului.

"A ne ignora unii pe alţii e o mare greşeală; a ne ascunde unii de alţii e un mare păcat; a ne despărţi unii de alţii e o crimă"[180].

"Tăcerile Universului ne interoghează"[181].

---

[177] *Idem*, *Appels de Dieu*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 213, 214.
[178] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 35, 45.
[179] I. ROBU*, Itinerarul credinţei în viaţa şi opera lui Julien Green*, ITRC, Bucureşti, 1995, p. 55.
[180] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 51.
[181] *Idem*, *Appels de Dieu*, … p. 206.

“Ar trebui să avem o memorie a tăcerilor, după cum o avem pe cea a cuvintelor”.

“Venite din partea celuilalt, tăcerile ne vor supune judecăţii în aceeaşi măsură ca şi plângerile.”

“Numai Dumnezeu poate face ceva cu lacrimile omeneşti fără să le profaneze.”

“A-l iubi pe Dumnezeu e totodată şi una din modalităţile de-a învăţa să nu ne temem de nimic.”

“Iubindu-L pe Dumnezeu, nu iubim mai puţin pe cei pe care-i iubeşti; iubeşte-i însă mai mult întru Dumnezeu; iubeşte-L însă mai mult pe Dumnezeu”[182].

“Nu avem voie să uităm două lucruri: fiecare suflet este un secret; fiecare suflet este o lume”.

“Doamne! Fă în aşa fel încât să-i pot apropia de Tine pe toţi cei care se apropie de mine”[183].

“Orice trudă este o comuniune şi cere o iniţiere”[184].

Practic aceste gânduri pot fi asimilate cu o *Ars poetica* a oricărui mare scriitor; ele sunt o etalare a modului de a fi şi a acţiona al Monseniorului; reprezintă o strategie de viaţă. Citind aceste “gânduri”, am avut impresia că sunt la exerciţii spirituale şi reuşesc o cercetare a cugetului mai profundă; am avut senzaţia că inima mea a mai pierdut din învelişul de piatră, că sufletul meu a mai avansat printr-o convertire. Deci, rugăciunea Monseniorului Ghika, pentru mine s-a împlinit, s-a verificat, şi îi mulţumesc lui Dumnezeu şi Monseniorului.

---

[182] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 54 -59.
[183] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 88, 89.
[184] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 67.

"În orice cauză exista deja o iubire"[185].

"Păcatul amestecă îndrăzneala cu laşitatea. În el, îndrăznim cu insolenţă şi, în acelaşi timp, capitulăm cu josnicie"

"Nu vom fi niciodată nici judecaţi, nici condamnaţi, decât de Iubire, în numele Iubirii şi pe temeiul iubirii noastre".

"Plângând că nu poţi iubi destul, înseamnă că plângi tot din iubire".

"Cu privire la lucrurile lui Dumnezeu, singurii care ştiu ceva cu adevărat sunt cei ce iubesc"[186].

"Orgoliul este splendoarea prostiei".[187].

"Poţi tot ce vrei când vrei ceea ce Dumnezeu vrea".

"Când nu ai nimic de dat, poţi să dăruieşti încă ceva ce-i mai presus de toate, o rugăciune, şi ce rugăciune!... o frumoasă rugăciune de nevoiaş".

"A se cunoaşte, a dispune de sine, a se stăpâni, a se purta, iată, patru prime trepte de urcat, una după alta".

"Pentru a asculta, omul trebuie să aibă o voinţă liberă. Altfel, nu ascultă, ci îndură"[188].

"Ascultarea este sora răbdării".

"Nu există pace adevărată fără răbdare".

"O comoară nefolositoare devine o povară".

"Egoistul este cea mai jalnică specie de surdo-mut"[189].

---

[185] *Idem*, *Appels de Dieu*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 126.
[186] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 74, 77.
[187] *Idem*, *Gânduri pentru fiecare zi*, coord. I. CIOBANU şi C. BEJAN, Editura ARCB, Bucureşti, 2005, p. 27.
[188] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin, Convorbiri …,* p. 80, 83.
[189] *Idem*, *Gânduri pentru fiecare zi*, p. 27, 29.

"Unu este splendoarea multiplului, multiplul – splendoarea unuia".

"Viaţa este frumoasă prin ceea ce este. Mai frumoasă încă, prin ceea ce ascunde. Dar mult mai mult încă, prin ceea ce dobândeşte".

"O mare şi sfântă speranţă nu poate exista fără multă credinţă şi multă iubire"[190].

Aşa cum şi Sfântul Părinte Benedict al XVI-lea a simţit ca tânăr seminarist dorinţa de a sluji lui Cristos, biserica fiind "locul speranţelor noastre"[191] au fost şi mulţi alţi ucenici[192] care au răspuns la chemarea Învăţătorului tocmai frecventând biserica, având în centru Euharistia. Asemenea şi Vladimir Ghika a fost un ucenic al lui Cristos, care a răspuns la chemare şi a rămas fidel până la capăt, chiar cu pierderea vieţii.

"Tăceri aşternute pe memoria mea, binecuvântaţi-L pe Domnul […] Suflete, suflete al meu, care în veci nu vei muri, strigă-ţi eternitatea, de pe acum începută, binecuvântându-L chiar din această clipă, veşnic, pe Domnul"[193].

Volumul *Convorbiri spirituale* conţine de fapt sub acest titlu următoarele scrieri: "Prezenţa lui Dumnezeu", "Liturghia

[190] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri…,* p. 90, 92.
[191] J. RATZINGER, *Pagini din viaţa mea (1927-1977),* Editura Pro Vita, Cluj-Napoca, 2007, p. 33.
[192] Cf. E. FERENŢ, *Martirul iubirii lui Cristos*, Editura ARCB, Bucureşti, 2000, p. 10-12.
[193] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 100.

aproapelui", "Suferinţa", "Ora sfântă", "Vizitarea săracilor", "Din drum", "Rugăciuni", "În familie".

Din introducerea la scrierea "Prezenţa lui Dumnezeu" aflăm că Monseniorul consideră fără temei teama unora de a vorbi marelui public despre viaţa spirituală, pentru că "gestul este aşteptat, este pregătit şi va putea să-şi arate necesitatea. Stă în dezvoltarea logică a unei credinţe care ştie din ce e făcută"[194].

În continuare, Monseniorul îşi începe scrierea cu exemple din Evanghelie: aşa cum mulţimea îl căuta pe Isus şi era eterogenă, la fel şi acum urmaşii Apostolilor trebuie să urmeze exemplul Învăţătorului pentru a scoate la iveală bogăţia din inimile ascultătorilor[195] şi ar trebui găsite forme noi de punere în valoare a acestei bogăţii interioare.

Monseniorul vorbeşte despre universalitatea chemării, despre expunerea simplă, pentru a fi pe înţelesul tuturor, despre Sfântul Duh, prezent în sufletul omului, despre resursele Botezului şi ale Sacramentelor. Într-o manieră plină de farmec şi cu argumentare logică, Monseniorul explică necesitatea instruirii spirituale pentru mulţimile acelui timp, care "nu mai sunt cele de ieri", care sunt sfinţite prin împărtăşaniile frecvente, prin împărtăşaniile copiilor, prin sacrificiile aduse de războaie cu toate privaţiunile şi necazurile, dar şi cu învăţămintele acelor ani grei. Se observă clar recunoaşterea şi promovarea rolului laicilor de către Monsenior, ca un preludiu pentru ceea ce avea să se întâmple

[194] *Ibidem,* p. 103.
[195] Cf. L. BOUYER, *Introduction à la vie spirituelle*, Ed. Desclée-Cie, Tournai, 1960, p. 256.

peste 40 de ani, la Conciliul Vatican II. Monseniorul Vladimir Ghika a fost un profet şi în ceea ce priveşte rolul laicului, dar şi în deschiderea către Duhul Sfânt, şi în organizarea unei comunităţi (aceea a Sfântului Ioan), care nu avea rigiditatea ordinelor mănăstireşti, de asemenea în domeniul ecumenic, în căutarea ieşirii Bisericii Catolice din imobilitatea în care părea să fie în acel timp.

Această scriere, spune Monseniorul este "un fel de eseu de cultură spirituală pentru mase, indirect atinse de har, după voia Providenţei"[196].

După argumentarea teoretică, învăţătura trebuie pusă în practică. Planul său este: "unirea cu Dumnezeu, intimitatea cu Dumnezeu, servindu-ne de un punct de plecare deopotrivă sacramental şi liturgic, personal şi domestic, şi la îndemâna tuturor", iar sprijinul este "rugăciunea Bisericii". Monseniorul se adresează mai ales sufletelor care vor să avanseze în drumul lor spiritual, laici sau chiar preoţi. Recomandă împărtăşania frecventă, rugăciunea intensă pentru a simţi prezenţa reală a lui Dumnezeu în viaţa proprie. Dumnezeu este prezent pretutindeni şi cu fiecare în mod real; trebuie conştientizată această prezenţă; El este iubire; El dă sens existenţei noastre.

"Dar cum se poate, oare, găsi, fără prea multă osteneală, această realitate prezentă a lui Dumnezeu, să o înţelegem, să o iubim, să trăim în El, din El, pentru El, să Îi mulţumim şi să ajungem la viaţa veşnică?"[197] Răspunsul este în Isus Cristos; El este Calea către Tatăl, iar către Isus mergem prin Duhul

[196] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, p. 108.
[197] *Ibidem,* p. 128.

Sfânt[198]. "Noi n-avem siguranţa liniştită a unei vieţi autentice în Dumnezeu decât dacă Isus este cu noi în Spiritul Bisericii Sale"[199]. Monseniorul lucrează efectiv, dar şi instruieşte; el atenţionează preoţii şi credincioşii să trăiască şi să conştientizeze formulele liturgice "Domnul să fie cu voi"; "Pace acestei case". "Această pace fără nume, cel ce o are nu-şi pune întrebarea dacă se bucură sau dacă suferă, dacă este fericit sau nu. El nu mai are nevoie să ştie lucrul acesta"[200].

În scrierea sa "Liturghia aproapelui" începe prin a evoca trăirile sale sincere, pline de emoţii sfinte la întâlnirea locului unde a primit Sacramentul Preoţiei[201] şi a celebrat Prima Sfântă Liturghie:

"Vă puteţi închipui ce sentimente am încercat când m-am găsit din nou, azi dimineaţă, în chiar locul unde Dumnezeu mi-a îngăduit să devin unul dintre preoţii săi şi unde, graţie darului ce mi-a fost acordat aici, am ţinut în mâinile mele Trupul şi Sângele Mântuitorului; când am unit darul sufletelor voastre ale tuturor şi năzuinţele mulţimii ce o formaţi, cu meritele jertfei Sale, în realitatea venirii Sale printre noi"[202].

Monseniorul Vladimir Ghika continuă în scrierea sa cu instruirea "Doamnelor de caritate"; le face cunoscută nobleţea denumirii de *doamne de caritate*. Dumnezeu este iubire (*Deus*

[198] Cf. I. MĂRTINCĂ, *Duhul Sfânt*, p. 41.
[199] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale,* p. 130.
[200] *Ibidem,* p. 134.
[201] Cf. E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor*, p. 27, 28.

caritas est) şi deci a vizita pe bolnavi, pe săraci, este o celebrare a Liturghiei aproapelui. Trebuie remarcat spiritul de iubire faţă de aproapele, care înseamnă pentru Monsenior promptitudinea de a ajuta pe cel aflat în nevoie (*la théologie du besoin*), indiferent de rasă, rang, religie. Monseniorul explică, învaţă cu multă competenţă logică, dar şi cu suflet despre slujirea săracilor în care trebuie să-L întâlnim pe Isus Cristos. Această slujire trebuie făcută cu profesionalism, cu iubire, într-o ţinută interioară şi exterioară adecvată, având la bază rugăciunea permanentă, Sfânta Euharistie, adorarea lui Dumnezeu, conştientizarea Prezenţei Sale. Monseniorul atinge toate elementele unei instruiri complete nu doar teologice, ci şi psihologice. Formarea sa filosofică (este vorba de filosofia scolastică) îşi pune amprenta asupra stilului de a gândi, de a scrie. Iată în continuare câteva citate edificatoare pentru trăirea autentic creştină:

"A vrea să trăieşti fie şi cât de puţin din caritate chiar şi numai din când în când, înseamnă să atingem în interiorul nostru, prin graţia lui Dumnezeu însuşi, chiar substanţa din care e făcută veşnicia"[203].

"Oriunde ne-am afla, avem Bucuria de a fi în Dumnezeu"[204].

"Gândiţi-vă bine că cel mai mic act de iubire faţă de Dumnezeu şi de iubire a aproapelui în Dumnezeu şi pentru Dumnezeu, vă dă o primă gustare a celeilalte vieţi şi vă pune,

---

[202] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, p. 135.
[203] *Ibidem*, p. 138.
[204] V. GHIKA, *Ultimele mărturii*, p. 66.

deja, într-adevăr şi în mijlocul ei, în El. Nimic nu este în stare să înflăcăreze mai tare, în chiar flăcările Sfântului Spirit, vocaţia voastră particulară”[205].

“Trebuie, pentru fericirea noastră şi cea a fraţilor noştri, să credem cu toată tăria, ca şi în celelalte spuse ale lui Dumnezeu, în acest cuvânt al Evangheliei. Exerciţiul prezenţei lui Dumnezeu în suferinţa aproapelui se întemeiază pe acest cuvânt în care credem, aici ca şi aiurea, cu aceeaşi încredere absolută care este pecetea Bisericii adevărului, vocea însăşi a Sfântului Spirit din ea, ca şi din noi, voce care nu poate vorbi decât aşa cum face un Dumnezeu adevărat, cu întreg absolutul lui Dumnezeu. Omul-Dumnezeu ne-a spus pe limba omenească, cu autoritatea sa divină şi conştiinţa eternităţii: «Acesta este Trupul meu»; Biserica lui Dumnezeu îl crede pe cuvânt şi pe acest cuvânt întemeiază partea cea mai intimă a vieţii sale. Omul-Dumnezeu a spus discipolului ales: «Tu eşti Petru»; Biserica lui Dumnezeu îl crede pe cuvânt şi se clădeşte, aşa cum a spus El pe acest cuvânt. Ne-a cerut să-L vedem pe El însuşi în cel mai mic, în ultimul dintre fraţii noştri, pentru a-L ajuta şi a-L iubi; noi Îl credem pe cuvânt şi acum mărturisim că vrem să-L recunoaştem în ei, viu şi continuu”[206].

Mai departe spune că noi credem în cuvântul lui Dumnezeu şi cum « Dumnezeu este iubire »[207], atunci:

---

[205] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale,* p. 139.
[206] *Ibidem*, p. 140.
[207] Cf. BENEDICT al XVI-lea, *Deus Caritas est*, trad. W. DANCĂ, Editura Presa Bună, Iaşi, 2006. Cf. *idem*, *Sacramentum caritatis*, Editura Presa Bună, Iaşi, 2007, p. 14.

"aceasta este pecetea distinctivă şi nespus de profundă a adevăratului creştin: o credinţă în iubirea lui Dumnezeu faţă de noi, iubire care, de îndată ce este simţită, explică, susţine şi pătrunde totul"[208].

"Dubla şi misterioasa liturghie, săracul de partea lui, văzând cum vine la el Cristos sub înfăţişarea voastră, a fratelui milostiv ce sunteţi; binefăcătorul de partea lui, văzând cum apare în fiinţa săracului Cristos în suferinţă, asupra căruia se apleacă şi chiar din această cauză, o liturghie unică".

"Misiunea de caritate, universală şi fără oră fixă, nu este altceva decât extinderea liturghiei la dimensiunile zilei întregi şi în întreaga lume, un fel de reverberaţie de unde concentrice în jurul sacrificiului şi a împărtăşaniei de dimineaţa. Veţi duce celui sărac, în care trebuie să-L vedeţi pe Cristos, ceva din sufletul împărtăşaniei voastre şi din virtutea sacrificiului la care aţi participat. Dacă ar lipsi acest lucru, n-aţi face niciodată nimic durabil şi profund, nici pentru voi, nici pentru ceilalţi"[209].

Astfel: "nu poate fi pace decât întru iubire"[210].

Despre prelungirea Liturghiei, care cuprinde în cele din urmă ordinea întregii vieţi umane, Monseniorul gândeşte asemenea marilor teologi ai Bisericii. În continuare, Monseniorul le prezintă pericolele de care trebuie să se păzească cei care sunt fii ai carităţii şi anume: tentaţiile

[208] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*, p. 140.
[209] *Ibidem*, p. 141.
[210] V. GHIKA, *Ultimele mărturii*, p. 67.

împotriva credinţei, rutina, formalismul. În final sunt binecuvântaţi:

"Fie să îndepliniţi după dorinţă acest sacerdoţiu regal cuvenit, cu atâta generozitate, şi fără condiţii, oricărui suflet creştin, şi despre care Isus ne-a spus că va servi ca piatră de încercare în stabilirea valorii sufletelor noastre, în ziua Judecăţii de Apoi. Fie ca, la acea Judecată, şi la judecata mai apropiată de săvârşirea vieţii fiecăruia, la încheierea liturghiei, să auziţi spunându-se de către Preotul Etern, către sufletul vostru trimis spre Dumnezeul său, un fel de *Ite missa est* (Liturghia s-a sfârşit), după care va răsuna, împreună cu *Deo gratias* (Mulţumim lui Dumnezeu) al sufletului vostru, Deo gratias de recunoştintă a tuturor pe care i-aţi ajutat. Aşa să fie! Amin!"[211]

Monseniorul spune că: "micile sacrificii sunt un sacrificiu foarte mare"[212].

"Suferinţa", următoarea scriere este iarăşi o bijuterie sub toate aspectele unei scrieri teologice, mistice, dar şi poetice. Iată cum face pe cititor să accepte suferinţa şi, în final, chiar să o iubească:

"A suferi înseamnă a fi lovit într-una din miile de iubiri care ne compun. Înseamnă o privaţiune şi o limitare fie în bunurile pe care le-am posedat, fie în cele de care avem nevoie, fie în cele pe care le dorim. Suferinţa poate, astfel, leza una dintre iubirile noastre din trecut, din prezent sau din

[211] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 142.
[212] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 55.

viitor" şi "ne lezează personalitatea şi o copleşeşte. Suferinţa este astfel o realitate, ca şi noi de puternică, o realitate adversă care este în noi şi împotriva noastră"[213].

Suferinţa "pare o străină plină de ură în armonia generală a unui univers de ordine şi bunătate, unde fiecare, pare că tinde de la natură să se realizeze pe deplin"[214].

"Totul este o Bucurie care se perindă, chiar şi în cele mai cumplite împrejurări"[215].

"Există totdeauna o temere, o incertitudine, o mizerie neliniştită în gândirea unuia care nu crede. Creştinul în schimb, îşi completează şi iluminează, cu ajutorul lui Dumnezeu, cunoaşterea naturală a durerii.

Suferinţa, pentru el, nu încetează să existe nici în teorie şi nici în practică. Dimpotrivă, ea există pentru el mai mult decât pentru ceilalţi", ajunge să iubească durerea, "s-o caute, atunci când e nobilă şi frumoasă, şi când ea îl conduce mai repede în Dumnezeu"[216].

Pentru că "Dumnezeu n-a creat durerea", ci "suferinţa a intrat în lume odată cu păcatul", iar:

"Cei ce nu-l iubesc pe Dumnezeu trec pe lângă Bucurie şi nu ştiu să întâmpine suferinţa"[217].

---

[213] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 143.
[214] *Ibidem,* p. 144.
[215] V. GHIKA, *Ultimele mărturii*, p. 66.
[216] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 146.
[217] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 66.

“Dar, după cum iubirea divină nu poate concepe, în atotputernicia sa, răul fără remediu, nici remediu fără o comuniune admirabilă cu pedeapsa, şi nici mântuire fără un fel de nebunie a iubirii, ea, iubirea divină, a inclus remediul răului în pedeapsa acestuia şi s-a aşezat El însuşi în persoană, în centrul durerii”[218].

De asemenea atenţionează că: “Niciun viciu nu este călător singuratic”[219].

Monseniorul defineşte poetic suferinţa; în acelaşi timp realismul, delicateţea, profunzimea şi sensibilitatea cu care descrie suferinţa edifică despre faptul că a avut parte de ea şi a ştiut să o fructifice, fapt ce-l acreditează ca doctor în cunoştinţă de cauză.

“Suferinţa este Dumnezeu aproape”. “Dumnezeu o conduce şi se află în ea: iubirea divină se învăluieşte în ea şi ne bate la uşa”. “Durerea este, deci, înainte de toate, pentru creştin, o vizită a lui Dumnezeu”, ne face “vecini cu Dumnezeu”; este un “sacrament invers”, al “absenţelor reale”, este “sacrament al enigmei” şi “al încercării”. “Este un Dumnezeu care loveşte puternic… dar un Dumnezeu care bate la uşa noastră, un Dumnezeu care bate la inima noastră şi care îşi bate inima lui de inima noastră. Este un Dumnezeu a cărui inimă bate alături de a noastră”[220].

[218] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 147.
[219] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 56.
[220] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 150.

"Cel ce nu se deschide lui Dumnezeu nu se deschide nici Bucuriei celei de pe urmă care este, ea însăşi, fără sfârşit"[221].

"«Ce vrea de la mine Domnul ce vine în miez de noapte şi mă loveşte?» (căci, totul este noapte în durere…) [...] «Vrea să înţelegi că te iubeşte […] mai mult decât toţi […] mai mult decât poţi tu însuţi să te iubeşti. Vrea ca tu să vrei ce vrea El, fiindcă îţi vrea fericirea veşnică, completă, perfectă. […] Dacă eşti imperfect, fii regenerat. Dacă eşti bun, fii mai bun. Dacă durerea te scoate din această lume prin martiriu, intră direct în fericirea Părintelui tău»"[222].

Cuvintele Monseniorului sunt profetice atât pentru el, cât şi pentru noi; le consider deosebit de actuale şi potrivite pentru educaţia[223] creştină, umană a fiecăruia, indiferent de vârstă.

"Educaţi prin suferinţă, transformaţi prin suferinţa creştină, mai oameni şi mai asimilaţi lui Dumnezeu […] putem în deplină siguranţă să refacem în jurul nostru o lume mai bună, să vindecăm rele fără număr cu o clarviziune binecuvântată, cu o bogăţie surprinzătoare de mijloace. […] Statornicia Împărăţiei lui Dumnezeu în această lume permite să ajungi la cele mai groaznice dureri şi să le transfigurezi"[224].

---

[221] *Idem*, *Ultimele mărturii*, p. 66.
[222] *Idem*, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 151.
[223] Cf. I. MĂRTINCĂ, *Doctrina socială catolică*, Universitatea Bucureşti, 1997, p. 148.
[224] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 155.

În concluzie, din punct de vedere creştin, durerea[225] este "sacrament de enigmă şi de încercare", "sacrament de reparaţie, de mântuire, de comuniune umană şi divină", "sacrament de încredere şi aşteptare": "încredere în nemărginita iubire a lui Dumnezeu în noi"[226].

Câtă nevoie era de aceste îndrumări spirituale reiese din activitatea febrilă de apostolat a Monseniorului[227].

"Credinţa în Dumnezeul iubirii care nu ne face niciodată să suferim în zadar, speranţa în comorile inimii Dumnezeului iubirii, gata a răsplăti într-un mâine veşnic, – iubire pentru Dumnezeul iubirii care ştim că ne iubeşte, chiar şi atunci când Providenţa Sa ne loveşte şi de la care aşteptăm cu atât mai multă iubire cu cât suntem mai crunt loviţi"[228].

Asupra unei lumi nefericite şi năpăstuite de războaie, lipsite de educaţie religioasă, Monseniorul se apleacă cu mila şi iubirea lui Isus (*Mt* 9,36; *Mt* 5,12; *Lc* 6,36; *Lc* 15,7).

"Dumnezeu este Părintele promisiunii, iar noi suntem copiii făgăduielii". "Să urcăm pe culmile Sfintei Aşteptări, pe aceşti munţi care primesc, deja, lumina din înalt. Vom merge să vedem, nu ca profetul, un pământ al făgăduinţei, ci un cer asigurat"[229].

---

[225] A se vedea şi *Vocabular de teologie biblică*, p. 712-716.
[226] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 156.
[227] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 102.
[228] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 157.
[229] *Ibidem*, p. 167.

Figura de sfânt a Monseniorului este în total acord cu spiritul său, fapt pentru care descriind aceste realităţi supranaturale, este cu atât mai mult ascultat.

"Iată pe cer, sus de tot ca o poartă. – Pragul i-l ştiu trece, în ăst ceas, doar rugăciunile, visele, îngerii. S-o deschidem dar, izbind-o cu toată puterea aripilor credinţei, ce ne-au dus în înalt, cufundaţi în vis şi spirit."

"Înaintea noastră, cerul, unde ceea ce ochi n-a văzut, ureche n-a auzit, suflet n-a îndrăznit să viseze, este rezervat pentru cei iubiţi de Dumnezeu … patria noastră [...] izvorul şi capătul nostru, – pentru care întreaga zbatere de pe pământ, fără s-o ştim îndeajuns, nu-i decât părere de rău esenţială şi căutare pătimaşă."

"Lanţul ce ne leagă de-acestea, ghidându-ne, ne ţine pe loc; speranţa şi credinţa nu trec dincolo de pragul încântător; ne lasă însă să aruncăm, din tot sufletul, o privire în nemărginirea strălucitoare, să ne aplecăm spre ea cu patimă… cât e de bine să fii aici, chiar şi numai cu gândul"[230]

Toate aceste minunate poezii în proză, de trăire mistică, definesc portretul spiritual al Monseniorului Vladimir Ghika[231].

"Când nu vom fi gustat decât o clipită din tăria miresmei, din briza viguroasă a Infinitului… e de bine… Vom respira puţin în faţa porţii deschise şi prea curând închisă la loc, vom respira puţin din aerul Veşniciei. Iar această poartă

[230] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 168.
[231] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 101.

de care au drept să treacă doar rugăciunile, visele şi îngerii noştri, ceva din noi, însoţindu-i, va trece dincolo. De ce nu? Îngerii sunt doar vecinii noştri apropiaţi, găzduiţi în sufletele noastre;- rugăciunile, fiicele inimii noastre şi ale lui Dumnezeu;- visele suntem noi înşine în neliniştea devenirii, în căutarea neştiută a "Celui-ce-este" în "ceea-ce-ar-trebui-să-fie". Nu sunt nişte străini. Putem să-i urmăm câtăva cale. – Să-i chemăm smeriţi în ajutor, ca şi pe toate harurile şi revelaţiile venite de la Dumnezeu. Cu ei vom merge împreună şi vom întreba nemărginirea de Fericire şi Iubire, în veacul veacului: ce devine suferinţa de pe pământ în această lume aşteptată unde veselia n-are sfârşit? – Ce devine acolo sus suferinţa de pe pământ?"[232]

"Ora Sfântă" este scrisă pentru "Joia Mare" şi are drept motto: "Domnul să fie între mine şi tine". Monseniorul ţine o oră de adoraţie şi meditaţie cu prilejul "Joii Sfinte". Este minunată şi această scriere a sa, al cărei motto, explică el, "este o urare; mai mult decât o urare, o rugăciune, o rugăciune cu atât mai încrezătoare cu cât o pot face la chiar picioarele lui Isus" şi se adresează atât lui Dumnezeu, cât şi auditoriului. Celor prezenţi la această *Oră de Adoraţie* le spune: "astăzi, dacă auziţi vocea Sa, nu vă împietriţi inima". "M-am străduit să-mi deschid inima în faţa lui Dumnezeu, pentru ca El să pună în inima mea cu ce să le mişc pe ale voastre" şi roagă pe cei prezenţi să-şi deschidă inimile iubirii lui Dumnezeu, "căci

[232] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 169.

subiectul conversaţiei pe care o s-o avem merge direct la inimă”[233].

Iată, în continuare, câteva din minunatele sale cuvinte, illustrate, de altfel, şi în *Statutul Operei Sfântului Ioan*[234]:

“Dumnezeu bate cu fiecare bătaie de inimă – Dumnezeu bate, ce-I răspundem? Ce răspuns i-am dat?”. “Dacă inima ne bate, e pentru că Inima lui Cristos bate pentru noi; avem în această pulsaţie şi cauză şi model. Bătăile Inimii Sale sunt viaţa noastră dintotdeauna”[235].

Monseniorul se foloseşte de rugăminţi, de blândeţe, pentru deschiderea inimilor la nemăsurata iubire divină, suferind el însuşi pentru cei indiferenţi[236] faţă de Creatorul lor.

“O, Isuse, fă să ne regăsim într-o zi, inimă lângă inimă, în cetatea zidită după Inima Ta”[237].

Isus transformă lumea în iubire, El este iubire devenită jertfă.

“Unii lasă prietenilor, la despărţire, o amintire, un semn de afecţiune, o imagine: El, pe El însuşi”. “Totul se întemeiază pe o sfâşiere; Învăţătorul care este aici, de faţă, lângă noi, i-a iubit pe ai săi, i-a iubit până la sfârşit, cum

[233] *Ibidem*, p. 171.
[234] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 35-38.
[235] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 174.
[236] J. RATZINGER, *Dumnezeu şi lumea: a crede şi a trăi în epoca noastră: o convorbire cu Peter Seewald*, Editura Sapientia, Iaşi, 2009, p. 232-233.
[237] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 175.

spune simplu Evanghelia – sfârşitul vieţii, sfârşitul puterilor sufletului, ultimele limite ale iubirii create”[238].

Monseniorul a trăit durerea despărţirii de cei dragi; a suferit la moartea fraţilor, a tatălui, a mamei sale, a unor prieteni apropiaţi.

“Dragostea omenească, viaţa oamenilor cu legăturile ei de sânge care nu se pot rupe fără ca un fel de ţipăt să nu izbucnească din nervii zdrobiţi, toate acestea freamătă în inima Fiului-omului. Această groază plină de iubire cu care Îl priveşte acum Mama Sa, această frunte pe care apostolul şi-o pune, ca un copil, la pieptul Său, aceşti ochi ai lui Petru cel devotat care se aţintesc asupra Lui, neliniştiţi şi adânci asemenea credinţei şi iubirii pe care o dovedesc – fiinţele pe care le va părăsi ca om, – acest rămas bun, – cei care şi-au luat rămas bun pe veci de la fiinţele dragi pe care le-au iubit, pe pământ, fără reproşuri şi fără umbre, aceştia ştiu cum s-a petrecut totul. Dar, iată, din nou o undă de bucurie fără margini. Inima divină simte că celei mai descumpănitoare dintre exigenţe, cea de a crede că această bucată frântă de pâine, că această picătură tremurătoare sunt trupul şi sângele Omului-Dumnezeu, în întregime prezente şi-ntr-una şi-n cealaltă, acestei exigenţe îi va răspunde o încredere completă, absolută, şi că acest schimb de miracole, miracolul atotputerniciei care iubeşte, miracolul credinţei care iubeşte,

[238] *Ibidem*, p. 177.

se vor sfârşi într-o unire la care nici ingerii din ceruri n-ar fi îndrăznit să viseze, neuitatele fericiri ale pământului”[239].

Este deosebit de profund, emoţionant, instructiv; cititorul nu poate rămâne indiferent la realităţile credinţei.

“Această dedublare, această punere a sinelui în întregime în afara sinelui într-o beţie de durere şi de fericire, se face printr-o ofrandă voluntară şi personală care emană din toată persoana, aşa cum cuprinde toată persoana. Un nou fel de viaţă şi de moarte vin să ia loc în intervalul dintre cele două consacrări […] iar Victima este aici sacrificatorul şi simte sacrificiul până-n străfundul fiinţei”[240].

Apostolul Ioan, după care şi-a denumit şi opera misionară de la Auberive[241],

“trebuie că a recunoscut în acea fărâmă misterioasă dusă la buze, jertfa, jurământul, darul; îmbrăţişarea divină, sălăşluirea în străfundul fiinţei, pecetea legăturii veşnice cu Dumnezeu, toate bucuriile în toate durerile, toate puterile şi toate binecuvântările. El a primit tulburat, cu lacrimi în ochi, ghicind iubirea fără margini ce o conţinea”[242]…

Revenind de la Cina cea de Taină, la Grădina Măslinilor, Monseniorul scrie, gândind la durerea lui Isus faţă de mulţimea de păcate şi mai ales la neconvertirea multor

[239] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 178.
[240] *Ibidem*, p. 179.
[241] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 36.
[242] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …*, p. 180.

oameni, fapt ce l-a determinat să şi fie atât de activ în apostolat:

"Agonia pierderilor de haruri, a stingerii vieţii divine… Agonia zădărniciei făcută din cumplitele greşeli ale oamenilor. Pentru această agonie Tu ai cerut de la noi o oră de rugăciune în comun, Dumnezeule!"[243]

Monseniorul încheie cu rugăciunile următoare, care au o deosebită profunzime practică[244]:

"Să ne rugăm pentru tot ce ar trebui să facă obiectul rugăciunilor noastre, dar am uitat sau n-o ştim."

"Doamne, Doamne, Doamne, fă ca ceva să se agaţe şi să se prindă de aceste clipe, o bătaie divină a inimii noastre, o undă ieşită din a Ta, care să ne arunce mai departe în jertfă, mai integral în dăruire, mai înalt în fericirea vie, cu mai multă ardoare, în vârtejul de a şti că suntem cu Tine, Dumnezeule, noi care suntem, prin graţia Ta, copiii Tăi, Dumnezeule. Amin"[245].

Rugăciunea Monseniorului a fost ascultată de Dumnezeu pentru persoana sa, dar nu fără acceptul şi perseverenţa zilnică atât a rugăciunii cât şi a faptelor sale. Ceea ce a recomandat prin scrieri şi cuvinte, Monseniorul a practicat neîntrerupt în viaţa sa. Astfel, cei din jur au avut în

[243] *Ibidem*, p. 181.
[244] Cf. M. F. BĂLTĂCEANU, "Vladimir Ghika: schiţă de profil spiritual", Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 37.
[245] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin, Convorbiri spirituale*, p. 183.

Monseniorul Ghika un model de trăire autentic creştină predicată cu vorba şi cu fapta.

"Vizitarea sărăcilor" este scrierea Monseniorului care cuprinde conferinţe ţinute de el la "Asociaţia Doamnelor de caritate din Bucureşti". Se întâlnesc, altfel spus, aceleaşi idei centrale ale scrierilor anterioare: Prezenţa lui Dumnezeu în noi şi în aproapele, slujirea celor aflaţi în nevoi şi modul cel mai bun de a o face. Spiritul casei celor care formează comunitatea celor angajaţi în caritate: "spiritul unei lucrări a lui Dumnezeu nu poate şi nu trebuie să fie decât Spiritul lui Dumnezeu, Sfântul Spirit". "O asociaţie creştină" are "un trup şi un suflet, iar Spiritul Sfânt este cu ea"[246]. De asemenea, Monseniorul explică denumirea casei de caritate[247] "Bethleem Mariae" într-un mod specific lui, adică cu farmec şi competenţă.

"Din drum" este o scurtă culegere de gânduri care să însoţească Doamnele de caritate în drum spre cei săraci, bolnavi, în diferite nevoi. Am selectat câteva: "Nu uita că cele mai frumoase zile nu sunt niciodată frumoase pentru toţi". "Ascunde-ţi jertfele, asemenea Învăţătorului tău, într-o pâine de viaţă." "Mulţumesc este un cuvânt pe care trebuie să ştii să-l dovedeşti, nu ajunge să ştii să-l rosteşti." "Cel părăsit de toţi este, de îndată ce-l vizitezi, cel mai apropiat dintre toţi ai tăi. El nu te are decât pe tine. Tu îi aparţii, deci, mai mult decât toţi"[248].

---

[246] *Ibidem*, p. 211.
[247] Cf. M. F. BĂLTĂCEANU, *op. cit.* p. 35.
[248] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 225.

În "Rugăciuni", Monseniorul ne-a lăsat o creaţie minunată, ce ar trebui meditată şi de noi, cei de astăzi, măcar cu prilejul comemorării sale. Începe cu o prefaţă în care după obiceiul său educă blând şi cu fineţe creştinii caritabili: "vorbele să se potrivească cu starea sufletului în ajutorul căruia ai venit". Umilinţa sa este prezentă ca şi tandreţea*:*

"transcriu, mai mult ca exemplu decât ca model – şi, mai ales, ca punct de plecare pentru adaptări noi, câteva dintre textele pe care am fost nevoit să le compun chiar eu, după nevoile misiunii mele. […] Le-am compus odinioară în vederea acţiunilor în care am concentrat tot efortul şi toată grija sufletului meu. Viaţa unei asociaţii de caritate le-a dat naştere. Ele pot găsi o utilizare oriunde se lucrează în acelaşi mod şi în acelaşi scop"[249].

În continuare sunt redate rugăciunile cu denumirea conform scopului: *"Rugăciune de spus înainte de consultaţiile dintr-un dispensar*", "*Rugăciune pentru buna folosinţă a suferinţelor*", *"Rugăciune de spus de către copiii bolnavi în spital*". Iată un mic citat din această ultimă rugăciune:

"Tatăl nostru care eşti în Ceruri, ascultă-i pe copilaşii Tăi bolnavi. Ei nu-ţi cer decât lucruri bune şi sfinte şi sunt foarte siguri că Tu n-o să le spui «nu»"[250].

"În familie", ultima scriere din volumul "Convorbiri spirituale", este un poem al iubirii faţă de cei săraci, o altă rugăciune sau meditaţie pe care ne-a lăsat-o Monseniorul

[249] *Ibidem,* p. 229.
[250] *Ibidem,* p. 233.

Vladimir Ghika şi având acelaşi parfum al credinţei unui sfânt.

Motto-ul este după Evanghelia Sfântului Matei (5,45): "*Ca să fiţi fiii Părintelui vostru care este în ceruri*…"

În continuare, Monseniorul recomandă să ne rugăm "Tatăl nostru" şi, cu Dumnezeu în inimă, să spunem următoarea rugăciune, pe care nu trebuie să o audă săracul, ci numai Cristos:

"Fiului cel mai iubit al Tatălui comun, Fratelui – sărac ce ţine / Locul lui Cristos / Pe stradă, în mansarde şi spitale. Sub poduri, în faţa magazinelor de pâine / Şi în groapa comună"[251].

În final există o rugăciune a săracului şi apoi o rugăciune comună: "prieten care-i vine în ajutor" şi "sărac".

"Sfânta Fecioară şi Sfântul Sacrament" este discursul rostit de Monseniorul Ghika în noiembrie 1928 la deschiderea Congresului Euharistic de la Sidney, Australia, şi publicat în revista *La vie spirituelle* (*Viaţa spirituală*), Paris, noiembrie-decembrie 1929. Avem o nouă mărturie a credinţei dar şi a vastei culturi şi a poeziei din sufletul Monseniorului Vladimir Ghika. Începe acest discurs cu prezentarea succintă a drumului lung parcurs, care a presupus schimbări de peisaje, climă, popoare de toate rasele, limbile, culorile şi credinţele, animale şi plante diferite. Ştie să prezinte cu umor fin diferenţa de fus orar: "ore date peste cap şi zile devenite brusc

[251] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri …,* p. 235.

mai scurte". Făcând apologia schimbărilor specifice pământului şi locuitorilor săi, Monseniorul arată scopul acestui Congres: "am venit pentru a regăsi şi a sărbători aici pe Cel Imuabil", care "se dăruieşte pretutindeni şi tuturor la fel: *Iesus heri et hodie et in saecula saeculorum*"[252].

Monseniorul mai vorbise despre Sfânta Fecioară, în 1904 – alocuţiunea "La Vergine e l'Oriente"[253]. "Fără îndoială, tot ce ne vine de la Isus ne vine indirect de la Maria", "Sacramentul care ne reuneşte aici este însuşi trupul Fiului Mariei", "cel care rămâne lângă ea este fiul pe care nu-l poate adora, dar care îi poate oferi, printr-un oficiu misterios, pe fiul pe care-l adoră ca pe Dumnezeul ei"[254]. Fiică a lui Dumnezeu şi Maică a Iubirii frumoase[255], Maria este cea care a dat trup lui Isus Cristos. "Făcută la dorinţa ei şi pentru ea", "Pâinea vieţii a fost obţinută de ea, spre bucuria Dumnezeului celui viu"; "toţi păcătoşii îi datorează ei iertarea divină, iar toţi drepţii, pe autorul perseverenţei lor". Maria este strâns legată de Fiul lui Dumnezeu şi jertfa de pe Cruce. "Ea nu se află câtuşi de puţin în sfânta ostie în sensul material al cuvântului, dar este în Inima aceluia pe care ostia îl conţine", "într-o fuziune intimă, întru totul spirituală, care este însăşi aceea a stării sufletelor preafericite"[256]. Maria ne ajută ca "mamă a lui

[252] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor, Vladimir Ghika 1873-1954*, Editura ARCB, Bucureşti, 2004, p. 139; în trad. "Isus, acelaşi ieri şi azi şi în vecii vecilor".
[253] L. TOADER, "Fecioara Maria în alocuţiunile Monseniorului Vladimir Ghika", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 39.
[254] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 155.
[255] C. LUBICH, *Fecioara Maria, transparenţa lui Dumnezeu*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003, p. 34.
[256] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 158.

Isus şi a noastră”[257] “să trăim şi să creştem prin Isus în Duhul Sfânt”[258]. Ea este noua Evă, cea care a acceptat voinţa lui Dumnezeu devenind mama Fiului Său[259].

“«Ceea ce este comun» între noi şi Maria, între tine şi noi, Dumnezeul meu, precum şi între tine şi Maria, ne permite să-ţi cerem, chiar dacă nu a sosit vremea, şi să obţinem; «ceea ce este comun», adică realităţile acestei credinţe ce mută munţii şi schimbă universul; şi misterul acestor *fiat*-uri de la care datează epoci, ca să spunem aşa, în desfăşurarea, de-a lungul secolelor, a Voinţei lui Dumnezeu, îndeplinită prin libera noastră voinţă. Pentru aceasta, din tot sufletul vostru, fraţi care mă ascultaţi acum, ca şi la Cana «faceţi ce vă va spune»: ascultaţi-L”[260].

Maria ne poartă “în mod adevărat şi real în inima ei neprihănită, ghemuită lângă inima fiului ei”. Monseniorul, care şi-a iubit şi respectat atât de mult mama, este avizat să vorbească cu atâta iubire plină de delicateţe şi despre mama cerească. Chiar prima sa Liturghie a celebrat-o în 1923, la Paris, în locul unde Sfânta Fecioară a cerut să se facă medalia miraculoasă[261].

---

[257] A. SUCEU, *Maternitatea spirituală a Prea Sfintei Fecioare Maria*, Editura Plumb, Bacău, 1996, p. 57.
[258] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 164.
[259] I. MĂRTINCĂ, *Isus din Nazaret – Fiul lui Dumnezeu*, p. 401.
[260] E. DE MIRIBEL*, op. cit.,* p. 166.
[261] F. UNGUREANU, “Mons. Ghika şi Medalia miraculoasă”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2010, p. 19.

"Oferiţi-i bucuria de a recita până la capăt acest rozariu, omenesc şi dumnezeiesc în acelaşi timp, pentru fiecare dintre voi, cu o inimă din care se revarsă o preafericită tandreţe"[262].

Monseniorul încheie cuvântarea sa cu rugăciunea unui monah din Orient, Sfântul Teodor Studitul, din care voi reproduce câteva cuvinte:

"În numele acestui Fiu pe care ni l-ai dat, devenit Pâinea vieţii […] binevoieşte să binecuvântezi, o Maică a lui Dumnezeu, lumea întreagă. Amin."[263]

Opera scrisă prezentată până acum se poate continua cu piesa de teatru[264], scrieri şi documente istorice, diferite alocuţiuni, omilii, scrisori, multele bileţele cu diverse gânduri, maxime, reflecţii, pe care Monseniorul le-a scris până la arestarea sa şi au fost mare parte din ele deja publicate[265].

De asemenea, mai trebuie enumerate cele 850 de gânduri inedite selectate dintr-un geamantan întreg, predat chiar de Monsenior Margaretei Bendorf, în momentul evacuării rapide din imobilul în care locuise cu familia fratelui său şi care au rămas ascunse până în 1984[266], din care am citat deja.

---

[262] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p.169.
[263] *Ibidem*.
[264] Cf. http://www.vladimirghika.ro/scrieri_Ghika/femeia adulteră
[265] V. GHIKA, *Fragmente postume*, Texte inedite din arhiva Institutului "Vladimir Ghika", Editura Dacia, Cluj–Napoca, 2003; *Idem*, *Ultimele mărturii*, prezentate de Yvonne Estienne şi traduse în limba română de Doina Cornea, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997.
[266] H. COSMOVICI, *Monseniorul, Appels de Dieu*, p. 117-215.

2.3. Opera caritativă a Monseniorului Ghika

Tânărul Vladimir Ghika, pregătit pentru cariera diplomatică, la Paris se îmbolnăveşte, înainte de a obţine diploma şi este nevoit să revină în România. Pentru că era un Ghika trebuia să-şi împace dorinţele personale cu cerinţele rangului şi tradiţia familiei, însă iubirea şi respectul faţă de părinţi şi moştenirea de titlu princiar şi renume fac parte din modul său de a fi. A fost mereu un factor de unitate în diversitate, pentru că l-a aşezat, mereu, pe Dumnezeu pe primul loc, aşa cum a mărturisit şi în scrierile sale.

Educat în spirit profund creştin, marcat de morţile premature ale fraţilor săi şi a tatălui, cu o sănătate delicată şi o sensibilitate deosebită, dotat cu o mare capacitate intelectuală, artistică şi un spirit înalt, Vladimir Ghika îşi va căuta drumul de împlinire în viaţă urmând şoaptele interioare ale inimii sale, locuită de sfinţenia lui Dumnezeu. Aşa se înţelege căutarea preferinţelor lui Dumnezeu, conştientizată şi făcută publică atât prin scrieri, cât şi prin faptele sale, neîntrerupt, culminând cu moartea de martir.

Caritatea este una din trăsăturile intrinseci fiinţei lui Vladimir Ghika. Familiarizat, educat în acest spirit de mama sa, continuă să-şi lărgească şi adâncească modul de a fi printr-o caritate după modelul Mântuitorului Isus Cristos. Este receptiv la nevoile semenilor, se străduieşte să le aducă alinare, după modelul lui Isus şi reuşeşte admirabil. Curajul, perseverenţa cu care acţionează în acest sens, îşi au izvorul în credinţa puternică şi în iubirea faţă de Dumnezeu, de care se lasă modelat. Astfel, devine un pionier al serviciilor caritabile

din România, prin aducerea surorilor Sfântului Vincenţiu de Paul, iar prin scrierile călăuzitoare ale *doamnelor de caritate* deja alcătuieşte un veritabil curs[267] şi de *doctrină socială a Bisericii*.

Această *Operă de caritate* instituită, cu multe piedici, greutăţi, de Vladimir Ghika a adus servicii inestimabile populaţiei româneşti şi nu numai, din 1906 şi până la desfiinţarea ei de către regimul comunist – desfiinţare ce a prilejuit adâncă durere fondatorului.

Primul dispensar gratuit din România, numit "Bethleem Mariae"[268], sub conducerea sorei Pucci, deschis oficial la 20 iunie 1906, în Calea Griviţei, a implicat cooperarea multor personalităţi cu înaltă trăire creştină. În următorii ani va avea loc extinderea acestei opere de caritate, după planurile sorei Soize, în strada Jianu, pe terenul donat de doamna Arion Pâcleanu. Chiar plecat din ţară, Vladimir Ghika nu-şi va uita niciodată opera de caritate din România şi o va vizita, ajuta adesea. În timpul celui de-al doilea Război Mondial, Spitalul Sfântul Vinceţiu de Paul va fi adevărat cartier general al răniţilor, iar Monseniorul Ghika un apostol devotat al tuturor celor internaţi acolo.

Vladimir Ghika îi ajută pe aromânii macedoneni prin demascarea asasinatelor comise împotriva lor, în faţa opiniei publice şi propune o soluţie religioasă[269].

---

[267] V. GHIKA, *Vizitarea săracilor*, în V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri ...,* p. 184-224.
[268] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 21.
[269] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", p. 45.

Se implică activ în toate momentele grele prin care trece România, încercând să facă tot ce poate, cât mai bine: astfel, organizează ambulanţe pentru victimele răscoalei din 1907, asigură servicii sanitare pentru armata română participantă la războiul Balcanic din 1913, ajută răniţii români căzuţi prizonieri în Italia, în 1917, este în ţară (din august 1939 până la moartea martirică survenită în 1954) şi acordă asistenţă nu doar spirituală leproşilor, răniţilor din război, arestaţilor din închisori, indiferent de delict, prizonierilor de război englezi şi americani, celor greu încercaţi săraci sau bogaţi, simpli sau personalităţi, educă tineretul studios, se implică în ecumenism, ajută în timpul foametei din 1946-1947 inclusiv mănăstirile ortodoxe din Moldova, dar face apostolat rodnic şi sub dictatura comunistă[270] atât înainte de a fi închis, cât şi în timpul detenţiei, până la ultima suflare. Sosirea refugiaţilor polonezi, izbucnirea celui de-al doilea Război Mondial îl determină pe Monseniorul Vladimir Ghika să ceară şi obţine de la arhiepiscopul Parisului autorizaţia de a rămâne în România. Monseniorul va coopera cu Nunţiatura pentru ajutorarea refugiaţilor de război şi va frecventa Biserica greco-catolică unde va participa la şedinţele publice ale ASTRU ţinând conferinţe, îndrumând, educând[271] pe tineri. Lupta sa pe tărâm diplomatic pentru recunoaşterea graniţelor statului unitar român, pentru stabilirea de relaţii cu Sfântul Scaun, pentru crearea în România a unei Biserici catolice în

[270] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 18.
[271] W. DANCĂ, "Educaţia ca armonie între credinţă şi cultură astăzi", în Rev. *Dialog teologic*, nr. 23, 2009, Editura Sapientia, Iaşi, p. 17.

care să se regăsească şi românii, pentru aprobarea ridicării unei biserici greco-catolice şi în Bucureşti[272], pentru ridicarea nivelului spiritual al credincioşilor, al poporului şi prin instruirea intelectualilor, a jurnaliştilor sunt acţiuni legate de caritate. Profundul respect şi recunoştinţa faţă de familia sa şi istoria pe care această familie a făcut-o sunt profund caritative. Astfel, munca sa deosebită în a aduna, selecta, publica materiale istorice referitoare la strămoşii săi, în a completa propria arhivă Ghika, şi cea a Academiei Române inclusiv cu transcrieri din cea a Vaticanului poate fi încadrată şi la opera sa caritativă, căci le-a făcut cu iubire şi dăruire şi a dat exemplu de preţuire faţă de familie, de patriotism faţă de ţara sa, România.

A cunoaşte istoria este o necesitate, altfel omul îşi pierde rădăcinile, memoria[273] identităţii, bogăţia de valori spirituale acumulată, simţul apartenenţei la o familie şi se poate aliena.

Monseniorul era o persoană nu doar formată spiritual şi cultural, dar de excepţie şi deci deosebit de potrivită şi ca istoric. Este conştient de obligaţiile sale de rang, dar mai ales de cele de creştin în căutarea perfecţiunii, astfel că titlul princiar îl pune în slujba lui Cristos şi a Bisericii, a semenilor. Monseniorul Vladimir Ghika aspiră la perfecţiunea evanghelică prin slujirea aproapelui avându-l ca model pe Isus Cristos. Peste graniţele ţării slujeşte de asemenea considerând

[272] R. NETZHAMMER, *Episcop în România într-o epocă a conflictelor naţionale şi religioase*, vol I, Editura Academia Română, Bucureşti, 2005, p. 225-226; 243-244.
[273] W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, p. 170-176.

şi ca o datorie în conştiinţă apostolatul istovitor de la Villejuif, Auberive sau de la Biserica străinilor, din Franţa, care i-a fost ca o a doua patrie, unde s-a instruit şi a trăit o perioadă importantă din viaţă. Toate le-a făcut din iubire faţă de Cristos. Trebuie menţionate şi alte activităţi caritabile legate de înfiinţarea *Centrului de studii religioase*, pentru laici, împreună cu Jean Daujat sau a fraternităţii *Virgo Fidelis* pentru cler, de către Yvonne Estienne; s-a ocupat de o asociaţie pentru ajutorarea materială şi spirituală a artiştilor. Pe lângă opere de caritate ample, Monseniorul a ajutat multe persoane: fie studenţi săraci aflaţi la studii, fie persoane dezrădăcinate, dezorientate, fără un ţel ori o morală riguroasă sau căzute în capcanele păcatelor din care nu mai puteau ieşi. Individual, mulţi prieteni[274], necunoscuţi sau cunoştinţe ale cunoştinţelor[275], care au apelat la ajutorul Monseniorului nu au fost refuzaţi, indiferent că erau aproape sau la mari depărtări[276].

Pentru Monsenior orice suflet valora cât un Univers pe de o parte, iar pe de altă parte nu putea refuza ceea ce Providenţa îi trimitea. În Italia ajută victimele cutremurului de la Avezzano, tuberculoşii ospiciului din Roma, răniţii de război. Spiritul său caritabil este deschis slujirii necondiţionate, oricând şi oriunde, fără limite de rasă, rang, cultură. Este cetăţean universal cu atât mai mult cu cât este şi preot în Biserica universală întemeiată de Cristos. Studiile

[274] J. DAUJAT, *L' Apôtre du XX-ème siècle, Vladimir Ghika*, p. 170.
[275] A. C. RZEWUSKI, *A travers l'invisible cristal*, Ed. Plon, Paris, 1976, p. 290-291.
[276] Y. ESTIENNE, *Une flamme dans le vitrail. Souvenirs…,* p.130.

teologice şi filosofice la Roma, implicarea în probleme delicate de diplomaţie a Sfântului Scaun[277] îi dau o libertate mai mare de exercitare a caritătii.

Astfel, înfiinţează Comunitatea Fraţilor şi Surorilor Sfântului Ioan, poate sluji Liturghia în ambele rituri şi poate face servicii importante sufletelor persoanelor aflate în dificultate de a primi sacramentele[278], merge la Congresele Euharistice, merge în Japonia, în 1933, ca însoţitor al călugăriţelor carmelite şi cu acest prilej îl vizitează pe doctorul Totzuka şi ţine câteva conferinţe intelectualilor creştini japonezi; ajunge la împărat şi-i dă binecuvântarea lui Dumnezeu pentru a dobândi un fiu[279]. Tot în Japonia va vizita în 1936-1937, leprozeria prietenilor săi şi o ia ca model pentru un lazaret în Deltă, în România, după ce se instruieşte la Paris. Îşi "plăteşte" cu acte caritabile pentru leproşii din Paris[280] cunoştinţele practice acumulate acolo; din păcate în România nu a reuşit înfiinţarea leprozeriei din cauza izbucnirii celui de-al doilea Război Mondial.

Toate activităţile Monseniorului Vladimir Ghika au la bază caritatea, bunătatea, sfinţenia vieţii proprii cât mai asemenea cu Isus. Caritatea este baza apostolatului său aşa cum a demonstrat cu vorba, cu fapta sau în scrieri. Statutele

---

[277] A. BREZIANU, în C. STAN, *De ce sunt preot. 15 dialoguri îndrăzneţe propuse de Claudia Stan*, Editura ARCB, Bucureşti, 2010, p. 276.
[278] N. DJUVARA, *Mărturie despre căsătoria sa, celebrată de Monseniorul Ghika cu care este rudă*, la Academia Română (4.03.2010) şi la Institutul Cultural Român (16.09.2010).
[279] I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 42-43.
[280] M. BROŞTEANU, *op. cit.*, p. 29.

Operei Sfântului Ioan indică un misionarism prin caritate[281], iar ecumenismul pe care îl trăia şi îl promova se manifesta de asemenea prin caritate. Monseniorul a indicat calea carităţii în realizarea unităţii între creştini[282], a unei evanghelizări rodnice, a trăirii vieţii creştine autentice, a unei lumi mai bune, a menţinerii păcii.

Programul său spiritual poate fi sintetizat: "liturghia aproapelui – teologia nevoilor – căutarea preferinţelor lui Dumnezeu". Iubirea faţă de Dumnezeu şi de semeni era plină de respect, curaj şi delicateţe. Monseniorul respecta libertatea de conştiinţă a persoanei, iubea sufletul omenesc, pe care îl preţuia atât de mult încât nu-şi precupeţea eforturile, sănătatea pentru a-l converti.

Dobândeşte o mulţime de fii spirituali pe care îi asociază activităţilor sale caritative, ajută refugiaţii de război indiferent de neam, ajută pe evrei[283]. Apostolatul său este conform Evangheliei pe care o trăieşte profund şi care practic înseamnă caritate, slujire a lui Dumnezeu în aproapele, asemenea samariteanului milostiv (*Lc* 10,29-37). Acceptă Voinţa lui Dumnezeu ca Preferinţă, căci vrea să răspundă cu maximă libertate iubirii lui Cristos şi cât mai fidel. În acest sens Statutele Operei Sfântului Ioan conţin sfaturile evanghelice în mod actualizat, dar prea avansat faţă de rigiditatea momentului.

---

[281] J. DAUJAT, *L'Apôtre du XX-ème siècle. Vladimir Ghika,* Nouvelles Editions Latines, Paris, 1957, p. 178-184.

[282] RUPP, *Allocution prononcée à la Radio, janvier 1955*, http://www.vladimirghika.ro/ scrieri_despre_Ghika /rupp/

[283] Cf. G. LAUWERIER, "Le Père Georges Schorung, ami de la Roumanie chrétienne", în Rev. *Catacombes*, Paris, 1980.

Acţiunile Monseniorului în domeniul carităţii au fost cu adevărat profetice găsindu-se valabile în deschiderea Bisericii catolice adusă de Conciliul Vatican II: implicarea laicilor, ecumenismul, deschiderea către celelalte culturi şi religii şi inculturarea, conştientizarea acţiunii Duhului Sfânt. Se poate spune că Monseniorul a fost un înaintemergător al Maicii Tereza de Calcutta, al curajului Papei Ioan Paul al II-lea, al reînnoirii carismatice[284]. Iubirea lui Cristos răzbătea din persoana sa, convertind sufletele. Câştigarea sufletelor pentru Cristos a fost modul cel mai înalt de exprimare al carităţii în viaţa Monseniorului; acesta a fost scopul slujirii până la epuizare, asemenea lui Isus Cristos.

Sunt şi proiecte începute, visate de Monseniorul Vladimir Ghika şi nerealizate din lipsă de timp: o Enciclopedie Catolică în limbile chineză şi japoneză[285], o istorie a României[286], o cronică amănunţită a perioadei comuniste.

Opera Monseniorului Vladimir Ghika a fost mult mai amplă decât am enumerat întrucât întreaga sa viaţă (cel puţin matură) a fost închinată cu credinţă şi iubire lui Dumnezeu şi aproapelui. Aceasta o dovedesc cu prisosinţă mărturiile adunate până acum de la cei care au avut privilegiul să-l întâlnească în viaţă.

Trebuie menţionat faptul că, după o tăcere despre caritatea, martiriul, personalitatea Monseniorului Vladimir

[284] J. DAUJAT, *L'Apôtre du XX-ème siècle, Vladimir Ghika*, Nouvelles Editions Latines, Paris, 1957, p. 178-184.
[285] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 49.
[286] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 110.

Ghika de aproape patruzeci de ani, au trebuit căutaţi acei martori ai săi rămaşi în viaţă, după căderea comunismului din România, iar cei implicaţi în această muncă au depus eforturi considerabile, deosebite.

3. Contextul sociopolitic din România în perioada 1939-1954

În acest capitol am prezentat mai amănunţit evenimemtele perioadei istorice menţionate în titlu tocmai pentru a se înţelege mai bine contextul în care Monseniorul Ghika a activat atât de minunat, de exemplar, de adecvat. De asemenea doresc să subliniez că asemenea similitudini de fundal istoric zbuciumat se regăsesc pe toată durata vieţii şi activităţii lui Vladimir Ghika, iar răspunsul său a fost constant la mare înălţime umană, spirituală, creştină.

3.1. România în perioada 1939-1944

"Dacă mâine alte studii vor putea aduce un număr infinit de noi elemente pentru aprofundarea evenimentelor epocii, ele nu vor fi niciodată contradictorii; ele vor delinea mai bine adevărul [...]: victoria demnităţii umane asupra aberaţiilor şi violenţelor totalitarismului"[287]

afirma Episcopul catolic de Bucureşti în august 1987, întrucât:

[287] I. ROBU, "Proemio" în I. DUMITRIU-SNAGOV, *România în diplomaţia Vaticanului. 1939-1944*, Editura Garamond, Bucureşti, 1991, p. 8.

"creştinismul românesc – fiindcă acesta a fost coloana vertebrală a poporului român sub formă de etică populară – s-a exprimat cu forţa unei vocaţii a păcii"[288].

În mod analog Monseniorul Vladimir Ghika a condamnat violenţa, totalitarismul şi întreaga sa viaţă a luptat pentru triumful adevărului, dreptăţii, păcii, a carităţii, cu toate mijloacele de care a dispus şi cu toată dăruirea de sine, pentru că a făcut-o din iubire pentru Dumnezeu.

România, prinsă între pericolul fascist şi cel bolşevic, s-a aflat din 11 februarie 1938 şi până la 6 septembrie 1940 sub regimul de dictatură al Regelui Carol al II-lea. În urma alegerilor parlamentare din decembrie 1937, partidul de guvernământ, naţional-liberal, nu obţine 40 % din totalul voturilor exprimate, deci conform legislaţiei în vigoare nu poate forma singur guvernul; forţele de extremă dreaptă obţin peste 26 % din voturile alegătorilor – din care peste 15 % numai partidul "Totul pentru ţară" (fost Garda de fier); rivalitatea dintre cele două partide principale: naţional-liberal şi naţional-ţărănesc; scindarea partidului liberal încă din 1930; demagogia socială întreţesută cu o doctrină mistico-naţionalistă cu care extrema dreaptă a atras multe voturi[289] face imposibilă o guvernare de centru. Astfel, Regele Carol al II-lea al României, cu sprijinul tacit al oficialităţilor anglo-franceze, cu sprijinul liderilor principalelor partide de centru,

[288] *Ibidem,* p. 7.
[289] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Albatros, Bucureşti, 1975, p. 738-739.

pentru a împiedica acapararea puterii de extrema dreaptă[290] a instalat în februarie 1938 un guvern condus de Patriarhul Miron Cristea, care pe plan intern însemna instaurarea "dictaturii regale", iar pe plan extern consolida alianţa tradiţională cu Franţa şi Marea Britanie. Regele, prin abrogarea Constituţiei României din 1923 şi înlocuirea cu una nouă, îşi concentrează puterile din stat, iar parlamentul devine doar auxiliar legislativ. Vechile partide politice sunt dizolvate prin decret-lege, iar ca organ consultativ este instituit un Consiliu de Coroană. Restrângerea şi chiar anihilarea libertăţilor democratice a fost resimţită din plin de către societatea românească. Cu toate acestea au loc şi măsuri benefice ţării precum înfiinţarea Ministerului Economiei, al Înzestrării Armatei, încurajarea exportului de cereale. Tot atunci se face o reformă administrativă cu formarea a 10 ţinuturi; se înfiinţează bresle şi se desfiinţează sindicatele; se constituie un partid unic: Frontul Renaşterii Naţionale (cu alegeri pentru parlament la 1 iulie 1939), dar care nu a avut un electorat considerabil. Totodată s-a efectuat o epurare a aparatului de stat de elementele legionare culminând cu arestarea şi chiar execuţia a 13 dintre conducătorii "gardişti", în 30 noiembrie 1938. Mare parte dintre conducătorii PNL şi PNŢ doreau o revenire la democraţie, cu viaţă parlamentară tradiţională, cu alternanţa partidelor la guvernare. Pe de altă parte confruntarea cu elemente de extremă dreaptă mai ales, în interiorul ţării, pe fundalul expansiunii fascismului în

[290] F. CONSTANTINIU, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2008, p. 340-342.

exterior făceau necesară guvernarea de tip dictatorial[291], iar situaţia aceasta făcea posibil un vis al lui Carol al II-lea.

Astfel, în primul an al guvernării personale a Regelui Carol al II-lea, guvernul s-a remaniat de 3 ori, tot sub preşedinţia Patriarhului Miron Cristea, urmat în 1939 de un nou cabinet condus de Armand Călinescu, personalitate de prim rang a vieţii politice româneşti interbelice şi exponent ferm al măsurilor antigardiste[292].

Franţa şi Anglia în dorinţa de a salvgarda pacea acceptă să cedeze continuu teritoriile cerute de Germania[293], astfel că semnează în septembrie 1938, pe acordurile de la München, alături de Hitler şi Mussolini şi, zone largi din Cehoslovacia sunt ocupate de armata hitleristă. Germania nu se opreşte aici: printr-o sentinţă arbitrară de la Viena obligă guvernul cehoslovac să cedeze Ungariei hortiste o parte din Slovacia.

România a fost de reală lealitate faţă de Cehoslovacia respingând toate sugestiile de a participa la împărţirea ei, iar Regele Carol al II-lea chiar a declarat Franţei că, în cazul opunerii cu armele a Cehoslovaciei şi Franţei faţă de agresiunea nazistă, va permite trupelor Rusiei Sovietice să treacă prin nordul României pentru a-i ajuta. Nu a fost nevoie.

Trupele naziste şi hortiste ajung însă la hotarele României. România prin eforturi diplomatice continue încearcă să evite intrarea în marea conflagraţie ce se prefigura; este nevoită să accepte tratate economice cu Germania: “dau petrol şi grâu ca să nu dau sânge şi pământ”,

[291] Cf. *ibidem*, p. 340, 350.
[292] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 740.
[293] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 351.

spunea Armand Călinescu în martie 1939. În acest sens şi Grigore Gafencu sublinia că: "acordul nostru economic reprezintă o înţelegere care pune capăt deocamdată presiunii germane exercitate asupra noastră"[294]. Armand Călinescu semnează însă aceleaşi tipuri de acorduri şi cu Franţa şi Anglia, în martie, respectiv mai 1939. Trebuie menţionat efortul făcut de Sfântul Scaun prin Papii Pius al XI-lea şi Pius al XII-lea de menţinere a păcii, de condamnare a războiului, a dictaturilor fasciste, hitleristă[295].

Congresul euharistic de la Budapesta din 1938 prezidat de cardinalul Pacelli, reprezentantul lui Pius al XI-lea, care avea să devină anul următor Pius al XII-lea, a condamnat agresiunea evocând "fragilitatea lui Diocleţian"[296].

La acest congres a participat şi Monseniorul Vladimir Ghika.

Germania hitleristă anexând pe rând Austria în martie 1938 şi Cehoslovacia în martie 1939 continuă să invadeze şi Polonia, astfel că la 1 septembrie 1939 izbucneşte cel de-al doilea Război Mondial. La 21 septembrie 1939, imediat după invadarea Poloniei de către armata hitleristă, primul ministru Armand Călinescu este asasinat de către terorişti legionari, care fuseseră instruiţi şi echipaţi în Germania. Urmează un minister de câteva zile al generalului Argeşanu, apoi un guvern de vreo două luni condus de C. Argetoianu, după care se instalează guvernul Gh. Tătărăscu din 24 noiembrie 1939,

---

[294] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 752.
[295] Cf. M. MACCARONE, *Il nazionalsocialismo e Santa Sede*, Ed. Studium, Roma, 1947, apud I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p.18.
[296] Cf. M. SCHUMANN, „Prefaţă" în E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor. Vladimir Ghika 1873-1954*, Editura ARCB, Bucureşti, p. 5.

care, cu unele remanieri, ţine până în 4 iulie 1940. Guvernul prezidat de Gh. Tătărăscu a continuat politica de alianţă cu Franţa şi Anglia; a urmărit o raliere a forţelor de diferite tendinţe, la începutul lui 1940 chiar şi cu legionarii. Armata germană, după ocuparea Danemarcei şi Norvegiei, învinge şi puterea militară franceză în vara anului 1940; astfel, sistemul politic european din care făcea parte şi România se prăbuşeşte, iar Germania devine la acel moment stăpână a Europei.

România primeşte ultimatum la 26 iunie 1940 din partea guvernului sovietic, prin care Uniunea Sovietică anexează Basarabia şi nordul Bucovinei. În toată ţara se instalează panica: România nu dispunea nici de mijloace de apărare, nici de aliaţi şi fiind prinsă între cei doi coloşi (Germania şi URSS) este silită să aleagă Germania din cauza ameninţării sovietice. Îndreptându-şi speranţele spre Germania, România primeşte răspunsul sec: "Fiţi de accord!"[297] Celelalte puteri consultate: Italia, Iugoslavia, Grecia, Turcia dau răspuns similar Berlinului, Franţa fusese cucerită de Hitler, iar Marea Britanie se aştepta să fie atacată. Molotov nu acceptă niciun fel de tratative cu partea română şi le dă un ultimatum ca în patru zile să fie evacuate regiunile în discuţie. Conform obiceiului, sovieticii ocupă chiar mai mult, respectiv şi ţinutul Herţa, care aparţinea Vechiului Regat al României, şi în ciuda eforturilor miniştrilor Gh. Davidescu, apoi Grigore Gafencu trimişi la Moscova de guvernul român pentru retragerea trupelor din ţinutul Herţa, sovieticii nu acceptă. Aceasta este

[297] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 364.

considerată a unsprezecea invazie rusă, pregătită încă din 1920 pe căi diplomatice, propagandistice şi în final direct prin cotropire armată[298].

În 4 iulie 1940 România are un nou guvern, Gigurtu, de orientare pro nazistă, dar care nu reuşeşte să câştige bunăvoinţa guvernului hitlerist şi nu poate împiedica revizuirea graniţelor de foştii învinşi ai primului Război Mondial şi nici intrarea României în cea mai sângeroasă conflagraţie mondială.

Carol al II-lea primeşte la 15 iulie 1940 o scrisoare de la Hitler cu următoarele ameninţări:

"Oferta României de a avea în viitor o atitudine prietenească faţă de Germania nu poate fi decât salutată de Germania, cu atât mai mult cu cât, din păcate, din trecut şi până în ultimul timp – şi aceasta reiese în mod irecuzabil din documentele găsite – atitudinea politicii oficiale româneşti faţă de Reich a fost puţin amicală, ba chiar duşmănoasă.

Orice încercare de a evita pericolele care ameninţă ţara dumneavoastră, prin manevre tactice de orice fel, trebuie să fie şi va fi sortită eşecului. Mai devreme sau mai târziu – şi probabil într-un timp foarte scurt – rezultatul ar putea fi chiar distrugerea României"[299].

La 29 august 1940, România primeşte un ultimatum a cărui respingere echivala cu anihilarea statului român şi împărţirea teritoriului său. În noaptea de 29 spre 30 august

[298] Cf. N. I. ARNĂUTU*, Douăsprezece invazii ruseşti în România*, Editura Vestala, Bucureşti, 1996, p. 157.
[299] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 775.

1940, Consiliul de Coroană cumpănind toate eventualităţile hotărăşte să accepte arbitrajul puterilor Axei asupra tratativelor româno-maghiare şi în comunicatul oficial subliniază caracterul ultimativ al comunicării de la Viena făcută de guvernele Germaniei şi Italiei[300]. Această subliniere a iritat pe reprezentanţii Axei şi au cerut ştergerea menţiunii, dar Consiliul de Coroană a rămas ferm. Astfel, în urma dictatului de la Viena din 30 august 1940, România pierdea în favoarea Ungariei partea de nord a Transilvaniei, inclusiv Maramureşul şi Crişana. În afara judeţelor secuieşti din estul Transilvaniei, în toate celelalte judeţe luate românii formau majoritatea absolută (între 63-70%)[301]. Întreaga Românie a fost a doua zi profund tulburată, indignată şi au avut loc ample manifestări de proteste, de demonstraţii antigermane, dar din cauza împrejurărilor extrem de nefavorabile nu s-a opus rezistenţă cu armele împotriva executării Dictatului de la Viena. Hitler profită de tensiunea creată de Dictatul de la Viena şi determină cu ajutorul legionarilor abdicarea Regelui Carol al II-lea şi instalarea dictaturii fasciste sub conducerea generalului Ion Antonescu, în 5-6 septembrie 1940. Regalitatea era reprezentată formal de fiul lui Carol al II-lea, Mihai I.

În 7 septembrie 1940, prin tratatul de la Craiova se obţine graniţa cu Bulgaria pe traseul fixat prin Congresul de la Berlin din 1878, deci România pierdea în favoarea Bulgariei sudul Dobrogei. Luna următoare apar în Bucureşti ofiţerii germani în calitate de consilieri tehnici împreună cu

[300] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.,* p. 61.
[301] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 776.

personalul economic civil, care pun astfel stăpânire pe ţară. Ion Antonescu a format un guvern din cunoscuţi personali militari şi civili şi legionari. Legionarii văzându-se la putere au dat curs unor răzbunări sângeroase, în următoarele trei luni de la instalare.

Astfel îşi găsesc sfârşitul în noaptea de 27 noiembrie 1940 în fostul fort de la Jilava şaizeci şi şapte de persoane: foşti demnitari precum generalul Argeşeanu[302], Victor Iamandi, Gavrilă Marinescu; magistraţi militari, ofiţeri şi subofiţeri.

Concomitent sunt împuşcaţi: Virgil Madgearu în pădurea de la Snagov, Nicolae Iorga lângă Ploieşti.

Trebuie amintit cutremurul devastator din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, când blocul Carlton din Bucureşti s-a prăbuşit pricinuind moartea a circa trei sute de persoane. În aceeaşi perioadă au început şi violenţe împotriva evreilor. Legionarii erau nemulţumiţi că nu deţin întreaga putere şi de aceea provoacă rebeliunea din 21-23 ianuarie 1941, atacând Preşedinţia Consiliului de Miniştri, unde se afla Antonescu cu câţiva apropiaţi, precum şi prin oraş săvârşind crime şi jafuri[303]. Antonescu obţinând sprijinul armatei germane restabileşte ordinea, arestează pe unii dintre legionari (unii fiind şi executaţi), alţii reuşesc să fugă în Germania şi

[302] Cf. A. HEINEN, *Legiunea "Arhanghelul Mihail" în România, mişcare socială şi organizaţie politică. Contribuţie la problema fascismului internaţional*, Ed. Oldenbourg, Munchen, 1968, apud I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 24.
[303] Cf. I. C. DRĂGAN, *Antonescu, Mareşalul României şi războaiele de reîntregire*, Ed. Nagard, Veneţia, 1990 apud I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 24.

punându-se în serviciul lui Hitler devin un mijloc în plus de presiune pentru Antonescu.

În primăvara anului 1941, diviziile blindate germane trec prin România în Bulgaria pentru a ataca Iugoslavia şi Grecia. La sfârşitul lunii mai şi prima jumătate a lunii iunie 1941, bucureştenii au văzut diviziile blindate germane traversând victorioase, în sens invers din Bulgaria spre Rusia Sovietică. Declaraţia de război a Germaniei hitleriste către Rusia sovietică la 22 iunie 1941 a însemnat şi intrarea României în război ca aliat al Germaniei. Acest lucru a determinat declaraţia de război, în 6 decembrie 1941, faţă de România din partea Marii Britanii urmată de cea a Canadei, Noii Zeelande, Australiei şi Africii de Sud. La 12 decembrie 1941 guvernul Antonescu declară război Statelor Unite întrucât Japonia, aliat al Germaniei naziste intrase în război cu Statele Unite. România are pierderi mari de vieţi omeneşti, iar cursul războiul se schimbă începând cu victoria ruşilor de la Stalingrad, astfel că la 2 aprilie 1944 ruşii sunt la Prut, aceasta însemnând a douăsprezecea invazie rusească[304], iar aliaţii americani bombardează masiv Bucureştiul, zona rafinăriilor de la Ploieşti, Câmpina. Se ştia că România era unul dintre cei mai importanţi furnizori de petrol şi cereale, pentru Germania. Situaţia României a fost aceea de a accepta alianţe care să-i recunoască existenţa şi integritatea teritorială.

Corespondenţa[305] rămasă din acea vreme confirmă eforturile susţinute ale reprezentanţilor guvernelor româneşti,

[304] Cf. N. I. ARNĂUTU, *op. cit.*, p. 167-176.
[305] Cf. I. SCURTU, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Bucureşti, 2001, apud F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 557.

a diplomaţilor români de a menţine neutralitatea României[306], de a menţine integritatea teritoriului românesc[307] – abia reîntregit în 1918 şi recunoscut în tratatele internaţionale în anii imediat următori marii uniri – de a ajuta popoarele cotropite, aşa cum s-a întâmplat cu refugiaţii polonezi, de a ajuta evreii care deveniseră ţintă de exterminare. Din păcate, România a trebuit să accepte condiţiile impuse de Axă, să participe ca aliat al ei concomitent cu pierderile teritoriale (Basarabia şi Bucovina, nordul Transilvaniei, sudul Dobrogei), cu speranţa că va reuşi să le recapete la sfârşitul războiului. Despre Banatul sârbesc s-a considerat diplomatic de majoritatea oamenilor politici să se accepte cedarea pentru a avea măcar un vecin mai binevoitor.

Conjunctura din 1941 silea România sa aleagă alianţa cu Germania. Armata română a luptat cu eroism alături de armata germană împotriva ruşilor întrucât dorea să recapete Bucovina şi Basarabia. Când însă înaintarea a depăşit cu mult spaţiul de interes românesc, mulţi comandanţi au cerut retragerea trupelor române. Generalul Ion Antonescu se credea însă obligat să rămână aliat al Axei prin cuvântul dat şi pentru credinţa că are percepţia corectă a interesului naţional; nu putea da ordin de retragere. El considera comunismul rusesc un duşman al ţării şi o plagă pentru Europa. Acest aspect rămâne în continuare în atenţia cercetătorilor – unii acuzându-l pentru continuarea luptelor peste Nistru, în

[306] Cf. K. HITCHINS, *History of Roumania, 1866-1947*, Ed. Oxford University Press, Cambridge, 1994 apud F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 557.
[307] Cf. G. CIANO, *Diario, 1939-1940*, Roma, 1946 apud I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 62-67.

adâncul teritoriului sovietic[308]. În special Iuliu Maniu vedea altfel lucrurile: că România trebuie să rămână aliată a Marii Britanii şi nu trebuie să apară în postura de agresor faţă de Rusia, că poporul român este prea mic pentru continuarea războiului germano-rus, în organizarea internă a Rusiei nu trebuie să ne implicăm, iar românii prezenţi în zonele de nord şi est de Nistru trebuie să dorească ei să se unească cu ţara şi pentru aceasta este nevoie de asemenea şi de acordul marilor puteri.

Se observă caracterul antagonic al celor două strategii: Antonescu pornea în elaborarea politicii sale de la victoria Germaniei, Maniu de la victoria Marii Britanii. Astăzi, când rezultatul războiului este cunoscut, temelia strategiei lui Maniu pare de domeniul evidenţei, însă în 1941 victoria Angliei nu era deloc clară şi după opinia unor specialişti nici atât de sigură. În acest sens la sfârşitul lui septembrie 1941, când trupele germane ocupaseră Ucraina şi ţinteau Moscova, Stalin a crezut că este posibil ca Armata Roşie să nu facă faţă situaţiei şi va fi necesară o pauză militară încheiată asemănător cu pacea de la Brest, din 1918[309]. Iarna 1941-1942 a însemnat însă nu doar pierderea bătăliei pentru Moscova de către nemţi, dar şi falimentul războiului fulger, singurul care putea aduce victoria celui de al treilea Reich. De asemenea atât Hitler cât şi Antonescu au minimalizat aportul SUA, care a intrat în război la 7 decembrie 1941. Victoria trupelor Rusiei sovietice a fost momentul salutat de mulţi români pentru a cere ieşirea din război ca aliaţi ai Axei şi chiar întoarcerea

[308] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 546.
[309] *Ibidem*, p. 400-401.

armelor împotriva acesteia. Se dorea cu ardoare eliberarea României şi reîntregirea teritoriului (nordul Transilvaniei şi sudul Dobrogei). Pe lângă interesul teritorial, naţional[310], România se vedea târâtă fără voia ei în război cu Anglia, cu Statele Unite, alături de care ar fi dorit să lupte pentru a stăvili forţa oarbă a războiului hitlerist şi pentru reinstalarea păcii[311].

Trebuie menţionat faptul că Mareşalul Antonescu a aruncat în luptă alături de Germania hitleristă, în 1942, două treimi din efectivul armatei române, faţă de Ungaria, care a contribuit cu doar o treime din efectivul său, şi a dorit să încheie un pact politico-militar şi economic româno-german în vederea recuperării nordului Transilvaniei. Hitler, prin Ribbentrop a declinat însă oferta, pentru a nu-şi asuma obligaţii. Armata română insuficient instruită şi lipsită de echipamente şi armament moderne, dotată cu insuficientă muniţie a făcut faţă războiului. La Cotul Donului şi Stepa Calmucă[312], din cauza efectivelor restrânse faţă de marea întindere a frontului precum şi faţă de efectivele Armatei Roşii, armatele române au fost înfrânte. Bătălia Stalingradului a însemnat o pierdere de aproximativ 160.000 de militari români. Mareşalul Antonescu a interpretat înfrângerea nemţilor de la Kursk din iulie-august 1943 ca o pierdere a războiului şi de aceea face o ofertă generoasă Marii Britanii dacă ajunge înaintea forţelor sovietice în România. Conferinţa de la Teheran a celor trei mari: Stalin, Roosevelt şi Churchill,

[310] Cf. E. SERRA, *Mussolini chiese nel'estate del 1943 un armistizio agli Alleati*, în *Studi Piacentini*, 1987, p. 80.
[311] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 69.
[312] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 406.

din 28 noiembrie – 1 decembrie 1943, însă a respins o debarcare anglo-americană în Balcani. Mihai Antonescu, în care mareşalul Ion Antonescu avea foarte mare încredere, încă din primăvara lui 1943 a mers în capitalele neutre angajat în tatonarea unor relaţii anglo-americane. Însă, Hitler era urgent la curent cu orice mişcare.

În vara lui 1943, Mihai Antonescu a încercat să-l convingă pe Mussolini ca Italia să ia iniţiativa unor discuţii de pace. Antonescu a negociat în noiembrie 1943, cu SUA, un armistiţiu echitabil[313]. În februarie 1944 Hitler este asigurat de Antonescu de totala sa fidelitate, fapt ce scapă România de a fi ocupată spre deosebire de Ungaria, care va fi ocupată în martie 1944 de trupele germane. Hitler profită de această conjunctură şi, pentru a fideliza şi mai mult România, spune mareşalului Antonescu că Germania nu consideră oportun să mai figureze ca semnatară a arbitrajului de la Viena. Tot în februarie 1944 pleacă la Cairo ca emisar al opziţiei, dar şi cu încuviinţarea lui Antonescu, prinţul Barbu Ştirbei[314] pentru a negocia încheierea unui armistiţiu cu reprezentanţii Marii Britanii, SUA şi URSS. Operaţiunea nu a rămas secretă în mod voit de către cei mari, tocmai pentru a crea diversiuni şi a-i surprinde pe nemţi cu debarcarea în Franţa. Odată realizată debarcarea, aceste operaţiuni diplomatice n-au mai prezentat interes pentru anglo-americani[315]. Marea Britanie[316] subordonase total sprijinul acordat opoziţiei democratice din

[313] Cf. N. I. ARNĂUTU*, Douăsprezece invazii ruseşti în România*, p. 171.
[314] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p.784.
[315] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 413.
[316] N. I. ARNĂUTU*, op. cit.*, p. 175-176.

România, bunelor raporturi cu URSS, ţara care aducea contribuţia decisivă la înfrângerea Germaniei. La 5 mai 1944, la Londra, ministrul de externe britanic a propus ambasadorului sovietic ca în România să fie recunoscută preponderenţa sovietică, iar în Grecia cea britanică[317]. Astfel, în urma negocierilor sovieto-britanice s-a ajuns la un acord pe trei luni: iulie-septembrie 1944, privind zonele de interes din Sud-Estul Europei. Acordul este aprobat la stăruinţele lui Churchill şi de Roosevelt, contrar însă avizului Departamentului de Stat al SUA[318].

România nu s-a grăbit să semneze armistiţiul pe baza condiţiilor puse de URSS la 12 aprilie 1944 şi aprobate de Aliaţi: Antonescu afirma că e gata să treacă puterea opoziţiei, dacă ea îşi asuma un astfel de pas; Iuliu Maniu, liderul necontestat al opoziţiei democratice, care reunea PNŢ, PNL şi PSD, a ezitat să organizeze răsturnarea guvernului antonescian considerând că acestui guvern care a angajat România în război îi revine responsabilitatea semnării armistiţiului prin care se pierdeau nordul Bucovinei, Basarabia şi ţinutul Herţa în favoarea URSS şi de asemenea dorea obţinerea de garanţii ferme de la partea anglo-americană despre neaservirea României de către URSS. Aliaţii anglo-americani nu erau receptivi la temerile partidelor democratice în privinţa viitorului României şi de aici întârzierea semnării armistiţiului care îi exaspera atât pe Aliaţi cât şi pe tânărul rege Mihai, nerăbdător să treacă la acţiune[319].

---

[317] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 414.
[318] Cf. N. I. ARNĂUTU, *op. cit.*, p. 176.
[319] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 414.

Partidul Comunist din România a pregătit actul de la 23 august 1944, iar partidele democratice au aderat în cele din urmă la cea mai largă coaliţie politică din istoria României: Blocul Naţional Democratic, constituit la 20 iunie 1944[320] şi cuprinzând pe lângă PCR, PSD, PNŢ şi PNL. Regele Mihai a înţeles că Partidul Comunist din România, chiar de număra doar câteva sute de membri, avea în spate forţa Armatei Roşii, astfel că a purtat discuţii cu ei şi a cerut prin ei răspuns de la Moscova referitor la: situaţia monarhiei, recuperarea nordului Transilvaniei şi cuantumul despăgubirilor de război[321].

În fine, Mareşalul Antonescu este interpelat succesiv pentru a semna armistiţiul de I. Mihalache, de Gh. Brătianu precum şi de rege, dar refuză încercând să obţină acordul lui Hitler[322]. În aceste condiţii şi cu sovieticii mărşăluind spre Bucureşti, Regele Mihai aprobă arestarea lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu şi a altor persoane din guvern şi ordonă armatei române în seara zilei de 23 august 1944 încetarea focului împotriva URSS[323].

Populaţia Bucureştiului la auzul proclamaţiei regelui manifestează pe străzi aclamând şi aprobând actul istoric realizat în acea zi[324].

Generalii germani Hansen şi Gerstenberg veniţi la palat sunt informaţi de reprezentantul noului guvern, generalul C. Sănătescu, şi de ministrul de externe Gr. Niculescu-Buzeşti, că armata română nu va ataca armata germană în retragere de

[320] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 784-785.
[321] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 415.
[322] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 786-788.
[323] Cf. N. I. ARNĂUTU, *op. cit.*, p. 176.
[324] Cf. C. C. GIURESCU, D.C.GIURESCU, *op. cit.*, p. 788.

pe teritoriul României. Generalii germani au fost de acord, dar nu şi Hitler, fapt pentru care se vor da lupte sângeroase în câteva puncte ale capitalei. Aviaţia anglo-americană distruge aerodromul hitlerist de la Otopeni, iar în 27 august 1944, Bucureştiul era eliberat. Peste două zile intră în Bucureşti primele detaşamente blindate sovietice.

În ţară au loc lupte; Transilvania este eliberată în întregime la 25 octombrie 1944[325]. După această dată, armata română va participa alături de armata sovietică la luptele din Ungaria, Cehoslovacia şi Austria. În perioada 23 august 1944 – 12 mai 1945, efectivele româneşti angajate în lupta finală pentru distrugerea nazismului s-au situat pe locul patru în coaliţia antihitleristă[326].

3.2. Aspecte ale vieţii politico-sociale româneşti în perioada 1940-1944

După cum am văzut în subcapitolul anterior, dictatele impuse României în 1940 prin care se cedau fără luptă teritorii româneşti au determinat ample manifestări populare, au copleşit cu neputinţă şi au umilit pe români în general, iar pe militari în mod deosebit. Dictatura regală era responsabilă în ochii românilor de acest dezastru. Iuliu Maniu şi generalul Ion Antonescu erau persoanele spre care se privea cu speranţă. Antonescu, deşi cunoscut ca prieten al Angliei şi Franţei, este recomandat lui Hitler de mareşalul Constantin Prezan, garantând pentru urmarea orientării progermane în

[325] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 436.
[326] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 795-796.

condiţiile date. De asemenea, Antonescu era cunoscut ca un militar de înaltă competenţă, incoruptibil şi adversar înverşunat al regelui Carol şi al camarilei sale[327].

Mulţi oameni simpli, politici, intelectuali au dat glas dorinţei unanime de recuperare a teritoriilor smulse nedrept de ţările vecine. Astfel, războiul împotriva sovieticilor pentru redobândirea Bucovinei şi Basarabiei a fost în asentimentul poporului român, iar armata română a luptat cu deosebit eroism suplinind astfel lipsurile dotării corespunzătoare cu echipamente moderne. Antonescu a apreciat corect, în urma actelor comportamentale, a ofiţerilor şi soldaţilor tineri săvârşite în interiorul Rusiei sovietice, că armata română a fost neglijată în ultimii douăzeci de ani de democraţie.

Despre Partidul Comunist din România trebuie să menţionăm că după înfiinţarea sa în 1921 este scos în afara legii în 1924 şi de asemenea trebuie menţionat că a fost nesemnificativ numeric, reprezentat de minorităţi în special şi a avut o atitudine antiromânească, cel puţin până în 1944.

Populaţia din România a suferit pe lângă tributul de sânge şi sărăcia, lipsurile, bolile. România a acordat ajutor umanitar polonezilor, apoi tuturor refugiaţilor din teritoriile pierdute, inclusiv evreilor, chiar dacă aceştia din urmă au avut de suferit din cauza antisemitismului promovat de Germania, de curentele de extremă dreaptă sau a psihozei colective, obişnuită pe timp de război[328]. Populaţia românească din teritoriile smulse ţării a trebuit să îndure nedreptăţi, represalii,

[327] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 372.
[328] Cf. *ibidem*, p. 392.

deportări; alţii s-au refugiat, mulţi au fost arestaţi ori ucişi[329]. Se poate lesne închipui entuziasmul[330] lor în momentul sosirii armatei române, eliberatoare.

Sovieticii au bombardat în iunie 1941 câteva oraşe (Brăila, Bucureşti), dar au făcut puţine victime sau distrugeri[331]. Situaţia populaţiei României devine mai grea odată cu intrarea în conflict cu Marea Britanie şi SUA (decembrie 1941), apoi cu pierderile suferite pe teritoriul sovietic, începând din 1942. Cel dintâi bombardament american asupra României a avut loc la 12 iunie 1942 şi a fost un eşec pentru partea SUA, căci nu a avut consecinţe deosebite pentru populaţia română. Practic a fost uitat.

Următorul atac aerian americam asupra României a fost la 1 august 1943; de această dată distrugerile au fost importante, dar americanii au pierdut multe aparate de zbor, ceea ce a dus la nerepetarea atacurilor până când aviaţia SUA a dispus de bazele din sudul Italiei.

Războiul împotriva bolşevismului nu era perceput ca o necesitate naţională şi entuziasma pe puţini români. Elita societăţii româneşti, atât culturală cât şi politică, rămânea ostilă Reichului şi simpatiza cu Anglia şi SUA; pentru ei soluţia ideală a războiului era: "nemţii să-i bată pe ruşi şi anglo-americanii pe nemţi"[332]. Clasa politică românească nu concepea că România va fi abandonată ruşilor de către anglo-americani; deja se făceau tatonări şi demersuri, chiar cu ştirea

[329] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 88.
[330] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 393.
[331] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 778.
[332] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 408.

lui Antonescu, pentru încheierea păcii, pentru ieşirea din război[333]. Puţini erau cei care gândeau realist evenimentele, precum Gh. Tătărăscu, care avertiza în septembrie 1943 că: "pacea va fi încheiată sub semnul biruinţei ruseşti [...] care vor revendica, în primul rând, graniţele din 1941", sau precum C. Rădulescu-Motru:

"Este aproape sigur că, în caz de victorie a anglo-americanilor, de fapt în răsăritul Europei cuvântul hotărâtor îl vor avea Sovietele […] Şi de la ele nimic bun nu este de aşteptat pentru noi românii"[334].

Primul bombardament masiv aerian american asupra Bucureştilor a fost la 4 aprilie 1944[335]; s-a produs în valuri, iar populaţia nu se aştepta; crezuse la început că este un exerciţiu[336]. Au fost lovite cartierele din vest şi nord-vest, dar şi Calea Victoriei, Gara de Nord unde au fost bombardate trenurile pline cu refugiaţi din Moldova. Numărul victimelor a fost de ordinul miilor în numai două ore. La 15 aprilie 1944 urmează un alt bombardament puternic, după care, atacurile s-au îndesit alternând: ziua erau atacuri americane, iar noaptea atacuri engleze. Bombardamentele au vizat, pe lângă capitală, marile centre de rafinare a petrolului, dar şi oraşe precum: Iaşi, Galaţi, Turnu-Severin. Bombardamentele aeriene au avut o mare influenţă asupra vieţii capitalei.

---

[333] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 70-79.
[334] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 408.
[335] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 104.
[336] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 779.

Dacă într-o Europă greu lovită de război, România fusese o insulă de prosperitate şi linişte, unde Regele Mihai vizita prizonierii americani, deţinuţi confortabil pe Valea Prahovei, iar în plină prigoană împotriva evreilor, în Bucureşti fiinţa teatrul evreiesc, iată că acum asistăm la plecarea celor avuţi, a autorităţilor spre zone urbane mai mici sau rurale. Practic începe "evacuarea oraşului"[337]. Marea masă a locuitorilor a rămas pe loc, dar activităţile încep să se întrerupă, să devină fragmentare şi nesigure şi creştea starea de tensiune, precum şi lipsurile celor necesare vieţii cotidiene. Viaţa devenise de nesuportat; toţi erau obosiţi, doreau să se sfârşească starea de asediu, războiul în general[338].

În aceste vremuri grele pentru populaţia Bucureştiului, Monseniorul Vladimir Ghika se remarcă prin apostolat, caritate creştină: prin rugăciune intensă, continuă, prin prezenţa sa plină de iubire faţă de Dumnezeu în aproapele, prin asistarea muribunzilor; aduce linişte, speranţă, credinţă, împăcare cu Tatăl Ceresc. Este exemplu de preţuire a vieţii, a iubirii şi slujirii lui Dumnezeu prin semeni: la auzul prealarmei cobora în adăpostul apropiat şi propunea mulţimii speriate câteva rugăciuni ("Tatăl nostru", "Bucură-te Marie", "Mărire Tatălui", "Act de căinţă" – simplificat), apoi o scurtă explicaţie, pentru cei din adăpost, dar se gândeau şi la cei ce aveau să moară din cauza bombardamentului. Pentru Monseniorul Vladimir Ghika era foarte preţios şi un singur suflet, iar multe erau complet nepregătite pentru moarte. Programul său iniţial de apostolat doar se mai diversificase,

[337] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 102.
[338] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 780.

căci vizita în continuare deţinuţii din închisori[339], bolnavii, răniţii, muribunzii din spital, prizonierii de război, pregătea spiritual pe cei întâlniţi.

Caracteristic pentru România, faţă de toate celelalte state dominate de Hitler, a fost consecvenţa cu care a cooperat în vederea salvării evreilor; România a fost astfel singurul stat care a permis şi sprijinit prin guvern emigrarea evreilor în Palestina, în toată perioada 1940-1944. Intervenţiile Sfântului Scaun pentru protejarea evreilor sunt probate printr-un număr mare de documente din Arhivele Vaticanului, precum şi din arhive civile şi eclesiastice; Nunţiatura din România a activat pentru apărarea populaţiei evreieşti din România, Basarabia, Bucovina, Transnistria. Astfel au fost salvate sute de mii de persoane de la deportare în lagărele naziste de exterminare. Au fost organizate adevărate reţele de salvare pentru zeci de mii de evrei din Transilvania de nord şi Ungaria cu sprijinul episcopului Iuliu Hossu din dieceza de Cluj-Gherla în colaborare cu autorităţile din România[340].

Evenimentul 23 august 1944 a fost decisiv după unii specialişti pentru scurtarea războiului: întoarcerea armelor României împotriva Germaniei naziste a redus cu şase luni durata conflagraţiei mondiale. Pentru România desprinderea de Germania a însemnat satelizarea ei pe orbita Kremlinului, iar societatea românească a înţeles că până la 23 august 1944 a fost rău cu "der, die, das", însă mult mai rău este cu "davai

[339] Cf. P. PANDREA, în I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!,* p. 48, 49.
[340] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 183.

cias”[341]. Sovieticii s-au comportat ca armată invadatoare şi după 23 august 1944.

În 12/13 septembrie 1944 este semnat la Moscova[342] de o delegaţie condusă de Lucreţiu Pătrăşcanu, din partea României, armistiţiul oferit de URSS, Anglia şi SUA. Ambasadorii Angliei şi SUA au aprobat automat poziţiile sovietice. Convenţia de armistiţiu prevedea recunoaşterea anexiunilor sovietice din iunie 1940, despăgubiri de 300 milioane de dolari, plătibile în decurs de şase ani, în mărfuri, mişcarea liberă a trupelor sovietice pe teritoriul României, pedepsirea persoanelor acuzate de crime de război, nulitatea arbitrajului de la Viena, eliberarea Transilvaniei prin lupta comună a forţelor armate sovietice şi române.

În octombrie 1944, la încheierea acordului zis de procentaj între Churchill şi Stalin, la Moscova, România a fost lăsată în sfera de influenţă a URSS; la fel şi după încheierea războiului[343]. După invazia trupelor sovietice, politica României se schimbă, are loc decapitarea treptată a structurii sociale.

“La Bucureşti, guvernul, după arestarea mareşalului Antonescu şi a principalilor săi colaboratori operată de regele Mihai, a fost trimis pe calea Moscovei cu oprobiul înfrângerii: amicii de ieri îşi uitau speranţele proprii, şi-n noile prietenii se încerca, iluzoriu, ştergerea trecutului. Astfel cădeau în plasa

[341] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 433.
[342] C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 792.
[343] F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 430.

naivităţii chiar şi cei mai experimentaţi protagonişti politici ai României secolului XX”[344].

Populaţia României suferea din ce în ce mai mult: pe lângă tributul de sânge, lipsurile materiale ale vieţii de fiecare zi şi incertitudinile de ordin politic şi spiritual.

Monseniorul Vladimir Ghika a desfăşurat un apostolat neîntrerupt, până la epuizare fizică – suferă o operaţie de hernie[345]. În mediile sociale cele mai diverse, Vladimir Ghika este întâlnit încercând să salveze suflete de la moartea veşnică, să mângâie şi să aline rănile sufleteşti ale celor rămaşi în viaţă, să-i călăuzească pe calea sfinţeniei pe toţi cei întâlniţi. Se dăruieşte total semenilor săi; nu s-a abătut de la programul impus de “teologia nevoii “, căutând ceea ce Dumnezeu preferă, aşa cum a prevăzut şi în Statutele Operei Sfîntului Ioan, în Franţa, ori explicând *doamnelor de caritate* “Liturghia aproapelui“. Misionarismul său este mai restrâns ca suprafaţă, din cauza războiului, dar cel puţin la fel de intens ca activitate.

3.3. România în perioada 1945-1954. Aspecte

Minusculul partid comunist din România încearcă să preia puterea politică prin înfiinţarea unei noi coaliţii denumită Frontul Naţional Democrat, apoi provoacă prin demisionarea lui Pătrăşcanu şi Titel Petrescu căderea guvernului în octombrie 1944. Următorul guvern condus tot

[344] Cf. I. DUMITRIU-SNAGOV, *op. cit.*, p. 182.
[345] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 103.

de Sănătescu reuşeşte să menţină Ministerul de Război şi cel de Interne fără amestecul direct al comuniştilor. Moscova s-a menţinut rezervată pentru a nu trezi suspiciuni Angliei şi SUA. Miniştrii comunişti nu cooperau cu generalul Sănătescu; comuniştii în general agitau ţara, organizau manifestaţii ceea ce ducea la dezordine şi scăderea producţiei. În schimb comuniştii încercau cu disperare racolarea de membri de partid; Moscova le ceruse rezultate în acest sens.

Urmează un alt guvern: Rădescu. Iuliu Maniu face apel la diplomaţii Angliei şi SUA să-i spună adevărul: dacă România a fost abandonată ruşilor. Factorii democratici primesc însă doar vorbe goale de la anglo-americani, nimic clar, iar realitatea o vedeau, o trăiau. Cu toate acestea, un ciudat fenomen de psihologie colectivă "vin americanii" s-a menţinut în sufletul majorităţii românilor[346] până în 1956, când a fost zdrobită revoluţia ungară de Armata Roşie sub privirile pasive ale Occidentului. Scenariul de răsturnare a guvernului Rădescu prin mitingul Frontului Naţional Democrat ţinut în Piaţa Palatului Regal, la 24 februarie 1945, nu a mers. Generalul Rădescu îşi întemeiase rezistenţa la asaltul comunist din România imitând fermitatea Marii Britanii în Grecia, faţă de încercarea comuniştilor de a prelua puterea, întrucât nu ştia că baza acordului Churchill-Stalin era România pentru URSS, în schimbul Greciei pentru Anglia.

Stalin îşi trimite ca emisar pe A. I. Vîşinski pentru a-i ajuta pe comuniştii din România să preia puterea. Au loc negocieri cu regele Mihai, care ar fi vrut chiar să abdice. Dinu

[346] Cf. V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 52.

Brătianu, cel mai vârstnic om politic al ţării, îi cere regelui să nu părăsească ţara. Raţiunile avute în vedere erau: revenirea Transilvaniei de nord la România şi atenuarea rigorilor materiale ale armistiţiului.

A fost numit prim-ministru Petru Groza la 6 martie 1945 prin forţă[347] astfel, că în România a fost instalat un guvern comunist. Schimbarea regimului politic din România prin intervenţia Moscovei a reprezentat prima manifestare a războiului rece a URSS faţă de anglo-americani, survenind imediat după conferinţa de la Yalta din februarie 1945, unde marile puteri se despărţiseră în termeni buni. Cea mai mare parte a opiniei publice româneşti considera că noul guvern nu va dura, că: "Occidentul nu ne lasă[348]". Această realitate românească[349] este descrisă corect de generalul american C. V. R. Schuyler, care numea guvernul lui Groza minoritar, întrucât Partidul Comunist reprezenta 10 % din populaţia românească, dar era impus naţiunii prin presiuni sovietice directe; "marea majoritate a poporului român este profund naţionalistă şi se opune energic sistemului comunist sub orice formă"[350]. În fine, noul guvern legiferează reforma agrară la 22 martie 1945; continuă propaganda comunistă cu ajutor masiv sovietic; nu poate fi îndepărtat, dar reuşeşte să elimine reprezentaţii celorlalte partide. La 20 decembrie 1946 este votată etatizarea Băncii Naţionale a României; activitatea

[347] C. VASILE, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist: 1945-1989: documente şi mărturii*, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p. 27.
[348] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 433-448.
[349] Cf. M. OPREA, "Prefaţă", în C. VASILE, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist*: *1945-1989: documente şi mărturii*, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p. 6.

privată începe să fie îngrădită, la 15 august 1947 are loc reforma monetară, iar la 30 decembrie 1947 este abolită monarhia, instaurată republica prin dictatura proletară[351]. După plecarea Regelui Mihai şi a suitei sale în ianuarie 1948[352], situaţia românilor devine mai grea, iar a celor anticomunişti chiar tragică.

Monseniorul Vladimir Ghika trăieşte drama despărţirii de familie[353], întrucât alege să rămână alături de Surorile Sfântului Vincenţiu de Paul, Opera sa de caritate[354], de poporul român şi de Biserica Catolică, care intraseră în suferinţă.

Guvernul Groza a încurajat constituirea unei uniuni a preoţilor democraţi (UPD), din care, după 6 martie 1945 vor fi alese persoane care să ocupe poziţii cheie în Ministerul Cultelor şi care să opereze chiar epurări în rândul clerului[355].

Nunţiatura din Bucureşti a protestat, dar fără a avea succes; la 21 mai 1946 Nunţiul Andrea Cassulo este declarat oficial de Guvernul român *persona non grata* şi este obligat să părăsească ţara. Atunci, Vaticanul numeşte ca nunţiu-regent pe Monseniorul Gerald Patrick O'Hara, ce va fi expulzat şi el la 7 iulie 1950.

Biserica Catolică de ambele rituri a fost percepută ca adversar al politicii comuniste de tip sovietic, fapt ce a

---

[350] Cf. F. CONSTANTINIU, *op. cit.*, p. 448
[351] Cf. C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 805-815.
[352] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 17.
[353] Cf. L. SPĂTARIU, în V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 15.
[354] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 45.
[355] Cf. M. BUCUR, L. STAN, *Persecuţia Bisericii Catolice în România,* p. 26-27.

declanşat o cruntă prigoană a statului faţă de aceasta[356]. Astfel, după modelul practicat de sovietici în Ucraina (1945-1946)[357] şi în România, în perioada septembrie-decembrie 1948 se urmăreşte trecerea Bisericii greco-catolice la cea ortodoxă. Episcopii greco-catolici nu sunt de acord şi atunci sunt arestaţi, împreună cu alţi opozanţi: preoţi, laici[358]. Biserica romano-catolică era invitată să se desprindă de Roma şi să devină naţională, schismatică[359]. Vara anului 1948 aduce naţionalizarea mijloacelor de producţie, denunţarea Concordatului cu Sfântul Scaun, emiterea Decretelui 175 de trecere a bunurilor bisericeşti în proprietatea statului, precum şi Decretul 177 de îngrădire a libertăţii Bisericii şi încadrării ei în regimul comunist, desfiinţarea Bisericii greco-catolice. Vara anului 1949 aduce arestări ale episcopilor romano-catolici precum şi ale unor preoţi, persoane consacrate, laici.

Ministrul cultelor, Stanciu Stoian, se plângea în 1949 de sentimentele procatolice din rândul intelectualilor[360]. Guvernul român avea să persecute curând toate grupurile religioase: evrei, ortodocşi, protestanţi[361].

---

[356] J. MARTON, *Arhidieceza de Alba Iulia între anii 1948-1989*, în CNSIBCR, *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989*), Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 7.
[357] C. VASILE*, Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul ...,* p. 25.
[358] I. M. BOTA, *Istoria Bisericii universale şi a Bisericii româneşti de la origini până în zilele noastre*, Editura Viaţa creştină, Cluj-Napoca, 1994, p. 328-329.
[359] E. FERENŢ, *Martirul iubirii lui Cristos*, Editura ARCB, Bucureşti, 2000, p. 134.
[360] P. GHERMAN, *L'âme roumaine écartelée: Faits et documents*, Ed. Cèdre, Paris, 1955, p. 147.
[361] R. ROYAL, *Martirii catolici din secolul al XX-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, p. 271.

Biserica catolică şi-a pregătit episcopi, preoţi supleanţi, succesori care să ia locul celor arestaţi, însă fără a construi sistematic o Biserică clandestină. Aşa cum au fost îndemnaţi de Sfântul Părinte toţi catolicii fie laici, preoţi, persoane consacrate au dat mărturie pentru Cristos şi Biserica sa chiar suferind martiriul. Astfel, cum majoritatea catolicilor nu s-au dezis de comuniunea cu Roma, chiar după arestarea tuturor episcopilor şi a locţiitorilor lor recunoscuţi de Sfântul Scaun, guvernul comunist nu a reuşit să aibe o Biserică catolică aşa zis naţională, adică ruptă de Roma. În Arhidieceza de Bucureşti, după demisia Arhiepiscopului Th. Cisar în ianuarie 1949, este numit administrator apostolic Episcopul de Iaşi, Anton Durcovici. După arestarea Monseniorului Durcovici la 26 iunie 1949, este numit administrator apostolic Arhiepiscopul Cisar pentru perioada 29 iunie 1949 – 21 mai 1950. Este consacrat episcop de Nunţiul O'Hara, la 30 iunie 1950, parohul Catedralei Sfântul Iosif, Monseniorul Iosif Schubert. Acesta la rândul său numeşte drept primul succesor pe Pr. Hieronim Menges (ordinarius substitutus), iar pe Pr. Mathias Pozzar, drept al doilea succesor. Episcopul Schubert este arestat la 21 februarie 1951, iar Pr. Pozzar în iunie 1951. În aceste condiţii Pr. Menges numeşte la rândul său succesori: pe Pr. F. Augustin şi pe Pr. X. Haider. La 18 noiembrie 1952 toţi trei sunt arestaţi, iar conducerea Arhidiecezei de Bucureşti revine canonicului T. Jovanelli[362]. După primul val de arestări (1948-1950) urmează alte valuri de arestări în loturi (1950-

[362] Cf. D. DOBOŞ, "Arhidieceza de Bucureşti în perioada 1948-1989", în D. DOBOŞ (cood.), *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989*), Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 31-32.

1964) sub acuze de spionaj şi trădare de ţară, în procese publice sau secrete: Procesul Nunţiaturii (1950), Procesul Legaţiei Franţei (1950), Procesul Legaţiei italiene (1951), Procesul Lotului Ghika-Menges (1953) şi multe altele.

Arestările oamenilor politici, ale elitei spirituale şi culturale vor umple închisorile. Unii vor fi trimişi în lagăre de muncă. Mulţi vor muri din cauza condiţiilor de exterminare: torturi, foame, frig, lipsă de igienă sau de tratament medical, muncă istovitoare, accidente. Colectivizarea, desfiinţarea chiaburimii au determinat suferinţe în popor şi noi arestări din partea guvernului comunist. Menţionăm că primul preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale a fost doctorul C. I. Parhon (1948-1952), iar următorul a fost doctor Petru Groza (1952-1958)[363].

Monseniorul Vladimir Ghika se află în acest haos şi încearcă din răsputeri să susţină moralul credincioşilor[364], să faciliteze corespondenţa cu Vaticanul[365], să continue munca apostolică, caritativă, de instruire şi pregătire teologică, morală a generaţiei tinere în special, de exorcizare a societăţii atee.

După ce a suferit incertitudinile unui adăpost, suferinţa fizică, psihică, mai ales după arestarea episcopilor catolici, rămâne să dea exemplu de curaj şi fidelitate faţă de Cristos şi Biserica Sa în plină teroare comunistă până la arestarea sa din 18 noiembrie 1952. Arestat, continuă mărturia de credinţă în

[363] C. C. GIURESCU, D. C. GIURESCU, *op. cit.*, p. 816.
[364] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 129.
[365] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghikal", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 18-19.

chip eroic ducând şi în tribunal şi în închisoare acelaşi exemplu de curaj al credinţei creştine autentic trăite, după modelul lui Isus Cristos, până la ultima suflare – din 16 mai 1954.

"Mor cu conştiinţa împăcată că am făcut tot ce am putut, deşi nu totdeauna tot ce a trebuit, pentru adevărata Biserică a lui Cristos, într-o perioadă tristă pentru ţara mea şi pentru întreaga lume civilizată"[366].

Aceste ultime cuvinte ale Monseniorului Vladimir Ghika caracterizează pe scurt perioada de întuneric ateu, de teroare şi samavolnicie instaurată în România odată cu guvernul comunist.

[366] H. COSMOVICI, *Monseniorul,* Editura M.C. Bucureşti, 1996, p. 113.

PARTEA A II-A
MARTIRIUL
MONSENIORULUI VLADIMIR GHIKA

Martirul este un mare martor al lui Cristos şi mai ales în zilele noastre este semn vizibil al acelei iubiri care rezumă orice altă valoare.

Secolul al XX-lea, caracterizat de marile totalitarisme – comunismul şi naţional-socialismul – a lăsat până astăzi dovezi tangibile ale marelui curaj în credinţă demonstrat de numeroşi martiri care, cu sângele, au demonstrat legătura lor cu Cristos şi cu Biserica. Încă de la sfârşitul acestui secol, Ioan Paul al II-lea a subliniat necesitatea de a descoperi memoria martirilor şi mărturia lor, întrucât martirii creştini sunt cei care au vestit Evanghelia dându-şi viaţa din iubire, iar mărturia lor trebuie redescoperită de Biserică. Statisticile pregătite de "Comisia noi martiri" pentru Marele jubileu al anului 2000 au numărat 12692 de martiri, din care 8670 numai din Europa, şi cuprind atât preoţi, episcopi, călugări, călugăriţe, cât şi laici. În secolul al XX-lea, care a cuprins totalitarisme, două războaie mondiale, revoluţii, genocide, persecuţii religioase, persecuţia cea mai mare împotriva creştinismului a fost cea organizată de comunismul internaţional. "Cartea neagră a comunismului" îngrijită de

Stephane Courtois prezintă o statistică provizorie de 85 de milioane de morţi cauzate de totalitarismul comunist[1].

Monseniorul Vladimir Ghika face parte din această numeroasă pleiadă de martiri[2] ai secolului al XX-lea, victimă a regimului comunist instaurat în România după al doilea Război Mondial.

Vladimir Ghika a fost un mare apostol al timpului său, un adevărat ucenic al lui Cristos, care a fost învrednicit şi de cununa martiriului. Mărturia creştină în constantă creştere dată de Vladimir Ghika se poate împărţi în trei faze: până la 1948, în perioada 1948-1952 şi 18 noiembrie 1952 – 16 mai 1954. Ultimele două faze se pot asimila martiriului din primele veacuri creştine, întrucât Biserica lui Cristos şi slujitorii săi au fost persecutaţi de regimul comunist din România.

1. Mărturia creştină în viaţa Monseniorului până la 1948

1.1. Premize ale alegerii vieţii de sfinţenie

A fost o vreme în Europa, când capetele încoronate aveau misiunea de a fi adevărate modele de credinţă în Dumnezeu, de comportament cavaleresc, de asumare a

[1] J. MIKRUT, *Memoriile fără chip ale comunismului, Din arhivele cardinalului Franz König istorii de persecuţie obişnuită*, http:/www.ercis.ro/actualitate/viata.asp?id=201011124.

[2] *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 2007, p. 293.

responsabilităţilor şi de împlinire a lor cât mai fidel şi onorabil, cât mai bine.

Descendent din familie princiară Vladimir Ghika nu-şi va infirma originea, dar va căuta să o pună în valoare, considerând că trebuie să fie recunoscător părinţilor, străbunilor săi pentru darul vieţii şi al nobleţei transmise. Un urmaş al unei familii princiare are copleşitoarea datorie de a duce mai departe faima familiei[3], de a se remarca prin conduită exemplară, iar tânărul prinţ a înţeles şi a acceptat acest dar şi datorie totodată. Astfel este trimis la studii foarte devreme alături de fratele mai mic. Credinţa creştină, în care mama sa era puternic ancorată, va fi un punct de reper al vieţii sale, iar Alexandrina Ghika citea cărţi de spiritualitate catolică, în ciuda ataşamentului de Biserica Ortodoxă[4].

Sufletul lui Vladimir este sensibil, plin de iubire faţă de membrii familiei[5] la început, apoi iubirea sa avea să se reverse în unde concentrice tot mai departe, iar sentimentul prezenţei lui Dumnezeu, conştientizat de la vârsta de cinci ani, nu îl va părăsi niciodată, aşa cum se destăinuia unor prieteni[6].

Cunoaşte totodată şi suferinţa prin depărtarea de părinţi, dar mai ales suferă la moartea tatălui, apoi la aceea a surorii mai mari; nu este scutit de boală. Rămaşi în viaţă doar cei doi

---

[3] D. GHIKA, *Souvenirs de carrière*, în V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 159.
[4] E. DE MIRIBEL, *op.cit*, p. 15-16.
[5] La 3 ani şi 10 luni Vladimir dictează unui frate mai mare câteva cuvinte în scrisoarea pentru Ioan Ghika, ataşat pe lângă Ţarul Rusiei, la acea dată (16.10.1877): "Şi eu vreau să te îmbrăţişez bunul meu tată, pentru că te iubesc mult. Mă rog în fiecare seară pentru tata, ca tu să-i baţi pe turci şi să-i aperi pe ruşi. Te iubesc mult, Vladimir Ghika". (trad. din franceză: A. Bătrînu), cf. MAE al Franţei, *Archives diplomatique* apud E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 43.
[6] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 16.

fii Vladimir şi Dimitrie, fiind de vârste foarte apropiate şi trăind, suferind, învăţând împreună, se vor simţi uniţi şi se vor iubi toată viaţa străduindu-se totodată să fie în aceeaşi ţară, cel puţin.

Mama lor, prinţesa Alexandrina, a fost model de trăire creştină: soţie şi mamă devotată, încercată de durerea pierderii soţului, a trei copii, cu responsabilităţi sporite în educarea copiilor rămaşi în viaţă, fără sprijinul tatălui lor.

Suferinţele celor din jur: sărăcie, boli de tot felul, epidemii, condiţii grele de muncă, igienă precară, războaie, mortalitate ridicată pe toate segmentele de vârstă se succed şi se reiau în timpul care trece devenind istorie, astfel că vor deveni imbolduri pentru studiu, inspiraţie în scrieri şi toate îndreptate spre alinări reale, la Vladimir Ghika.

Vladimir Ghika, animat ca orice tânăr de gânduri măreţe, nobile, cu entuziasmul dat de vârstă, credinţă şi educaţie, se avântă în lumea studiului şi ajutat de o capacitate intelectuală de excepţie dobândeşte rapid o multitudine de cunoştinţe în mai toate domeniile. Educaţia şi exemplul din familie, sensibilitatea proprie îl familiarizează cu credinţa creştină; de mic aflat la studii împreună cu fratele său, în Franţa, vine în contact cu religia catolică şi cea protestantă[7].

Un spirit atât de dinamic, sclipitor de inteligenţă, trebuia să caute adevărul şi să afle din istoria Bisericii, din Sfânta Scriptură, din discuţiile cu oameni de elită în predicarea şi trăirea creştină, care este Biserica lui Cristos din atâtea

[7] Cf. P. GHERMAN, *Din palat la altar şi la puşcărie. Prinţul Vladimir Ghika (1873-1954)* apud I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt*!, Editura ARCB, Bucureşti, 2003, p. 11. Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 15.

existente sau în care din ele se regăseşte cel mai bine, mai ales că inima sa simţea adevărul înaintea raţiunii. De asemenea chiar unul din strămoşii săi se convertise la catolicism[8].

Îmbolnăvindu-se înainte de absolvirea studiilor de diplomaţie şi fiind nevoit să le întrerupă, tânărul prinţ Vladimir Ghika încearcă să-şi desluşească adevărata lui vocaţie, acea cale de împlinire a vieţii sale. Sosit în România pentru a se întrema îşi ajută mama, dar găseşte timp şi energie pentru cercetări aprofundate în domeniul istoriei la Academia din Bucureşti, iar în jurul anului 1900 va face cercetări la Roma, în Arhivele Vaticanului.

Contemporan cu sfinţi precum Tereza de Lisieux, cu personalităţi de marcă precum Jacques Maritain, Paul Claudel, părintele Garrigou Lagrange, Vladimir Ghika simte efervescenţa spirituală a timpului şi se încadrează în ea putem spune. Convertirea la catolicism, urmarea studiilor de filosofie şi teologie la Roma, sensibilitatea şi marea disponibilitate pentru caritate arată deja o profundă şi matură credinţă, dar şi vocaţia sa.

Cum spunea Heraclit[9] "la om caracterul este demonul său", expresie tradusă de Heidegger[10] prin: "omul întrucât este om locuieşte în apropiere de Dumnezeu", iar "omul, locuind

[8] N. ISPAS, "Nume şi prenume: Ghika Vladimir", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2010, p. 20-21.
[9] HERACLIT*, fragm. 119* apud. W. DANCĂ, *Mircea Eliade. Definitio sacri*, Editura Ars longa, Iaşi, 1998, p. 24.
[10] M. HEIDEGGER, *Lettera sull'umanismo*, p. 123 apud A. TURCHI, "L'uomo e il fondamento dell'ascesi e della mistica", în: *Rivista di ascetica e mistica*, 2-3 (aprile-settembre 1994), p. 250.

lângă Dumnezeu, acţionează în conformitate cu parametrii divini”[11], la fel va acţiona şi Vladimir Ghika.

Este însufleţit de elan misionar, se dăruieşte semenilor până la epuizare. Deja începe să se contureze calea ucenicului spre tot mai mare imitare a Învăţătorului Isus Cristos, mai întâi ca laic. Nu era întâmplătoare naşterea sa la 25 decembrie, în locul de origine al unor străbuni, la Constantinopol, dar nu acasă, în România. Pornind de la această primă coincidenţă sau asemănare cu Isus se adaugă tot mai multe alte asemănări cu Mântuitorul şi Vladimir Ghika le va observa cu bucuria celui care şi-a găsit menirea.

Deşi născut al cincilea este cel mai dotat fiu şi aceasta i-a suscitat atât căutările cât şi eforturile şi iubirea faţă de mama sa, de fratele său mai mic, inclusiv de memoria străbunilor săi. După moartea mamei sale, în 1914 va pleca la Roma, la fratele său; devine preot abia în 1923. Cel mai dotat dintre fii, pătruns de responsabilitatea pentru ceilalţi s-a putut considera şi închinat Domnului (*Lc* 2,24), chemat de la naştere (*Is* 49,1), cunoscut şi sfinţit de Dumnezeu înainte de naştere (*Ier* 1,5).

Isus a vindecat trupeşte şi sufleteşte şi această putere o transmite ucenicilor săi.

Vladimir Ghika doreşte să-şi ajute semenii asemenea lui Isus şi de aceea este interesat şi de medicină, dar şi de celelalte ştiinţe. Suferinţa care îl încearcă pe Vladimir Ghika încă din copilărie, când îi moare tatăl, în 1881, apoi sora mai mare Ella, în 1890, la 21 de ani, de care era foarte legat sufleteşte, are sigur influenţă asupra scrierii cu acelaşi nume –

[11] W. DANCĂ, *Mircea Eliade. Definitio sacri*, Editura Ars longa, Iaşi, 1998, p. 24.

unde se simte că a fost experimentată de autor, ca o şlefuire a sufletului său dornic de Dumnezeu. S-a simţit copleşit de iubirea lui Dumnezeu şi s-a lăsat îmbrăţişat şi alinat, încurajat şi împlinit de această iubire. Scrierile sale sunt mărturii în acest sens; gândurile sale notate pe mii de bucăţele de hârtie, până la momentul arestării o dovedesc. Deci, motive de interiorizare, de căutare a sensului vieţii, a iubirii a avut, pe lângă mângâierea credinţei puternice, primită de la mama sa.

Odată rezolvată problema confesiunii şi din punctul de vedere al unei raţiuni riguroase, tânărul Vladimir Ghika se concentrează cu maximă seriozitate asupra studiului teologiei, concomitent cu trăirea autentic creştină, conform celor studiate.

Îmbrăţişează confesiunea catolică, oficial în 1902[12], face studii de filosofie şi teologie la Roma şi devine preot catolic în 1923, cu mintea şi inima fixate pe ideea refacerii unităţii Bisericii lui Cristos.

Trebuie menţionat că a-ţi schimba confesiunea este un act de curaj, de profundă căutare, dar şi de mărturie, iar Vladimir Ghika a avut de înfruntat ironii şi acuze de prozelitism şi pentru că avea o poziţie socială înaltă, dar mai ales pentru ceea ce realiza, pentru fiinţa sa care se aureola din ce în ce mai mult. De asemenea trebuie spus că în 1902 Vladimir Ghika dorea să devină preot sau călugăr şi pentru că fusese sfătuit să-şi exercite misionarismul în formă laică[13], se

[12] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 17.
[13] *Proces verbal*, în ancheta din 19.11.1952, Arhiva CNSAS, Dosar Penal P1109, vol. 3, f. 82-83 apud V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 156.

hotărăşte să respecte voturile călugăreşti[14]. Studiul teologiei îl ajută să înţeleagă mai mult decât îi permite raţiunea, să dea prioritate lui Dumnezeu în toate, să iubească mai mult şi să-i ajute mai bine pe semeni.

Întâlnirea sorei Pucci, în 1904, Fiică a Carităţii care conducea un spital la Salonic, are un impact extraordinar asupra tânărului Vladimir. Este o adevărată revelaţie şi o va aduce şi în România trecând peste multe obstacole, greutăţi. Doar Vladimir Ghika ar putea să ne descrie simţământele, elanul vieţii spirituale, convingerea că a găsit un drum spre împlinirea aspiraţiilor sale. Zelul său misionar depăşeşte graniţele statelor, limitele şi rigidităţile instituţiilor, conducătorilor şi chiar ale multor creştini.

Binecuvântat de Dumnezeu cu o capacitate intelectuală de excepţie, dar şi cu un suflet mare, se afirmă într-o trăire creştină exemplară şi înainte de a primi sacerdoţiul, celebrând până în 1923 doar "Liturghia aproapelui". Scrierile sale ilustrează cu prisosinţă pe ucenicul lui Cristos, iar faptele, viaţa sa în întregime oglindesc disponibilitatea şi dăruirea totală în urmarea Învăţătorului. Slujirea în domeniul carităţii[15], pe care o face fie în România alături de Fiicele Carităţii, fie în Italia sau Franţa au fost deja subliniate în capitolul al doilea al prezentei cărţi (donează piele; organizează ambulanţe pentru răniţii răscoalei din 1907; stă închis în lazaretul de la Zimnicea îngrijind bolnavii de holeră, în 1913; ajută victimele cutremurului din Italia, în 1915; din 1917 activează la Paris cu acelaşi zel).

[14] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", p. 44.
[15] Cf. M. DE GALZAIN, *Une âme de feu, Monseigneur Vladimir Ghika*, p. 44.

1.2. Trăirea credinţei. Mărturia

Pe de o parte, chemarea[16] şi alegerea de către Dumnezeu, pe de altă parte răspunsul: *Iată-mă, trimite-mă pe mine* (*Is* 6,8), căci vreau să fiu sfânt aşa cum tu mă vrei – *Fiţi sfinţi, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sunt sfânt* (*Lev* 19,2; 20,26) – au făcut posibilă o viaţă atât de frumoasă spiritual.

Prin Sacramentul Botezului devenim fii ai lui Dumnezeu şi fraţi cu Cristos, primim preoţia comună, participăm la "preoţia lui Cristos, la misiunea lui profetică şi regească"[17]. Monseniorul ştia acest lucru şi în virtutea nobleţei căpătate prin sacramente renunţă în favoarea fratelui său la avere, acceptă sărăcia evanghelică, împarte pâinea sa cu cel sărac, devenind "frate universal cu cei săraci",[18] precum Sfântul Francisc pentru că: "omul în măsura în care ştie încotro merge, în aceeaşi măsură îşi adaptează alegerile şi comportamentul"[19].

Impresionat de activitatea caritativă a sorei Pucci, se străduieşte şi reuşeşte să o aducă în România împreună cu alte câteva surori întemeind astfel cu Fiicele Caritǎţii primul dispensar gratuit din România, care extinzându-se a devenit o nespusă binefacere pentru suflet şi trup, atât în timp de război cât şi în timp de pace. Aceasta va rămâne opera sa de suflet, fapt pentru care şi suferă enorm când regimul comunist o suprimă. Logica Monseniorului Ghika nu putea concepe

[16] E. FERENŢ, în C. STAN, *De ce sunt preot. ...,* p. 249.
[17] *CBC,* p. 1268.
[18] E. DE MIRIBEL, *op. cit.*, p. 27.
[19] W. DANCĂ, *Mircea Eliade. Definitio sacri*, p. 24.

lumea aceasta fără caritate şi de aceea nu a crezut în trăinicia unui regim totalitar, aberant, fără Dumnezeu, căci "Biserica nu poate să neglijeze slujirea carităţii, după cum nu poate neglija nici sacramentele, nici cuvântul"[20].

"Parohia «Sacré Cœur» din Bucureşti şi Spitalul C. I. Parhon, de lângă Biserică, fostul aşezământ care aparţinea surorilor «Fiicele Carităţii ale sfântului Vincenţiu de Paul», nu ar fi existat astăzi dacă nu ar fi fost Monseniorul Ghika"[21].

În mod similar Parisul se mândreşte cu parohia Villejuif[22] al cărei teren spiritual a fost pregătit de apostolatul de excepţie al Monseniorului Vladimir Ghika. Tot în Franţa, înfiinţează Comunitatea Fraţilor şi Surorilor Sfântului Ioan, care nu a fost înţeleasă la acel timp şi în acel loc, dar care a rodit mai târziu. Pentru că îşi vede năruite operele de suflet, trăieşte o durere, un martiriu; este o împotrivire care îl confirmă totodată.

Isus primul (*Lc* 24,26), apoi toţi sfinţii au avut de suferit împotrivire (*Lc* 9,23-26). Acesta este un semn de autenticitate în viaţa unui sfânt (*In* 15,20).

Părintele Rayman Lenain, misionar în Burundi, apoi confesor la Sanctuarul din Banneux, mărturiseşte că Monseniorul Ghika impresiona deosebit când celebra Liturghia, fiind pătruns de prezenţa lui Isus la altar[23].

---

[20] I. MĂRTINCĂ, *Doctrina socială a Bisericii,* vol. I, Editura Universităţii, Bucureşti, 2006, p. 213.
[21] I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!,* p. 82.
[22] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor*, p. 65.
[23] M. VASILIU, "Întâlnire cu Monseniorul Ghika", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 7 / 2007, p. 20.

Converteşte oameni din toate categoriile sociale, mai ales intelectuali; călătoreşte mult asemeni Sfântului Paul.

Este un adevărat profet şi deschizător de drumuri; intuieşte sensul de înnoire a Bisericii şi-l aplică înainte de Conciliul Vatican II, aşa cum reiese de exemplu din: instruirea laicilor, statutul comunităţii călugăreşti înfiinţate de el, flexibilitatea în aplicarea caităţii, adept înfocat al ecumenismului şi realizării unităţii Bisericii. Iată o mărturie a efortului depus de Vladimir Ghika pentru unirea Bisericilor:

"Oriunde şi oricând a avut ocazia, a căutat să obţină ceva care să reprezinte un pas înainte. A fost de faţă la eforturile cardinalului Mercier şi ale lordului Halifax pentru unirea Bisericii Anglicane cu Roma. Mi-a spus că tratativele erau la un moment dat foarte avansate şi se spera într-o reuşită, când, ajungându-se la problema spinoasă a apostolicităţii, tratativele s-au întrerupt"[24].

Se poate spune că Biserica a experimentat prin Vladimir Ghika înnoiri ce avea să le propună în cadrul celui de al doilea Conciliu din Vatican, precum şi după intrarea în mileniul trei[25].

Slujind ca preot la Biserica străinilor (Paris), convertind oameni de la periferia Parisului (Villejuif), vizitând Comunitatea Sfântului Ioan (Auberive), având diferite misiuni şi în alte colţuri de lume ajunge să se îmbolnăvească.

[24] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 49.

[25] Deja Biserica Anglicană are în ultimii ani comunităţi care au acceptat comuniunea cu Roma.

La Paris reuşeşte să obţină un fragment dintr-un ghimpe din coroana de spini a Mântuitorului[26], şi cu ajutorul acestei preţioase relicve împreună cu rugăciunea sa intensă şi cu cea a bolnavilor realizează vindecări minunate[27].

Se dăruieşte total slujirii lui Dumnezeu în aproapele, ajungând la epuizare fizică. Acesta este un martiriu trăit zi de zi. Pentru elanul său apostolic şi realizările obţinute este numit Protonotar Apostolic. Se poate spune că şi-a trăit preoţia în chip eroic, muncind până la extenuare, în totală umilinţă, discreţie, tăcere. Toate calităţile, fiinţa sa întreagă cu toate avantajele unui rang social, le-a închinat slujirii lui Cristos şi a Bisericii Sale.

Revenit în România în august 1939 se va dedica apostolatului cu diversificarea specifică evenimentelor sociopolitice, urgenţelor apărute încercând să le acopere pe toate: direcţiune spirituală, conferinţe, vizitarea deţinuţilor din închisori, a bolnavilor din spitale sau la domiciliu, ajutorarea refugiaţilor de război, intervenţii inclusiv pe cale diplomatică pentru prizonierii de război, ajutorarea evreilor, a mănăstirilor ortodoxe din Moldova şi a celor săraci în timpul foametei din 1947.

În închisori a provocat nu doar reîntoarcerea multora la credinţă, dar şi treceri de la necredinţă la vocaţii înflăcărate[28].

---

[26] J. DAUJAT, *L'Apôtre du XX-ème siècle, Monseigneur Ghika*, Nouvelles Editions Latines, Paris, 1962, p. 162.

[27] E. COSMOVICI, "Ghimpele din coroana de spini a Mântuitorului", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2007, p. 20-21 şi nr. 11 / 2007, p. 20.

[28] Cf. H. DANUBIA, *Prince et Martyr: Monseigneur Vladimir Ghika, l'Apôtre du Danube*, Ed. Pierre Tequi, Paris, 1993; cf. R. ROYAL, *Martirii catolici din secolul al XX-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, 2003, p. 278

Petre Pandrea mărturiseşte următoarele despre Monseniorul Vladimir Ghika:

"Păşea aerian, la tribunalul militar Malmaison, pe culoarele sordide ale închisorilor Văcăreşti şi Jilava, aducând pacheţele cu mâncare, cu veşminte, crucifixuri şi cărticele fără a se uita la confesiune, clasă sau rasă. Era un savant benedictin şi un înger al blândeţii prin puşcării [...] din acel moment l-am înţeles şi l-am iubit [...]. Târziu mi-am dat seama că un sfânt pluteşte printre noi. Era în carne şi oase, cu barbă apostolică, cu ochii sclipind de inteligenţă înlăcrimată, cu plete argintii, cu sutana aspră [...]. Pilda lui m-a fascinat şi m-a făcut neînfricat într-o epocă înfricoşătoare [...]. M-am întrebat, dintru început, ce caută printre noi monahul catolic? Nici nu făcea măcar prozelitism [...]. Pilda lui mi-a evocat, ani în şir, pe bunul samaritean, mi-a amintit de valoarea inestimabilă a caităţii, a trezit coarda milei într-o harfă ameninţată de rugină sau putregai […]. Lumea trebuie să ştie: Monseniorul Ghika a ajutat cu alimente şi veşminte pe deţinuţii politici comunişti, aflaţi în puşcăriile regelui Carol al II-lea şi ale Mareşalului Antonescu. De ce o făcea? De ce ajuta pe sioniştii arestaţi? Era exclus să-i convertească. De ce se interesa de baptişti şi de numeroasele secte protestante, chiar de Martorii lui Iehova, care aruncau şi aruncă cu noroi în Biserica Romano-Catolică? Ce recolta Vladimir Ghika? [...] Recolta risc, caritate şi pildă de bun samaritean! Pilda lui mi-a dat de gândit şi m-a fortificat. Omul planetar venise să stea în leprozeriile valahe, ca să ajute. Pescuise şi sufletul meu […]. Monahul catolic m-a ajutat moralmente […] când s-a

dezlănţuit furtuna social-politică europeană, ca să-mi găsesc busola caritătii, a răbdării, a vitejiei, a elevaţiei, a curăţiei. Nu puteai fi ca el. Prezenţa lui era o mustrare tacită, *un rappel à l'ordre*"[29].

Similar, Părintele Schorung însoţindu-l pe Monseniorul Ghika la închisoarea Văcăreşti, unde celebrau săptămânal Liturghia, evocă: "elanul de încredere, de căinţă, de fervoare datorat prezenţei"[30] Monseniorului, care făcea să se ridice din pieptul nefericitelor femei deţinute o rugăciune de o extraordinară frumuseţe.

Oana Seceleanu afirma despre Monsenior că nu putea celebra două Liturghii în aceeaşi zi din cauza trăirii intense în momentul jertfei, moment pe care nu mai avea puterea să-l repete. De asemenea, viaţa sacerdotală îi era:

"impregnată de spiritul liturgic, de spiritul sărăciei şi al rugăciunii: o rugăciune atât de vie şi de nesfârşită că o purta în el. Nu puteai să-l vezi sau să-l asculţi fără să te rogi. El stârnea rugăciunea în suflete şi o ducea în faţa lui Dumnezeu, pe care Îl vedea pretutindeni. El bătea la uşa sufletelor cu o voce blândă şi le atrăgea cu o dragoste cerească"[31].

Dacă i se cerea sfatul în probleme delicate, răspundea invariabil: "să ne rugăm, să vă rugaţi şi dumneavoastră pentru

[29] În I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 49-50.
[30] E. DE MIRIBEL*, Memoria tăcerilor*, p. 111.
[31] I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 58.

ca Sfânta Providenţă să ne arate ce este bine să facem, ce trebuie să alegem”[32].

Numea suferinţa “rugăciunea fără distracţii” pentru că nu-ţi dă răgaz.

Când a participat cu prelegeri la AGRU, sub conducerea Episcopului Anton Durcovici, într-o expunere, a început cu cuvintele: “Ne vom ocupa de Crez”. Îi spunea lui Horia Cosmovici uneori: “Ori de câte ori pronunţăm numele lui Isus, se modifică ceva în univers”. Când a văzut reproducerea Sfântului Giulgiu a spus: “Nu mi-aş fi putut închipui o figură mai frumoasă ca aceasta”. Aceasta implica şi opinia Monseniorului că giulgiul este autentic. Părintele Petru Albert spunea că cei ce asistau la predica Monseniorului simţeau cum sunt pătrunşi de cuvintele lui “la încheietura sufletului cu trupul şi te transformau”.

“Pentru Monseniorul, credinţa era «poziţia cea mai nobilă». Această formulă mi-a repetat-o deseori. Suprema realitate pentru el o constituia articolul de credinţă [...]. Astfel, numea Crezul: «o declaraţie de realităţi», raporta mereu întreaga viaţă omenească la aceste realităţi. [...] Aşa se explică de ce nu lăsa aceste realităţi să zacă într-un colţ de carte, ci lucra cu ele, le aducea în viaţa de zi cu zi, cu o mare eficacitate”[33].

De altfel, însuşi Monseniorul scrie în “Prezenţa lui Dumnezeu” că:

[32] Cf. H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 35.
[33] H. COSMOVICI, *op. cit.,* p. 43.

"Viaţa spirituală nu e ceva greu de înţeles şi de predat. […] Admirabila dificultate stă aproape toată în aplicarea practică"[34].

Putem spune că Vladimir Ghika a fost un practician eminent: al vieţii spirituale, al trăirii Evangheliei, al Cuvântului. Părintele Horia Cosmovici, fiu spiritual al Monseniorului Ghika, mărturiseşte:

"Monseniorul îmi spunea întotdeauna că puterea de ispită a diavolului este limitată de Dumnezeu, şi că sunt chiar anumite compartimente ale sufletului nostru la care diavolul nu are în niciun fel acces, pentru că diavolului îi este interzis să cunoască ceea ce se petrece între Dumnezeu şi sufletul nostru în rugăciune [...] Mi-a explicat că nu trebuie să vorbim înainte de a acţiona, pentru că diavolul ne va ridica fel de fel de piedici. Singura armă este discreţia absolută. […] Şi diavolul poate face minuni. Puterea lui de cunoaştere se referă mai ales la ce se petrece în spaţiu […] O singură armă avem la îndemână pentru a nu fi înşelaţi: ascultarea de Biserică […] Nu cu minuni ne sfinţim; sfinţirea noastră o realizăm prin îndeplinirea îndatoririlor stării în lumea căreia îi aparţinem şi cu rostul nostru firesc în ea […] Aşa că poziţia corectă ne-o dă tot: «Facă-se voia Ta» din «Tatăl nostru»"[35].

[34] V. GHIKA, *La Présence de Dieu*, 1932, p. 8. Cf. M. F. BĂLTĂCEANU, "Vladimir Ghika: schiţă de profil spiritual", p. 32.
[35] H. COSMOVICI, *op. cit.,* p. 67, 71.

"Oricare ar fi întâlnirea providenţială ce ne scoate în cale o nevoie, ea este o vizită a lui Dumnezeu care ne apare"[36].

Despre ispită spunea că:

"poartă în sine urma camuflată a unei stupidităţi, dublată de o ridicolă infirmitate logică. Ispitele fie mici, fie mari au ceva în comun: tulburarea sufletului omenesc, pentru că este mediul cel mai propice pentru căderea unui suflet [...] Trebuie să fim prudenţi pentru că diavolul, fiind spirit pur, nu doarme […], iar un suflet este un lucru atât de frumos încât merită orice oboseală pentru a-i păstra intactă strălucirea"[37].

A ţinut cursuri de filosofie scolastică tinerilor similar cu o "Universitate liberă", în cadrul ASTRU. Activitatea Monseniorului Ghika a fost monitorizată de Agenţii SSI; există note în acest sens. Nu trebuie uitat că la şedinţele ASTRU veneau şi fruntaşi ai PNŢ. După dizolvarea de către Guvernul Groza a PNŢ-ului, arestarea fruntaşilor ţărănişti, înăsprirea politicii faţă de culte şi chiar arestarea de clerici, aceste conferinţe, cursuri nu se vor mai ţine. Monseniorul folosea ironia atât de subtil încât nu jignea, ci doar instruia. De asemenea, Monseniorul folosea umorul ca mijloc de apostolat pentru a crea buna dispoziţie şi o anumită intimitate între el şi interlocutor. Părintele Horia Cosmovici aminteşte că Monseniorul avea o artă a lui de a conduce sufletele pe

[36] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor*, p. 34.
[37] Cf. H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 73.

drumul corect al credinţei, că avea deosebit respect pentru Biserică şi urmaşul Sfântului Petru, altfel:

"aderarea noastră prin credinţă la adevăr devine fantezistă şi chiar nejustificată. Noi nu suntem chemaţi să aderăm la orice fel de adevăruri, ci numai la acelea propuse de Isus, şi Isus ne-a promis că îl vom găsi, pe parcursul secolelor, în persoana lui Petru. Pentru definirea adevărului, în funcţia papei nu se afla un om, ci însuşi Cristos"[38].

Părintele Tertulian Langa povesteşte despre Monsenior că era un sfânt şi că "nu este legendă când se spune că levita în timpul Sfintei Liturghii". Întrebându-l despre cum face acest lucru, "smerindu-se mi-a răspuns: «Foarte simplu. Mă ţin de masă să nu mă ridic prea sus»"[39].

"Monseniorul considera «simplitatea» ca fiind o mare putere, pentru că simplu înseamnă direct, iar simplitatea elimină tot ce nu este o legătură a noastră directă cu Dumnezeu. În această privinţă i se umplea toată fiinţa de bucurie când vorbea de Sfânta Fecioară, pe care o considera ca model al simplităţii. «Iată roaba Domnului» şi atât! Tot ce a mai spus, a spus prin viaţa ei de zi cu zi"[40].

Trebuie amintit faptul că Monseniorul Vladimir Ghika a intrat în vizorul serviciilor speciale încă din vara anului 1945 ca vizitator al Institutului "Augustinum" şi conform unui alt

[38] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 48.
[39] I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 76.
[40] H. COSMOVICI, *op. cit.*, p. 111.

material informativ aflăm că probabil în toamna aceluiaşi an a luat fiinţă la acest institut un comitet catolic din care făcea parte şi Monseniorul Ghika şi care avea să organizeze diferite conferinţe pentru o perioadă de 16 săptămâni[41]. Monseniorul ţinea lunar un fel de şedinţe ecumenice pe care le numea "încercări de a se ajunge la o singură turmă şi un singur păstor", în strada Batiştei, la sediul episcopului Aftenie, unde participau laici, dar şi preoţi ortodocşi. Pentru problema Bisericii, Monseniorul recomanda volumul al III-lea al lucrării "Le Christianisme et les temps présents" de Bougaud, scrisă în 1873, pentru că:

"e bine scrisă şi atunci rămâne actuală, apoi pentru că Isus este alfa şi omega, iar modernismul, oricât de modern ar vrea să fie, va trebui să se încadreze, în mod inevitabil, în coordonatele alfa şi omega, trasate de Isus o dată pentru totdeauna"[42].

Academicianul Constantin Bălăceanu Stolnici afirmă despre Monseniorul Vladimir Ghika, că era o personalitate:

"forte şi luminoasă cu o înfăţişare firavă, de o fragilitate aparentă, uneori îngrijorătoare […] cu aspectul său de ascet bizantin, cu privirea blândă, dar pătrunzătoare, cu vocea liniştită şi liniştitoare […] de la el am învăţat să fiu tolerant […] era de un ecumenism remarcabil […]. L-am văzut slujind în rit roman, dar şi în rit bizantin, deşi prin barba sa lungă ce o

[41] C. VASILE, *Monseniorul Ghika în atenţia serviciilor de informaţii (1945-1948),* în I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 26-30.
[42] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 50.

purta semăna mai mult a călugăr atonit decât cu un ierarh al Bisericii Apusene”[43].

Monseniorul afirma că doar “căsătoria împreună cu preoţia pot schimba societatea”[44].

Celebrând sacramentul căsătoriei pentru Horia Comovici, le-a spus mirilor că: acest sacrament “se reînnoieşte în fiecare zi ca şi sacramentul preoţiei”, iar cei doi soţi pot ajunge la sfinţenie, “fiind pur şi simplu un soţ bun şi o soţie bună”[45].

Pe Îngerul păzitor, Monseniorul îl numea “cel mai bun prieten” şi se pare că îngerul său îl ferea de multe necazuri, căci Monseniorul avea o miopie foarte avansată în jurul vârstei de 75 de ani. Aşa s-ar explica de ce nu se împiedica mergând pe străzile destul de accidentate ale Bucureştiului, întrucât mergea pe jos şi ducea cu el un geamantan care cântărea nişte kilograme bune:

“Călca cu pas mărunt şi grăbit. Geamantanul, fiind foarte greu, îl trăgea puternic într-o parte şi, ca să-şi ţină echilibrul, trebuia să se aplece mult în partea opusă. Ei bine, veţi crede sau nu, Monseniorul nu-şi ducea geamantanul, ci geamantanul îl ducea pe el. Sunt sigur că «bunul lui prieten» îl ajuta substanţial la transport. Părea că un vânt misterios îi împingea geamantanul înainte, în aşa fel încât îl vedeam pe el ceva mai în urmă decât geamantanul. Toate legile fizicii erau

[43] I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt!*, p. 74.
[44] H. COSMOVICI, *op. cit.,* p. 93.
[45] M. FARA, “Căsătoria: un sacrament care se înnoieşte în fiecare zi”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2005, p. 18.

răsturnate. Sunt sigur că el nu şi-a dat niciodată seama de acest lucru”[46].

Odată cu abdicarea regelui, fratele şi cumnata sa au plecat din ţară cu trenul regal. Aceasta a fost pentru el “penultima desprindere de viaţa de pe pământ, ultima fiind arestarea”[47]. Despărţirea suferită de fratele său Dimitrie face parte din martiriul Monseniorului; în acelaşi timp acestei dureri deosebite se datorează ca un rod, minunatele scrisori.

2. Martiriul reflectat în scrisorile adresate fratelui său Dimitrie (1948-1952)

Providenţa lui Dumnezeu a făcut să se descopere, în urma deschiderii arhivelor fostei Securităţi din România şi a căutării pline de dăruire din partea celor angrenaţi în elaborarea dosarului de beatificare a martirului Vladimir Ghika, un număr de 30 de scrisori adresate de Vladimir Ghika, în perioada 1948-1952, fratelui său Dimitrie exilat în Elveţia, după abdicarea Regelui Mihai I al României. Astfel, din arhivele Securităţii s-a aflat că Monseniorul a declarat despre trimiterea a trei scrisori fratelui său, dar acestea au ajuns la destinatar, deci nu existau ca dovezi în dosarul său; scrisorile au fost căutate şi găsite, dar nu trei, ci treizeci de Anca Berlogea (Ana Boariu) în podul familiei Monseniorului, în Belgia.

[46] H. COSMOVICI, *op. cit.*, p. 33.
[47] *Ibidem*, p. 111.

Aşa cum sunt prezentate în Albumul editat în 2008[48], aceste scrisori aduc informaţii preţioase despre regimul de teroare instaurat în România după 30 decembrie 1947, precum şi fascicule luminoase despre persoana celui care le-a scris.

Grupând cele treizeci de scrisori pe ani am observat cât de bine este ilustrată şi din frecvenţa lor, creşterea riscului pentru întreţinerea corespondenţei, izolarea tot mai mare a României de lumea civilizată, respectiv căderea cortinei de fier peste poporul român. Dacă în anul 1948 monseniorul a reuşit să trimită un număr de 15 scrisori fratelui său, numărul acestora se va reduce la 9 scrisori în anul 1949, la 3 scrisori în anul 1950, la 2 scrisori în anul 1951 şi o singură scrisoare în anul 1952.

Totodată aceste scrisori sunt un material autentic pentru cauza de beatificare a Monseniorului Vladimir Ghika, prin faptul că evocă prin propria mărturie suferinţele îndurate pentru credinţa creştină, pentru Biserica lui Cristos. De asemenea se constată încă o dată că toate scrierile, vorbele, faptele, Monseniorului Vladimir Ghika au fost mereu în perfectă armonie cu Adevărul pentru care a dat mărturie în întreaga sa viaţă şi pentru care a fost martirizat.

Martiriul Monseniorului începe practic din 1948, odată cu plecarea familiei în exil şi corespondenţa cu fratele exilat îl ilustrează din plin; desăvârşirea acestui martiriu are loc după arestarea Monseniorului, în noiembrie 1952, iar informaţiile provin de la martorii oculari din închisoare.

[48] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2008.

2.1. Scrisori trimise în anul 1948

Menţionez că din cele cincisprezece trimiteri doar şase sunt scrisori, restul cărţi poştale. Scrisorile sunt mai puţin voalate, conţin mai multe informaţii pentru că sunt trimise prin curier. Monseniorul trimite corespondenţa normal şi doar când această cale devine nesigură foloseşte curierul, calea diplomatică.

2.1.1. Prima scrisoare

Prima scrisoare este o carte poştală, datată 12.03.1948 de poşta elveţiană (şi care este a doua trimisă şi ar fi trebuit să ajungă în jur de 5.03.1948). Ea dezvăluie iubirea plină de atenţie a Monseniorului Vladimir Ghika faţă de cei dragi din familie continuând cu prietenii şi cunoscuţii. Este evidentă grija sa pentru sufletele lor, dă sfaturi, evanghelizează. Le cere rugăciuni şi le face cunoscute efectele miraculoase din jurul său, ale rugăciunilor. Cu toată condensarea de idei nu poate trece neremarcată inteligenţa fină, ironia subtilă cu care drapează veştile despre dramatismul situaţiei din România. El însuşi este copleşit de punerea la adăpost a unor valori (cărţi, documente etc) în contextul restricţiilor de deplasare:

“mă aflu încă în haosul hârtiilor şi al cărţilor mele. Ar fi motiv de ambalare, dacă tabloul n-ar fi completat, alături, de bolnavii casei şi de sufletele încercate cărora trebuie să le

ridic moralul, din ce în ce mai multe, dar care se pot vindeca, adesea mai bine decât puteam spera”[49];

Monseniorul ştiind din experienţe mai vechi, dar şi recente. Încheierea scrisorii este în notă optimistă plină de credinţă, iubire şi cu adăugire, că ar fi fericit să-i facă un serviciu Violetei. Toată scrisoarea abundă de iubire gata să servească, să ajute; dă mărturie despre ajutorul de Sus, care a rezolvat problemele în mod neaşteptat de bine (adică providenţial), recomandă rugăciunea.

Monseniorul se dezvăluie ca om al rugăciunii, martor al lui Cristos prin tot ce face şi spune (şi prin respiraţie am putea spune), deci cu toată fiinţa sa asemeni îndemnului Lui Isus (*Lc* 18,1), reluat de Sfântul Paul: “*faceţi toate acestea în rugăciuni şi cereri în duh, în orice timp. Pentru aceasta fiţi vigilenţi şi statornici în rugăciune pentru toţi sfinţii şi pentru mine, ca să mi se dea cuvântul care să-mi deschidă gura, ca să fac cunoscut cu îndrăzneală misterul evangheliei pentru care am fost trimis, legat în lanţuri, ca să am curajul să vorbesc despre ea aşa cum trebuie*.” (*Ef* 6,18-20).

Profunzimea iubirii sale pentru cei dragi din familie, de care este despărţit, răzbate în continuare în toate scrisorile ca un lait motiv alături de credinţa creştină puternic ancorată în sufletul său şi de care dă mărturie în mod exemplar, dar natural, sincer, fără efort. A da mărturie în acest mod, fără efort, presupune obişnuinţa vieţii trăită în sfinţenie. Se ştie din mărturiile altora, din scrierile proprii, că Monseniorul Vladimir Ghika era dăruit lui Cristos cu toată fiinţa sa încă

[49] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 28.

înainte de a deveni preot; îl slujea, îl iubea pe Cristos în semenii săi, se dăruia şi pe sine nu numai bunurile sale. Ba mai mult a renunţat în favoarea fratelui său la moştenirea de familie, şi din suma lunară primită pentru propria întreţinere făcea acte de caritate.

Postul, rugăciunea, pomana erau faţete ale caritătii sale, după modelul lui Isus Cristos. Trăia sărăcia evanghelică, făcea mortificaţii pentru a dărui mai mult săracilor, ştia să dăruiască cu generozitate, ştia să se bucure de darurile primite, cu umilinţă, ştia să mulţumească.

2.1.2. A doua scrisoare

A doua scrisoare este tot carte poştală, datată 13.03.1948, dezvăluie izolarea Monseniorului (fără radio, ziare recente, cu vizite limitate), deci suferinţa intelectualului de excepţie, dar şi a omului privat de libertate – spiritual, social, afectiv etc. Sigur găseşte imediat partea bună, afirmând că se găseşte în atmosferă de reculegere.

Umorul său caracteristic îi subliniază personalitatea de creştin, dar şi de intelectual de marcă[50].

Este adeptul întruchipat al unităţii dintre credinţă şi raţiune, dintre suflet şi trup. Îl putem enumera printre martirii şi profeţii secolului al XX-lea alături de Monseniorul Anton Durcovici[51], Papa Ioan Paul al II-lea[52].

[50] M. BROŞTEANU, *op. cit*., p. 28.
[51] W. DANCĂ, *Anton Durcovici. Lecţii tomiste despre Dumnezeu (1936-1940*), Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 21.
[52] W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, p. 103.

Trebuie remarcat faptul că Monseniorul vizitează mulţi bolnavi şi muribunzi, "primprejur şi în vecini", dimineaţa are vizite şi oficiază Sfânta Liturghie, se plânge că nu poate termina punerea în ordine a hârtiilor personale. Deci, numai aceste activităţi nu-i acoperă întreaga împlinire ca persoană.

Problemele de ordin material care-l neliniştiseră s-au rezolvat (o factură de telefon cumulată pe trei luni, o mică vânzare) iarăşi providenţial. Mărturiseşte că incursiunea prin:

"hârtiile, amestecate fără milă, ale întregii mele existenţe, […] m-au pregătit, pe de-o parte, pentru un examen de conştiinţă mai complet, iar pe de altă parte, mi-au dat ocazia să mă rog pentru mulţi dintre cei dispăruţi, prea uitaţi de trecerea vremii"[53].

Aceste cuvinte mi se par profetice pentru sfârşitul său ca mărturisitor al lui Cristos, dar şi pentru uitarea aşternută asupra memoriei sale, în România, în perioada comunistă; de asemenea îmi sugerează modul minunat în care Dumnezeu îl pregăteşte şi cum Monseniorul acceptă şi se lasă călăuzit, modelat de harul divin. Încheierea scrisorii este în stilul său elegant şi simplu, sensibil:

"cu afecţiune pentru voi toţi, în ecoul rugăciunilor mele celor mai calde, al vostru Vlad"[54].

[53] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 30.
[54] *Ibidem*.

2.1.3. A treia scrisoare

A treia scrisoare găsită în colecţia celor treizeci, este datată martie 1948.

Această scrisoare dezvăluie în continuare caracterul minunat al Monseniorului: este interesat de orice amănunt al vieţii celor dragi, îi însoţeşte cu gândul şi rugăciunea, le dă sfaturi, le face profeţii, dar îi şi informează despre viaţa de după cortina de fier cu tot ce poate avea mai specific la acel moment. Monseniorul este frate mai mare, erudit, dar şi confesor, director spiritual pentru cei dragi[55]. Astfel îi recomandă lui Dimitrie:

"dacă face literatură pentru uz extern, să o facă prin autori mai puţin găunoşi şi (deşi criticabili) mai «igienici»", faţă de autori ca Amiel "nimic mai lugubru şi mai ombilical" sau Gide, "cu variaţiunile sale bolnăvicioase făcute în gol"[56].

Cuvintele Monseniorului mi se par foarte preţioase pentru fratele său. Degajă nu doar erudiţie, cunoaştere matură, profundă, discernământ deosebit, dar şi o grijă plină de duioşie, iubire pentru sufletul fratelui său Dimitrie. Vladimir Ghika este ca un tutore, mentor, păstor responsabil de viaţa spirituală a celor aflaţi în grija sa. Îmbină realitatea de păstor al oamenilor care se îngrijeşte de suflet, dar şi de minte, trup, adică de omul întreg aşa cum l-a creat Dumnezeu şi cum l-a ilustrat în mod perfect Fiul Său, Isus Cristos. Monseniorul Ghika este şi un adept al unităţii între credinţă şi raţiune.

[55] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 59-60.
[56] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 32.

Stilul scrisorilor este caracteristic spiritului său plin de iubire, bucurie, inteligenţă, credinţă, speranţă. Scrisoarea continuă cu veştile din Bucureşti: îndeletnicirile îi sunt reduse de "programul locului" şi de distanţe; atmosfera "câteodată foarte apăsătoare" întrucât unele persoane au ales să se sinucidă, alte persoane au decedat din cauze naturale, a trebuit să viziteze bolnavi în stare gravă şi nepregătiţi. În continuare, Monseniorul dă informaţii codificate despre persoane, obiecte salvate. Se remarcă subtil dezamăgirea Monseniorului în cazurile celor arestaţi, care nu fac faţă situaţiei şi fie se sinucid, fie trădează pe alţii, se compromit ca persoane, îşi pierd sufletul. Citirea acestor scrisori este o delectare a sufletului şi a minţii. Ca şi la lecturarea celorlalte scrieri ale Monseniorului Ghika simt că se produce în mine o convertire, o creştere spirituală.

2.1.4. A patra scrisoare

A patra scrisoare, datată tot martie 1948 este considerată de autor ca "un post-scriptum la precedenta". Conţine informaţii preţioase pentru Monsenior, din sfera sa de interes, care era precum rezultă, foarte largă. Astfel este interesat de stampa bunicului său pentru a "ilustra următoarea publicare de la Academie, cu prima ocazie"[57], şi pentru care a făcut un schimb cu Raoul, cedându-i un document privitor la familia lui. Abundă cunoştinţele din România, care transmit salutări precum şi diferite persoane şi personaliţăti din lumea liberă despre care Monseniorul aşteaptă veşti.

[57] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 34.

Personalitatea Monseniorului este completată prin aceste informaţii: a fost mereu în legătură cu semenii săi întreţinând şi clădind relaţii de cordialitate indiferent de scara socială, cultură. Se ştie că a adus servicii importante Bisericii lui Cristos prin toate talentele sale. De aceea şi suferă fiindu-i îngrădită această libertate de regimul totalitar instaurat în România. Sigur, Monseniorul îşi revarsă dăruirea asupra celor din jurul său.

Este conştient de importanţa misiunii sale de a da mărturie, de a consolida credinţa celor din jur, în condiţiile de prigoană tot mai accentuate din România acelor ani. Sunt convinsă de neliniştea pe care a trăit-o referitor la atâtea proiecte ce le-ar fi dorit duse la capăt. O asemenea capacitate a Monseniorului în ce priveşte nu doar partea intelectuală, ci mai ales cea legată de evanghelizare, salvare a sufletelor rămâne ca model pentru orice preot, creştin în general sau om de ştiinţă.

Vladimir Ghika a folosit cunoştinţele sale, puterea de pătrundere a minţii sale pentru a-i aduce pe oameni mai aproape de Cristos. Un exemplu în acest sens poate fi modul de a catehiza pe tineri începând cu explicarea Crezului şi bazându-se pe filosofia Sfântului Toma D'Aquino, aşa cum ne spune unul din fiii săi spirituali[58].

[58] Cf. Dr. Cernea, fiu spiritual al Monseniorului V. Ghika, *mărturie* / *discurs* cu prilejul comemorării morţii Monseniorului V. Ghika la 16.05.2010, în Biserica Sf. Tereza din Bucureşti.

2.1.5. A cincea scrisoare

A cincea scrisoare, tot carte poştală, datată 22 aprilie 1948, reia obişnuitele nelinişti cauzate de întârzierea corespondenţei, precum şi bucuria că în sfârşit sunt veşti bune despre starea sănătăţii celor dragi. După alte informări despre necazuri ale cunoştinţelor din Bucureşti, sinucideri, decese în urma unor boli, Monseniorul scrie despre el că trebuie să se opereze de "hernie şi eventraţie".

Se observă şi în această scrisoare mărturia creştină a Monseniorului Ghika. Este afectat de operaţia ce trebuie să o suporte, dar suferă în tăcere, se dăruieşte celorlalţi mai departe, nu-şi îngrijorează familia. Delicateţea, comportamentul său când are suferinţe fizice pe lângă cele cauzate de sistemul totalitar cu tot angrenajul devastator asupra semenilor şi nu numai, îl aureolează pur şi simplu şi mai mult. Monseniorul mai suferise o operaţie de hernie, în 1929, apoi fără anestezie, în condiţii medicale precare după război[59].

Se observă blândeţea cu care acceptă încercările "ca un miel blând", asemeni lui Cristos. Aceasta este o mărturie a credinţei în faţa oamenilor, dar şi a lui însuşi faţă de Dumnezeu Treime. Acceptă suferinţa trimisă de Dumnezeu.

Încheie cu promisiunea că "vă voi ţine la curent. Primiţi afecţiunea mea, Al vostru devotat în Cristos, V. I. Ghika"[60].

[59] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor,* p. 117.
[60] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 36.

2.1.6. A şasea scrisoare

A şasea trimitere a Monseniorului Vladimir Ghika pentru fratele său Dimitrie, datată 22 aprilie 1948, este chiar o scrisoare şi pleacă prin curierul francez cu reexpediţie în Elveţia, aşa cum el însuşi inserează. Scrie că a încercat şi această variantă întrucât nu primise răspuns de la corespondenţa anterioară şi credea că "firul e rupt". Recunoaşte că tot ce a trimis ca informaţie în cărţile poştale anterioare este "voalat", că "nu am putut să vă spun mare lucru despre ceea ce se întamplă cu adevărat la noi"[61].

Aceasta este practic prima scrisoare, celelalte trimiteri de până la aceasta fiind cărţi poştale, şi ca atare respectă tipicul unei scrisori: "Mon cher petit". Acest mod de a se adresa fratelui său mai mic, precum şi semnătura Monseniorului "Ton vieux Vlad" sunt deosebit de intime şi încărcate sentimental. Găsesc în ele toată dragostea plină de grijă, delicateţe şi tandreţe, foarte puternică a Monseniorului faţă de cei dragi, aflaţi departe. Cu siguranţă aceste scrisori au fost adevărate momente de rugăciune şi adoraţie pentru autor, dar şi transmitere de binecuvântări pentru destinatari. Ne putem închipui neliniştea Monseniorului ca om, în ajunul unei operaţii de hernie. Reia în acest sens informarea familiei ca şi în cartea poştală datată identic cu scrisoarea:

"trebuie să mă pun la pat pentru o operaţie pe care o voi îndura sâmbătă (poimâine) – Făgărăşanu îmi pune la loc intestinele, care au ieşit prea mult din locul lor, şi a căror

[61] *Ibidem*, p. 38.

hernie şi eventraţie ajunseseră într-un adevărat impas. Când vei primi această scrisoare, dacă vrea Dumnezeu, voi fi deja în picioare; nu va exista telegramă decât dacă se încurcă ceva. [...] Pronosticul nu e asigurat, dar tendinţa este să mă pună să merg cât de repede cu putinţă, după operaţie.

Cu drag şi cerând câteva rugăciuni, Bătrânul tău Vlad"[62].

Mijlocul scrisorii este legat de:

"starea de nedescris din ţară, mai ales din ultima lună şi jumătate, de când au început arestări nesfârşite. Nu există familie cunoscută fără cineva închis. Plecările clandestine formează o parte din efectiv; ele sunt stupide şi stupid realizate, spre cel mai mare prejudiciu al fugarilor şi al familiilor lor. Cealaltă parte se leagă de tot felul de denunţuri sau de relaţii cu «conspiratori» urmăriţi. Aceştia, fie imaginari, fie foarte prost organizaţi, fie de o uşurătate de pe urma căreia au de suferit mai ales ceilalţi, fie, în mod supărător reali în jurul lui Horia Sima, care, o dată în plus, face nefericirea neamului. Fiindcă se vrea ca totul să fie pus în legătură, pe drept sau pe nedrept, cu acest Domn, am ajuns să trăim într-o alertă continuă, cu nesfârşite lovituri de teatru [...] Prin următorul curier îţi voi spune cine dintre rude şi prieteni se află deja în închisoare […] E mai bine să scrii la cât mai puţine persoane – şi să eviţi casa Florescu, Lysbeth, Marcelle &c…"[63].

[62] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 40.
[63] *Ibidem,* p. 38.

Monseniorul îşi dă seama de modul mârşav în care acţionează noul regim. Consider că este de prisos orice alt comentariu faţă de cele exprimate de el în această scrisoare.

Ca post-scriptum adaugă făgăduinţa unei cronici amănunţite "a ceea ce se petrece în ţară, dacă acest curierat este «eficace şi prompt»"[64].

2.1.7. A şaptea scrisoare

Cea de-a şaptea scrisoare este de fapt o carte poştală din 10 mai 1948, în care Monseniorul face o cronică concisă, dar amănunţită, a problemei sale de sănătate, fără a face caz de suferinţele îndurate, ca "un martir cu titluri princiare"[65]:

"durerile şi neplăcerile nu au depăşit măsura. Ceea ce a fost mai rău şi încă mai durează este insomnia nocturnă aproape totală, orice aş lua. Cu zvâcniri nervoase în picioare, neîntrerupte. Dimineţile sunt cam jalnice, după asemenea nopţi. Dar, de trei zile, am putut să fur jumătate de oră pentru liturghie, în cameră. Azi dimineaţă am realizat un record, am putut merge până la capelă – prima ieşire – ca să slujesc liturghia de 6 şi jumătate pentru Surori şi să rămân fără să mă aşez în pat până la ora 5. – Perspectivele sunt deci bune – Până una – alta, am oferit şi ofer toate prin care trebuie să trec bunului Dumnezeu, pentru voi toţi şi pentru intenţiile atât de grave ale zilei. – Aici sunt îngrijit până la exces cu atenţie şi dovezi de afecţiune"[66].

---

[64] *Ibidem,* p. 40.
[65] E. SIMION, "Vladimir Ghika", p. 23.
[66] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 42.

Este greu de comentat evidenţa suferinţei şi modul ei atât de bine primit, asemeni lui Cristos, Crucea. Martiriul este în plină desfăşurare: pe lângă durerile proprii, fizice sunt şi cele deosebit de grele provocate de regimul comunist. Monseniorul se oferă ca jertfă de ispăşire asemeni lui Isus Cristos pentru cei dragi de departe, dar şi pentru intenţiile celor alături de care trăieşte. Aşa cum Isus a îmbrăţişat cu iubire Crucea pentru a ne mântui, la fel Vladimir Ghika îşi duce crucea sa. Iubirea şi mărturia sa de credinţă pe care le transmite celor dragi, nu se poate să nu-şi fi atins scopul mântuitor. Totul în trăirea Monseniorului este dăruire plină de iubire.

Cel mai greu pentru el a fost să nu poată oficia Sfânta Liturghie. Ca preot, Liturghia însemna foarte mult. În orele de insomnie sunt convinsă că a fost în continuu dialog cu Dumnezeu. De asemenea, este impresionantă recunoaşterea limitelor proprii, mai ales fizice, şi în acelaşi timp se remarcă mulţumirea adusă celor care îl îngrijesc.

Doar un sfânt putea îndura durerea şi apoi sfârşit fiziceşte să mai poată răspunde cu mulţumire persoanelor din jurul său indiferent că au reuşit să îl ajute efectiv cu ceva. Bunătatea, blândeţea, sfinţenia sunt atribute ale lui Dumnezeu şi doar oamenii care acceptă să-l urmeze pe Cristos pot la rândul lor să le aibă întipărite pe chip, în suflet şi să le răspândească în jur. Nu trebuie uitat că Monseniorul a fost atent la semenii aflaţi alături de el, bolnavi şi s-a rugat şi pentru ei, astfel că în lipsa slujirii la altar a “liturghiei

canonice a Bisericii”[67], celebrarea liturgică a fost prezentă în mod personal, cum instruise şi în scrierile sale[68], aşa cum trăise practic şi recomandase şi celor din jur.

2.1.8. A opta scrisoare

A opta scrisoare este tot carte poştală, datată 2 iunie 1948 şi adresată Doamnei Charles Lardy.

Această scrisoare prezintă crezul de trăire al vieţii creştine atât pentru sine cât şi pentru destinatarul scrisorii.

Mai întâi Monseniorul îi mulţumeşte prietenei că i-a transmis veşti “atât de precise (precum şi preţioase) despre genevezii mei”, continuând cu date concise despre sănătatea sa: “a trecut o lună şi zece zile” de la operaţia “pe care a trebuit să o suport”, “dar nu sunt încă în stare să ies şi să circul” pentru că “inima e obosită, cu un puls rapid, picioarele umflate şi nopţi albe foarte chinuitoare (din fericire fără idei negre, din optimism natural voit şi dezvoltat în mod supranatural)”[69].

Se remarcă mulţumirea omului intelectual, erudit, savant, dar şi sensibil, iubitor, care primeşte o scrisoare bine redactată ca şi conţinut. Aflăm că Monseniorul se resimte nu doar fizic după operaţia de hernie, dar şi limitat în activitatea sa caritativă, pastorală, de om liber. Boala, bătrâneţea sunt limite pe care el le duce cu demnitate şi bucurie pentru că le oferă Creatorului şi Mântuitorului său.

---

[67] W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, p. 65.
[68] A se vedea V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri spirituale*.
[69] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 44.

Deducem din scrisoarea Monseniorului că prietena sa este în vârstă, bolnavă şi cu un moral nu chiar bun, astfel că primeşte o corectare din partea acestuia:

"nu-mi place prea mult formula prin care îmi daţi de ştire acest lucru", "niciodată nu suntem inutili şi nici nu suntem o povară, atâta timp cât Dumnezeu ne lasă să avem aici un teren al meritelor, de care îi putem face să beneficieze pe ceilalţi, achitându-ne totodată de minunata noastră profesiune de fiu iubitor şi iubit, în lucrarea Tatălui nostru. Comuniunea sfinţilor este lucrul cel mai consolator, cel mai multiform şi cel mai eficace care există. Gândiţi-vă doar la acest aspect şi, pentru rest, spuneţi-i lui Dumnezeu: «Ceea ce vrei Tu, cum vrei Tu, când vrei Tu şi atâta timp cât vrei Tu». Al dumneavoastră devotat în Cristos, V. I. Ghika"[70].

Tot ce scrie Monseniorul acestei doamne, el a trăit şi trăieşte, pune în practică şi recomandă tuturor celor dragi, cunoscuţi, credincioşi. Asemeni lui Cristos vrea să împlinească Voinţa Tatălui; este conştient de iubirea lui Dumnezeu şi răspunde ca fiu iubitor la ea, în comuniunea sfinţilor, pentru mântuirea personală, dar şi a celorlalţi, încredinţându-se cu totul Providenţei. Vladimir Ghika predică credinţa, speranţa şi iubirea în Dumnezeu atât cu cuvântul, cât şi prin exemplul vieţii sale. Lumea are nevoie mereu de sfinţi contemporani ei, care să trăiască Evanghelia pe care o propovăduiesc, după modelul lui Cristos şi al apostolilor săi[71].

[70] *Ibidem*.
[71] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin...,* p. 103-134

Monseniorul Vladimir Ghika chiar a trăit Evanghelia şi înainte de a fi preot, iar după ce devine preot o trăieşte cu exigenţă sporită, fiind chemat la o iubire mai mare. El a fost în stare să se jertfească pentru aproapele şi înainte de a deveni preot; după consacrare (ca preot) este şi mai exigent în urmarea lui Cristos; se dăruieşte până la epuizare[72]. Este şi rămâne un model "remarcabil de viaţă creştină"[73]. Jean Daujat spune că "viaţa lui a fost o continuă uitare de sine, o permanentă şi totală dăruire apostolatului, folosindu-şi toate puterile"[74].

2.1.9. A noua scrisoare

A noua scrisoare este datată 18 iunie 1948, este o scurtă scrisoare adresată lui Dimitrie, scrisă în grabă, până să plece curierul, întrucât "toate comunicaţiile sunt mai mult sau mai puţin paralizate de când au fost suspendate avioanele între România – de tip nou – şi lumea civilizată"[75].

Se observă ironia fină, chiar de este amară, dureros simţită şi la modul personal cât şi la cel naţional. Citindu-i aceste scrisori şi cunoscând mai ales pe propria piele câte ceva din trecutul comunist al României, simt o mare iubire, compasiune şi apreciere faţă de persoana Monseniorului, a complexităţii sale. Îmi este foarte drag modul său de a descrie dramatismul acelor vremuri şi în acelaşi timp mă amuză foarte tare ironiile sale. Îmi amintesc cât de mult mă delectau

[72] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 65.
[73] W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, p. 65.
[74] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 101.
[75] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 46.

glumele şi bancurile inteligente din vremea dictaturii lui Ceauşescu; erau o supapă, un mod de rezistenţă în faţa nivelărilor cotidiene a conştiinţei de om ca persoană liberă, spirituală. Îngrădirea libertăţii duce la o foame de inteligenţă educată în spirit creştin.

De fapt este aceeaşi foame şi sete după Cuvântul lui Dumnezeu care dă viaţă. Isus Cristos s-a înduioşat de mulţimi *căci erau istovite şi abătute, ca oile fără păstor* (*Mt* 9,37) şi spune discipolilor săi: *Rugaţi-l dar pe Domnul Secerişului să trimită lucrători la secerişul său* (*Mt* 9,38).

Din păcate, în România şi nu numai, după căderea "cortinei de fier" se trăieşte superficial, departe de adevăratele valori. Oamenii sunt prinşi în iureşul scopurilor mercantile, astfel îndepărtaţi şi de la a mai dori chiar aceste valori, iar cei tineri sunt şi mai vulnerabili. Oare cum ar reacţiona Monseniorul Ghika?

I-ar iubi, s-ar ruga pentru ei şi cu mult curaj ar merge să-i întâlnească, ştiind că nimeni nu poate rămâne indiferent la Iubirea lui Cristos. Doar "pe întâlnire, pe eveniment se bazează caracterul istoric al credinţei"[76]. Cam aşa întrezăresc după voinţa şi curajul de care a dat dovadă Monseniorul Ghika mergând (chiar dacă transportat), în ciuda stării de sănătate precară şi chiar expunând-o şi mai tare la deteriorare, la trimisul Franţei de atunci în România, pentru a apăra Capela Sfântul Vincenţiu "împotriva unei a doua ofensive a regimului", precum şi "pe estradă, la distribuirea premiilor de la Liceul Francez, cu obişnuita încoronare a titularului

[76] Cf. W. DANCĂ, *Fascinaţia binelui*. *Creştinism şi postmodernitate*, p. 59.

premiului instituit de Mouton şi purtând numele meu"[77]. Această scurtă scrisoare are o logică deosebită în planul lui Dumnezeu de a transmite prin Monsenior credinţă, speranţă, iubire, spre a fi mărturie a trăirii creştine în mod exemplar, chiar martiric; este în sensul cuvintelor lui Isus: *Urmează-mă* (*In* 21,19). Căci:

"Din punct de vedere creştin, de la oamenii care cred se cere să fie atenţi la propria lor mântuire în mijlocul lumii"[78].

Aşadar, acum, cât avem timp, să facem bine tuturor şi mai ales celor de aceeaşi credinţă (*Gal* 6,10).

Aşa cum ne învaţă Sfântul Părinte despre vestirea cuvântului lui Dumnezeu, celebrarea sacramentelor şi slujirea caritãţii: "aceste trei datorii se interpelează reciproc şi nu se pot separa una de alta[79]".

După degustarea ironiei fine din introducerea scrisorii, Monseniorul continuă cu exprimarea temerii că nu va termina scrisoarea la timp şi de aceea informează despre starea sa de sănătate: că evoluează spre bine, dar foarte încet, "inima bate prea repede şi picioarele nu se dezumflă destul de prompt" şi din această cauză nu prea a ieşit din casă pe propriile picioare. Totuşi, transportat, a mers să susţină cauza Capelei, să ia parte la distribuirea premiului care-i poartă numele.

[77] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 46.
[78] W. DANCĂ, *op. cit,.* p. 61.
[79] BENEDICT AL XVI-LEA, Scrisoarea enciclică *Deus caritas est*, trad. W. DANCĂ, Presa Bună, Iaşi, 2006, p. 38-39.

"Astăzi, voi încerca să merg pe jos, la micul Fotino, pentru prima oară după 2 luni – Sper că nu va ploua; zi de zi, de o lună, plouă; cantitatea de apă depăşeşte acum ceea ce ar trebui şi, în momentul de faţă, suntem îngrijoraţi şi din pricina asta"[80].

Monseniorul luptă cu limita impusă de boală, de regimul totalitar, vrea să facă bine în jur, să dea exemplu de curaj; este îngrijorat de ceilalţi de departe şi de aproape, dar şi de vremea nefavorabilă care poate duce la agravarea situaţiei economice a populaţiei şi aşa oropsite.

Mi se pare atât de înduioşătoare şi uimitoare persoana Monseniorului Ghika, a cărui blândeţe, bunătate este puternic bazată pe credinţa că: *dacă îi va zice cineva acestui munte: "ia şi te aruncă în mare", şi nu se va îndoi în inima sa, ci va crede că se va înfăptui ceea ce zice, i se va da* (*Mc* 11,23). Despre durerile fizice, efective de fiecare clipă nu spune nimic, dar le ştim că există. Suferă în tăcere; este şi acesta un martiriu şi parcă se amplifică cu trecerea vremii, culminând cu suferinţele din închisoare, peste câţiva ani. Doar vederea Monseniorului producea o impresie profundă, dar să mai şi vorbească, şi asta se întâmpla de la începuturile sacerdoţiului său, aşa cum aminteşte Louis Chaigne:

"cu privirea sa de o blândeţe nuanţată de fineţe, cu barba lui diafană şi maiestuoasă şi cu părul lung şi buclat... îmi plăcea să mi-l imaginez pe Bunul Păstor. Se exprima cu o voce blândă, domoală, firească"[81].

[80] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 46.
[81] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 99-100.

2.1.10. A zecea scrisoare

A zecea scrisoare este o carte poştală, datată 26 august 1948; relatează succint despre starea sa de sănătate "o mare oboseală generală, deşi se constată un uşor progres în felul în care se comportă inima şi se dezumflă picioarele"[82].

Monseniorul se plânge că nu poate lucra eficient din cauza condiţiilor; ieşirile sale sunt scurte, limitate şi de moartea multor cunoştinţe, dar şi de dispariţii ale multor altora.

Vladimir Ghika este preot în primul rând şi această responsabilitate îl ţine prezent printre cei pe care-i păstoreşte, le administrează sacramentele, îi îndrumă spiritual, îi vizitează mai ales pe cei bolnavi. Pentru el nu contează efortul propriu, dar este vital pentru opera sa misionară să fie în stare să se deplaseze, să lucreze în via Domnului. Este convins de necesitatea misiunii sale şi consideră că trebuie să şi-o îndeplinească indiferent de starea sa de sănătate. Scrie în continuare că are mult de lucru cu bolnavii casei, iar printre cei de care s-a ocupat a fost un profesor al Manolei, pe care a reuşit să-l întoarcă la Dumnezeu "după ce se îndepărtase de El aproape toată viaţa".

De asemenea, relatează refuzul său de a merge câteva zile la Breaza, unde primise invitaţie să se odihnească, întrucât "în starea actuală a lucrurilor, nu pot risca să lipsesc din Bucureşti". Despre vreme relatează că după două luni de

[82] V. GHIKA, *op. cit.*, p. 48.

ploi şi de furtuni "avem o perioadă de secetă şi de căldură mare, de mai bine de zece zile suntem la peste 30 de grade" [83].

În finalul cărţii poştale scrie că a vrut să le dea un semn de viaţă, că va reveni cu informaţii despre ceea ce se întâmplă când va avea ocazia. Deducem că Monseniorul este copleşit de evenimentele sinistre care se tot derulau de la începutul verii anului 1948[84], că nu le putea pune pe hârtie, dar lasă să se citească printre rânduri (dispariţia multor persoane, starea de domiciliu forţat practic, neprimirea unor corespondenţe, rărirea inclusiv a mesajelor sale şi care nu pot conţine informaţii concrete). Împlinirea datoriilor sale de creştin şi de preot este scopul vieţii sale şi nu vrea să abdice de la exercitarea lor, cu niciun preţ. Rugăciunea neîntreruptă, asistarea celor în suferinţă fizică sau spirituală, administrarea sacramentelor, oficierea Sfintei Liturghii, încercarea de a insufla curaj, încredere în Providenţa lui Dumnezeu, convertirea celor din jur, încercarea de a veni în întâmpinarea celor trimişi lui de Dumnezeu, inclusiv propriile sale gânduri, dureri fizice sau dorul de cei dragi sunt o schiţare a activităţilor şi preocupărilor sale cotidiene.

Gândesc că orice plimbare a Monseniorului lua nu doar pulsul stării de spirit, dar încerca prin rugăciunea neîntreruptă să şi exorcizeze, să stabilească comuniune, să dea încredere celor întâlniţi că Dumnezeu există şi figura sa patriarhală, plină de blândeţe este tocmai semnul Providenţei Sale. Nu putem admite că o persoană atât de inteligentă, obişnuită să fie la curent cu mersul vieţii în complexitatea sa, ar putea

[83] *Ibidem*.
[84] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", p. 18-19.

privi pasiv sau nu s-ar implica cu prudenţă în a face tot ce poate pentru a face bine şi a stăvili din răul şi întunericul abătut peste poporul român. Spre deosebire de simplii intelectuali, Vladimir Ghika era şi preot şi deci cultura sa profund creştină precum şi înţelepciunea, harul şi sfinţenia vieţii sale îl făceau cu atât mai preţios pentru cei din jurul său. Mulţi intelectuali ai vremii nu au reuşit să dea o mărturie autentică despre valorile libertăţii umane, tocmai din lipsă de credinţă creştină matură.

Vladimir Ghika a fost un model de trăire a exigenţelor vieţii creştine şi preoţeşti şi în acele momente tulburi. El s-a remarcat prin dăruirea totală şi responsabilă, asemeni lui Cristos. Mărturia sa a fost mereu la înălţimea chemării sale[85].

Dacă în prima parte a vieţii sale Vladimir Ghika a activat în virtutea preoţiei comune căpătată prin sacramentul botezului, după consacrare va activa şi în virtutea sacramentului preoţiei. Deci a evanghelizat mai eficient, mai amplu. Mi se pare viaţa sa întreagă o mărturie în continuă creştere, precum vârsta biologică. O asemenea creştere continuă, armonioasă este un dar al lui Dumnezeu, dar şi o acceptare şi cooperare la acest har din partea omului Vladimir Ghika. Doar aşa s-a putut realiza capodopera de suflet sfânt, de martir.

[85] Daniel ANGE, "Vladimir Ghyka", în Rev. *France Catholique,* 16-07-2004 apud M. FARA, "Omul deplin, am spune azi", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2004, p. 14; cf. M. FARA, "Purtătorul Veştii Bune", în *Actualitatea creştină*, nr. 10 / 2004, p. 14.

2.1.11. A unsprezecea scrisoare

Următoarea carte poştală, a unsprezecea, datată 27.08.1948 este plină de afecţiune şi preocupare pentru recuperarea unor obiecte cu valoare deosebită pentru familia Ghika.

2.1.12. A douăsprezecea scrisoare

A douăsprezecea scrisoare, datată 6 octombrie 1948, este adresată cu afecţiunea caracteristică, fratelui său Dimitrie.

Este scrisă în grabă şi dă informaţii stricte de ultimă oră: "am scăpat pentru a treia oară cu bine de o evacuare şi m-am mutat la Dra Sutzu", dând adresa şi rugând să nu-i fie pomenit numele (doar Vlad). Îi linişteşte pe cei dragi spunând că stă chiar confortabil. Nu trece cu vederea că:

"au vrut să mă gonească şi să mă arunce în stradă, chiar a doua zi după o mutare laborioasă, în care fiii mei spirituali au jucat, o dată în plus, un rol providenţial"[86].

Ajutorul lui Dumnezeu stăruie asupra celor ce-l invocă, iar Monseniorul are grijă să mulţumească pentru el, dar să-l facă şi cunoscut. Acesta este un prilej de a evangheliza pe cei dragi, de a le insufla credinţă, speranţă, iubire în Cristos, dar este şi o mărturie pentru viitor, căci are încredere că aceste scrisori vor fi baza unei cronici amănunţite, vor fi istoria acelui timp. Chiar punerea pe hârtie a acestor evenimente înseamnă, pe lângă mărturia pentru ceilalţi, o întărire a propriei credinţe, o meditare şi o redescoperire a misterului

[86] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 52.

divin, a milostivirii, a atotputerniciei lui Dumnezeu, a manifestării Sale în minunile din fiecare zi, din fiecare clipă. Contemplarea Planului Său se face privind cu ochii credinţei retrospectiv şi totul este minunat, copleşitor pentru om, aşa cum Monseniorul mai experimentase şi scrisese.

Proclamarea minunilor pe care Dumnezeu le săvârşeşte mai ales prin dejucarea planurilor celor răi, ajutorarea celor credincioşi, chiar când nu se mai întrevedea vreo cale de rezolvare, face parte din comportamentul Monseniorului şi îi conferă calitatea de misionar şi mărturisitor autentic, de martor al lui Cristos asemenea ucenicilor angajaţi pe calea arătată de Mântuitor. Iată ce frumos sintetizează situaţia, fără a omite ironia subtilă, indignarea profundă, optimismul credinciosului fidel:

"sănătatea mea se menţine şi pot face treabă, deşi evenimentele te năucesc prin brutalitate, rapiditate şi amploare. Suntem pe toate planurile, în plină revoluţie… Ultima lovitură este infama comedie a Bisericii Unite, suprimată, dar slavă Domnului, mai vie decât oricând, în persecuţie. Totul se naţionalizează în acest moment, de la micii comercianţi, până la culte, trecând prin industrie, comerţ şi proprietăţi. Trebuie să spun că, dacă totul tinde a fi un ciclon, rămâne în acelaşi timp o impresie de debandadă ceea ce, în afara optimismului meu congenital şi supranatural, mă face să aştept cu speranţă sfârşitul apropiat al încercării… «Sărbătoresc» mâine jubileul celor 25 de ani de preoţie. Pot să celebrez încă la capela Surorilor şi la biserică. În aceasta din urmă am, în fiecare seară, o vecernie cu Rozariul – Este

arhiplin (ca toate bisericile de altfel). Mă rog din toată inima pentru voi toţi. Să nu ne uitaţi nici voi, avem mare nevoie”[87].

Monseniorul trăieşte din plin persecuţia regimului totalitar, dar răspunsul său este la înălţimea chemării sale de a da mărturie despre speranţa creştină şi a-i *întări pe fraţii săi* (cf. *Lc* 22,32) aflaţi în aceeaşi suferinţă. Trece prin momente de incertitudine chiar asupra zilei în curs (nesiguranţa domiciliului, hranei, a distrugerilor de valori etc), este îndurerat de problemele celor din jur şi “a situaţiei catastrofale în care se află opera de caritate”[88]. Cu toate acestea vede cu ochii credinţei un sfârşit apropiat al timpului de încercare[89].

Deci Monseniorul trăieşte cu intensitate Cuvântul şi dă mărturie despre vremea de încercare prin care trece Biserica lui Cristos, în România acelor timpuri. Se simte că trăieşte cu entuziasmul apostolilor şi primilor martiri care au suferit cu bucurie pentru Cristos, aceasta fiind o cinste deosebită: *apostolii dădeau cu tărie multă mărturia învierii Domnului Isus şi un mare* har era *asupra lor a tuturor* (*Fap* 4,33). De asemenea, este bucuros că oamenii vin la Biserică, că toate bisericile sunt “arhipline” în toiul persecuţiei, iar el poate sluji Cuvântul, pe semeni. Se ştie că Monseniorul în acea perioadă şi-a intensificat catehezele pentru “fiii săi spirituali”, pentru tineri, mai ales; pe deoparte pregătindu-i ca posibili mărturisitori, martiri, dar şi asigurând un următor eşalon de

[87] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 52.
[88] *Ibidem*.
[89] M. OPREA, “Prefaţă”, în C. VASILE, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist 1945-1989*, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p. 11.

creştini autentici, care să păstreze şi să transmită credinţa, aşa cum a făcut şi Monseniorul Anton Durcovici.

Se simte efervescenţa rugăciunii, a trăirii creştine cu cât se aspreau şi se îngrădeau libertăţile şi drepturile Bisericii. De aceea Monseniorul le cere şi celor din afara "cortinei de fier" să se roage. Pe lângă nevoia autentică de rugăciune a unei comunităţi cât mai mari, Monseniorul le transmite efervescenţa credinţei şi-i asociază şi pe ei, cei liberi, la persecuţia şi martiriul Bisericii din România.

2.1.13. A treisprezecea scrisoare

A treisprezecea scrisoare, datată 15.11.1948 este adresată de Monsenior fratelui său Dimitrie şi începe prin a-l linişti despre soarta sa precum şi despre starea de sănătate. Îşi exprimă mulţumirea pentru Ministrul Franţei întrucât îi înlesneşte această corespondenţă şi profită pentru a da mai multe informaţii.

"Sănătatea mai ţine încă; şi, în ciuda unei oboseli imense a trupului şi a sufletului, rezist încercărilor mai bine decât aş fi crezut. Din toate părţile mi se spune că «arăt bine». Săptămâna trecută am ţinut o reculegere foarte emoţionantă (veghea Girondinilor) cu o energie care m-a surprins şi cu o voce care a surprins pe toată lumea, atât se auzea de bine; de marţi până sâmbătă, dimineaţa şi după-amiaza – În timpul lunii octombrie seară de seară, cu biserica plină, mi-a arătat deja că puteam fi de folos, în ciuda a toate"[90].

[90] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 54.

Totul este minunat, Monseniorul simţind bucuria asemeni ucenicilor trimişi de Isus, în misiune. Monseniorul parcă ar scrie un nou capitol la Faptele Apostolilor adecvat condiţiilor din timpul său. Chiar el este surprins de sine însuşi, este întărit în mărturia sa de credinţă, este convins de importanţa misiunii sale.

Îşi dă seama că Dumnezeu îl întăreşte şi-i dă toate aceste haruri de a-L mărturisi şi de a-i *întări pe fraţii săi* (*Lc* 22,32). În continuare Monseniorul scrie fratelui său că se află încă în:

"casa preoţilor, între valizele mele aproape nedesfăcute şi cutiile de carton de la Ajutorul American, în care am vârât cărţile rămase, ca să mă pot muta în cel mult o oră la următoarea evacuare, sau încercare de evacuare; miercurea trecută, totul era deja într-un camion american, chemat în mare grabă, deoarece ne-au spus să părăsim locul până la ora două (Surorile, Preoţii şi cu mine), anunţându-ne dimineaţa, după care a sosit un contra-ordin de la Minister ca să ne mai lase pe loc un timp X"[91].

Cu ironie şi umor presărat relatează că:

"Partea medicală, (prezidată de «Preşedintele Republicii»! Parhon) se poartă mai bine decât administraţia, unde domină «partidul», cu toate arbitrariile. Alaltăieri au rechiziţionat cămăruţa care ne servea de sufragerie – ieri au forţat uşa de la pivniţă &c…"

[91] *Ibidem*.

De asemenea, din cauza unei: "admonestări a părintelui Schorung (care nu e făcut pentru asemenea situaţii şi vorbeşte destul de prost româneşte), situaţia noastră a fost înrăutăţită: nu ne e permis să primim vizite aici decât de trei ori pe săptămână, duminica, marţea şi joia, de la 2 la 4", a fost pus un afiş care anunţa percheziţia la intrare şi la ieşire. "Dar, în ceea ce mă priveşte, acest punct nu a fost pus în aplicare până acum. Surorile sunt înghesuite în 3 sau 4 camere, la subsol. Mica lor capelă a fost transformată în sală de conferinţe, decorată cu seceri, ciocane şi cârpe roşii"[92].

Tot ce scrie Monseniorul este teribil de adevărat. Se poate observa că el a încercat cu prudenţă să rezolve toate, a înţeles cu cine are de a face, şi-a folosit diplomaţia îmbinată cu candoarea şi bunătatea sa specifică pentru a nu înrăutăţi şi mai mult situaţia, mai ales că erau vizate şi persoanele din jur.

În acest context am înţeles afirmaţiile IPS Arhiepiscop Ioan Robu cu prilejul hirotonirii din 4.07.2010, de la Catedrala Sfântul Iosif, Bucureşti, că: preotul este factor de comuniune, se află în permanentă slujire a lui Dumnezeu şi a aproapelui, "sarcedoţiul nu intră în vacanţă", iar Monseniorul Ghika era conştient de misiunea sa fapt pentru care a şi ales să rămână în România după 1947. Astfel, tot IPS Arhiepiscop Ioan Robu a subliniat în discursul său de la Academia Română că Monseniorul Vladimir Ghika nu a vrut să plece din România; a ales să rămână[93].

---

[92] *Ibidem,* p. 56.

[93] La 4 martie 2010, la Academia Română a avut loc o "Evocare a Monseniorului Vladimir Ghika" la initiaţiva Arhiepiscopiei de Bucuresti, respectiv a Înaltpreasfinţiei

Se observă de asemenea că informaţiile trimise de Monsenior au scopul de a-şi linişti fratele despre tot ce înseamnă propria persoană: este cu bagajul făcut, dar încă mai stă cu preoţii şi surorile; se fac percheziţii, dar el este exceptat; încă este de folos celor din jur; sănătatea îl mai ţine. Se degajă de asemenea o aură de sfinţenie a Monseniorului, mereu ajutat de Providenţă, mereu găsind un remediu, o soluţie şi de multe ori alta decât cea la care se aşteptase. Toate acestea au darul de a le întări speranţa şi credinţa celor dragi; chiar cred că Monseniorul vrea să le spună că este iubit de Dumnezeu şi apărat, susţinut în mod miraculos, aşa cum s-a întâmplat mereu în viaţa sa.

Transmite mai departe adrese posibile la care ar putea fi găzduit în cazul unei evacuări precipitate, de asemenea adrese posibile şi în cazul surorilor, celorlalţi preoţi. Aceste informaţii sunt necesare pentru corespondenţa viitoare, pentru aflare de veşti în ambele sensuri.

Monseniorul ştia că fratele său Dimitrie se interesa cum să-l scoată din România şi de aceea încearcă să-l liniştească pe de o parte, iar pe de altă parte îi sugerează piste de încercare: fie să le însoţească pe surorile române dacă vor pleca, fie să primească chemare şi de la Roma şi de la Paris în acelaşi timp, fie să primească paşaport pentru misiune în Japonia. Însuşi Monseniorul pare amuzat de ultima alternativă. Vladimir Ghika relatează o mostră de catalogare a

---

sale Arhiepiscop Mitropolit de Bucureşti, dr. Ioan Robu, care este şi membru de onoare al Academiei Române (*Actualitatea creştină*, nr. 2 / 2010, p. 5).

gestului său de a vizita închisoarea Văcăreşti în timpul bombardamentelor din al doilea Război Mondial[94]:

"dintr-un raport în care, alături de toate imputările şi calomniile, gestul meu, mai degrabă onorabil […] a fost transformat în «frecventări destrăbălate» cu femeile pierdute din închisoare…(asta pentru edificarea voastră personală, fără să o repetaţi altora, deoarece s-ar putea să avem necazuri nesfârşite) […]"[95].

Se ştie că Monseniorul Ghika, "în închisori, a provocat nu doar reîntoarcerea multora la credinţă, dar şi treceri de la necredinţă la vocaţii înflăcărate. În mod tragic, şi-a aflat sfârşitul în închisoare pe când săvârşea acestea"[96].

Pe lângă ironie, umor, Monseniorul lasă şi gravitatea situaţiei să iasă la iveală. Transmite mesaj clar de a nu se interveni, "nicio chemare din partea Parisului" căci imediat se interpretează ca "dorinţă de a fugi", "ceea ce poate precipita declanşarea unor măsuri poliţieneşti"[97]. În acest sens Monseniorul scrie că este greu şi pentru ex-români să plece şi dă exemplu pe Olga de Romer care:

"are toate hârtiile în mână, actele în regulă, cu o plecare aprobată pentru Italia, şi nu reuşeşte să plece de patru luni,

[94] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 111.
[95] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 56.
[96] Cf. H. DANUBIA, *Prince et Martyr: Monseigneur Vladimir Ghika, l'Apôtre du Danube*. Cf. R. ROYAL, *op. cit.,* p. 278.
[97] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 56.

fiind ruinată şi epuizată de acest joc. Aceasta, în ciuda intervenţiilor repetate ale ministrului comunist al Poloniei”[98].

Plecările clandestine sunt sortite eşecului şi iarăşi dă exemplu:

“iar persoana care a plecat s-a considerat fericită să se poată întoarce acasă pe ascuns, chiar mai clandestin decât la plecare”[99].

Din cele de mai sus se poate deduce că Monseniorul încearcă să-i obişnuiască pe cei dragi cu ideea despărţirii, însă cu mult tact. Acest lucru denotă o mare tărie sufletească din partea Monseniorului, de asemenea denotă alegerea sa de a fi solidar cu cei ce suferă. Asemenea comportament denotă starea de sfinţenie a Monseniorului deja angajat în ultima parte a mărturiei sale de credinţă. Mulţi susţin că Monseniorul nu a vrut să plece din România[100]; a rămas alături de cei în suferinţă şi aceasta se verifică prin ceea ce îi scrie fratelui său.

În continuarea scrisorii, Monseniorul relatează despre Biserica Unită:

“persecuţia e în toi – Cei cinci episcopi sunt la inchisoare: peste o mie de preoţi, la fel. Cele mai multe Biserici din Ardeal au fost sigilate. La Bucureşti, părintele Chinezu a fost arestat, dar biserica nu este încă închisă. În general, oamenii rezistă; iar preoţi în civil celebrează

[98] *Ibidem,* p. 58.
[99] *Ibidem*.
[100] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 17-18; Cf. I. CIOBANU, *op. cit*., p. 32.

Liturghia pe ascuns şi împart Sfintele Taine, ajutaţi de laici binevoitori”[101].

Trebuie să ne gândim şi la speranţa pe care au avut-o mulţi români, multă vreme, că nu vor fi uitaţi de americani şi vor fi eliberaţi de influenţa şi ocupaţia Rusiei Sovietice[102]. Ca om şi Monseniorul a nutrit această speranţă, sunt convinsă; se lasă în voia lui Dumnezeu, dar speră, în toiul atâtor evenimente îngrozitoare, că se va sfârşi Calvarul României, curând, chiar dacă el nu ar fi mai rezistat fizic.

Monseniorul s-a gândit cu siguranţă la tot felul de alternative, însă ţinea cont de tot ce îi cerea Dumnezeu, se lăsa călăuzit de Duhul Sfânt, îşi exercita vocaţia de preot cu toată dăruirea, nu abdica de la conduita morală, de trăire în sfinţenie şi de la a da mărturie de speranţa creştină tuturor din jur. Continuând cu situaţia Bisericii Unite, Monseniorul rezumă fidel meschinăriile practicate de regimul comunist:

“Deoarece episcopii şi preoţii de frunte nu cedează, se condiţionează obţinerea oricărui act oficial (chiar şi admiterea copiilor la şcoală) de semnătura în registrul «ortodocşilor». – Şi în faţa decepţiei de a nu putea reglementa problema pe teren religios, se încearcă crearea unei stări de fapt care anihilează de facto, pentru moment, practicarea ritului unit – În acelaşi timp, «adevăraţii» ortodocşi, îngroziţi de ceea ce se întâmplă, se convertesc tot mai mult, cu toate riscurile şi primejdiile (trecând mai ales la ritul latin, în acest moment). –

[101] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 58.
[102] M. OPREA, “Prefaţă” în C. VASILE, *Istoria Bisericii*…, p. 11.

Cel puţin, în toată această persecuţie, nu mai există măcar vreun pretext politic, şi ai conştiinţa că suferi doar pentru Dumnezeu – Cât despre politică, ultimele procese au fost dezgustătoare, atât pentru cei care constituiau obiectul lor, cât şi pentru cei care le conduceau”[103].

Monseniorul a scris atât de clar, veridic, succint, încât orice comentariu devine de prisos. Documentele istorice, martorii acelor vremuri care au ajuns să vadă clipa mult visată de libertate a cuvântului, adevărului, conştiinţei confirmă realităţile ilustrate de Vladimir Ghika în scrisorile trimise fratelui său Dimitrie[104]. Putem adăuga că Monseniorul a descris foarte exact, realist, cu profunzimea inteligenţei şi erudiţiei sale de diplomat, istoric, filosof, dar şi cu maturitatea şi profunzimea sa de preot, teolog, profet, martir.

Revenind la conţinutul scrisorii sale aflăm că mărturisirile de la procese şi anchete, smulse celor acuzaţi sub imperiul terorii, torturii fizice şi psihice, au determinat arestarea altor persoane, fapt pentru care Monseniorul este foarte supărat. Relatează şi în alte scrisori că cei arestaţi iniţial sunt eliberaţi pentru a deveni adevăraţi turnători, persoane periculoase pentru cei din jur.

“Când ne vom revedea – ce cronică voi avea de făcut despre aceste vremuri amare. Până atunci, nu încetez să mă rog pentru voi. Spune-i lui Elisabeth că de ziua patroanei ei nr. 2, m-am gândit mult la ea. Noi aici avem mare nevoie de

[103] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 60.
[104] C. VASILE, *Istoria Bisericii Greco-Catolice…,* p. 5-209.

rugăciuni… Şi dacă mai e ceva de cerut Cerului, e să ne păzească de tulburătorii de ape ai emigraţiei; se pare că s-au vorbit să facă tot ce pot pentru a face deservicii cauzei celei bune în ţară şi pentru a întârzia eliberarea […]. De la Vlădică, până la opincă. Sunt fericit, din toate punctele de vedere, că nu te-ai însoţit cu oamenii aceştia"[105].

Se observă cât de bine intenţionat este Monseniorul în toate, pentru toţi. Nimeni nu-l poate suspecta de compromisuri nici la nivel spiritual, nici în domeniul politicii; nu i se poate reproşa nici lipsa de patriotism – care oricum este înglobat iubirii de aproapele, cu exigenţele cerute de Cristos – de care a dat dovadă în întreaga sa viaţă[106]. Pentru familia sa este fericit că nu are amestec în ceva care să dăuneze sufletului ori bunului renume sau celorlalţi. Iubirea de Dumnezeu şi de aproapele sintetizează *toată Legea şi Profeţii* (*Mt* 22,40). Se simte intensitatea trăirilor Monseniorului: iubire plină de ocrotire faţă de cei dragi, teama pentru ei că nu vor rămâne statornici în credinţa creştină autentică, că nu vor creşte spiritual, şi de aceea îi asociază rugăciunilor şi suferinţelor sale precum şi ale Bisericii lui Cristos, cerându-le la rândul său rugăciuni pentru el şi poporul aflat în suferinţă. De asemenea se simte indignarea profundă pentru tot ce înseamnă păcat prin care se dăunează şi altora. Aşa cum şi Isus are "mânie sfântă" şi Monseniorul parcă ar "tuna şi fulgera" împotriva celor ce fac

[105] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 60.
[106] E. COSMOVICI, "Monseniorul Ghika şi România", p. 41-52.

rău semenilor săi, fie că sunt în aceeaşi situaţie de încercare, fie că sunt în lumea liberă, emigraţi.

"Mi-e teamă să nu depăşesc ora fatală pentru curier [...] Cu binecuvântare – şi cu drag pentru voi toţi […]. Bătrânul tău Vlad"[107].

Cât de frumos şi înduioşător, delicat şi înfrigurat este sfârşitul scrisorii sale! Scrisorile sale sunt scrise în grabă, căci curierul putea pleca în orice clipă. E uşor de închipuit câte nelinişti a îndurat Monseniorul pentru a transmite câteva rânduri celor dragi, dar şi pentru a se putea scrie o cronică a evenimentelor din România acelui timp. Istoricul din el ar fi dorit să scrie o "cronică amănunţită" şi dacă ar fi reuşit, am fi avut acum o carte de istorie minunat întocmită despre România din acea perioadă întunecată. Arestarea capilor Bisericii Unite, a preoţilor şi chiar a unor credincioşi s-a extins, ştim bine, şi la Biserica Romano-Catolică[108]. Teroarea, dezinformarea voită, răspândirea anumitor zvonuri, brutalitatea, minciunile de tot felul şi arestări cu procese simulate şi anchetări dure sunt o parte din factorii determinanţi pentru mulţi să-şi piardă minţile, să se sinucidă, să accepte orice compromis. Monseniorul Vladimir Ghika a fost unul din acei martori ai deteriorării vieţii normale, a simţit pe propia piele toate tarele noului regim, dar nu şi-a pierdut echilibrul interior, din contră, a fost model autentic de trăire creştină, de credinţă şi speranţă pentru cei din jur. Din

[107] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 60.
[108] D. DOBOŞ, *Biserica Romano-Catolică din România …,* p. 7-120.

scrisoarea sa se simte cât de supărat era pe acei oameni care îşi pierdeau onoarea, minţile, viaţa sau făceau rău altora pentru a-şi salva viaţa biologică sau chiar pentru mai puţin şi totodată se simte cum dorea să contracareze cumva asemenea efecte negative prin exemplul propriu. De fapt era un mărturisitor al credinţei în Cristos, un ucenic, care nu putea lăsa să aibă câştig de cauză întunericul, ci Cristos şi Lumina Sa. Cristos este modelul omului prin excelenţă; El reprezintă "Omul" în toată splendoarea creaţiei divine.

Monseniorul era de multă vreme angajat în lupta cu cel Rău şi nu putea părăsi câmpul de luptă; trebuia asemeni Mântuitorului şi apoi apostolilor să ducă lupta până la capăt, altfel ar fi fost un învins şi nu un învingător. Chiar el se angaja în 21 mai 1902 să fie un apostol, un om dăruit total lui Dumnezeu[109].

2.1.14. A paisprezecea scrisoare

Scrisoarea a paisprezecea este datată 16 nov.1948.

Scrisă la o zi după anterioara este concisă, complexă, fără obişnuita formulă de încheiere, dar cu promisiunea unor veşti de la:

"Dna Halla, care pleacă joi în Franţa"- "mărturia ei vizuală şi auditivă despre mine, transformând într-o mică scrisoare informaţiile verbale, singurele autorizate, pe care am putut să i le dau"[110].

[109] I. CIOBANU, "Preot în Dieceza de Paris", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 8 / 2006, p. 16.
[110] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 62.

Monseniorul şi-a instruit bine prietena care ducea veşti despre el, celor dragi, astfel încât să nu spună decât strict ce a văzut şi a auzit. Pare şi un mesaj de citit printre rânduri, în sensul că trebuie prudenţă pentru a nu face rău persoanelor din România implicate în transmiterea de veşti. Se ştie că erau controlate şi persoanele şi corespondenţa; suspecţii erau arestaţi, cu siguranţă fuseseră urmăriţi şi pe deasupra ar fi dus, pe lângă suprimarea totală a oricărei circulaţii de veşti, şi la arestarea chiar a persoanelor din România cu care veniseră în contact. Monseniorul încă mai putea să corespondeze, dar din ce în ce mai greu.

Revenind la începutul acestei scrisori aflăm că Monseniorul tocmai ieşise de la înmormântarea unei prietene şi este neplăcut impresionat de:

"trista atmosferă de indiferenţă generală într-o biserică, în vidul cel mai total al celor sufleteşti"[111].

Chiar familia răposatei discută diverse în timpul slujbei; o altă persoană îi face Monseniorului confidenţe despre aspectul îmbătrânit, fantomatic al grupului prezent, folosind termenul de "strigoi". Monseniorul este îndurerat de lipsa de iubire, respect pentru Dumnezeu şi semeni, care dă senzaţia de vid tocmai într-un lăcaş de cult. A vorbi în timpul unei ceremonii religioase, a bârfi chiar, i se pare îngrozitor, dar este plin de tact, răbdare, blândeţe, iubire, milă şi încearcă să suplinească lipsurile celorlalţi la acest foarte important aspect

[111] *Ibidem.*

al vieţii. Găseşte şi el că oamenii prezenţi la înmormântare sunt îmbătrâniţi şi fantomatici din cauza grijilor şi necazurilor pe care le înfruntă şi el; diferenţa constă în faptul că Monseniorul avea fericirea în suflet, în ciuda condiţiilor din ce în ce mai grele ale vieţii pământeşti. La Monsenior se verifică fericirile proclamate de Isus în Predica de pe Munte (*Mt* 5,3-12) sau fericirea ascultării şi păstrării Cuvântului lui Dumnezeu (*Lc* 11,28).

"Am ieşit de acolo tare necăjit; din fericire, am putut să mă rog puţin pentru vechea noastră prietenă, gândindu-mă că într-o zi îşi va regăsi copilul atât de iubit, fără îndoială după ceva vreme. Nu a avut preot; şi nu i s-a adus. Ultima oară când am văzut-o, abordase, aproape pentru prima oară cu mine, la fel ca şi fratele ei, Jean, subiectul lui Dumnezeu şi al vieţii de dincolo, dar ajungând la concluzii nu prea satisfăcătoare (deşi în progres)"[112].

Din mărturisirile de mai sus înţelegem cât de îndurerat era Monseniorul de sufletele fără credinţă. Iubirea faţă de Cristos şi iubirea faţă de aproapele i se contopeau în inimă[113].

Era ucenic al Domnului, cu misiunea clară de a evangheliza; dorea binele aproapelui şi asemenea Învăţătorului său se întrista de cei care refuzau mântuirea, fericirea veşnică. Multe din cunoştinţele familiei Ghika erau persoane aparţinând Bisericii majoritare, Ortodoxe,

[112] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 62.
[113] A. BREZIANU, "Aspecte din spiritualitatea Monseniorului Ghika în lumina câtorva învăţături ale Enciclicei «Deus Caritas est»", în Rev. *Actualitatea creştină*,

nepreocupate de viaţa veşnică, fără cultură religioasă riguroasă, unele chiar fără credinţă.

Pentru un creştin şi mai ales pentru un preot este o durere să întâlnească astfel de oameni şi mai ales să nu-i poată ajuta din cauza refuzului lor de a-şi deschide inimile să intre Cel Sfânt şi Dătător de Viaţă. Sigur, un om care nu a trăit cu astfel de gânduri nici nu reuşeşte imediat să se convertească. Trebuie un timp, există o creştere. Monseniorul nu poate ţine pentru el aceste lucruri cu adevărat foarte triste şi le comunică celor dragi. În definitiv nimic nu este mai important decât mântuirea sufletului: *ce i-ar folosi omului de-ar câştiga lumea întreagă, dacă şi-ar pierde sufletul?* (*Mt* 16,26).

2.1.15. A cincisprezecea scrisoare

Scrisoarea a cincisprezecea este datată 13.XII.1948 şi cuprinde multe informaţii despre starea grea, de nesuportat. Este o scrisoare mai lungă, Monseniorul a avut mai mult timp să scrie din cauza curierului care vine mai rar şi însoţit, mai nou, de "doi tipi înarmaţi, nu numai de unul, ca până acum"[114].

Stilul scrisorii este la fel de viu, presărat cu ironii, dar care lasă amărăciunea, nesiguranţa vieţii să transpară în mod veridic. Un om în vârstă, cu sănătate şubredă în mijlocul unei societăţi în transformare cu ajutorul demagogiei, lipsei de caracter, cu ajutorul opresiunii, terorii nu cred că ar fi rezistat; Monseniorul însă a rezistat graţie credinţei puternice, iubirii

---

nr. 12 / 2007, p. 20; *Actualitatea creştină*, nr. 1/ 2008, p. 18; *Actualitatea creştină*, nr. 2 / 2008, p. 18; *Actualitatea creştină*, nr. 3 / 2008, p. 27.

faţă de atâtea persoane din jurul său de care se simţea responsabil. Este la capătul răbdării, dar nu abdică. Transmite fratelui său că "situaţia s-a înrăutăţit", că este deranjat "personal, cel mai mult" de:

"noua lege şi noua organizare, care suprimă în fapt orice proprietate urbană şi orice libertate de a locui undeva, după ce se va face recensământul tuturor camerelor din oraş, măsurate, cubate şi numerotate, cu atribuire către ocupant, proprietar, chiriaş sau subchiriaş, după placul unui Oficiu Central, singurul autorizat să încheie contracte de locuinţă cu particularii, oricine ar fi ei"[115].

Într-adevăr, situaţia în acea perioadă istorică a României devenea tot mai grea; apăreau noi legi, adică noi îngrădiri ale libertăţii şi drepturilor omului. Monseniorul prezintă evenimentele cu claritate, dar şi amărăciune faţă de continua încălcare a tot ce înseamnă drepturi ale persoanei umane. Deposedarea de orice formă de proprietate şi umilinţa de a fi la bunul plac al unui oficiu, care poate repartiza sau nu unui om un acoperiş, arată cât de aberantă putea deveni o societate. Practic oameni care avuseseră case ajunseseră mai rău decât cei mai săraci şi mai neputincioşi semeni ai lor. Averea, cultura, capacitatea intelectuală, credinţa, moralitatea deveniseră posibilităţi de făcut închisoare, de a suferi persecuţii.

---

[114] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 65.
[115] *Ibidem*.

Monseniorul, care provenea din familie princiară, era un om al credinţei, dar şi de o mare cultură, care fusese educat şi practica morala creştină bazată pe respect şi iubire faţă de semeni, simte că lucrurile merg cumva pe dos, dar încearcă să se adapteze. Oricum detaşarea sa faţă de tot ce însemna avere, confort începuse cu mulţi ani în urmă, dar acum este pus în situaţia şi mai precară de a nu avea nici măcar "baraca din Villjeuif". Aşa cum spune Isus: *vulpile au vizuini, păsările cerului au cuiburi, însă Fiul Omului nu are unde-şi rezema capul* (*Lc* 9,58) şi ucenicul său trăieşte aceleaşi exigenţe. Poate nu-şi închipuia în acele momente că va ajunge şi mai departe pe această cale a deposedării când va fi arestat, dus la închisoare. Oricum, omenescul din el îl face să transmită spre lumea liberă toate abuzurile regimului instaurat în România. Lumea trebuia să afle ce însemna noua orânduire, în ciuda reclamei ce şi-o făcea cu aceeaşi neruşinare cu care în interior încălca drepturile cele mai legitime ale persoanei umane. Calvarul românilor era şi pentru Monsenior greu, dar menirea sa era să se ajute ajutându-i pe ceilalţi să nu-şi piardă speranţa, să meargă până la capăt. Calitatea de ucenic este de a fi în permanenţă "sare a pământului", "lumină a lumii" (*Mt* 5,13-14).

În continuare, Monseniorul prezintă posibilităţi unde ar putea fi cazat: la diferite familii, la Breaza sau "ar mai fi ceva speranţă la Bendorf, cu ginerele lor înscris în partid"[116]; apoi informează despre soarta surorilor care stau "18 în două camere" şi li se cere să cedeze încă două camere din cele cinci

[116] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 65.

deţinute la subsol. Îşi informează fratele că este posibil să fie lăsate să plece doar surorile străine, nu şi cele române, iar el nu le poate părăsi pe acestea din urmă:

"Dacă există pentru mine vreo posibilitate de plecare, ar fi şi n-ar putea fi decât cu Surorile, inclusiv cele române, în calitate de Fondator şi Capelan. Dacă româncele nu vor pleca şi vor fi forţate la secularizare aici – nu există ieşire pentru mine. Pentru orice eventualitate, am întreprins demersurile de partea franceză. Nu pot să încep nimic de partea română înainte de a şti dacă plecarea Surorilor române va fi până la urmă admisă. O intenţie de plecare personală, mai ales după ultimele incidente, ar fi imediat interpretată ca o tentativă de fugă şi ar fi urmată de o arestare imediată, cu tot ceea ce o însoţeşte, percheziţie, anchetă, interogarea sistematică şi minuţioasă privitoare la toţi prietenii şi cunoştinţele &…Şi după arestare, nimeni nu ar şti unde mă aflu, sau chiar dacă ar şti, nu ar putea să mai ajungă la mine, cum e cazul pentru sutele de preoţi şi pentru episcopii arestaţi până în prezent. Trebuie să calc pe ouă, şi să îmbin prudenţa mai multor şerpi cu simplitatea unui porumbel pe jumătate prăjit"[117].

Probabil încearcă să justifice într-un mod delicat fratelui său de ce nu va părăsi România. Apare foarte clar aici hotărârea sa de a nu pleca în exil ci de a împărtăşi soarta celor mai mulţi dintre români. Astfel îşi înţelege Monseniorul misiunea; este o hotărâre pe care a luat-o de la început, altfel nu ar fi fost atât de liniştit şi nici atât de ataşat de cei dragi

[117] *Ibidem,* p. 67.

aflaţi în exil, chiar de s-a cimentat această hotărâre tot mai mult cu trecerea timpului. Sunt convinsă că Monseniorul s-a considerat dator şi onorat să-l slujească pe Cristos în cei oprimaţi din jurul său, din acel timp şi în acel loc. Efervescenţa convertirilor, asistarea bolnavilor, a muribunzilor, catehizările, rugăciunea comună şi personală, dăruirea sa totală şi nu în ultimul rând chiar propriul model de trăire autentic creştină pentru cei din jur au fost motivaţii puternice pentru Monsenior de a nu părăsi România. Pe lângă misiunea sa preoţească şi caritativă, chiar în plan secund ar mai putea fi enumerate şi alte motive: curiozitatea şi datoria istoricului sau a reporterului am putea spune în limbajul de astăzi, a patriotului care ajută să fie ţinută trează speranţa eliberării omului de teroare, abuzuri, dezumanizare, a fratelui mai mare, care se îngrijeşte de ceea ce familia lăsase în urmă.

Sunt convinsă de cât de benefică îi era Monseniorului scrierea acestor scrisori; pe lângă legătura de iubire, care se materializa, măcar prin scris şi conţinut cu cei dragi, era şi un prilej de descărcare de problemele care îl nelinişteau, apoi reuşea să transmită crâmpeie din iadul comunist lumii libere, îi conferea posibilitatea de a-şi manifesta spiritul de om cultivat, cu profunzime deosebită şi multitudine de talente, oricât de restrâns se găsea.

Scrisorile Monseniorului sunt adevărate opere de artă literară şi ar trebui să apară în manualele de literatură şi nu numai. Consider ca fiind un act de cultură, de pioasă recunoştinţă şi de credinţă citirea şi meditarea acestor scrisori cu un stil atât de minunat. Sunt capodopere pentru sufletul

omului, asemeni unor tablouri celebre şi care asemeni operelor de artă îşi înnobilează admiratorul.

Exprimarea în proverbe (să calce pe ouă, să fie înţelept ca şerpii şi blând ca porumbelul, iar acesta pe jumătate prăjit) (*Mt* 10,16) chiar dacă amuză este deosebit de dureroasă; exprimă un adevăr teribil: trebuia să fie foarte prudent (în cursul anului 1948, structurile specializate ale poliţiei politice comuniste au lucrat intens pentru infiltrarea mediilor catolice)[118] şi în gesturi şi în cuvinte pentru a nu atrage atenţia asupra sa, pentru a-şi putea îndeplini apostolatul.

Detaliază că are vizite de la 2 la 4 duminica, marţea, joia; poate circula prin capelă, dacă nu are pachete; iese puţin fiind frig şi zilele scurte, iar "viaţa mea din casă, controlată de turnători, linişteşte sferele guvernamentale asupra aptitudinilor şi realizărilor mele în materie de comploturi. Totul e poliţie şi suspiciune, până la asfixie"[119]. Ironia presărată nu poate ascunde atmosfera sumbră, inumană, degradantă ce trebuia îndurată. Deja erau martiri şi Monseniorul şi surorile, cel puţin.

Persoanele tinere care citesc aceste rânduri scrise de Monsenior pot crede că sunt dintr-un roman psihologic. Cei mai în vârstă ar putea retrăi sentimentele de teroare, atmosfera apăsătoare, cuvintele spuse printre dinţi şi în gând, starea de neîncredere şi suspiciune de care greu se scapă.

"Gândurile negre sunt foarte greu de evitat. Şi totuşi nu-mi sunt familiare şi trec uneori dintr-odată, când, în mod

[118] Cf. M. OPREA, "Prefaţă", în C. VASILE, *Istoria Bisericii …*, p. 14.
[119] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 67.

excepţional, par să mă atingă, ca mai deunăzi, când mi-a vorbit o fetiţă de şapte ani [...] Gândurile negre au început să treacă dintr-odată, cu un silogism luminos: «Dacă acestei micuţe, care nu mi-e nimica, i-a fost milă de mine, cum ar putea Dumnezeu, care e totul pentru mine, să mă lase în disperare?»”[120].

Monseniorul dă exemplu cum trebuie tratate gândurile negre, care nu sunt fireşti pentru un creştin. Starea de depresie indusă de noul regim asupra oamenilor, pe unii i-a pregătit pentru a face faţă regimului şi mai sălbatic din închisori; iar Monseniorul este unul din acei oameni care au ajuns şi acolo şi a şi sfârşit acolo, precum Isus pe Golgota.

“Curierii se succed rar şi se aseamănă puţin [...] sănătatea se menţine [...] moralul de asemenea: am avut mult de lucru la biserică, predici în franceză şi în română, acestea din urmă având de suplinit desfiinţarea completă a oricăror slujbe unite [...] sunt, se pare şi un element «catalizator», deoarece, fără să mă agit prea mult, reuşesc să ridic moralul multora, printr-un simplu «act de prezenţă» – Primesc dovezi emoţionante de la oameni ca Irene Sturdza şi până la cei mai necunoscuţi mie. Ei par fericiţi că mă aflu aici, chiar dacă nu ne întâlnim. Sunt foarte multe de îndurat, mai mult prin «asfixie», decât prin violenţă. De altfel, nici aceasta din urmă nu lipseşte”[121].

[120] *Ibidem*, p. 68.
[121] *Ibidem*.

Monseniorul este om al rugăciunii, dar este şi foarte activ, atent la tot ce este în jur. Pentru credincioşii greco-catolici, rămaşi fără biserici a pregătit mai ales predici în limba română; se prezintă ca o gazdă primitoare; este un păstor fericit să ajute, să susţină turma încredinţată. Sfinţenia sa devine şi mai cunoscută; încurajează prin simpla prezenţă a sa[122] – ceea ce denotă că-L purta pe Isus în inimă, pe chip, era contopit cu El – precum Sfântul Paul: *nu mai trăiesc eu, ci Cristos trăieşte în mine* (*Gal* 2,20). Aşa cum lumea L-a urmat pe Isus în timpul celor trei ani pentru a-i asculta cuvântul, pentru a fi vindecaţi, săturaţi; apoi, aşa cum orice sfânt a fost apreciat, simţit ca atare de mulţime, la fel şi Monseniorul. Scrisoarea continuă cu necrologul persoanelor cunoscute, al statuilor "puse la pământ", cu aspectul de nerecunoscut al oraşului. Astfel:

"cartiere întregi sunt demolate, construcţii făcute în grabă şi bătătoare la ochi… O mizerie intensă aproape pentru toţi, însoţită de un fel de buimăceală. Zvonurile cele mai neverosimile crezute, cât şi furnizate febril. Nimeni nu ştie nimic despre ceea ce se întâmplă, şi atunci se inventează fără încetare lucrurile cele mai nebuneşti"[123].

Monseniorul le cere veşti, deja începe să fie îngrijorat: nu ştie exact dacă sunt sănătoşi şi dacă au plecat la Cannes. Iubirea Monseniorului pentru familie este puternică şi delicată, gata de sacrificiu fără urmă de egoism sau invidie:

[122] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", p. 18.
[123] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 68.

este fericit să-i ştie fericiţi. Se ştie iubit la rândul său de cei dragi şi de aceea corespondenţa dintre ei este necesară. În mijlocul atâtor dezastre iubirea de cei dragi dă forţă, rezistenţă, echilibru (*1Cor* 13,4-8). Chiar se simte în cele scrise de Monsenior tensiunea aşteptării şi confirmării veştilor bune despre cei dragi (*2Cor* 1, 3-6). Omul creat de Dumnezeu se simte fericit, împlinit dacă iubeşte şi este iubit, căci: *Dumnezeu este Iubire şi El este primul care iubeşte iar Iubirea lui Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre* (*1In* 4,7-19). În finalul scrisorii este redată "lupta" victorioasă a surorilor împotriva celor care veniseră să le rechiziţioneze încă o cameră şi deci câştigul unui răgaz de câteva zile:

"Se demolează şi se amenajează totul în clădire, în ciuda protestelor Legaţiei Franţei. Cum se vor sfârşi toate astea? Şi când? Totul se face atât de repede şi de brutal! Am ajuns la capătul timpului oferit clienţilor curierului. Te las pe grabă, primeşte, cu Elisabeth, toată afecţiunea bătrânului tău Vlad"[124].

2.2. Scrisori trimise în anul 1949

Din cele nouă trimiteri doar trei sunt scrisori, restul sunt cărţi poştale.

2.2.1. Prima scrisoare (a şaisprezecea)

Prima scrisoare trimisă în anul 1949 (sau a şaisprezecea din cele treizeci) este o carte poştală datată 13 ian. 1949, care

strigă parcă după veşti de la cei dragi. Este un strigăt de iubire. Se poate asemăna şi cu strigătul de agonie al lui Isus pe Cruce. Monseniorul este foarte neliniştit de lipsa comunicării, întrucât:

"Comunicarea este pentru persoanele umane modul întreţinerii lor în existenţă."[125]

"vă conjur, direct sau indirect, câteva cuvinte – Aici, rezist şi cei 75 de ani ai mei, împliniţi în ziua de Crăciun, se poartă încă destul de vitejeşte. Gândul şi rugăciunea mea se îndreaptă spre cei 74 din 21 ianuarie. Această poştală are ceva şanse să ajungă tocmai în ziua aceea."[126]

Câtă delicateţe are Monseniorul, câtă iubire plină de atenţie faţă de fratele său, neuitând să-i facă o bucurie şi soţiei acestuia comunicându-i că a primit în Biserică o doamnă, o cunoştinţă al cărei fiu "se stinge văzând cu ochii, dar dă în continuare dovadă de un curaj şi de o credinţă demne de admiraţie". Aceasta ne aminteşte de o altă experienţă de putere a celui slab. Încheie cu neliniştea din cauza veştilor absente:

"în marasmul în care mă aflu la ora actuală. Mă rog necontenit pentru voi toţi. Faceţi şi voi neapărat acelaşi lucru şi primiţi binecuvântarea bătrânului vostru, Vlad"[127].

---

[124] *Ibidem*, p. 69.
[125] I. MĂRTINCĂ, *Cultura şi educaţia în doctrina socială a Bisericii*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2004, p. 182.
[126] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 70.
[127] *Ibidem*.

Monseniorul era închis în România şi striga celor din lumea liberă; în România acelor timpuri practic erau două tipuri de închisori: închisoarea mare, adică toată ţara şi închisoarea propriu-zisă. Se poate spune că Vladimir Ghika şi-a început martiriul odată cu rămânerea în ţară şi acest martiriu a continuat să crească în intensitate până la finalul vieţii sale.

În lipsa totală de contact cu cei dragi, rugăciunea rămâne modul cel mai eficace şi la îndemână. În rugăciune, oamenii despărţiţi de spaţiu şi timp pot fi împreună, găsesc mângâiere, alinare, comuniunea de iubire cu Dumnezeu şi cu semenii, îndeosebi cu cei dragi, foarte apropiaţi. Ca preot, Monseniorul le transmite binecuvântarea sa. Este tot ce poate dărui, dar este şi cel mai valoros cadou. În definitiv rugăciunile şi binecuvântările unui preot sunt de nepreţuit, nu pot fi egalate de alte manifestări de iubire, nu pot fi egalate de alte daruri, omeneşte vorbind.

2.2.2. A doua scrisoare (a şaptesprezecea)

A doua scrisoare (a şaptesprezecea) este datată 19 ian. 1949.

Începe cu aceleaşi nelinişti cauzate de lipsa veştilor; doreşte să-i ştie pe cei dragi sănătoşi, în afara oricărui pericol şi doreşte să ştie unde anume sunt pentru a le scrie acolo. Se observă cu câtă tenacitate a căutat un curier sigur pe care îl recomandă familiei. Trebuie luată în considerare şi teama sosirii corespondenţei la o adresă care n-ar mai corespunde.

Scrie apoi succint despre situaţia din ce în ce mai grea:

“eu unul sunt tot timpul în stare de alertă, între valizele mele nedesfăcute, cu înrăutăţiri ale legilor şi ale regulamentelor, care fac viaţa din ce în ce mai grea.

Legea suspecţilor, ca pe timpul Convenţiei, instituirea pedepsei cu moartea pentru a impresiona imaginaţia şi a-i teroriza şi mai mult pe cei simpli – legea repartiţiei locuinţelor cu monopolul Statului, rechiziţionarea tuturor bunurilor, în urma inventarierii lor; taxe nebuneşti &… Dacă surorile române de la Sf. Vincenţiu reuşesc să plece împreună cu celelalte, am o ultimă şansă să ies cu ele din acest infern; dar pentru ele sunt slabe speranţe, deşi ultimele veşti au fost mai puţin rele; (totul se schimbă, de altfel, de la o zi la alta, şi nicio decizie nu poate fi considerată a fi definitivă)”[128].

Nimeni nu ar fi rămas în infernul declanşat în România de comunism[129]; Monseniorul ar fi plecat odată cu surorile române. Aceasta denotă că Monseniorul Vladimir Ghika era un om absolut normal, că are reacţii normale, însă asemeni lui Cristos în Grădina Măslinilor va face voia Tatălui.

Comparaţiile Monseniorului dintre manifestările cruzimii suferite de oameni în timpul Revoluţiei franceze şi ceea ce se trăia în acele momente în vremea sa în România ne ilustrează spiritul complex al său, erudiţia, dar şi ironia fină. Cele mai grele situaţii sunt ilustrate cu ajutorul unor figuri de stil; astfel se mai şi diminuează din gravitate, dar se şi subliniază. Aşa se produce şi o trecere mai uşoară, o acceptare mai bună a situaţiilor dificile, şi se realizează o oarecare

[128] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 72.
[129] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 18.

detaşare, pentru o privire de ansamblu, încât să se poată întrezări Planul lui Dumnezeu. Putem spune, referitor la cele trăite şi relatate în aceste scrisori, că nu e nimic nou sub soare, că lumea a mai cunoscut în istoria ei şi din păcate mai cunoaşte asemenea timpuri grele, de persecuţie şi culmea ipocriziei drapate cu idealuri măreţe, revoluţionare. Se poate observa din istorie cum sub masca discursurilor sforăitoare, a ideologiilor idealist de democratice s-a ajuns în fapt la cele mai crunte regimuri totalitare, cu nerespectarea celor mai elementare drepturi ale omului, cu abuzuri de tot felul precum şi desfiinţarea noţiunii de persoană umană. Monseniorul explică de ce nu poate face demersuri pentru plecare, fără a le putea însoţi şi pe surorile române: ar fi pur şi simplu închis.

Continuă cu explicaţii şi exemple concrete:

"în acest moment, în afara arestărilor care se dublează ca număr şi severitate, intenţiile, inutile de altfel, de a părăsi ţara sunt foarte rău văzute. Nici cei care au deja tot ce le trebuie, chiar fiind cetăţeni străini, ca sărmana Olga de Romer, nu reuşesc să treacă dincolo de cortina de fier"[130].

Din scrisoare aflăm cum sub pretextul pozării pentru un pictor, poate avea întrevederi, că de câteva zile şi programul vizitelor s-a lăsat prelungit cu o oră, că printre "bolnavii invadatorilor noştri" are deja câţiva protejaţi şi cu toată nemulţumirea, ei "nu mă pot pedepsi, după propriile lor reglementări, cărora mă conformez întocmai"[131].

[130] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 74.
[131] *Ibidem*.

Monseniorul reuşeşte să cucerească prin modul său de a fi chiar şi pe potrivnici, iar cei deranjaţi de acest lucru nu-l pot învinovăţi întrucât le respectă regulile impuse. Acest talent deosebit trebuie înţeles ca ajutor divin în primul rând. Monseniorul relatează aceste victorii repurtate împotriva nedreptului regim cu ironie, umor şi nu uită să sublinieze că Providenţa are toate meritele. Aceasta este o mărturie constantă pe care o dă şi celor dragi, căci în jurul său oamenii de bună credinţă observau şi de aceea şi veneau în număr mare la biserică pentru a-i asculta predicile, pentru spovadă, sfat sau măcar să-l vadă. Monseniorul, cu modestie, relatează celor dragi că este de folos semenilor, că este un instrument în mâna lui Dumnezeu. Acest lucru trebuie înţeles de cei dragi tocmai pentru a rămâne în comuniune de rugăciune cu Monseniorul, de a nu fi supăraţi pe el că nu se află lângă ei. De asemenea îi ajută pe cei dragi, prin exemplul său de dăruire, să îndepărteze egoismul, să-şi deschidă şi ei inima cât mai mult în faţa iubirii.

Apostolatul Monseniorului, evanghelizarea, mărturia vieţii creştine trăită cu maximă exigenţă, chiar eroic, răzbat în fiecare scrisoare. Iubirea plină de dăruire faţă de Dumnezeu prin semeni este însăşi fiinţa Monseniorului. În scrisoare Vladimir Ghika spune că:

“la biserică predic atât cât pot, cu iscusinţe de dansator pe sârmă, pentru a ridica moralul şi a întări curajul, mai ales al sărmanilor «uniţi», lipsiţi de toate (biserici, episcopi, preoţi, slujbe, sacramente administrate în mod public; cel mai rău e pentru morţi şi pentru înmormântări, exclusiv ortodoxe, fără

altă ieşire). Tocmai mă ocup de Octava Unirii, de la 18 la 25 ianuarie; ceea ce reprezintă un tur de forţă, reuşit ieri pentru prima zi, cea mai periculoasă. Am în plus mulţumirea de a-i fi îmbunat pe jandarmi, oameni foarte cumsecade, în ciuda serviciului pe care sunt puşi să-l facă, şi, în fond, cât se poate de puţin «roşii»"[132].

Frumuseţea redării stării de fapt, în scrisori, este măsura sfinţeniei împodobite cu daruri naturale şi supranaturale a autorului. Bonomia, smerenia, inteligenţa cultivată, bunul gust, ironia fină, înalta ţinută morală şi evanghelizatoare, umorul cu care prezintă situaţii tragi-comice, nu reuşesc să caracterizeze îndeajuns personalitatea Monseniorului Vladimir Ghika. Cititorul acestor scrisori trebuie să le "deguste" pe îndelete, să le simtă conţinutul şi să le admire forma, să le mediteze pentru a le înţelege cât mai bine mesajul. Revenind la Octava de rugăciuni pentru unitatea creştinilor putem afirma că Monseniorul a fost un fidel apostol al unităţii Bisericii lui Cristos, un militant prin faptă, cuvânt, rugăciune, caritate al acestui ideal, de la care nu abdică nici în condiţiile de teroare comunistă.

Monseniorul Rupp îl numeşte pe Vladimir Ghika în ianuarie 1955, într-o alocuţiune la radio: "martir al credinţei", consacrat cu totul carităţii, singura modalitate de a face unitatea creştinilor[133].

---

[132] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 76.
[133] *Allocution* de son exc. Mgr. Rupp prononcée à la Radio le dimanche 2 janvier 1955.

Curajul, dăruirea, prudenţa, înţelepciunea şi toate harurile cu care l-a asistat Duhul Sfânt pe Monseniorul Ghika în prima zi a Octavei de rugăciune pentru unitatea creştinilor pentru a fi un succes, l-au făcut să le transmită şi celor dragi imensa bucurie ce a avut-o precum şi mulţumirile adresate lui Dumnezeu. Chiar jandarmii au fost cuceriţi de Monseniorul Ghika, aceştia fiind de altfel oameni simpli, cumsecade, chiar de au un serviciu ingrat. Asemeni lui Isus care priveşte cu milă la mulţime, la cei simpli, umili şi Monseniorul este plin de compasiune pentru aceşti jandarmi, mai ales că ei nu erau deloc comunişti ("roşii"). Se observă ironia, dar şi bogăţia de idei, sentimente pe care reuşeşte Monseniorul să le exprime, în cuvinte puţine. Scrisorile sunt adresate unui frate, diplomat, om de cultură. Cei care au stat împreună au un limbaj comun, un mod uşor de a-şi înţelege ideile chiar dacă nu sunt mereu explicite.

"Despre rude, prieteni şi cunoştinţe, sunt puţine de spus, iar veştile indirecte poartă toate amprenta mitomaniei obişnuite, ajunse la un paroxism nemaiauzit (sinucideri cu detalii, urmate de o întâlnire pe stradă, două zile mai târziu, a respectivilor sinucigaşi, pentru care mă rugasem la pomenirea morţilor, în timpul liturghiei &&…)"[134].

Tragi-comicul situaţiei este redat de Monsenior cu o adevarată artă. Legătura sa cu semenii, mai ales cu cei educaţi şi aflaţi în suferinţă din cauza originii sociale, îl fac pe Monsenior mai plin de umor, fără a lipsi compasiunea:

[134] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 76.

"Neculcea, foarte amabil şi ataşat în mod deosebit de tine; – nu mai are nicio funcţie la Banca Naţională, acum naţionalizată, şi nici în altă parte; fără să fie propriu-zis persecutat, suferă de pe urma tuturor legilor care, în clipa de faţă, rechiziţionează case, camere şi metri cubi de aer. Fiul lui de la Haga nu-i serveşte decât prea puţin de paratrăznet; iar restul familiei are ideile cele mai puţin gustate de regim. Am luat masa de doua ori la el în ultima vreme, într-o atmosferă foarte simpatică […]. Continuă să aibă loc multe convertiri; în timp ce guvernul dărâmă Biserica Unită, ortodocşii vin la mine, mai numeroşi ca niciodată, ca să treacă la credinţa catolică – specificând adeseori că vor să fie de rit unit, în ciuda sau din cauza persecuţiei"[135].

Monseniorul degajă atâta frumuseţe interioară, cu atâta umilinţă spune despre convertiri, despre cei care vin la el să devină catolici, dă mărturie asemeni creştinilor din primele veacuri, cu bucurie.

În continuare relatează despre Nunţiul apostolic, care este "într-o poziţie destul de falsă, dar pe care e necesar să o menţină cât mai mult timp cu putinţă"[136], astfel că nu îi poate furniza informaţii legate de o posibilă plecare din România, iar cei care ar dori să-l ajute, din contra, i-ar putea crea neplăceri.

Se degajă clar din cele relatate că Monseniorul avea putere de pătrundere a lucrurilor, dă dovadă de prudenţă, dar

[135] *Ibidem*.
[136] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 77.

şi de curaj în a-şi asuma rămânerea în ţară cu maxim de folos – respectiv de a da mărturie de speranţa creştină, de a-i întări pe fraţii săi, de a evangheliza şi exorciza. Fără surorile romînce nu acceptă să plece, să le părăsească. Monseniorul se repliază, găseşte modalităţi de a practica în continuare caritatea. Esenţa mărturiei creştine rămâne aceeaşi, doar factorii externi variază.

Revine cu întrebarea dacă ultima scrisoare le-a ajuns şi după mişcătoare cuvinte de îngrijorare şi rugăciuni pentru cei dragi încheie scrisoarea în mod obişnuit, nu fără a menţiona că "nici căile excepţionale nu par să reuşească mai bine decât celelalte" în trimiterea corespondenţei. Apare în continuare un post-scriptum în care îl întreabă pe fratele său despre stadiul publicării "Amintirilor" proprii, îi dă informaţii cumnatei despre casa de la Moreni şi mai face o mărturie de credinţă: "dar nu mă îndoiesc de ajutorul Providenţei [...] oricât de paradoxal ar putea să le pară celor profani, ajutorul nu a lipsit până acum"[137]. Vladimir Ghika este un mărturisitor constant al lui Cristos, indiferent de vârstă, stare de sănătate, conjunctură socială şi economică, de contextul politic, starea de libertate sau constrângere fizică. În acest sens Monica Broşteanu afirma:

"rareori viaţa unui om, mai ales dacă este îndelungată şi încărcată de evenimente, constituie un întreg armonios, un

[137] *Ibidem*.

parcurs mereu ascendent, o maturizare şi o rodire deplină, aşa cum a fost viaţa Monseniorului Vladimir Ghika”[138].

Aceste minunate scrisori vin ca o continuare şi completare în timp a celorlalte scrieri ale Monseniorului şi care edifică despre faptele, viaţa de sfinţenie dusă fără abatere, până la sfârşit.

2.2.3. A treia scrisoare (a optsprezecea)

A treia scrisoare (a optsprezecea din totalul de treizeci) este datată 20.03.1949 şi este o carte poştală.

Monseniorul trimite veşti despre propria stare de sănătate după o răceală care i-a determinat o congestie pulmonară tratată şi rezolvată la momentul scrierii cărţii poştale. Cu obişnuitul stil, Monseniorul le explică de ce le dă detalii despre sănătatea sa:

“pentru a preveni veştile supărătoare care ar putea, cu mania deformantă a bucureştenilor, să vă parvină […]. Am avut un asemenea exemplu acum trei ani, când vi s-au trimis scrisori de condoleanţe pentru moartea mea”[139].

După ce le spune celor dragi că i-a oferit “bunului Dumnezeu toate micile mele necazuri pentru voi toţi, ca şi pentru binele meu superior”, că se recomandă rugăciunilor copiilor, îi avertizează să-i trimită corespondenţa lui Irène P. întrucât:

[138] M. BROŞTEANU, “Reuşita unui proiect de viaţă”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010, p. 26.

"dintr-o clipă într-alta s-ar putea să nu mă mai găsesc aici, fără să ştiu care va fi adresa mea ulterioară, care depinde încă de prea mulţi factori şi de elemente neprevăzute"[140].

Monseniorul se recomandă rugăciunilor copiilor din familia fratelui său, dar grija sa este de a-i determina să se roage; îi doreşte creştini practicanţi; se simte responsabil de educaţia lor religioasă. Iubirea Monseniorului este delicată şi puternică: trece peste graniţele terorii, inovează, găseşte mijloace de a o transmite. Din iubire pentru sufletele celor dragi se roagă şi-i invită şi pe ei să facă acelaşi lucru. Dumnezeu este Iubire, iar comuniunea se realizează în El prin minunatul dialog numit rugăciune, dar în libertate, căci:

"Nu este deloc evident să ne dăm seama că avem o libertate chiar şi faţă de Dumnezeu şi aceasta chiar şi în momentul când experimentăm că provenim în mod radical din El până în ultima fibră a realităţii noastre"[141].

2.2.4. A patra scrisoare (a nouăsprezecea)

A patra scrisoare (a nouăsprezecea) este tot carte poştală, datată: 8.IV.1949.

Aceasta scurtă scrisoare cuprinde date foarte succinte despre sănătatea proprie, vremea deosebit de secetoasă, plecarea călugăriţelor străine (majoritatea) la Paris în Rue du

---

[139] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 78.
[140] *Ibidem*.
[141] KARL RAHNER, *Tratat fundamental despre credinţă. Introducere în conceptul de creştinism*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2005, p. 116.

Bac, iar cele române în ţară, la Oradea, la colegele lor maghiare. De asemenea, scrie despre: calea sigură de a schimba veşti rapid cu privire la sănătate şi locul în care se află fiecare; primirea unei cărţi poştale de la Dimitrie, deja veche (din februarie); veşti cu privire la cunoştinţe comune din străinătate sau din ţară. În final Monseniorul le transmite binecuvântarea sa de Paşti "pentru toţi şi pentru fiecare"[142].

Referitor la sănătatea sa, Monseniorul relatează despre tratamentul cu penicilină, despre puterile aflate în creştere, astfel încât a putut celebra "liturghia celor 7 dureri, la biserică" şi speră să-şi reia viaţa normală chiar de Paşti. Informaţiile sunt concentrate la maxim şi din cauza slăbiciunii fizice, dar mai ales din cauza cenzurii, iar aluziile Monseniorului referitor la vizitarea la Paris a călugăriţelor sau a altor persoane purtătoare de veşti proaspete este clară. Monseniorul a fost în perioada martie-aprilie 1949, adică pe timpul Postului Paştelui bolnav, izolat încă şi mai mult decât reuşise regimul comunist până atunci. Se poate spune că a continuat drumul martiriului său prin: boală, dureri şi diferite neplăceri fizice, puteri slăbite, izolare mai mare, condiţii precare, lipsa bucuriei de a oficia Liturghia la Biserică, de a administra sacramente, de a cânta la orgă, de a fi cu semenii.

La toate acestea se pot adăuga: plecarea călugăriţelor (deci distrugerea operei de caritate al cărei fondator era, precum şi diminuarea grupului de persoane consacrate), lipsa de veşti de la cei dragi, precum şi altele de care a suferit în tăcere şi numai Monseniorul le-a ştiut. Iubirea lui Dumnezeu

[142] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 80.

se vădeşte şi prin aceste încercări suplimentare, iar mărturia Monseniorului creşte în intensitate. Putem spune că a avut harul de a suferi şi mai mult în timp de post, că a fost şi mai unit cu Cristos şi ştim că el a oferit toate acestea pentru mântuirea proprie, dar şi a celor dragi, pentru poporul creştin aflat în încercare, pentru Biserica lui Cristos.

2.2.5. A cincea scrisoare (a douăzecea)

A cincea scrisoare (a douăzecea) este datată: 23 apr. 49 şi este tot carte poştală.

În ciuda lipsei de veşti, de mai bine de două luni, de la familia fratelui său, Monseniorul continuă să scrie despre evoluţia ascendentă a sănătăţii sale pentru a nu le parveni versiuni deformate, "după moda bucureşteană"[143].

Învierea lui Isus îi dă forţă Monseniorului: învinge boala şi izolarea suplimentară datorită covalescenţei, poate din nou să celebreze Liturghia, chiar a botezat un copilaş; începe să-şi reia viaţa normală cu ieşiri, astfel că întâlneşte persoane cunoscute, află veşti. Are multă delicateţe în transmiterea veştilor triste despre moartea cuiva cunoscut; este cuprins de milă faţă de un tovaraş de suferinţă, care însă nu s-a refăcut atât de repede ca Sfinţia sa. Monseniorul subliniază refacerea sa mai rapidă, parcă indicând misterios relicvadin coroana de spini a Mântuitorului[144]. Cei din familie trebuiau, puteau să înţeleagă aluzia. Încearcă să afle răspunsuri de la familia sa: dacă au făcut turul Franţei, dacă Dimitrie şi-a publicat

[143] *Ibidem*, p. 82.

"Amintirile". Ca bolnav, Monseniorul a simţit nevoia de a fi mângâiat măcar cu veşti bune despre cei dragi. În multele ceasuri de izolare din cauza slăbiciunii fizice s-a rugat şi s-a gândit inclusiv la familia sa simţind nevoia să-i însoţească în gând, pentru a fi în continuă comuniune de susţinere şi iubire.

2.2.6. A şasea scrisoare (a douăzeci şi una)

Scrisoarea a şasea (a douăzeci şi una), datată august 1949, este deosebit de impresionantă. Monseniorul mulţumeşte lui Dumnezeu că are veşti atât de proaspete şi bune prin cineva care a şi văzut nu doar transmis mesajele şi se grăbeşte să scrie la rându-i pentru a le trimite prin acelaşi curier. Cu delicateţe încearcă să explice că sănătatea este bună, dar tusea şi ruptura:

"herniară, care nu mai poate fi operată, şi cu o foarte mică deschidere care aduce, în fiecare seară, o dată cu dureri ascuţite, o ameninţare de strangulare, ca deznodământ nefast. În privinţa asta… (tocmai când nu fac nimic din ceea ce mă sfătuiesc medicii şi prietenii, lucrurile se dreg cel mai bine, în ciuda surmenajului meu, iar atunci când stau cel mai cuminte în colţul meu, iese cel mai rău) – În ceea ce priveşte situaţia mea, noi, catolicii, trecem acum printr-o serie crescândă de încercări. Toţi episcopii, atât cei latini, cât şi cei uniţi, sunt acum la închisoare […]. Tocmai au fost suprimate congregaţiile lipsite de activitate legală. Acestea trebuie fie să

[144] E. COSMOVICI, "Ghimpele din Coroana de spini a Mântuitorului", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2007, p. 20-21; şi, nr. 11 / 2007, p. 20.

se interneze într-un lagăr de concentrare, fie să se întoarcă în viaţa civilă, cu înscriere forţată în «câmpul muncii»”[145].

Monseniorul cu umorul său redă despre ascultarea sa de medici şi prieteni: că a nu-i asculta pe ei, ci îndemnul Duhului Sfânt este bine, chiar dacă însemna să muncească – fapt experimentat nu doar o dată. Evenimentele din ţară sunt dramatice şi se află într-o desfăşurare tot mai amplă: creştinii catolici sunt persecutaţi, episcopii de ambele rituri închişi. În cuvinte puţine spune tot şi astfel reuşeşte să transmită dramatismul momentelor trăite. Se observă că Monseniorul nu se lamentează, ci doar trece în revistă că prigoana ia amploare şi se extinde şi la persoanele consacrate silindu-le să treacă în viaţa civilă şi să lucreze. Folosirea cuvintelor “câmpul muncii” este pusă în ghilimele întrucât reprezintă o exprimare specifică regimului comunist, iar Monseniorul le evidenţiază în sens ironic. Scrie despre surorile române că sunt “lovite” de asemenea legi, iar noi:

“credem că vom fi înglobaţi imediat în acest dezastru – se pare însă că nu vom fi loviţi direct decât ceva mai târziu, într-o altă etapă a planurilor regimului. În acest moment se reînnoiesc, cu o anchetă minuţioasă, toate buletinele de identitate şi autorizaţiile de şedere în Bucureşti […]. Nu ştiu ce va ieşi de aici pentru mine, provizoriu sau definitiv, în orice caz, nu există o ieşire normală satisfăcătoare”[146].

[145] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 84.
[146] *Ibidem*.

Monseniorul prezintă evenimentele în desfăşurarea lor şi intuieşte că nu sunt premize pentru lucruri normale, civilizate, iar despre plecarea sa spune că nu sunt şanse de reuşită şi dacă s-ar face demersuri pe care să le accepte ar prezenta "pericol iminent de arestare".

"Nu am cu mine decât două-trei valize şi un rest de cărţi în cutii de carton. Tot restul este împrăştiat pe la prieteni – cu o listă de recuperare care v-ar parveni în caz de nenorocire (hernie strangulată sau arestare)"[147].

Celor dragi scrisoarea le dezvăluie şi acest testament, cu posibilităţi clare de recuperare. Se observă cât de mult a trebuit Monseniorul să renunţe, dar în mod continuu până şi la cărţile favorite. Este din ce în ce mai sărac la propriu, bagajul lucrurilor personale este din ce în ce mai mic şi se aşteaptă din clipă în clipă la orice. Monseniorul este pregătit de Dumnezeu pentru a da mărturie din ce în ce mai mult şi mai eroic. Fie că se va agrava starea sănătăţii, fie că va fi arestat deja devine o realitate pe care o acceptă şi chiar o aşteaptă.

Despre diverse cunoştinţe comune, Monseniorul le spune că au suferit de pe urma ultimei exproprieri, soldată cu arestări nocturne, cu furturi în urma a tot ce ar fi mai posedat. Oamenii îşi pierd agoniseala, reazemul material, ba chiar şi libertatea fiind arestaţi. Cu toate acestea, ca şi în cazul fericirilor proclamate de Isus, Monseniorul este fericit din cauza convertirilor care se fac zilnic, este fericit că o vede pe

[147] *Ibidem*, p. 86.

Irene Sturdza "rugându-se alături de mine, din toată inima, cu lacrimi în ochi", dar şi pe alţii.

"Din punct de vedere spiritual, se petrec lucruri foarte mari şi foarte frumoase, care răsar din cel mai mare rău, ca pentru a-l sfida […] Rugaţi-vă toţi cât de puţin pentru mine […] ca să nu fiu mai prejos de nivelul cerut, ca om, ca român, ca şi creştin, ca preot şi ca «martor al lui Dumnezeu». Cu drag şi cu binecuvântare pentru tot clanul […]"[148].

Cele scrise de Monsenior despre minunile petrecute nu au nevoie de a mai fi comentate. Se poate spune că Monseniorul îşi pregăteşte testamentul din toate punctele de vedere: pe lângă diferite cărţi, lucruri lăsate pe la prieteni de încredere cu liste care să parvină familiei, cere familiei lărgite rugăciuni pentru a da mărturie la înălţimea chemării sale. Este un martiriu al său început din tinereţe, care continuă să crească în intensitate şi asemănare cu cel al lui Isus Cristos. Ca urmare a atâtor lucruri terifiante petrecute precum: arestarea elitei de intelectuali, de oameni politici, episcopi catolici şi preoţi, Biserica Unită trecută cu forţa în patrimoniul celei Ortodoxe, abuzuri de tot felul, spaimă şi dezinformare, naţionalizări şi arestări ale proprietarilor, distrugere şi reconstrucţie în stil comunist, Monseniorul este conştient că trebuie să asigure curaj turmei de credincioşi înspăimântate, că trebuie să reziste cât mai mult de dragul familiei, că trebuie să-l slujească pe Cristos cât mai bine. Monseniorul a scris despre persoane care în închisoare au dat dovadă de laşitate

[148] *Ibidem*.

făcând rău şi altora şi ştim cât de dezamăgit era de un asemenea comportament total necorespunzător demnităţii umane. Spune că G.M. a făcut:

"mărturisiri de necrezut, atât la tribunal, cât şi la anchete, şi a fost la fel de fricos, o dată prins, pe cât de fanfaron înainte. Câtă lume a băgat el la închisoare, depăşeşte orice statistică"[149].

Se simte chiar că ar fi vrut el însuşi să dea exemplu de cum trebuie să se comporte un om, ca persoană creştină, ca preot, ca martor al lui Cristos. Iată că în această scrisoare chiar scrie explicit despre acest lucru. Totodată simte că este şi el slab ca om, că are nevoie de credinţă puternică şi de rugăciunea chiar a unei comunităţi cum ar fi cea a familiei sale iubite. Pe de altă parte doreşte să ştie că familia sa este în comuniune cu el şi pentru că le doreşte mântuirea; este şi un testament de iubire. Cuvintele Monseniorului au darul de a converti, de a transmite mesajul lui Isus, de a evangheliza. Tot ce scrie familiei este impregnat de iubire şi binecuvântare.

2.2.7. A şaptea scrisoare (a douăzeci şi doua)

Scrisoarea a şaptea (a douăzeci şi doua din cele treizeci) este datată 31 august 49 şi aşa cum evidenţiază Monseniorul este o ocazie de a trimite prin curier sigur un semn de viaţă cât mai recent. De aceea, este scurtă, cu relatări succinte despre situaţia grea:

[149] *Ibidem*, p. 60.

“continuăm să fierbem într-o oală care e tot mai fierbinte. Arestările se înmulţesc şi mişcările cele mai obişnuite ale existenţei devin complicate şi dificile”

Sănătatea este staţionară cu “ilogismul” cunoscut:

“când stau cel mai liniştit, merge rău; şi când fac cea mai multă treabă, contrar sfatului medicilor, îmi merge cel mai bine”[150].

Monseniorul continuă buletinul său informativ cu noutăţi despre persoane cunoscute: unii morţi, alţii bolnavi, alţii închişi. Finalul scrisorii are aceeaşi formulă plină de iubire şi binecuvântare.

2.2.8. A opta scrisoare (a douăzeci şi treia)

A opta scrisoare (a douăzeci şi treia) este o carte poştală datată: “început de octombrie 1949”.

Monseniorul trimite familiei un buletin despre propria sănătate menţionând că se află în afara oricărui pericol, după o internare de treisprezece zile la Spitalul Colţea, unde a fost operat cu succes de hernie. Aflăm despre convalescenţa sa, că are loc în Palatul Nunţiaturii, de unde poate privi Grădina Cişmigiu. “Voi rămâne aici cam zece zile, înainte de a mă întoarce la căminul meu precar”. Până atunci se simte “cocoloşit, îngrijit şi întremat la prietenul Gerald”. Monseniorul povesteşte în continuare dramatismul perioadei dinaintea operaţiei, din timpul şi după aceasta. Este deosebit

[150] *Ibidem*, p. 88.

de impresionant gândindu-ne la vârsta sa şi contextul psiho-social, dar este şi mai impresionantă mărturia sa de credinţă şi abandonare martirică. Conform relatării sale, operaţia a durat o oră, mai ales din cauza aderenţelor numeroase; de şocul post operator a scăpat cu bine.

"Am putut primi împărtăşania în fiecare zi. Iar în ziua operaţiei, când a întârziat să vină, am fost lăsat să o primesc pe masa de operaţie, complet întins, fară să pot mişca, chiar înainte de a fi tăiat; medicii au fost, din acest punct de vedere, mai mult decât drăguţi, pentru că nu cred să fi existat un precedent în materie; chiar nicăieri. Rugăciunea de mulţumire şi oferirea suferinţelor în unire cu Domnul Nostru s-au putut petrece într-o coincidenţă atât de totală cu intervenţia chirurgicală, încât am avut în acelaşi timp abdomenul deschis, ochii deschişi şi cerul deschis. – Din punct de vedere apostolic, am avut în plus toate consolările posibile; n-aş fi crezut niciodată să pot face atâtea în jurul meu, mai ales fiind absolut imobilizat timp de 7 zile. Salonul comun a avut, din acest punct de vedere, tot felul de compensaţii la inconvenientele sale (promiscuitate, mizerie, vaiete nocturne, mai apăsătoare decât cele diurne &&) alături de un serviciu inexistent, doctori şi interni deveniţi prieteni şi protejaţii mei spirituali. Ca şi «spirituali», «fiii» mei s-au întrecut pe sine. Nu pot spune cât devotament, câtă afecţiune şi cât tact am întâlnit la ei, în încercarea de faţă. Rugaţi-vă pentru ei, o merită".[151]

[151] *Ibidem*, p. 90.

Martiriul Monseniorului Ghika s-a evidenţiat şi mai mult în perioada de suferinţă fizică, debutând cu două – trei luni înainte de operaţie când, în urma unor:

"dureri intense, vărsături şi transpiraţii reci; a trebuit să-mi trezesc confraţii; au mers să-l cheme vizavi pe dr.Luţescu, care a reuşit să îndrepte, cu o forţă herculeană, răul imediat, fără operaţie de urgenţă şi stabilind operaţia normală, pentru a treia zi, la Sanatoriu. A doua zi accidentul se repeta, mai puţin acut ca dureri, dar mai iremediabil; s-a putut însă face din nou punerea la loc până la operaţie"[152].

Deci după o perioadă de luptă cu hernia, cu toate incovenientele fizice şi psihice, atinge perioada de criză acută, culminând cu operaţia propriu-zisă. Se poate remarca suferinţa în tăcere a Monseniorului atât fizică, precum şi gândurile, grijile prilejuite de o atare problemă de sănătate în condiţiile unei societăţi comuniste în plină expansiune, departe de cei dragi, fără resurse materiale. Este ca o situaţie similară de misionarism în zone depărtate de lumea civilizată. În plină criză de hernie, când nu reuşeşte să-şi mai introducă singur intestinele la loc după îndelungi eforturi şi dureri, în plină noapte, în sfârşit se adresează confraţilor pentru a chema un medic. Practic era la limită. Punctul culminant îl reprezintă momentul operaţiei, când abia primise Împărtăşania şi era cu ochii deschişi către cer, mulţumind, dar imediat şi cu abdomenul deschis, fără anestezie. Este un martiriu atât de vizibil, iar Monseniorul îl împărtăşeşte şi celor dragi, iar prin

[152] *Ibidem*.

ei a ajuns şi la noi. Imobilizarea, condiţiile improprii din spital îl menţin pe Monsenior în aceeaşi sferă înaltă de martir încă în viaţă. Mărturia sa nu rămâne fără roade şi scrie cât de multe compensaţii a putut avea, pe lângă mângâierea divină şi cooptarea în sfera sa de sfinţenie a personalului medical. Este mulţumit şi uimit de activitatea apostolică desfăşurată în situaţia de imobilizare totală. Deja şi-a mai câştigat fii spirituali pentru care se roagă şi cere şi de la familie rugăciuni pentru ei.

Trebuie să ne reamintim că Monseniorul, având asupra sa relicva din "Coroana de spini a Mântuitorului", a reuşit prin rugăciune şi atingere a locurilor bolnave a celor credincioşi să amelioreze durerile şi să grăbească vindecarea. Cu siguranţă au aflat şi acele cadre sanitare deschise la credinţă despre relicvă intrând astfel şi ele, pentru Monsenior, în rândul fiilor săi spirituali. Monseniorul reuşeste în condiţiile de mare diferenţă între conduita şi spiritul spitalului condus de fiicele caritătii, faţă de cel de tip comunist să transmită spiritul de caritate şi acestuia din urmă. Roadele vieţii sale de sfinţenie, ale martiriului său se fac vizibile ca un har şi pentru Monsenior, dar şi pentru cei ce le văd sau aud. În întregul său apostolat s-a bazat şi pe rugăciunea comunitară pe lângă cea personală, antrenându-i astfel pe cei dragi, pe cei din jur, pe "fiii" săi "spirituali", în comuniune cu întreaga Biserică.

2.2.9. A noua scrisoare (a douăzeci şi patra)

A noua scrisoare (a douăzeci şi patra) este tot carte poştală, datată 18.10.1949.

Monseniorul relatează despre starea sa de sănătate, care evoluează spre normal. Încet îşi reia obişnuitele activităţi, chiar reuşind şi să vorbescă puţin în public, pentru luna Rozariului. Se simte entuziasmul său când povesteşte despre reîntoarcerea la spital pentru a-şi revedea "camarazii de salon" precum şi "noii prieteni". Ştim din scrisoarea anterioară că Monseniorul a reuşit să-şi facă noi "fii spirituali" printre cadrele sanitare.

Apostolatul său reîncepe cu vizitarea bolnavilor, a noilor convertiţi pentru a-i susţine pe calea credinţei, dar şi a vindecării prin rugăciune şi atingere cu relicva sfântă. Aceasta este explicaţia eforturilor deosebite făcute de Monsenior pentru a vizita bolnavii din spitale. Povesteşte despre vizita făcută unei persoane cunoscute, grav accidentate, dar care acum era în afara oricărui pericol. Când se afla în spital, cum s-a putut ridica din pat după operaţie, a vizitat-o şi a rămas foarte plăcut surprins că l-a recunoscut, iar el i-a vorbit de "mica relicvă" (adică un spin din Coroana Mântuitorului).

Monseniorul, bolnav fiind, nu şi-a încetat activitatea caritativă. Astfel, orice persoană bolnavă a fost cu siguranţă în rugăciunile sale; pe alţii chiar i-a asistat în mod deosebit şi se poate intui că acele persoane s-au refăcut mai repede sau au scăpat din starea foarte gravă. Se poate spune că Monseniorul încerca prin rugăciune şi puterea relicvei sfinte să facă bine şi pentru trup şi pentru suflet şi chiar reuşea. Chiar aceasta doreşte să transmită în scrisoare. Este remarcabilă dăruirea sa deosebită în slujirea aproapelui, aşa cum a făcut de altfel toată viaţa sa cu fapta şi cuvântul. Bolnav fiind nu se consideră exonerat de caritate. Chiar consideră că are această obligaţie,

o exercită şi Dumnezeu nu rămâne dator, ci îl ajută să se însănătoşească mai repede, tocmai pentru a putea să-L slujească în fraţi.

Ca şi în Evanghelii sau în Faptele Apostolilor, Monseniorul este conştient de urgenţa apostolatului şi primeşte în acest sens puterea, sprijinul de Sus. În continuare, Monseniorul nu se poate opri să nu povestească despre condiţiile foarte agreabile pe care le-a avut în timpul convalescenţei, în Palatul Nunţiaturii:

"Am avut parte de atâta căldură şi de atâta tact, încât am fost deosebit de mişcat. Iar liniştea era absolută, – nici măcar zgomotele obişnuite ale oraşului; am regăsit acolo somnul care fugea de mine de multă vreme"[153].

Aceste rânduri sunt deosebit de emoţionante; din ele transpare cât de mult efect benefic a avut asupra sa şederea la Nunţiatură şi nu doar pentru sănătatea trupului, dar şi pentru suflet. Faptul că a putut dormi liniştit, că a fost parcă pe alt tărâm, că a beneficiat de condiţii umane a însemnat o revenire la tot ce presupune demnitate umană. Acea oază de linişte, parcă ruptă de ambientul atât de revoluţionar până la bestialitate, din jur, ne poate duce cu gândul şi la interpretări de felul: Dumnezeu i-a dăruit Monseniorului o pregustare a veşniciei fericite; i-a fost dată pentru a se întrema în vederea slujirii viitoare; a fost un fel de "schimbare la faţă" pentru ca Monseniorul să fie sigur de cauza pe care o slujeşte şi să-şi poată continua martiriul cu aceeaşi nobleţe şi la închisoare,

[153] *Ibidem*, p. 92.

unde avea să fie punctul culminant şi final al mărturiei sale de credinţă şi iubire pentru Cristos şi Biserica sa.

Monseniorul continuă să povestească despre Irène Sturdza, care l-a vizitat la spital de două ori şi i-a adus "tot felul de bunătăţi" şi care i-a promis să transmită şi veşti despre el, familiei. În final spune că stiloul nefiind bine curăţat, din cauza propriei oboseli şi slăbiciuni, i-a făcut pete pe rezerva de cărţi poştale şi trebuie să încheie. Se simte dator să explice sincer, familiei; este admirabil cum povesteşte cu atâta candoare şi cu atenţie pentru amănunt. Caracteristic istoricului Vladimir Ghika este să prezinte adevărul în cele mai mici detalii. Formula de încheiere poate fi interpretată ca o mulţumire, o mărturie a ceea ce Dumnezeu a făcut pentru el: de a-l fi înviat după operaţia suferită. "Cu drag pentru voi toţi din partea lui redivivus, Vlad"[154].

2.3. Scrisori trimise în anul 1950

În anul 1950, Monseniorul Vladimir Ghika a trimis fratelui său doar trei scrisori lungi: în ianuarie, în august şi în decembrie. Motivele se ştiu şi din scrisorile anterioare şi sunt subliniate şi în următoarele.

2.3.1. Prima scrisoare (a douăzeci şi cincea)

Prima scrisoare din anul 1950 (a douăzeci şi cincea din cele treizeci) este datată 17 ian.1950 şi debutează cu bucuria

[154] *Ibidem*.

primirii de veşti recente şi mulţumiri, încercând totodată să transmită şi Monseniorul veşti din România acelui timp[155].

Spre deosebire de celelalte scrisori, aceasta este adresată cumnatei sale. Consider că adresarea cu "dragă surioară" poate fi şi o mulţumire, o mare delicateţe, dar şi un mic complot pentru a-i asigura o surpriza lui Dimitrie, a cărui zi de naştere urmează să fie serbată pe 21 ianuarie.

Monseniorul se bucură din tot sufletul, ca un copil care a primit cadoul de Crăciun; doar pe 25 decembrie fusese ziua lui şi deci pe lângă veşti propriu-zise primise şi felicitări pentru ziua de naştere precum şi pentru Crăciun. Primirea de veşti în 29 decembrie îl mai bucură şi pentru că are posibilitatea să trimită prin acelaşi curier răspuns şi să şi ajungă de ziua de naştere a fratelui său care împlinea 75 de ani. Se scuză cu candoare că îl numeşte pe fratele său "micul meu Dimitrie".

Iubirea Monseniorului pentru cei dragi răzbate cu putere astfel, mulţumirile sale sunt mai ales:

"pomenirea zilnică (la liturghie şi în timpul zilei, precum şi al nopţii) a voastră, scăpaţi teferi de aici, mai ales pentru această aniversare"[156].

Viaţa din România devenind tot mai grea, Monseniorul mulţumeşte lui Dumnezeu că cei dragi ai săi nu au parte de aşa ceva. Spune mai departe că trimiterea de veşti atât prin carte poştală cât şi pe cale diplomatică obişnuită este riscantă,

[155] I. M. BOTA, *Istoria Bisericii universale...,* p. 321-337.
[156] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 94.

dar acum prin "însărcinatul cu afaceri al Franţei, Dl. de Luze" încearcă să le spună câte ceva din:

"viaţa de animal hăituit, şi din ce în ce mai hăituit, pe care o duc în ultimii doi ani. Sănătatea se menţine mulţumită unei rezistenţe care îi surprinde şi pe ceilalţi şi pe mine. Ba chiar am cam puţine momente de adevarată deprimare, fiind – rareori – ca într-o ceaţă, în care nu mai pot distinge care sunt cei care doar mă necăjesc şi care sunt cei ce vor să mă distrugă. Nu mă resimt prea mult după ultima operaţie, şi chiar la spital, dacă nu cumva s-au substituit buletinele de analiză, lucru frecvent, am constatat cu surprindere că am atins cel mai mare număr de globule roşii din toată viaţa mea"[157].

Monseniorul, în ciuda terorii din jur, recunoaşte ca şi o mărturie de credinţă, ajutorul şi ocrotirea divină din viaţa sa. Vârsta, intervenţiile chirurgicale suferite, fragililitatea trupească, precaritatea materială, schimbările brutale din societate cu mari presiuni psihice asupra tuturor nu reuşesc să-l deprime decât arareori şi acest lucru îl sesizează şi cei din jur. Cu umor şi ironie menţionează că ultimele analize de la spital i-au găsit un maxim de globule roşii din viaţa sa, ceea ce-i sugerează şi o posibilă confuzie între buletinele de analiză.

Referitor la greşirea analizelor sau substituirea buletinelor mă gândeam că se întamplă de atunci încoace destul de des în România. Dacă Monseniorul remarcă aceste

[157] *Ibidem*.

deficienţe în sistemul medical instituit atunci în mod "revoluţionar", mă întreb ce ar fi zis astăzi, după revenirea României în lumea civilizată, de mai bine de douăzeci de ani, cel puţin teoretic.

Pe lângă umor şi ironie se întrevede din cele scrise de Monsenior că viaţa decurge cu multe greutăţi, provocate inclusiv de minciună, demagogie astfel încât uneori nu mai poate face distincţie între categoriile de duşmani. Referitor la:

"lumea exterioară, nu am dreptul să o cunosc oficial decât prin cele două vizite autorizate, duminică şi joi, de la 2 la 4, reduse practic cu orarul bucureştean, la o singură oră, de la 3 la 4, şi în general precedată de legitimări care îi sperie pe vizitatori şi îi determină din ce în ce mai mult să se abţină […]. Ies încă destul de liber; dar nu mi se dă voie să fac prea multe drumuri ca să nu stric rezultatul operaţiei şi, pe de altă parte, să evit întoarcerea "punctelor" de pleuro-pneumonie […][158]".

Monseniorul povesteşte cu candoare despre interdicţiile pe care le are din cauza sănătăţii; trebuie să asculte de sfatul medicilor. Aflăm că din cauza legitimărilor – interdicţii impuse de regimul comunist – cei care obişnuiau să-l viziteze pe Monsenior pentru a primi tărie în credinţa lor încep să se abţină de la aceste vizite[159]. Cu toate acestea, Monseniorul este activ în misiunea sa apostolică întrucât reuşeşte să-i viziteze pe cei greu încercaţi:

[158] *Ibidem*, p. 94.
[159] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 120-121.

"pe Irène Sturdza, bolnavă, la pat, cu tensiune mare; foarte deprimată, bineînţeles, dar prinzând curaj, mai mult decât aş fi putut spera, prin cele câteva cuvinte pe care i le-am putut spune şi prin rugăciunile pe care le-am făcut împreună la fiecare întrevedere, lângă mica relicvă a coroanei de spini"[160].

Este impresionant cât de fidel este Monseniorul în slujirea aproapelui[161], fără a ţine seama de problemele sale de sănătate, aşa cum a făcut din tinereţe:

"Nu încetez să merg de la căpătâiul unui bolnav la altul, fără să ajung, din cauza reducerii deplasărilor mele, să răspund la toate chemările, dacă nu la toate nevoile. În ciuda tristeţii asociate inseparabil atâtor suferinţe, ceea ce reuşesc să pot face, cu ajutorul lui Dumnezeu, este marea mea consolare. Cealaltă consolare este dată de mulţimea convertirilor şi a întoarcerilor la Dumnezeu, precum şi de calităţile sufleteşti ale majorităţii «fiilor» şi «fiicelor» mele; nu pot spune destul ce înseamnă ei pentru bunul Dumnezeu, pentru aproapele lor şi pentru mine însumi"[162].

Din aceste cuvinte ale Monseniorului avem confirmarea trăirilor sale pe culmea sfinţeniei, în urmarea lui Cristos prin slujirea aproapelui. Pe lângă exprimarea clară a crezului său de ucenic, apostol, avem şi confirmarea în faptă. Asemeni "Bunului Păstor", Monseniorul în deplină unitate cu Cristos suferă şi se bucură împreună cu Biserica sa. Astfel, ajută pe

[160] V. GHIKA, *op. cit.,* p. 96.
[161] M. F. BĂLTĂCEANU, "Vladimir Ghika: schiţă de profil spiritual", p. 35.
[162] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 96.

fraţii săi să se convertească, merge să le aline suferinţa sufletului şi a trupului, se bucură de cei intraţi pe calea credinţei asemeni păstorului care-şi găseşte oaia pierdută, este rudă cu cei ce fac voia Tatălui, este fericit să vadă răspândindu-se Împărăţia lui Dumnezeu, în mod miraculos ca în primele veacuri creştine, adică în plină persecuţie. Monseniorul este afectat de suferinţa semenilor, dar nu se lasă copleşit, ci asemeni lui Cristos vede Învierea şi înfăptuirea Planului lui Dumnezeu în plină Cale a Crucii. Aceste cuvinte ale Monseniorului sunt pentru cei dragi mărturie de credinţă, speranţă şi iubire, dar trec peste graniţele familiei personale prin publicarea lor şi ajung la întreaga familie a cititorilor acestor scrisori minunate.

Aşa cum a promis Isus celor care îl urmează, Monseniorul dă mărturie că primeşte însutit deja în această lume (*Mt* 19,29).

Este mulţumit de fiii şi fiicele sale spirituale; contemplă înfăptuirile minunate ale lui Dumnezeu prin cei ce îl slujesc.

Consider că aceste mărturii au şi scopul pedagogic de a-i sensibiliza pe cei dragi şi a-i determina să nu abandoneze calea ucenicului lui Cristos. Monseniorul îşi iubeşte Mântuitorul, familia de sânge, dar şi familia extinsă, de suflet. *Acela care face voia Tatălui meu îmi este mamă, frate, soră*. (*Mt* 12,50). Revenind la mărturisirile sale cu privire la suferinţa încercată, că nu poate ajunge la toate chemările celor în nevoie, se poate observa cu câtă umilinţă şi discreţie face mărturia minunilor ce se săvârşesc prin rugăciunea sa asociată cu a celui bolnav lângă relicva pe care o deţinea din Coroana de spini a Mântuitorului, precum şi mila şi durerea faţă de cei

la care nu ajunge. Monseniorul proclamă înfăptuirea minunilor cu toată tăria, dar şi în totală umilinţă, contemplare şi şoptire tainică, delicată. Ceea ce se întâmplă este atât de uimitor şi copleşitor, încât trebuie spus în manieră adecvată: nerupt de starea de mister, emoţie copleşitoare. Emoţia trebuie să se simtă; ea este măsură a autenticităţii celor întâmplate. Adevărul trebuie spus, apărat, dar fără artificii sau eforturi publicistice.

Isus este "calea, adevărul şi viaţa" (*In* 14,6), iar pentru cei ce cred în el şi în cuvintele sale "adevărul este o chestiune de viaţă şi de moarte"[163]. În acelaşi timp adevărul trebuie proclamat cu blândeţe, delicateţe, fermitate. Este un talent al Monseniorului să evanghelizeze în manieră delicată şi profundă concomitent. El a învăţat de la Isus "cel blând şi smerit cu inima" (*Mt* 11,29), dar este şi un har dat de sus: *voi pune Duhul meu peste el şi el va vesti popoarelor dreptatea* (Mt 12,18), *trestia frântă nu o va strivi, iar fitilul care fumegă nu-l va stinge* (*Mt* 12,20). Astfel, structura sa interioară a fost desăvârşită şi în acest sens prin educaţie, rugăciune, conjuncturile de mediu şi de viaţă. Revenind la scrisoarea sa aflăm că:

"Bucureştiul, în schimb, continuă să se transforme, până şi în aspectul exterior, într-un mod înspăimântător, schimbarea fiind vizibilă şi parcă mai accentuată de la o săptămână la alta. Totul se sovietizează pe zi ce trece"[164].

[163] W. DANCĂ, *Fascinaţia adevărului de la Toma de Aquino la Anton Durcovici*, Editura Sapientia, Iaşi, 2005, p. 13-14.
[164] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 96.

Sovietizarea Bucureştiului este exemplificată în continuare prin dispariţia proprietăţii urbane: casele devin fie "stabilimente de stat" fie se populează cu "intruşi supranumerari", magazine există doar de stat şi sunt rare. De asemenea, sunt dărâmate toate statuile până şi cele ale bisericilor închise, iar:

"aspectul mulţimii se schimbă văzând cu ochii: nu prea mai vezi pe stradă decât persoane «legate la cap» cu o umilă basma înnodată sub bărbie […] şi un soi de «caraco» pe umeri. Tipul curent se apropie de acei neverosimili Truberzkoi de la Odessa, aduşi pe caldarâmul din Bucureşti, pe care i-aţi cunoscut pe Bulevardul Dacia. În general, există şi o expresie de stupefacţie, de teroare surdă pe chipuri"[165].

Referitor la schimbările din Bucureşti, Monseniorul semnalează nu doar urâţirea exterioară, dar şi impactul asupra oamenilor. Sovietizarea este un lucru mai nou şi pentru el, dar şi pentru destinatarii scrisorii. De aceea, îi lămureşte despre însemnătatea practică, reală a termenului. Ironia îi îmbracă conţinutul mesajelor, oricât de tragic ar fi. Monseniorul ironizează modul în care noua societate încearcă să se impună: legile fundamentale economice, sociale, morale sunt înlocuite cu ceva ce nu seamănă a avea consistenţă, stabilitate, câştig de cauză în final. Ca şi creştin ştie că o societate fără Dumnezeu nu are sorţi de izbândă. Ca şi intelectual cu vaste cunoştinţe în mai toate domeniile şi ca filosof creştin vede cum cele mai aberante legi şi măsuri vin să înlocuiască o

[165] *Ibidem*, p. 98.

ordine şi o experienţă dobândite şi probate până atunci. Este important să relateze aspectul vestimentar al oamenilor; el reflectă înapoierea spre care a fost târâtă România după 1947. Eleganţa, bunul gust, libera iniţiativă, personalitatea individului sunt anulate; ele trebuie eventual ascunse sub vestimentaţie de tip sovietic, adică ceva străin, uniformizant şi abrutizant, depăşit cultural, spiritual pentru naţia română. Se ştie că aerul la propriu şi la figurat de om al muncii era bine văzut, altfel persoana care afişa altceva devenea proscrisă, ca un real duşman al noii societăţi. Despre dărâmarea statuilor, chiar şi a celor fără legătură cu politica, Monseniorul transmite gradul de barbarie la care este supus Bucureştiul, iar referitor la statuile din faţa bisericilor închise specifică dărâmarea lor cu ciocanul.

Sunt convinsă de rugăciunea Monseniorului pentru aceste sacrilegii, căci multe statui din faţa bisericilor reprezentau chipuri de Sfinţi[166]. Talciocul din Colentina a devenit loc de întâlnire pentru oameni din tot Bucureştiul şi din toate categoriile sociale; acolo:

"se vorbeşte franţuzeşte şi se fac glume, se câştigă ceva mărunţiş, foarte repede prost cheltuit […]. Retrăim, având sub ochi scene din Revoluţia franceză… harababură, inconştienţă, dezorientare totală. Arestările nu contenesc. După legionari, acum sunt vizaţi liberalii"[167].

[166] Nota: Sunt încă martori în viaţă, în Brăila care spun că acei oameni care s-au străduit să dărâme statuia Sf. Fecioare de pe faţada fostului Institut Sancta Maria, devenit spital, nu au sfârşit bine.
[167] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 98.

Mai există un loc de întâlnire pentru “lumea bună” unde se pot auzi noutăţi, unde se vând rămăşiţe vestimentare din vremea trecută şi Monseniorul le redă celor dragi acest tablou ca încheind o privire de ansamblu a ceea ce înseamnă sovietizare, adică asemănare cu scene din Revoluţia franceză.

Referitor la reprezentanţii societăţii apuse prezenţi la talcioc să-şi vândă ultimele vestigii vestimentare, Monseniorul are de comentat despre modul superficial al acestora de a-şi cheltui mărunţişul obţinut. Citind printre rânduri ar fi multe atitudini ale “lumii bune” de corectat. Fresca prezentată în cuvinte de Monsenior face referire la valorile creştine. El este creştin autentic şi apostol al lui Cristos; deci nu poate rămâne indiferent şi nici nu poate trece cu vederea ceea ce nu este bun, bine, sfânt. Persecuţia religioasă este amestecată cu cea politică, culturală. Asemenea terorii din timpul Revoluţiei franceze, cu abuzuri de tot felul, şi în România pare la fel, dar la o distanţă în timp de peste un secol şi jumătate. Sunt arestaţi oameni, nu se ştie sigur de ce, sunt vizaţi mai nou şi foştii liberali, căci au terminat cu legionarii sau cei încadraţi aşa, fără să fi fost neapărat. Este important să se ţină oamenii în teroare, în lipsă de informare, tocmai pentru a fi uşor de manevrat. Nu doar pe timpul lui Hitler s-a făcut epurare, dar şi pe timpul lui Stalin. Cele două extreme se aseamănă foarte mult. Monseniorul simte acut toate aceste atacuri ale regimului asupra persoanei umane, simte şi că trebuie să dea exemplu bun celor din jur, să-i întărească, să le dea mărturie despre speranţa creştină.

Lupta interioară şi exterioară împotriva răului a fost întotdeauna o constantă a vieţii Monseniorului Vladimir Ghika.

"Dacă sunt scos în stradă în zilele acestea, voi încerca să mă duc la familia Bendorff, depozitari deja a câtorva lucruri şi hârtii. Legea nu autorizează alegerea unei locuinţe decât prin Oficiul Locativ, care te distribuie acolo unde vrea, sau te alungă din Bucureşti dacă n-ai un drept (mai ales un loc de muncă) de a rămâne […]. Mă încredinţez pentru aceasta, din plin, în mâinile lui Dumnezeu; în privinţa asta, a unui acoperiş deasupra capului, lucrurile s-au petrecut deja cu totul altfel decât orice aşteptare, ba chiar mai puţin rău. Dumnezeu să vă păzească şi să vă binecuvânteze «din plin»! Şi fie ca micul meu Dim. să vadă aniversarea lui din 1950 ca un început de penitenţă şi de haruri! (Apropo, unde a ajuns cu publicarea «Memoriilor»?) Bătrânul vostru, Vlad"[168].

Starea de apăsare, de teroare se simţea pretutindeni în jurul său. Dezastrul sub aspect uman: lipsire de drepturi, de personalitate, de bunuri, de libertate, să ţi se ia acoperişul şi să fii aruncat în stradă, să te simţi mulţumit că nu ai fost şi arestat vine să completeze imaginea de ansamblu a Bucureştiului sovietizat. Cu toate acestea nu Răul are ultimul cuvânt; Dumnezeu ştie, vede şi intervine. Monseniorul dă mărturie de încrederea pe care o are în Providenţa lui Dumnezeu în mâinile căruia îşi încredinţează întreaga fiinţă, trup şi suflet; dă mărturie imediat după încredinţarea sa în

[168] *Ibidem*.

mâinile lui Dumnezeu că problema acoperişului i s-a rezolvat altfel şi mai bine decât s-ar fi aşteptat. Doar Isus a spus ucenicilor săi că: *Vouă însă, chiar şi firele de păr de pe cap vă sunt numărate. Nu vă temeţi! Voi valoraţi mai mult decât multe vrăbii*. (*Lc* 12,7) *De aceea vă spun: nu vă îngrijoraţi pentru viaţa voastră* (*Mt* 6,25).

Nu este prima şi nici ultima dată când Dumnezeu îl surprinde şi-i arată iubirea Sa; Monseniorul este copleşit, întărit şi simte că trebuie neapărat să mărturisească aceste intervenţii minunate ale Providenţei, căci: *oricine va da mărturie pentru mine înaintea oamenilor, şi Fiul Omului va da mărturie pentru el înaintea îngerilor lui Dumnezeu*. (*Lc* 12,8). Monseniorul îşi aprofundează astfel cu fiecare mărturie de credinţă propria chemare şi îşi împlineşte scopul martiriului său. Din toate aceste considerente are o adevarată izbucnire de binecuvântare pentru cei dragi. Nu ştie când va putea să le mai scrie, să mai primească veşti de la ei; nu ştie nici cât va mai rezista fiziceşte sau când ar putea fi şi el închis. Chiar dacă este convins de netrăinicia regimului[169] de tip sovietic instalat ştie, presimte că s-ar putea să nu-i vadă sfârşitul, dar menirea lui este să dea mărturie de speranţa creştină, căci Dumnezeu este Atotputernic şi a rămâne în slujirea Sa înseamnă mântuire. Grija deosebită pentru sufletele celor dragi răbufneşte nu doar prin intense rugăciuni de încredinţare lui Dumnezeu şi binecuvântări, dar se inserează cu delicateţe şi duioşie, cu rugăminte plină de umilinţă în urarea făcută fratelui său Dimitrie cu prilejul zilei

[169] Cf. T. B. PALADE, "Postfaţă", la V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 171.

de naştere, de a începe un drum de convertire autentic. Îi garantează că va simţi harul lui Dumnezeu; doar le-a scris de fiecare dată despre acestea. Pe de altă parte, este o pregătire a fratelui său pentru despărţirea lor din această lume, ce pare iminentă. Urmează apoi alte câteva rânduri în scrisoarea Monseniorului în care îi roagă pe cei dragi, cu deosebită delicateţe să treacă pe la câteva persoane din Paris pentru a le mulţumi din partea sa şi de a le da veşti despre el. Se poate observa deosebita grijă a Monseniorului de a mulţumi, de a răspunde cu politeţe şi delicateţe, de a se interesa de cei bolnavi, suferinzi, vârstnici, prieteni, binefăcători. Totodată se realizează o comuniune de iubire, credinţă, speranţă, o solidaritate putem spune şi cu el şi cei aflaţi după "cortina de fier".

Nu trebuie neglijat aspectul trimiterii celor dragi, tocmai pentru a deveni verigi în acest lanţ de iubire, binecuvântare, solidaritate precum şi purtători de binecuvântare din partea sa pentru cei vizitaţi, dar şi binecuvântaţi de cei vizitaţi (mai ales în cazul Mgr. Beaussart)[170]. Fratele mai mare şi părintele Vladimir Ghika nu încetează să se roage şi să-i călăuzească spiritual pe cei dragi. Asemeni lui Isus, Monseniorul îi pregăteşte pe cei din familie, aflaţi în exil, să devină ucenici, să ducă "Vestea cea Bună" pe lângă veştile acestei lumi. Prigoana de care au parte românii este sintetizată şi transmisă lumii libere, de Monsenior, dar poartă şi tot harul şi mărturia sa creştină, autentică. Vladimir Ghika a fost un om al relaţiilor cu semenii. În ciuda faptului că nu putea avea relaţii directe, şi

[170] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 98.

le asigură indirect. Din acest punct de vedere Monseniorul rămâne în topul modernităţii sau al profeţilor timpului său.

A ştiut să trăiască creştineşte şi să inculture creştinismul societăţilor omeneşti, ba chiar să le deschidă profetic spre viitor. Acesta a fost scopul călătoriilor sale în Japonia, China, la Congresele Euharistice, dar este şi evoluţia societăţii umane spre comunicare şi relaţii de la început de secol al XXI-lea.

Ceea ce pare frapant citind aceste scrisori din epoca stalinistă este faptul că se găsesc din păcate similitudini şi la 20 de ani după Revoluţia din 1989: acum asistăm la o îngrădire de libertate, însă nu explicită. Consider că aberaţia de a construi o clădire gigant lângă Catedrala Sfântul Iosif din Bucureşti, fără să se ţină cont de cele mai elementare legi ale lui Dumnezeu şi ale oamenilor, reguli şi discipline specifice construcţiilor, ale societăţii civile, ale bunului simţ sau de un minim de patriotism, cultură, demnitate este o încălcare flagrantă a demnităţii persoanei, este o ilustrare a demagogiei comuniste precum şi o aplicare a tot ce a însemnat acest comunism mai odios în distrugerea fiinţei naţionale, a persoanei umane, în România începând din 1945.

La acestea se adaugă actuala criză economică cu apăsătoarea grijă a pâinii, iar pentru cei care muncesc: salarii diminuate şi nici acestea date la timp. Situaţia în care a ajuns România, acum în 2011, nu se poate spune că este doar din cauza conjuncturii internaţionale, ci în primul rând a moralităţii clasei politice.

O societate fără Dumnezeu nu are viitor, aşa cum o Uniune Europeană fără să respecte legile Creatorului nu poate

decât să şchioapete din ce în ce mai rău. Mi se pare culmea demagogiei cum « se bat cu pumnul în piept » forurile internaţionale că luptă pentru drepturile omului, când aprobă legi de suprimare a vieţii umane pe anumite etape ale ei; când legiferează căsătorii homosexuale, prostituţie, acces la droguri, publicitate imorală sau periculoasă mai ales pentru sufletele tinere, în formare.

Şi Monseniorul Vladimir Ghika a observat tarele societăţilor din timpul său, dar nu a rămas pasiv. După exemplul său putem să fim şi noi un model şi o încurajare pentru semenii noştrii, precum fiii şi fiicele sale spirituale; putem de asemenea să ne rugăm mai intens pentru răspândirea Împărăţiei lui Dumnezeu în lume.

2.3.2. A doua scrisoare (a douăzeci şi şasea)

A douăzeci şi şasea scrisoare este datată 01.08.1950.

Aflăm din debutul scrisorii Monseniorului, că profită de un curier pentru a transmite veşti[171] şi începe cu "corvoada dificilă, sinistră şi periculoasă" de care a scăpat şi care a constat în evitarea:

"exproprierii morţilor, după exproprierea celor vii. S-a vrut, şi s-a făcut nu numai un fel de naţionalizare a mormintelor, dar şi o deposedare, cu scoatere la groapa comună, pentru cei care nu aveau să prezinte în timp util tot felul de acte (în general imposibil de găsit, până la chitanţele, fără nicio legătură cu mormintele, de plată a tuturor taxelor

succesorale, începând cu primii ocupanţi ai terenului!).Totul s-a sfârşit cu bine, împotriva oricărei aşteptări, datorită fiilor mei spirituali şi celor doi martori bine aleşi, care m-au salvat, D-na Pallady […] şi Minine Popovici […]. Acum, slavă Domnului, totul este aranjat; dar e mai bine să nu vorbim despre asta, căci răutatea conducătorilor nu are limite”.[172]

Monseniorul le recomandă celor dragi discreţie asupra acestui subiect şi să nu se revolte faţă de tratamentul aplicat defuncţilor, întrucât cei vii o duc chiar mai greu şi relatează că, după confiscarea tuturor proprietăţilor şi rurale şi urbane:

“nu mai poţi fi decât locatar la tine acasă, dar în general nu la tine acasă, pentru că eşti evacuat şi trimis în mahalale, la întâmplare”; “nu ai dreptul, oriunde ai fi, decât la o singură cameră de persoană, sau de cuplu”, “cu tot cu copii”. “Evacuaţii au fost obligaţi să semneze înscrisuri corespunzătoare, de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni. – O asemenea enormitate a trecut aproape neobservată în toropeala şi stupoarea care sunt aici fondul vieţii cotidiene. – Actualmente, totul e etatizat, comerţ, industrie, viaţă privată şi publică &c, în sate şi oraşe – Poliţia şi fiscalitatea înlocuiesc toate celelalte activităţi într-o măsură care ar fi cea mai nebunească stângăcie, dacă, pentru, stăpânii noştri, nu ar fi vorba de o necesitate. Nimic mai nepopular, chiar şi pentru «adepţi», ca această Republică populară”[173].

---

[171] La început de iulie 1950 sunt expulzaţi diplomaţii pontificali acreditaţi la Bucureşti, cf. M. BUCUR, L. STAN, *Persecuţia Bisericii…*, p. 46.
[172] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 101.
[173] *Ibidem*.

Mai explicit de atât nu putea fi realizat tabloul situaţiei din România anilor 1950. Ironia Monseniorului atenuează frica terifiantă instaurată, situaţia deosebit de grea în care se afla poporul român, inclusiv adepţii noului regim. Vladimir Ghika nu-şi pierde luciditatea, echilibrul interior, ci reuşeste în ciuda terorii să-şi ducă la bun sfârşit menirea, să ajute, să se dăruiască slujirii lui Dumnezeu prin semenii săi; chiar reuşeste prin aceste rânduri să spună celor dragi şi prin ei lumii libere despre abuzurile noului regim. Din cele prezentate de Monsenior, de istorie, în România, perioada de după 1947 a fost mai grea pentru populaţie decât cea din timpul războiului; abuzurile, teroarea, haosul ajung la cote maxime în anii următori încheierii celui de-al doilea Război Mondial şi anume odată cu sovietizarea ţării, cu proclamarea de republică populară (aceasta fiind o culme a ironiei).

În continuarea scrisorii, Monseniorul relatează despre "oameni care se joacă de-a conspiratorii, aici şi în străinătate" ce "sunt cam de aceeaşi forţă" şi de o mare laşitate odată prinşi, întrucât pot să şi inventeze comploturi pentru a scăpa cu bine.

"Nu i-aş fi crezut niciodată atât de fără curaj. Procesul prin care a fost expulzat Nunţiul a fost tipic din acest punct de vedere"[174].

Supărarea Monseniorului faţă de faptele de laşitate este foarte mare, dar tot nu foloseşte termeni jignitori. Parcă i-ar fi

[174] *Ibidem,* p. 103.

greu să le califice comportamentul, iar blândeţea, bunătatea şi nobleţea sa nu le poate atribui decât “atât de fără curaj”.

Monseniorul mărturiseşte că a reuşit să salveze cavoul familiei prin intervenţia miraculoasă a Providenţei şi a fiilor săi spirituali şi în aceeaşi manieră consideră că reuşeşte să fie încă liber, în viaţă, de folos semenilor, celor dragi. Relatează chiar despre persoane arestate din marea familie Ghika. Dă exemplu de oameni arestaţi din cauza unui mod foarte imprudent de a se comporta şi care riscă să pună în pericol familiile şi libertatea altora. Sigur, termenul de libertate folosit în frazele de mai sus se referă la a nu fi în închisoarea propriu-zisă. Monseniorul este adeptul unui compotament prudent tocmai pentru a rezista şi lupta împotriva răului cât mai mult timp. El este sigur că nu poate dura o veşnicie o asemenea răsturnare de valori, o asemenea teroare, iar rezistenţa plină de discreţie este foarte importantă. Ştia că cei închişi sunt supuşi exterminării, sunt torturaţi şi de multe ori unii ajung să accepte tot felul de compromisuri umilitoare şi degradante pentru ei, dar mai ales periculoase pentru familiile, prietenii şi cunoştinţele lor. De asemenea, Monseniorul scrie celor dragi că multe persoane au ales să se sinucidă şi enumeră cunoştinţe comune.

Despre propria sănătate scrie că este bine acum, după nişte probleme cardiace remediate graţie unor pastile păstrate de peste 25 de ani. Mărturiseşte că:

“mângâierile apostolatului, foarte numeroase în clipa de faţă, contribuie la întărirea mea. Până şi biata noastră bisericuţă, atât de ameninţată, a avut şi ea, de la plecarea

părintelui Schorung, ca o surprinzătoare renaştere. […] Şi niciodată biserica nu a fost atât de plină, atât de fervent㠚i, în ciuda numeroşilor semănători de panică, atât de (relativ) liniştită”[175].

Monseniorul menţionează că părintele Schorung nu s-a comportat bine nici cu surorile, nici cu confraţii săi preoţi, iar pe Monsenior îl considera un fel de inchizitor, fapt pentru care îşi exprimă îndoiala că ar mai putea fi chemat în România dacă se va relua opera caritabilă. Candoarea Monseniorului este ilustrată în chip minunat prin aceste mărturisiri intime. Nu se potrivea cu firea părintelui Schorung, nu aveau păreri comune şi ca atare Monseniorul este fericit că a plecat şi are speranţa că nu o să revină chiar dacă sistemul din România va permite reluarea operei caritabile. Se observă din cele scrise de Monsenior cât de ataşat era de opera caritabilă şi cât de mult dorea reluarea ei; în acelaşi timp se simte speranţa că debandada instaurată în România nu va dura, că lucrurile vor reveni pe făgaşul lor normal. Această credinţă este o realitate, care s-a realizat însă după o perioadă lungă raportat la noi, ca oameni atât de afectaţi de timp. A trebuit să treacă jumătate de veac, să vină un Papă din est, care să realizeze acest vis. Revenind la activitatea apostolică, Monseniorul scrie că:

“se poate face multă treabă şi bună, dar altundeva decât la domiciliu […] ies mult mai puţin în oraş (de două sau de

[175] *Ibidem,* p. 105.

trei ori pe săptămână), mai ales pentru vizite la bolnavi, la spital sau la domiciliu”[176].

Trebuie apreciată constanţa Monseniorului în a asista pe cei care aveau nevoie de direcţiune spirituală, sfat, învăţătură, întărire în credinţă, în ciuda vârstei şi problemelor de sănătate proprii. Caritatea este ca o emblemă pentru Monsenior; aşa va continua şi în închisoare, până la ultima suflare.

“Caritatea poate fi recunoscută ca expresie autentică de umanitate şi ca element de importanţă fundamentală în relaţiile umane, chiar şi de natură publică”. “Pentru că este plină de adevăr, caritatea poate să fie înţeleasă de om în bogăţia sa de valori, împărtăşită şi comunicată”[177].

Monseniorul îşi continuă jurnalul cu veşti despre episcopi şi sute de preoţi închişi, precum şi sute de preoţi urmăriţi, dar care se ascund şi deghizaţi oficiază Liturghia: “în veston şi un simplu pahar drept potir”, “ca pe timpul Revoluţiei Franceze” rezultând “un enorm şi fructuos apostolat”.

“Pentru catolicii de rit latin, se încearcă crearea unei schisme cu preoţii slabi, fără o reuşită notabilă: această acţiune nebunească are o singură parte bună, întârzie măsurile drastice de persecuţie directă. Şi, până atunci, din ce în ce mai

[176] *Ibidem,* p. 107.
[177] BENEDICT al XVI-lea, *Caritas in veritate*, Presa Bună, Iaşi, 2009, p. 5.

mulţi se întorc la Dumnezeu, pe lângă noi. – Convertiri, întoarceri, frumoase acte de credinţă şi de iubire”[178].

Monseniorul conturează aspectul general, exterior, dar revine cu concluzii despre partea de interior care este foarte importantă şi de unde vine speranţa şi bucuria: convertirea oamenilor, roade bogate în apostolatul aflat mai mult în clandestinitate, în plină prigoană. Tocmai acesta este suportul şi secretul energiei de care dă dovadă însuşi Monseniorul şi de care este şi el însuşi uimit. În continuarea scrisorii este relatat un caz de convertire al unei persoane de “moravuri dubioase” prin simplul fapt că a găzduit o fostă călugăriţă. Biata călugăriţă însă nu este mulţumită de anturajele convertitei şi doreşte intens să plece în altă parte, fapt pentru care s-a intervenit pe lângă M. Sadoveanu, “membru de frunte al regimului actual”, care a promis că va interveni, dar “nu s-a întâmplat nimic”. Monseniorul le transmite veşti atât cât are şi mai ales de când le are, despre persoane care au fost în serviciul familiei şi au dat vreun semn de viaţă.

Încheierea este impresionantă prin aducerea în prim plan a riscului la care se expune scriind în străinătate:

“Voi încerca să-mi reiau jurnalul prin următorul curier. Mă folosesc rar, în principiu, de această cale. Nu mai spun de faptul că aceste mici pagini, dacă ar cădea în mâinile energumenilor, ar fi suficiente ca să mă spânzure (prima întrebare a oricărui poliţist, adresată oricui, chiar fără arestare sau chemare la circumscripţie, este asta: corespondaţi cu

[178] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 107.

străinătatea? dacă da, cui scrieţi? cum? des? despre ce? &c &c.) Până atunci, vă trimit toată dragostea mea, celor bătrâni şi celor tineri”[179].

În afara grabei cu care termină de scris se poate deduce că Monseniorul încearcă să fie prudent, atent, renunţând chiar la formulele prin care îşi exprimă iubirea şi grija faţă de cei dragi. Revenind la conţinutul scrisorii trebuie remarcat îndemnul Monseniorului faţă de cei dragi, de a citi printre rânduri despre starea sa în general. Această scrisoare este mai atinsă de dorinţa de discreţie, prudenţă, în ciuda ştirilor, a jurnalului pe care Monseniorul cu siguranţă ar fi vrut să aibă ocazia să-l redacteze pe baza chiar a acestor scrisori ; starea transmisă este destul de apăsătoare.

Duhul Sfânt îi insuflă Monseniorului, asemeni Sfântului Paul, că se apropie un pericol. Monseniorul insistă cu amănunte despre arestări şi chiar sinucideri printre cei care purtau numele de Ghika şi îşi exprimă temerile că ar putea fi vizat. Recomandările sale la prudenţă adresate familiei au fost ascultate; dovada fiind chiar depistarea acestor scrisori după mai bine de jumătate de secol şi nu direct de cei din familie, care le deţineau fără să ştie. Este foarte important pentru noi cei de astăzi să ştim că în ciuda terorii instaurate în România, au fost oameni care au rezistat datorită credinţei, a martiriului pe care şi l-au asumat odată cu hotărârea de a-l urma pe Isus Cristos până la capăt[180]. Roade ale apostolatului lor suntem şi noi, care la rândul nostru avem datoria creştină de a le da

[179] *Ibidem*, p. 109.
[180] Cf. R. ROYAL, *Martirii catolici din secolul al XX-lea*, p. 267-281.

cinstea cuvenită, de a-i face cunoscuţi urmaşilor noştri prin adăugare în cărţile de istorie laică şi mai ales bisericească, prin efortul de a-i vedea adăugaţi la ceata sfinţilor existenţi în calendar.

2.3.3. A treia scrisoare (a douăzeci şi şaptea)

A treia scrisoare (a douăzeci şi şaptea) este datată: 7.12.1950.

Monseniorul scrie că nu a avut curajul să reia trimiterile de veşti prin curierul Franţei, dar acum, prin însărcinatul cu afaceri al Franţei le trimite prezenta scrisoare şi eventual comentarii verbale prin acesta, dacă se vor întâlni la Paris. Ca de obicei Monseniorul justifică prudenţa de care dă dovadă:

"procesul Parisot, condamnarea la moarte a părintelui Matei şi a «complicilor» săi – manevre poliţieneşti şi noi arestări din toate părţile &c…"[181]

Urmează o lungă cronică despre cunoştinţe comune cu informări despre starea de sănătate, accidentări, boli, decese, diferite alte necazuri precum arestări, evacuări forţate, jefuirea domiciliilor şi concluzionează că "Providenţa, care a făcut să nu rămân acolo, m-a apărat de pericole poate mult mai mari decât credeam."

Monseniorul este plin de recunoştinţă faţă de Providenţă; chiar aşternerea acestor rânduri pe hârtie îl fac să mediteze şi să rezume evenimentele din perspectivă mai detaşată. Enumerarea cunoştinţelor comune cu problemele lor

[181] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 111.

pare să fie nu doar material pentru o viitoare cronică sau informări despre lucruri comune pentru o mai bună înţelegere a evenimentelor şi a păstrării interesului în comunicare, dar se poate asemăna şi cu o litanie sau o pomenire asemenea "rugăciunii credincioşilor" sau intenţiilor de celebrare a Liturghiei. Privirea de ansamblu şi mai depărtată puţin de evenimente îl face să dea mărturie pentru lucrările minunate ale lui Dumnezeu, în ciuda terorii crescânde. Înţelegem că este într-un moment de uşoară relaxare phihologică din cauza aşa ziselor alegeri de deputaţi. Monseniorul este foarte lucid şi comentează în acelaşi timp cu ironia sa plină de farmec şi inteligenţă evenimentele despre care informează.

Scrisorile lui sunt un deliciu pentru suflet şi minte; stilul lor este captivant, emoţionant, educativ. Este un adevăr faptul că aceste scrisori redactate în grabă nu abdică de la stil, corectitudine şi constanţă chiar şi în privinţa caligrafiei.

"Pentru moment comedia alegerilor (70.000 de deputaţi de ales sau mai degrabă de admis, pentru a supraveghea, pentru a încătuşa şi pentru a avea tot restul populaţiei la discreţie) şi reforma administrativă a întregii ţări, decupată în regiuni, raioane, secţii şi circumscripţii, a deturnat puţin sâcâielile zilnice pe alte direcţii. – Sabia lui Damocles este în continuare prezentă, dar cu tot felul de rafinamente. Cea mai iminentă este, expulzarea din Bucureşti a tuturor persoanelor care nu au un motiv imperios de a se afla aici. Evacuarea se face fie în provincie, în oraşele mari, caz favorabil (!), fie într-un fel de lagăre de concentrare, ca acela de la Râmnic, pentru

foştii moşieri şi noua categorie de chiaburi, ţărani îmbogăţiţi şi destinaţi oprobriului public”[182].

Informaţii atât de teribile sunt transmise într-un mod atât de elegant, cultivat, cu ajutorul unui umor mereu prezent pentru a nu lăsa pesimismul sau descurajarea să preia controlul.

Talentul literar este evident, dar mesajul, mărturia creştină este şi mai puternic reliefată în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika. El face deja o cronică şi sub aspect creştin şi mai ales din această perspectivă sunt foarte preţioase informaţiile sale. Martiriul său este explicitat prin comentariile succinte presărate cu ironii pe care le face despre abuzurile regimului comunist resimţite şi de el şi de majoritatea poporului român. După toate suferinţele de până atunci, iată că există loc şi de mai rău. Regimul găseşte noi moduri, din ce în ce mai rafinate pentru a chinui populaţia, mai ales pe cei mai înstăriţi sau pe cei mai cultivaţi. În ciuda greutăţilor vieţii exterioare, Monseniorul vine cu veştile de suflet, care aduc speranţă:

“Am, în continuare, multe convertiri de ortodocşi şi câteva botezuri de adulţi, dintre care nu toţi sunt israeliţi (n-aş fi crezut niciodată aşa ceva la noi în ţară) […] Numărul «fiilor mei spirituali » creşte pe zi ce trece, şi ei sunt consolarea mea, prin calităţile şi calitatea lor, prin devotamentul, credinţa, zelul şi perseverenţa lor în bine. Din păcate, ei sunt din ce în ce mai împrăştiaţi, şi mi-e imposibil să-i adun în condiţiile

[182] *Ibidem,* p. 113.

actuale, chiar şi pentru o scurtă «lecţie»…S-a ajuns să-mi împiedice chiar şi vizitele la spital, mai ales la Filantropia: (sunt, pare-se «prea vizibil» şi «prea vizat» – textual – ; mă aflam în pavilionul lui Danielopol – dacă lucrul porneşte de la el, ar fi culmea). – În orice caz, ei mă ajută în toate cele; dacă e vorba de buletinul de populaţie, am reuşit să-l obţin mai ales datorită lor, după mai mult de trei luni de luptă, de formalităţi, de ameninţări cu evacuarea (mi se contesta cetăţenia şi până şi…legitimitatea), idem pentru cimitir"[183].

Monseniorul transmite foarte multe veşti; chiar dacă sunt rezumate, ele sunt clare şi explicate, cu sublinieri ironice, cu concluzii. Acum, că a trecut "calvarul" obţinerii buletinului poate să le spună celor dragi cât de dramatică a fost existenţa sa timp de trei luni. Se observă că în ciuda greutăţilor zilnice, a oboselii fizice şi psihice, a terorii şi a lipsurilor de tot felul, Monseniorul reuşeşte să-şi păstreze pacea interioară, bucuria, optimismul vieţii, reuşeşte să vadă în orice rezolvare a problemelor mâna puternică a lui Dumnezeu, care-i apără pe cei credincioşi. Fiii săi spirituali sunt motiv de speranţă şi bucurie; ei sunt cei care-l ajută în numele Providenţei. Cu toate acestea, ca orice părinte spiritual le poartă de grijă şi ar dori să-i mai poată instrui, să se asigure eventual că vor face faţă misiunii de ucenici ai lui Cristos ducând mai departe credinţa creştină[184]. Ceea ce îl necăjeşte iarăşi pe Monsenior este limitarea vizitelor sale la cei din spital; munca sa de apostol este obstrucţionată. Imediat găseşte o portiţă de a face

[183] *Ibidem*, p. 115.
[184] C. VASILE, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul…,* p. 32.

bine: relatează despre detenţia lui Horia Cosmovici şi promite să facă tot posibilul să-i viziteze soţia şi copiii.

Este interesant comentariul Monseniorului despre acest fiu al său spiritual aflat în detenţie: "pare să reziste bine în continuare, moral şi fizic". Deci Monseniorul este bucuros că acest fiu spiritual al său a devenit un martor al lui Cristos şi consideră că trebuie să facă efortul oricât de mare ar fi el să-i ridice:

"moralul sărmanei Helga, înconjurată de părinţii săi ruinaţi şi de bolnavi (fraţi, cumnate &c…). Pe lângă cei închişi, există o categorie foarte numeroasă de «fugari», urmăriţi de justiţie înainte sau după condamnare, şi mulţi, surprinzător de inaccesibili, fiind chiar sub nasul urmăritorilor. Avem mai mulţi printre rude şi prieteni – dar de valoare morală destul de inegală, mulţi n-au fost decât în căutarea aventurii, şi sunt jalnici, o dată prinşi"[185].

După ce a conturat tabloul social din jurul său, Monseniorul dă veşti despre sine scriind că trăieşte "foarte retras", iar cu părintele François "e uşor să convieţuieşti, spre deosebire de părintele Schorung", iar "preoţii au aranjat totul cu patru din fostele Surori" şi "cu două-trei postulante foarte devotate. Ni se aduce în trei recipiente de fier emailat, ca la cazarmă, tot ce ne trebuie". Monseniorul trăieşte în condiţii de austeritate severă, dar nu se plânge. Se împacă chiar foarte bine şi cu părintele François pe care-l caracterizează ca fiind

[185] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil,* p. 115.

“foarte serviabil, activ şi plin de zel; şi e mult mai mortificat decât pare”.

Vladimir Ghika prezintă situaţia cu umor, cu rigurozitate şi talent, reia şirul ideilor din alte scrisori, vine cu argumente pentru părerile emise cu luni în urmă.

Se poate spune că avea în minte totul ordonat şi bine reţinut, ca într-o bibliotecă, ca într-un computer. De asemenea trebuie remarcate logica şi înţelepciunea, bunătatea şi valoarea morală a tuturor relatărilor sale. Din punctul de vedere al sacerdotului recunoaşte aceleaşi calităţi în confratele său François. Cu acesta se potriveşte ca fire; sunt mai apropiaţi ca vârstă. Rezultă că sunt amândoi deosebit de mortificaţi, apţi să facă faţă situaţiei din România anilor 1950[186].

În continuarea scrisorii, Monseniorul îşi asigură familia că are tot ce-i trebuie pentru trai. Astfel aflăm că Dimitrie i-a lăsat la plecarea sa din ţară un depozit care să-i asigure Monseniorului traiul şi mai ales eventuala plecare ”aceasta din ce în ce mai puţin posibilă, exceptând situaţia în care ar cădea regimul”[187]. Aceste relatări sunt informaţii preţioase pentru istorie, pentru suflet şi pentru a putea fi declarat sfânt martir cât mai curând Monseniorul Vladimir Ghika.

Iubirea şi grija celor doi fraţi unul pentru celălalt se confirmă ca fiind reciproce, puternice, constante. Monseniorul îi enumeră fratelui său ce sume a mai primit şi de la cine, subliniind că “nu au fost vânzări de obiecte”, că nu a putut

[186] C. VASILE, “Procesul Mons.Vladimir Ghika”, în Rev. *Pro Memoria*, Editura ARCB, Bucureşti, nr. 3 / 2004, p. 142-145.
[187] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 117.

ridica pensia cuvenită lui Dimitrie decât o dată la plecarea lui, dar se descurcă să contribuie la popotă din "intrările pentru liturghii şi ceremonii".

Darea de seamă prezentată de Monsenior, asemeni unui director economic care prezintă bilanţul este o adevărată surpriză pentru cei care încearcă să-i cunoască personalitatea.

Din punct de vedere psihologic pare şi o liniştire a celor dragi, dar şi un remediu împotriva haosului indus, împotriva torturii psihice pentru realizarea spălării creierelor şi îndoctrinării apoi cu ideile comuniste de tip sovietic. Deja această prezentare şi a situaţiei sale financiare îmi sugerează faptul că Monseniorul îşi pune în ordine ultimele amănunte, fiind pregătit pentru finalul vieţii sale. Este ca şi cum şi-ar revizui testamentul.

Monseniorul, în lumina Duhului Sfânt, ştie să interpreteze "semnele timpurilor" (Mt 16,3) şi este asemenea slujitorului fidel şi vigilent "care-şi aşteaptă stăpânul să se întoarcă de la nuntă ca să-i deschidă de îndată ce vine şi bate la uşă" (*Lc* 12,36).

Referitor la pensiile funcţionarilor regimului trecut, Monseniorul face remarca:

"a fost cel mai complet şi mai odios masacru, când te gândeşti la reţinerile din salarii făcute timp de o viaţă întreagă nefericiţilor funcţionari – Au fost, dacă se poate spune aşa, suprimate"[188].

[188] *Ibidem*.

Dacă la acea vreme a fost un lucru îngrozitor de nedrept, mă gândeam cum să calific ceea ce încearcă să se repete şi acum în criza economico-financiară şi socială, din România anului 2010. Monseniorul ştie să mulţumească, să se roage şi să mijlocească pentru cei care au nevoie de ajutor, iar minunea înfăptuită o proclamă pentru a da mărturie celor dragi şi din jur, despre iubirea şi atotputernicia lui Dumnezeu. Aşa ar trebui interpretată relatarea despre De Luze, care a asigurat curieratul Monseniorului cu multă amabilitate şi care:

"A avut scarlatină şi septicemie, una după alta. A scăpat neatins din cele două atacuri grave asupra sănătăţii sale, şi fără complicaţii sau urmări. Purtător probabil al acestei scrisori, el vă va da la Paris, dacă vă va întâlni la Dna Mallet, buna lui prietenă, câteva detalii complementare despre mine, viaţa din Bucureşti, despre asfixia generală &c &c. Vă transmit din nou afecţiunea mea, repercutată în binecuvântări. Mereu tot mai aproape, prin gânduri, prin rugăciune şi prin unirea în Dumnezeu. Bătrânul vostru, Vlad"[189].

Monseniorul scrie foarte frumos din punct de vedere literar, dar în cuvintele sale trebuie văzută în primul rând iubirea faţă de cei dragi. Frumuseţea stilului, a exprimării vine mai ales, din conţinut. Cum nu le poate vizualiza afecţiunea sa, se gândeşte să-i atenţioneze, să fie sensibili la mângâierile binecuvântărilor sale, căci doar în Dumnezeu reuşesc să fie uniţi cu adevărat şi acest lucru se realizează prin rugăciune, gânduri şi fapte bune. De asemenea apropierea crescândă de

[189] *Ibidem*.

sufletele celor dragi se realizează printr-o viaţă de sfinţenie tot mai mare şi Monseniorul chiar este vizibil angrenat continuu, tot mai mult în desăvârşirea martiriului său.

Scrisoarea mai conţine câteva rânduri adăugate în grabă, prin care dă informaţii unor cunoştinţe din exil despre rudele lor aflate în detenţie, la canal şi despre o nepoată care s-ar fi căsătorit cu un evreu. Cu toate acestea, complexa personalitate a Monseniorului (mai ales de preot) nu se poate abţine de la un comentariu sintetizat într-un cuvânt urmat de puncte de suspensie în ceea ce priveşte căsătoria dintre persoane de religie diferită: "– antiteză…"[190].

2.4. Scrisori trimise în perioada: 1951-1952

Corespondenţa în ultimii doi ani, ajunge la un număr de trei scrisori: în august şi noiembrie 1951, precum şi în martie 1952. În 18 noiembrie 1952 Monseniorul Ghika este arestat.

2.4.1. Prima scrisoare (a douăzeci şi opta)

Prima scrisoare din perioada 1951-1952 (a douăzeci şi opta) este datată 10 august 1951. În debutul acestei scrisori, care pare abrupt, nu are formulă de adresare ca de altfel şi ultimele două, Monseniorul informează că se foloseşte de curierul francez şi explică imposibilitatea de a mai coresponda cu străinătatea.

[190] *Ibidem*.

"S-a înfiinţat un birou special prin care trebuie să treacă totul şi unde ai de primit, după ce prezinţi acte şi explici motivul corespondenţei, autorizaţia sau refuzul de expediere. Astfel s-a pus capăt mijlocirii lui Irene Procopiu. Pentru ceea ce e pus la cutia poştală, dacă este menţionat expeditorul, plicul îi este returnat, acestuia cerându-i-se să treacă pe la biroul special. Dacă nu, se aruncă totul la gunoi. Cum cel mai adesea nu este menţionat expeditorul, scrisorile şi cărţile poştale au fost astfel distruse cu miile. Pe de altă parte, prima întrebare pusă de poliţie, imediat ce are motiv să te abordeze, este: «Corespondaţi cu străinătatea? unde? cum? de ce?». În asemenea condiţii, aproape toţi oamenii de bună voinţă s-au simţit paralizaţi. – Scriu aceste câteva rânduri în ajunul unei escapade la Sinaia pentru 4-5 zile de odihnă la parohul de acolo, la câteva zile după o indispoziţie care mă epuizase"[191].

Aşa cum scrie Monseniorul, regimul sileşte pe cel ce vrea să trimită ceva în străinătate să treacă pe la biroul "specializat" în asemenea probleme şi se ştie că a te duce de bună voie devine o adevărată năpastă. Restricţiile se înmulţesc; oamenii se simt asfixiaţi, terorizaţi, atinşi în cele mai intime colţuri ale sufletului.

Monseniorul, după ce clarifică celor dragi întreruperea corespondenţei, îi anunţă în stilul său presărat cu umor că merge la Sinaia să se odihnească câteva zile, căci medicii nu au găsit:

[191] *Ibidem*, p. 119.

“niciun organ serios atins, ci doar un fel de organism excedat, «ajuns la capătul răbdării». Deja sunt pe un drum bun şi, cum nu-mi trebuie decât un impuls viguros şi o simplă încărcare a bateriilor, sunt sigur că voi avea parte de ele cu această ieşire la altitudine”[192].

Optimismul Monseniorului transpare în culmea suprimării libertăţii persoanei umane; îşi iubeşte familia şi le transmite pacea inimii după veştile groazei care tinde să acopere sufletul românului. Urmează în scrisoare relatări despre starea de sănătate a cunoştinţelor şi rudelor, după care dă informaţii despre deportările forţate şi fără bază, în ciuda însoţirii lor de propaganda mincinoasă. Luciditatea Monseniorului este reliefată chiar în modul în care redactează aceste ştiri pentru cei dragi. Deportările din Ardeal şi Banat:

“au aruncat până în adăposturile provizorii din Bărăgan, o întreagă populaţie, lipsită de toate, care moare de foame şi de boli, pe drumurile din Ialomiţa, în ipoteza unui atac (?) sau pentru apărare (?) dinspre Iugoslavia – În clipa de faţă elementele cunoscute din guvern nu mai prea contează – A început debarcarea şi arestarea până şi a prietenilor şi a colaboratorilor din ajun […]. În ultima vreme, a avut loc un nou val de arestări fie pentru prima oară, fie reîncarcerări”[193].

Ştirile despre starea de fapt din România[194] este presărată cu informări concrete despre persoane cunoscute,

[192] *Ibidem*.
[193] *Ibidem*, p. 121.
[194] M. OPREA, *“*Prefaţă” în C. VASILE, *op. cit.,* p. 20-21.

care au avut de suferit în urma acestor măsuri: astfel prietenul lui Lucian s-a sinucis, Lydia Gavrilescu[195] este în pericol de reîncarcerare şi automat va pune în pericol multe persoane inclusiv pe Monsenior, pe Helga Cosmovici cu copiii:

"Din fericire, până acum nu a avut loc nicio catastrofă pentru ea, printr-o ocrotire specială a Providenţei. Cât despre mine, sunt încă liber (în ciuda persecuţiei intense şi disimulate pe care o desfăşoară Regimul împotriva Bisericii) şi, în mod paradoxal, apărat în momentele cele mai rele. […] Mă aflu aici, cu părintele François, în pace casnică şi bună înţelegere: merge; cu părintele Francisc, care e armean, e mai puţin uşor de trăit, fără îndoială din cauza reacţiilor date de epilepsia sa – Cei din afară sunt amabili cu mine […]. Fiii mei spirituali, din păcate prea împrăştiaţi de nenorocirile vremurilor, sunt mai «filiali» şi mai devotaţi ca oricând. – Mă ajută în toate şi pentru toate; […]. Munca de apostolat cu copii atât de buni, băieţi şi fete, se face, în ciuda tuturor obstacolelor (şi poate tocmai datorită acestor obstacole), în modul cel mai consolator. Tocmai s-au adăugat grupului nostru doi profesori universitari de cea mai bună calitate"[196].

În ciuda nenorocirilor din jur, Monseniorul ştie să vadă ajutorul Providenţei şi-l face cunoscut celor dragi, pentru a mulţumi şi ei împreună cu el. De asemenea prigoana împotriva creştinilor face să apară deja roade bogate în apostolat, astfel că sunt încurajaţi şi apostolii şi discipolii, iar

[195] O. SECELEANU, în C.VASILE, *op. cit.,* p. 181.
[196] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 121.

Monseniorul dă mărturie posterităţii despre aceste minuni. După culmea de bucurie spirituală, Monseniorul revine la durerile lumii comuniste[197] povestind despre dna "Ignat", căreia i s-au aprobat demersurile de a pleca în Chile, la fiul ei, până la stadiul de procurare de bilete de avion şi se întreabă retoric dacă va fi lăsată să plece, în final. Monseniorul scrie celor dragi că ar fi un caz unic plecarea "dnei Ignat" în Chile (citind printre rânduri: chiar ar ajunge cineva cu veşti proaspete din România, deci şi o posibilitate de corespondenţă), dar "ar fi odios dacă s-ar bloca totul fără ca ea să aibă vreo vină"[198]. Observaţia plină de durere a Monseniorului în cazul unui refuz de plecare din partea regimului, a "dnei Ignat", după ce a fost lăsată să-şi ia şi bilete de avion este justificată şi îi pune în lumină judecata clară, plină de iubire şi înţelepciune[199]. Pentru cazul în care "dna Ignat" ar pleca în Chile şi deci ar face escală la Paris, în eventualitatea că s-ar întâlni, Monseniorul le dă celor dragi detalii despre ea:

"Şi-a revenit cu bine din boli şi din supărări. Nu s-a prea schimbat fizic, iar credinţa îi dă o pace şi o putere care o surprind şi o umplu de recunoştinţă faţă de Dumnezeu"[200].

Monseniorul este martor al schimbării în bine, în urma convertirii, a multor persoane aşa cum este şi această doamnă Ignat. El are grijă să scrie despre faptele minunate ale

[197] M. BUCUR, L. STAN, *op. cit.,* p. 38-50.
[198] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 123.
[199] M. F. BĂLTĂCEANU, "Vladimir Ghika: schiţă de profil spiritual", p. 31.
[200] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 123.

Domnului atât pentru binele spiritual al celor dragi, dar şi din datoria sa de mărturisitor, fiind sigur că aceste scrisori vor ajunge şi la alţii pentru edificare în credinţă. Doar Isus a spus: *Dacă aţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, aţi spune sicomorului acestuia: "Dezrădăcinează-te şi plantează-te în mare!" şi v-ar asculta* (*Lc* 17,6). De asemenea vrea să se asigure că cei dragi rămân sensibili la mulţumirile aduse lui Dumnezeu de persoane convertite de curând precum unul din cei zece leproşi vindecaţi de Isus: *Nu s-a găsit cine să se întoarcă şi să-l preamărească pe Dumnezeu decât acest străin?* Sau vor găsi un martor al minunii (nu doar povestit în scrisoare), care a experimentat această minune: *Ridică-te şi mergi! Credinţa ta te-a mântuit!* (*Lc* 17,18-19)

Omul care l-a aflat pe Dumnezeu este fericit, are pace interioară, reuşeşte să se simtă iubit şi la rândul său poate iubi.

Cei dragi ar avea astfel ocazia să vadă un chip omenesc radiind de bucurie şi mulţumire că a scăpat din lagărul comunist, că îşi poate vedea fiul, că poate mulţumi familiei Monseniorului, care a ajutat-o să poată gusta această fericire venită prin credinţă, că poate să şi plângă pentru cei aflaţi în continuare în lagăr, dar cu speranţa că se va ruga şi-i va determina şi pe alţii să se roage pentru ei. Monseniorul este apostol neobosit, căutător prudent şi înţelept să găsească modalităţi de comunicare în ciuda interdicţiilor regimului.

În continuarea scrisorii avem o monumentală descriere, cu observaţii ironice şi pertinente, a pregătirilor de defilare de la 23 august. Mulţi dintre noi, care au împlinit patruzeci de ani îşi amintesc că se practicau astfel de defilări, cu scoateri din câmpul muncii, dar şi peste orele de program, cu întreruperi

de vacanţe şi concentrări în vederea pregătirilor, repetiţiilor cu cel puţin două săptămâni înainte.

Monseniorul comentează cu mare fineţe de om politic, diplomat – cu talent literar şi cu bunul simţ al omului cu mintea întreagă, liber să slujească doar adevărul – nu doar parada, ci şi implicaţiile ei interne şi internaţionale.

"Suntem în toiul pregătirilor unui «bluff» monstru pentru 23 august, defilare militară de proporţii mai mari decât anul trecut, şi cu noutăţi aeriene care fac un zgomot asurzitor, zburând la sol cu o viteză nebună. Vor să trezească teama în toate felurile, fiind ei înşişi îngroziţi şi nemaiîndrăznind să se încreadă în nimeni şi nimic. Până una-alta, expoziţia asta de maşinării de război şi de trupe, chiar şi numai prin cantitatea şi natura lor, nu mai are nimic de-a face cu acordurile internaţionale. – Dacă e de la români, e interzis, dacă e de la ruşi, nu e nici admis, nici admisibil. Iar pe de altă parte, cum pot crede aliaţii că toate acestea pot servi, când, în caz de război, în toate ţările satelite nu s-ar găsi decât trădători brevetaţi în număr de zeci de milioane, şi anume tocmai în punctele vitale ale apărării sovietice? Jalnica orbire a presei străine, care tot enumeră efectivele pe hârtie ale "sateliţilor" ca pe un pericol şi o realitate defavorabilă, ar fi comică, dacă nu ar fi în mod tragic dăunătoare şi de o surprinzătoare lipsă de inteligenţă. Oraşul este pe cale de a fi acoperit cu pancarte şi portrete de dimensiuni colosale, unica manieră de a împodobi şi de a decora la înălţime, şi ca o amintire a WC-urilor publice şi a coloanelor Rambuteau din Franţa noastră de odinioară. Nu se poate vedea ceva mai urât (şi nimeni nu le

priveşte, de altfel, mai ales că lucrul acesta se repetă în mod anost de trei ani încoace)".[201]

Monseniorul are perfectă dreptate, îi gust toate ironiile şi îi consider pertinente toate observaţiile. Consider că este pe lângă o frescă minunat de veridic alcătuită şi o explozie a interiorităţii. Scriind toate acestea s-a şi descărcat psihic, şi-a făcut şi datoria de a explicita adevărul, de a încerca să atragă atenţia lumii libere că se înşeală în ceea ce priveşte adevărata stare de spirit a popoarelor subjugate de sovietici. Aceleaşi idei le-am auzit nu doar pe şoptite, de la alţii, ci clar de la tatăl meu, de pe la bunici, în familie. Când am ajuns în câmpul muncii şi chiar înainte, doar la şcoală fiind, am putut experimenta demagogia societăţii de tip comunist, chiar de se cosmetizase de sovietizarea iniţială. Aşteptarea intervenţiei lumii libere se prelungea ; ororile şi îndoctrinarea sporeau.

Monseniorul recapitulează "fericirile" aduse de noul regim: oraşul nu mai are magazine, ci "depozite de stat şi câteva cooperative – rare", casele au fost naţionalizate, proprietarii aruncaţi în spaţii mici, improprii, prin periferii, fost proprietar rămas ca locatar în propria casă, bineînţeles înghesuit într-o cameră este o raritate extremă, sărăcirea populaţiei, urâţirea oraşului, demolările şi văruirile lipsite de gust şi pricepere. "Efectul este indescriptibil"[202].

Trebuie să ne amintim că Monseniorul Vladimir Ghika avea gust, talent artistic, aprecia frumuseţea, valorile; expusese şi publicase albume cu desene în tinereţea sa, la

[201] *Ibidem*.
[202] *Ibidem*, p. 125.

Paris[203]. Cu toate înclinaţiile sale spre frumos trebuie să menţionăm că nu exagera, că ceea ce spunea despre urâţirea Bucureştiului era purul adevăr sesizabil de orice om obişnuit, fără talente sau studii estetice.

Comentariile din scrisoare se referă în continuare, la persoane din familie care le fac cinste şi la unele care au comportament scandalos. Monseniorul consemnează despre situaţia familiei Cosmovici că era mai bună, Horia fiind transferat la închisoarea Văcăreşti şi urmând să fie eliberat împreună cu un grup. Din păcate:

"un imbecil nu a vrut să aştepte măsura eliberatoare şi, fără să-i pese de consecinţe pentru celelalte două sau trei sute de confraţi, a evadat, a luat trenul fără să ştie unde va merge, a fost prins, bătut, apoi împuşcat – De atunci, nimeni n-a mai putut comunica cu noii veniţi şi toate proiectele de iminentă eliberare s-au spulberat, spre marea disperare a familiilor şi a celor interesaţi. […] Cu drag pentru voi toţi, de la cel mai mare la cel mai mic, cu ecoul rugăciunilor care nu contenesc, dar dintre care cele mai vii şi mai sigure se concentrează asupra voastră la fiecare liturghie, atunci când îl ţin pe Domnul în mâinile mele"[204].

Iubirea Monseniorului pentru familie, pentru fiii săi spirituali este puternic ilustrată în rândurile de mai sus. Putem constata izbucnirea dureroasă asemenea unui strigăt de neputinţă asupra gestului unui deţinut, care nerespectând cu

[203] V. GHIKA, *Intermèdes de Talloires*, 1920.
[204] *Idem*, *Fratelui meu din exil*, p. 125.

răbdare termenul de eliberare şi-a cauzat condamnarea la moarte şi detenţia prelungită a confraţilor săi din închisoare, precum şi înăsprirea condiţiilor deja dure de acolo. Monseniorul ştie să ierte, să fie bun, blând, dar nu poate să tacă în faţa manifestării imprudenţei totale, a laşităţii, a iresponsabilităţii şi superficialităţii. El însuşi a dat exemplu de nenumărate ori de prudenţă, cu respectarea legilor date de guvern, chiar dacă erau nedrepte, restrictive din punct de vedere al drepturilor fundamentale ale persoanei umane; dar tot Monseniorul s-a revoltat în faţa celor care la închisoare s-au comportat în mod laş, nedemn sau în cazul deţinutului, care a ales să evadeze cu puţin timp înainte de eliberare. Monseniorul nu concepe să facă rău semenului său şi aceeaşi exigenţă o aşteaptă şi de la cei din jur. Pe lângă preceptele profund creştine se pot adăuga pentru cei mai puţin religioşi măcar puţină demnitate, judecată, ceva din ceea ce înseamnă a fi om.

Din cele relatate de Monsenior în scrisorile sale s-a putut observa că acei oameni fără credinţă puternică au cedat la interogatoriile din închisori făcând compromisuri şi târând după ei la închisoare pe mulţi alţii sau alegând să se sinucidă.

Cazul deţinutului care a evadat cu puţin timp înainte de eliberarea oficială este însă peste puterea de înţelegere normală; el deja suferise, îndurase atâtea şi atât timp, iar către final a reuşit să facă un mare rău nu doar sieşi, dar şi colegilor de suferinţă din detenţie, precum şi familiilor lor. Pentru Monsenior familia este sacră; este treaptă către cer.

Este deosebit de emoţionantă mărturia de iubire pe care o dă celor dragi, în încheierea scrisorii, când îi asigură de

unitatea în Cristos, la Sfânta Liturghie. După toate nenorocirile din jur, rămâne iubirea şi o transmite în mod arzător, ca un triumf, ca o eliberare, ca maximă fericire. Se simte obosit de evenimentele relatate şi promite celor dragi că le va scrie:

"sper, pe aceeaşi cale, de care nu vreau să abuzez, dar care, devenind singura, se impune, din când în când"[205].

Martiriul Monseniorului se poate considera mereu la cote maxime şi totuşi în creştere. Dumnezeu îl ajută să ducă crucea, asemeni Fiului Său. Monseniorul este slăbit fiziceşte şi obosit psihic de teroarea şi mizeriile de tot felul specifice comunismului nou instalat, de sufletele oamenilor fără Dumnezeu, de despărţirea de familie. Luptă în continuare pentru credinţa creştină; rămâne un martor statornic al lui Cristos şi din această direcţie se simte împlinit, fericit şi poate suporta neajunsurile din jurul său. Aşteaptă o urgentă eliberare, speră în ea, chiar de nu cunoaşte exact timpul şi modul cum se va face. Deja se observă o mică schimbare în trimiterea sa scrisă. Parcă ar fi ceva ce nici el nu ştie prea bine, dar este un mic secret, o mică aventură. De aceea scrie celor dragi, ca de fiecare dată înaintea unui eveniment important şi care ar putea să nu-i mai dea prilejul să le trimită alte veşti. Însuşi tonul scrisorii sale cu comentariile ironice la adresa regimului de tip sovietic au fost mai puternice. Este un strigăt de ajutor către o lume liberă, dar, care se complace să nu intervină de dragul unei păci abia instaurate, lăsându-se

[205] *Ibidem*.

minţită şi înghiţind uşor propaganda de pe tava întinsă de sovietici.

Monseniorul a convertit oameni prinşi în iţele ideologice specifice unor partide, grupări politice; nu a fost adeptul unei ideologii, dar a ştiut să le combată erorile şi l-a îndrumat chiar pe fratele său Dimitrie, pentru a nu aluneca pe pante periculoase pentru suflet. Aflăm din scrisorile Monseniorului că este nemulţumit de prestaţia unor oameni aparţinând ideologiei liberale şi de aceea nu încetează să-i critice când îi dau ocazia, tocmai pentru a-l face pe fratele său să nu se amestece cu ei, aşa cum l-a sfătuit şi cu ani în urmă; este o confirmare a flerului său, a puterii de pătrundere, a discernământului, a unui sfânt cititor de suflete.

Monseniorul a avut de suferit spiritual în lupta cu cel Rău, prezent în oameni politici, masoni, încă din vremea când activa la Paris. Experienţa căpătată, sfinţenia sa în continuă creştere, în ciuda vârstei şi restricţiilor de tot felul rămân de luat în seamă, chiar de cei dragi, pe care îi iubeşte ca pe Cristos şi vrea ca ei să nu-l ignore asemeni celor din Nazaret, pe Isus. *Un profet nu este dispreţuit decât în patria lui şi-n casa lui* (*Mt* 13,57).

2.4.2. A doua scrisoarea (a douăzeci şi noua)

Scrisoarea a doua (a douăzeci şi noua) este datată: 7 nov.1951.

Monseniorul reia în debutul acestei scrisori ideea că nu poate trimite corespondenţa decât prin curierul francez, precum şi necesitatea întoarcerii la Bucureşti, după patru zile

de stat la odihnă, la Sinaia, întrucât "a trezit în mod violent curiozitatea autorităţilor" acuzându-l de întâlniri cu caracter politic, precum şi facilitarea transmiterii în străinătate a unui "manifest incendiar (?!) redactat de şefii mişcării de insurecţie de aici. – Totul era atât de stupid, încât pare să nu fi avut nicio urmare"[206].

Din aceste fraze ale Monseniorului reiese candoarea sa, lipsa de înclinaţie spre a fi spion sau jucător în astfel de sfere.

Această scrisoare mi se pare mai deosebită decât precedentele. Monseniorul intră într-o altă fază a martiriului său. El însuşi scrie că are coşmaruri, ca o presimţire că ceva se schimbă. Aşa cum reiese din arhivele securităţii, Monseniorul era deja urmărit pentru că facilita corespondenţa Bisericii catolice rezistente din România cu Vaticanul. Plecarea sa la odihnă, la Sinaia, nu putea adormi vigilenţa securităţii; doar Monseniorul ar fi putut să creadă.

Ca mărturisitor al lui Cristos, ca fiu al Bisericii, Vladimir Ghika făcea un lucru bun, eroic, chiar de presimţea că va plăti scump această facilitare de corespondenţă cu Vaticanul. Iată ce scrie el mai departe:

"Dar am făcut bine că am plecat încă din a cincea zi, contrar avizului medicilor şi al prietenilor, de îndată ce m-am simţit refăcut. «Nevinovăţia» mea a putut fi astfel verificată mai uşor şi, după alerta, destul de serioasă pentru a fi incriminat pentru prima oară nominal, destinderea pare obţinută, cu incidente în sens contrar, chiar în aceste zile. Ieri, şi mai ales alaltăieri – am fost, pe stradă, ţinta unor

[206] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 127.

manifestări de simpatie din partea formaţiunilor paramilitare şi a miliţienilor care pregăteau sărbătorirea zilei de 7 noiembrie (aniversarea Revoluţiei Ruseşti) – Aclamaţii, mai mult decât neaşteptate din partea tinerilor, poziţie de drepţi din partea ofiţerului comandant etc. Aceeaşi situaţie după-masă cu miliţience şi cu elemente mai puţin oficiale. Oare cu timpul am căpătat o figură mai venerabilă, fără a pierde caracterul mai mult decât sprinten al mersului? Sau sunt oare confundat cu un altul? cu delegatul Patriarhului de Antiohia sau cu Patriarhul însuşi? În orice caz, faptul există şi mă pune la adăpost. Lucrurile astea se întâmplă, tot din fericire, în cel mai rău dintre momente, cu ocazia şi după procesul Monseniorului Schubert, al Monseniorului Pacha &c şi în momentul persecuţiei deschise împotriva Bisericii. Oamenii s-au îndepărtat întrucâtva de noi ca de nişte ciumaţi, cu «Sfânta Frică», ce a devenit patroana recunoscută public în Noua Românie. Dar se întorc, din ce în ce mai numeroşi, văzând că până acum nu e lovit micul nostru grup, unul din singurele nuclee care mai există încă ale credinţei catolice în Bucureşti”[207].

Monseniorul relatează evenimentele şi subliniază intervenţiile minunate ale Providenţei, care nu-şi lasă fiii fără dovezi ale prezenţei sale pline de lumină, speranţă, atotputernicie. Chiar când Biserica este atât de persecutată, iar credincioşii atât de înfricoşaţi, Monseniorul este surprins, uşor speriat parcă de manifestările de preţuire şi respect acordate aşa de oficial, de tinerii ce defilau în uniforme ale noului

[207] *Ibidem*, p. 127-129.

regim. Această cinste, onoare acordată îl face pe Monsenior să se întrebe cu ironia caracteristică dacă este confundat cu Patriarhul sau înfăţişarea sa este pur şi simplu venerabilă şi poartă responsabilitatea. Oricum ştie să se bucure şi să accepte aceste momente de triumf, pe care Providenţa i le acordă asemeni lui Isus la intrarea triumfală în Ierusalim, cu puţin înaintea pătimirii sale.

Cu ochii credinţei putem asimila aceste manifestări entuziaste şi pline de respect ale tinerilor cu o secvenţă de recunoştinţă a viitorului credincioşilor din România pentru cel care le-a fost părinte, chiar fără să-l cunoască personal. Monseniorul s-a ocupat de cei mici şi cei mari, de cei bolnavi, săraci, închişi, părăsiţi, deprimaţi, greu încercaţi, cu speranţa că vor vedea iubirea lui Cristos ce o aducea cu fiinţa sa, iar Isus prezent în fraţii săi îi oferea lui, ucenicului fidel, un crâmpei de recunoştinţă, aşa cum a şi scris[208].

Ştim de la martorii oculari, care l-au văzut în acea perioadă pe Monsenior şi au dat mai apoi mărturie, că avea într-adevăr o înfăţişare de sfânt, apostol, patriarh. Monseniorul trăia pe pământ, dar era deasupra celor pământeşti. Întreaga sa fiinţă, trup şi suflet erau asemeni unei picturi de sfânt din vechime; el plutea, nu mergea; sufletul său era deja în cer; blândeţea, bunătatea, lumina de pe chipul său atrăgea pe copii, pe tineri, pe cei ce doreau lumina şi mângâierea lui Isus. Ceva mai contrastant cu regimul terorii instaurat în România decât chipul blând şi luminos al

[208] V. I. GHIKA, *Gânduri pentru zilele ce vin. Convorbiri ...,* p. 184-224.

Monseniorului, răspândind iubire şi bunătate divină, nici că se găsea.

Cu siguranţă Monseniorul ştia că diavolul nu va putea suporta aşa ceva. Biserica în plină persecuţie era ţinta predilectă acum a regimului. Capii Bisericii Catolice erau toţi la închisoare, adică nu doar episcopii, dar şi locţiitorii lor[209].

Alternează momentele de lumină şi încredere cu cele de frică, durere, întuneric; lumina lui Cristos însă nu poate fi ţinută sub "obroc". Monseniorul dă mărturie în acest sens că, în ciuda fricii teribile indusă în sufletele şi minţile oamenilor, ei reuşesc să vină la Biserică, să-l caute, să se convertească. Dacă iniţial oamenii s-au îndepărtat de Biserica Catolică după arestarea conducătorilor asemeni ucenicilor lui Isus, *voi bate păstorul şi oile se vor risipi* (*Mc* 14,27), iată că ei revin în număr mare în singurul nucleu rămas în Bucureşti, în jurul Monseniorului Vladimir Ghika. Aşa cum scrie Monseniorul, sunt mulţi cei care se împărtăşesc, sunt mulţi ortodocşi care îl caută pentru a se converti. Este îndurerat că bolnavii nu sunt lăsaţi să vină, că nu-i ajunge timpul acordat de autorităţi pentru "bogatul seceriş", dar, per total:

"din punct de vedere apostolic lucrurile merg bine, deşi nu mai pot primi decât în sacristie […]. «Oamenii de afară» sunt singurii care pot intra, filaţi după toată regula, de altfel. Predic adeseori în română, cu o voce prea slabă, dar, pentru cei care aud, cu mult mai mult succes decât aş fi crezut. Am

[209] D. DOBOŞ, *Biserica Romano-Catolică din România …,* p. 31-32.

devenit, de asemenea, organist improvizator la orga mare a capelei”[210].

Plin de modestie, Monseniorul relatează celor dragi izbânzile sale pe tărâm apostolic, neuitând să sublinieze intervenţia divină, puterea şi iubirea Providenţei lui Dumnezeu atât la nivel personal cât şi comunitar. După ce scrie despre predicile sale făcute în limba română şi care ştim că au însemnat un efort suplimentar pentru un teolog de limbă franceză, Monseniorul le relatează celor dragi şi despre succesele sale pe tărâm muzical, întrucât interpretează rugăciuni pe improvizaţii de orgă. Îşi justifică improvizaţiile cu miopia avansată, dar spre marea sa surprindere şi deosebit de plăcută, improvizaţiile sale muzicale sunt:

“rugăciuni fără cuvinte, care au un impact uimitor. – Mi s-a spus şi mi s-a repetat că-i fac pe oameni să plângă şi asta-i face să vină tot mai numeroşi atunci când mă produc. Şi aici nu mai există dezavantajul unei voci insuficiente, prin avantajul alegerii registrelor, pe care am învăţat să le folosesc cât mai bine, excluzând fără nicio indulgenţă nuanţele de sunet cele mai prozaice. «Făcându-i pe oameni să plângă», am avut satisfacţia să văd cu ochii mei aceasta, ceea ce m-a încurajat şi vine la timp, deoarece avem prea mult de plâns în alt fel. Suferinţele de toate felurile au ajuns aproape la limita suportabilului, cu un fel de caracter ipocrit, subteran şi progresiv – O poveste de Edgar Poe, cu pereţi de fier acţionaţi printr-o mişcare de ceasornic, care se apropie unul de altul cu

[210] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 129.

o viteză aproape imperceptibilă şi constantă […] pentru asfixierea şi zdrobirea definitivă. Mizeria şi necazurile, în ciuda unui an excepţional de belşug, depăşeşte orice s-ar putea imagina, mai ales pentru toţi cei care, ieri încă, dispuneau de ceva mijloace de existenţă. Ultima şicană care li se mai rezervă acestora este aceea de a le schimba neîncetat domiciliul, în condiţii şi în locuri tot mai imposibile”[211].

Monseniorul trăieşte durerea persoanelor afectate cel mai mult de legile regimului de tip sovietic. El relatează celor dragi cu mult talent şi cu ironiile binecunoscute problemele atât de grele trăite de populaţia din România anilor 1950. După ce a povestit cu modestie de performanţele sale în domeniul muzical, dar realizate pentru binele semenilor şi în folosul lor, Monseniorul trece cu adevărată măiestrie la argumentarea plânsului celor care îi ascultă improvizaţiile muzicale. El reuşeşte să descrie succint modul parşiv, crud, fără scrupule în care teroarea, abuzurile de tot felul înlănţuie persoana umană până la sufocare. În mare măsură a fost înţeles de fratele său, dar o asemenea stare de viaţă trebuie trăită pentru a înţelege oribilul mod de distrugere continuă şi lentă a persoanei umane. Schimbarea domiciliului persoanelor cunoscute îl afectează şi pe Monsenior nu doar sub aspect umanitar, dar şi pentru că trebuie să-şi găsească alt loc pentru cărţile sale răspândite pe la aceste persoane. În continuarea scrisorii îşi informează familia cu umorul[212] binecunoscut, despre modul în care s-a realizat transportul şi depozitarea

[211] *Ibidem*.
[212] M. F. BĂLTĂCEANU, “Vladimir Ghika, schiţă de profil …”, p. 31.

acestor cărţi. Providenţa, ca de fiecare dată, l-a ajutat: fiii săi spirituali au transportat în genţi hârtiile şi cărţile până la ieslea din balconul capelei, lângă Sfântul Sacrament. Monseniorul atrage atenţia celor dragi să nu spună nimic despre aceste informaţii pe care reuşeşte să le transmită privitor la el sau la situaţia din România. Continuă apoi scrisoarea cu veşti despre necazurile diferitelor cunoştinţe comune, cerând familiei să se roage şi pentru el, dar şi pentru toţi aceşti oameni aflaţi în felurite suferinţe. Sufletul Monseniorului este atât de delicat şi plin de compasiune faţă de o mamă ce şi-a pierdut fiul; încearcă să o ajute să-şi revină, să creadă mai departe în Dumnezeu, să-şi accepte crucea. Scrisoarea continuă cu datele de celebrare a Liturghiilor pentru mama sa, pentru fratele său, Dimitrie:

"Pe 26, pentru tine, Dimitrie, încredinţându-te lui Dumnezeu ca să-ţi păstreze sănătatea, buna dispoziţie dintotdeauna, – echilibrul, şi pentru ca El să ţi se facă din ce în ce mai cunoscut, aşa cum este, şi pentru ceea ce aşteaptă de la tine"[213].

Această minunată rugăciune şi urare totodată este impresionantă, plină de îndemn la continuă convertire şi pregătire pentru întâlnirea cu Cristos faţă către faţă; fratele mai mare şi preot îşi manifestă iubirea şi grija pentru sufletul celui mai iubit dintre fraţii de pe pământ. Un întreg tratat de teologie se află rezumat într-o frază; exprimarea ţine cont de calităţile cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe Dimitrie şi este

[213] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 131.

făcută delicat, intens, dar fără să-i impună ceva: doar iubire şi libertate deplină. Se simte însă că a refuza iubirea înseamnă a pierde şi fericirea şi libertatea. Monseniorul de această dată îi spune fratelui său mai explicit decât în alte scrisori că este timpul să se gândească la mântuire; că el nu va mai putea multă vreme să-l interpeleze şi de aceea îl şi încredinţează iubirii şi Providenţei lui Dumnezeu.

În continuarea scrisorii Monseniorul mărturiseşte că:

"Lipsa veştilor mă pune la grea încercare. Şi, din când în când, apar panici bruşte, necontrolate – cauzate poate câteodată de vise rele (eu, care visam întotdeauna frumos, şi bine, şi mult, am avut deosebit de multe coşmaruri în puţinele mele ore de somn, de la o vreme încoace.)"[214].

Deci este justificată total încredinţarea lui Dimitrie de către Monsenior lui Dumnezeu. Monseniorul îşi pregăteşte familia pentru o eventuală despărţire; încearcă să-i responsabilizeze de munca pentru propria lor mântuire, căci el se apropie de finalul crucii sale şi asemeni lui Isus ucenicilor, le cere să se roage pentru ei şi pentru el. Nici lui nu îi este uşor să-şi facă această pregătire; visele deja sunt un semn; lipsa veştilor de la cei dragi este încă o aprofundare a martiriului său.

Întreaga sa viaţă de creştin autentic a însemnat să tot cedeze, să mai renunţe la ceva din el sau al lui. Dacă trebuie să renunţe şi la aceste manifestări exterioare ale iubirii faţă de cei dragi, cum ar fi corespondenţa, o va face. Scrisoarea

[214] *Ibidem*, p. 131-133.

continuă cu veşti despre rude şi cunoştinţe, prilej cu care Monseniorul îşi afirmă mintea clară, inteligenţa, puterea de pătrundere a adevărului, ca daruri ale Duhului Sfânt. Iată cât de bine i-a citit pe exponenţii regimului, precum şi stilul lor de a acţiona:

"Ei se mulţumesc să îngrozească, înainte şi să mai şantajeze după. […] Nu vor «să facă martiri». Şi se mulţumesc să omoare oamenii fără să-i ucidă, după ce au încercat să le smulgă cât se poate de multe capitulări morale. – Prea puţini rezistă la acest ultim punct: Monseniorul Pacha nu a fost prea strălucit – iar Monseniorul Schubert, împotriva căruia nu s-a putut reţine mai nimic, îşi datorează pedeapsa excepţional de gravă « condamnat pe viaţă la temniţă grea » doar faptului că a fost ceva mai puţin speriat decât ceilalţi acuzaţi. În general, ei fac întotdeauna declaraţii, denunţuri şi cer scuze publice pentru actele lor criminale faţă de regim"[215].

Monseniorul rezumă comportamentul şi practicile reprezentanţilor regimului totalitar faţă de persoanele arestate, în doar câteva fraze, în mod strălucit. Aceste informaţii au şi darul de a-i pregăti pe cei dragi, dar şi pe sine, în cazul arestării. Atunci, familia ar şti cam ce se poate întâmpla, iar Monseniorul a simulat un fel de repetiţie. Cu obişnuitul său optimism, Monseniorul încearcă: "a mai ieşi din coşmarul trăit şi a-i face să râdă puţin pe scumpii mei absenţi" trimiţându-le nişte "perle" de incultură adunate de la oameni cu funcţii în noul regim. Ultima hârtiuţă se referă la:

[215] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 133.

"o adevărată manie a momentului, micile turnuri de supraveghere ale circulaţiei, puse peste tot, astfel încât să o împiedice fără vreun folos pentru ea, şi cu veritabile inundaţii vezicale ale animalelor de tracţiune la fiecare intersecţie, în cantităţi pe cât de fantastice, pe atât de neaşteptate. S-a încercat să se reacţioneze interzicându-se anumite trasee mijloacelor de transport cu tracţiune animală, dar măsura nu a putut fi pusă în aplicare"[216].

Talentul Monseniorului este evident şi în acest moment de destindere, în care relatează despre apariţia posturilor de supraveghere a circulaţiei, inutile de altfel, lucru reliefat parcă şi mai bine de animalele de tracţiune, care îşi descărcau vezica exact în faţa lor lăsând adevărate băltoace. Încheierea scrisorii este emoţionantă:

"Termin pe această temă mai puţin sinistră, trimiţându-vă, o dată cu aceste rânduri, toată afecţiunea mea, ecoul rugăciunilor mele celor mai fierbinţi şi cererea pentru câteva rugăciuni în plus şi pentru bătrânul vostru Vlad"[217].

Monseniorul s-a străduit să facă o creionare cât mai exactă şi mai cuprinzătoare a societăţii de tip nou; cu acest prilej şi-a dezvăluit interiorul său cu suferinţele îndurate, chiar de au fost mereu voalat sau mai mult implicit prezentate. Arestările efectuate în rândul capilor Bisericii[218], teroarea

[216] *Ibidem*.
[217] *Ibidem*, p. 135.
[218] D. DOBOŞ, *Biserica Romano-Catolică…,* p. 31-32, 56-57.

răspândită, modul odios de a distruge moral persoana umană sunt doar câteva din semnele care îi trezeau Monseniorului coşmaruri în ultima vreme. Această scrisoare este practic ultima sub aspectul întinderii; Monseniorul recapitulează celor dragi grija iubitoare pentru sufletele lor şi-i încredinţează Providenţei lui Dumnezeu, îi pregăteşte pentru eventuala întrerupere de veşti din partea sa ori de o eventuală arestare.

Totodată le-a sintetizat viaţa dintr-o societate comunistă, de tip sovietic.

2.4.3. A treia scrisoare (a treizecea)

A treia scrisoare (a treizecea) este datată, 10 martie 1952.

Monseniorul le explică celor dragi că le trimite veşti prin curierul francez, singura cale de altfel şi de care nu vrea să abuzeze, profitând să zicem aşa de înmormântarea însărcinatului cu afaceri, al cărui serviciu funebru s-a ţinut la capelă:

“ceea ce face ca ieşirile şi intrările noastre să pară mai puţin suspecte celor interesaţi. Sunt tot pe picioare, şi nu arestat: sănătatea se menţine, cu un exterior care face să se spună că nu mă schimb, în pofida anilor şi a vârstei la care am ajuns. Asta face o impresie bună şi îmi permite să fiu un consolator mai bun pentru ceilalţi, de tip mascotă. De altfel, nu e de lipsă nici munca de ridicare a moralului oamenilor, şi nici buna voinţă a celor care apelează la mine – Sunt, din plin,

profesor de speranţă, în ciuda a toate, şi foarte frecventat, mai ales datorită unui optimism supranatural”[219].

Cu umor, cu umilinţă, Monseniorul povesteşte despre activitatea sa de susţinere morală, încurajare a persoanelor care vin să-l caute. În definitiv nu e puţin lucru ceea ce face, dar reuşeşte cu ironia caracteristică să abată atenţia spre optimismul său venit ca un dar de sus şi deci fără merit propriu, astfel că ajunge să preamărească lucrarea lui Dumnezeu din el, din semeni, în timpuri şi în condiţii atât de vitrege. Rolul său bine definit în Planul lui Dumnezeu, de la începutul rămânerii în România[220] este confirmat în fiecare scrisoare, atât de el celor dragi, cât şi lui însuşi. Mai mult chiar, cei care au beneficiat de îndrumarea lui spirituală susţin acelaşi lucru după atâţia ani de tăcere fiindu-i totodată, recunoscători.

În continuarea scrisorii, Monseniorul îşi exprimă dezaprobarea pentru măsurile economice întreprinse de stat, care determină pentru o ţară întreagă, o situaţie materială:

“pe cât de tragică, pe atât de nesigură în urmările sale, cu exasperare şi discordie printre conducători – semn premergător al unor crize mortale pentru aceştia”[221].

Despre sine ţine să le comunice celor dragi că are tot ce-i trebuie şi există şi asigurarea de provizii pentru preoţi, lăsate de Nunţiatură.

---

[219] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 137.
[220] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 18.
[221] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 137.

"În rest, Providenţa se face simţită într-un mod aproape surprinzător la fiecare alertă ceva mai serioasă, fie că e vorba de domiciliu, fie de libertate (dacă mai poate fi folosit acest cuvânt aproape ironic), fie de existenţa cotidiană"[222].

Monseniorul dă mărturie de iubirea şi grija cu care Dumnezeu îl copleşeşte în fiecare perioadă mai dificilă. Parcă ar fi scena furtunii de pe lacul Tiberiadei, când Isus potoleşte vântul, valurile şi le spune ucenicilor să aibă credinţă (Mt 8,26). De asemenea cuvintele Monseniorului ne trimit şi la alte învăţături ale lui Isus pentru ucenicii săi: *Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi găsi; bateţi şi vi se va deschide* (*Lc* 11,10) .

Isus iubeşte pe cei cu inima curată asemenea copiilor, iar Monseniorul chiar a reuşit să rămână un suflet blând, plin de candoare în ciuda trecerii anilor şi confruntării cu diferite situaţii, greutăţi, ca să nu mai vorbim de talentele şi cunoştinţele pe care le deţinea. Asemenea Sfintei Tereza de Liseux a înţeles ce înseamnă calea cea mică[223]. Monseniorul are calea sa proprie, aşa cum fiecare persoană are calea sa de mântuire[224].

"Pentru a fi desăvârşit, sacrificiul trebuie să fie conştient de realitatea sa şi nicidecum de meritul său"[225].

---

[222] *Ibidem*.
[223] SFÂNTA TEREZA A PRUNCULUI ISUS, *Dumnezeul meu... te iubesc!,* Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2009, p. 39.
[224] P. SEEWALD, *Benedict al XVI-lea. Un portret văzut de aproape*, Editura Sapientia, Iaşi, 2009, p. 308.
[225] V. GHIKA, *Ultimele mărturii*, Editura Dacia, Cluj, 1997, p. 56.

Revenind la scrisoarea sa aflăm că au avut loc "multe morţi şi sinucideri"[226] cu exemplificări de persoane cunoscute.

Monseniorul anunţă şi morţi ale unor călugăriţe care au activat la Saint Vincent şi, fiind deosebit de afectat, cere celor dragi rugăciuni pentru sufletele lor. Revine la situaţia concretă scriind:

"suntem înconjuraţi de denunţători şi de persoane eliberate din închisoare cu condiţia de a deveni informatori – asta crează o atmosferă aproape irespirabilă. Apar panici subite, adesea fără niciun temei, pornind de la veşti false. Ultimele au luat ca punct de pornire expulzarea din Bucureşti, aşa-zis decretată prin lege (!), a tuturor celor care nu ar avea un loc de muncă, înregistrat şi aprobat de autorităţi, în acest oraş. Prieteni pe care îi întâlnesc de obicei nu numai că au răspândit ştirea, dar au spus că văzuseră cu ochii lor, în Monitorul Oficial, legea tipărită, cu toate detaliile sale. O cercetare făcută chiar la Monitor a arătat că nu a existat niciodată această publicare. În rest, sunt lucruri care se fac cu mult mai puţin zgomot sau scandal şi indignare internaţională, pe simpla cale poliţienească, precum tot ce se face aici. […] Riscul e mereu prezent, dar sporit mai mult de această panică tumultuoasă"[227].

Pe lângă descrierea practicilor "de tip comunist", Monseniorul ilustrează pericolele efective cu care se confruntă şi el şi care îl afectează chiar împotriva voinţei.

[226] *Idem*, *Fratelui meu din exil*, p. 139.
[227] *Ibidem*, p. 139-141.

Astfel se înţelege mai bine prudenţa exprimată la începutul acestei scrisori. Monseniorul este conştient că trebuie să reziste cât mai mult pentru susţinerea celor din jurul său, că este un factor de stabilitate şi reabilitare a personalităţii umane grav perturbate de odiosul regim de tip sovietic, mai ales că Biserica este aproape în catacombe. Mesajul lui Cristos trebuie dus mai departe, cimentat în sufletele şovăielnice şi în cele foarte tinere.

Această misiune apostolică este trecută de la un ucenic la altul în cazul arestărilor, dar mărturia trebuie dată până la capăt şi de cei întemniţaţi şi de cei încă nearestaţi. Plecând de la această premiză, Monseniorul s-a tot pregătit şi a cerut şi celor dragi rugăciuni de susţinere pentru a fi capabil să dea mărturie despre speranţa creştină chiar şi în condiţii de detenţie, cu ameninţări şi torturi specifice.

S-a putut observa comentariul Monseniorului cu privire la prestaţia din închisori a diferitelor persoane cunoscute. În sufletul său s-a conturat dorinţa de a rezista asemeni lui Cristos, asemeni apostolilor şi celorlalţi sfinţi martiri ai Bisericii. Nu a fost o toană, a avut de luptat cu propria teamă[228]; nu a fost niciun mod de a obţine glorie omenească, ca dovadă umilinţa sa şi uitarea aşternută cu aceeaşi discreţie precum faptele sale bune făcute în întreaga sa viaţă.

În această ultimă scrisoare a sa, Monseniorul încheie cu veşti despre fostele moşii ale familiei – inclusiv cu povestea atât de plină de haz a portretelor de familie ajunse la muzeu ca înfăţişând de exemplu pe scriitorul Barbu Ştefănescu

[228] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", p. 17-18.

Delavrancea – cât şi despre persoane aflate în lumea liberă şi care aşteptau veşti de la el. În acest sens roagă familia să le transmită că:

"încă mai exist, că mă rog şi că aştept, făcându-le toate cât pot, mai bine"[229].

Aceste cuvinte ale Monseniorului sunt un mesaj de speranţă şi încurajare de purtare a Crucii cu răbdare până la capăt, un exemplu de fidelitate, pentru persoanele de orice vârstă, dar este şi mărturia autentică a ceea ce el trăieşte, în mod real. Formula de încheiere, pe lângă sinceritatea iubirii profunde faţă de cei dragi, îmbracă ceva ce pare irezistibil generaţiilor tinere. Acest optimism şi adresare în mod reuşit pentru toate persoanele de orice vârstă este poate şi un semn al sfârşitului de corespondenţă. Este ca o pecete, care va rămâne în amintirea celor dragi.

"Cu drag pentru voi toţi, cu binecuvântare şi ecoul tuturor rugăciunilor mele, mai permanente decât ondulaţiile care sunt la modă azi, de la bătrânul vostru, Vlad"[230].

Monseniorul este un sfânt cu simţul umorului, un erudit mereu tânăr sufleteşte, un părinte şi un frate după inima lui Isus, adică blând şi smerit. Chipul său seamănă cu al patriarhilor, dar inima îi este asemănătoare cu a altui sfânt abia trecut la Cer, Karol Wojtyla.

---

[229] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 141.
[230] *Ibidem*.

2.5. Câteva consideraţii

Aceste minunate scrisori ale Monseniorului Ghika le consider o continuare a scrierilor sale anterioare; ele sunt pline de iubire faţă de Dumnezeu prin cei dragi, prin semeni; ele par a fi o rugaciune şi deci intimitatea, secretul trebuie păstrate. De aceea simt că trebuie să cer iertare Monseniorului că am încercat să le comentez.

De asemenea, pe lângă importanţa lor literară, istorică – sintetizează efectele sovietizării României – aceste scrisori sunt valoroase şi din punct de vedere teologic. Ele sunt o puternică şi constantă mărturie pentru Cristos şi Biserica sa din perioada de persecuţie 1948-1952.

Autorul scrisorilor se revelează cititorului ca un martor fidel al lui Isus Cristos, ca un ucenic ce îşi urmează Învăţătorul până la capăt, ca un martir.

Monseniorul Vladimir Ghika a fost un preot plin de zel, un bun păstor de suflete, plin de caritate asemeni ”bunului samaritean”, toate calităţile sale le-a oferit slujirii lui Cristos prin semeni, aşa cum reiese din scrisorile trimise fratelui său. A reuşit să rămână la înălţimea chemării: ca om, ca preot, ca român, chiar în persecuţie. Astfel a devenit model de urmat.

3. Mărturii despre martiriul Monseniorului Ghika (1952-1954)

În vremuri grele pentru fiii săi, Dumnezeu trimite sfinţi, fraţi de-ai noştri mai mari în credinţă pentru a ne ajuta să nu

ne pierdem încrederea rămânând ucenici fideli ai Fiului Său iubit, Isus Cristos.

Aceasta este opinia mea în ceea ce priveşte viaţa şi moartea de martir a Monseniorului Vladimir Ghika, precum şi opera sa întreagă.

Multe persoane şi personalităţi, care l-au cunoscut au adus mărturie în acest sens. Voi enumera câteva din persoanele care au scris mărturii despre viaţa de credinţă şi sfinţenia Monseniorului Vladimir Ghika.

Cardinalul Feltin, Arhiepiscop de Paris spunea: "A fost un preot"; "a fost un apostol"; "a fost un erou al acţiunilor caritabile"; "a preferat să rămână cu fraţii săi cei mai năpăstuiţi"; "un exemplu al vieţii creştine". "Astfel se armonizează în el credinţa, speranţa şi caritatea, care fac din Monseniorul Ghika un autentic mărturisitor al lui Cristos"[231].

"Orice om pe care îl întâlnea Monseniorul Ghika pe stradă, într-un salon, în patul în care-l ţintuia boala, în faţa morţii probabil iminente pentru unul sau pentru altul, devenea aproapele său"; încerca o substituire a sa în locul celui aflat în suferinţă, o plasare a sa între rău şi cel care avea să fie lovit.

"Aceasta este măreţia Monseniorului Ghika în timpul încercării, de a fi fost alături de fraţii săi şi de a fi încercat să le atenueze spaima[232]".

"Monseniorul Ghika este un adevărat înaintemergător pe drumul unităţii, un adevărat prinţ al ortodoxiei şi al

[231] I. CIOBANU, *A trăit şi a murit ca un sfânt! Mons. Vladimir Ghika 1873-1954*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003, p. 82.
[232] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor. Vladimir Ghika 1873-1954*, Editura ARCB, Bucureşti, 2004, p. 114.

catolicismului, al spiritului ecumenic şi al carităţii, al curajului şi jertfirii de sine, un filosof şi teolog, un om al faptelor, al cărui exemplu suntem chemaţi să-l urmăm şi de care putem fi mândri pretutindeni”[233].

3.1. Contextul arestării Monseniorului

Odată cu abdicarea regelui, fratele şi cumnata sa au plecat din ţară cu trenul regal, iar la toate insistenţele lor de a-i însoţi în exil, Monseniorul repeta cu delicateţe: “Deocamdată rămân, dar voi veni şi eu mai târziu”[234].

Din relatarea nepotului său prin alianţă, Lucian Spătariu[235], reiese clar refuzul Monseniorului de a părăsi România[236], dar şi durerea despărţirii de fratele său.

Aceasta a fost pentru el “penultima desprindere de viaţa de pe pământ, ultima fiind arestarea”[237].

După două ore de la plecarea fratelui său în exil, Monseniorul Ghika primeşte ordin să evacueze apartamentul acestuia. Lucrurile din apartament sunt aruncate în stradă de autorităţi, iar Monseniorul va pleca cu o valiză la sanatoriul Sfântului Vincenţiu de Paul, unde este găzduit de surori.

“A doua zi după deposedare, doi oameni mai scotoceau încă într-un morman de hârtii şi documente, pe trotuar, în faţa imobilului”[238].

---

[233] I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 91.
[234] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, Editura M.C., Bucureşti, 1996, p. 112.
[235] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 13.
[236] I. ROBU, “Martirul Monseniorului Ghika”, p. 17.
[237] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 111.
[238] E. DE MIRIBEL, *Memoria tăcerilor*, p. 116.

Uzura îmbrăcăminţii Monseniorului o determină pe Maica superioară să-i procure alta, nouă, căci trăise ca cel mai sărac dintre călugări, împărţind zilnic puţinul rămas[239].

Anul 1948 a adus o constituţie nouă (adoptată la 13 aprilie), denunţarea Concordatului cu Vaticanul, la 17 iulie şi suprimarea Bisericii greco-catolice potrivit Decretului 358 din 1 decembrie[240]. Tot în 1948, la 3 august (Decretul 175) prin reforma comunistă a învăţământului au fost confiscate şcolile confesionale, la 4 august (Decret 177) îşi încetau activitatea Seminarul şi Academia "Sfântul Duh" din Bucureşti[241], iar în septembrie se desfiinţau dieceze, fiind tolerate doar cele de Iaşi şi Alba-Iulia[242]. În perioada 23-29 octombrie[243] sunt arestaţi episcopii greco-catolici[244]. Este desfiinţată presa catolică, dar şi asociaţiile laice de tradiţie; sunt închise şcolile şi institutele patronate de congregaţiile şi ordinele religioase; sunt confiscate proprietăţile mobile şi imobile ale acestora[245]. La 21 iunie 1949 este arestat Episcopul Aron Marton, la 26 iunie 1949 este arestat Episcopul Anton Durcovici, iar la 29 iulie au fost închise şi dizolvate ultimele ordine şi congregaţii religioase din România printre care şi cea a Surorilor de Caritate a Sfântului Vincent de Paul[246].

---

[239] *Ibidem*.
[240] M. OPREA, "Prefaţă", în C. VASILE, *Istoria Bisericii…,* p. 10.
[241] D. DOBOŞ, *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989*), Cap. "Arhidieceza de Bucureşti în perioada 1948-1989", Editura Sapientia, Iaşi, 2008, p. 39.
[242] A. N. PETCU, "Ministerul Cultelor şi slujitorii altarului", în *Pro memoria*, 3 (2004), p. 308; cf. D. DOBOŞ, *op. cit.*, p. 47.
[243] I. M. BOTA, *Istoria Bisericii universale…,* p. 329.
[244] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 52, 58.
[245] *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 177 / 3 august 1948.
[246] D. DOBOŞ, *op. cit*., p. 41.

În ciuda intervenţiei guvernului francez de a cumpăra spitalul, sanatoriul şi capela Surorilor Sfântului Vincenţiu de Paul, ocuparea acestor locuri se produce într-o "manieră odioasă"[247] devenind reşedinţa doctorului Parhon, Preşedintele Prezidiului Republicii Populare Române. Fiicele Caritǎţii vor locui la subsol şi li se va restrânge spaţiul de locuit progresiv, până la plecare. Monseniorul Vladimir Ghika este dat afară şi îşi caută locuinţă în apropierea Capelei Inimii Preasfinte a lui Isus; este alungat succesiv din două camere, a doua oară fiind arestat împreună cu gazda pentru câteva zile. În cele din urmă, Monseniorul va locui la capelă într-o mică mansardă. Acolo va putea primi doar restricţionat de două ori pe săptamână, în rest în Sacristie. Vizitatorii săi sunt mai ales studenţi; ei vor fi nevoiţi să-şi răreasca vizitele, până la abandon, din cauza controalelor buletinelor, a supravegherii riguroase. În locul lor Monseniorul va avea de catehizat persoane trimise de preoţi[248].

Din scrisorile adresate fratelui său aflăm că în aprilie 1948 Monseniorul suferă o operaţie de hernie, în martie 1949 are o congestie pulmonară severă, în septembrie 1949 este operat fără anestezie, tot de hernie[249]. Scrisoarea adresată de Monsenior lui Jean Mouton, în noiembrie 1949, ne dă încă o relatare despre operaţia de hernie fără anestezie şi viaţa grea din România:

[247] E. DE MIRIBEL, *op. cit*., p. 119.
[248] *Ibidem,* p. 120-121.
[249] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 38, 78, 84, 90.

"Ies din a doua operaţie pe care am suportat-o bine în ciuda tuturor dificultăţilor şi care mi-a dat ocazia, în timpul celor două săptămâni petrecute la spital în salonul comun, să fac un apostolat aproape incredibil şi să primesc, printr-o serie de împrejurări aparent neplăcute, Sfânta Împărtăşanie chiar pe masa de operaţie, în momentul când se pregăteau să-mi deschidă abdomenul (ceea ce mi-a oferit, cum îi scriam şi fratelui meu, posibilitatea de a înălţa o mulţumire fierbinte – nefiind adormit – timp de o oră întreagă, cu abdomenul deschis, cu ochii deschişi şi cerul deschis). Am petrecut douăsprezece zile de convalescenţă la Nunţiatură. Apoi m-am întors în precarul meu adăpost, care, fără vreo explicaţie dar în mod providenţial, ne găzduieşte încă (cu valiza nedesfăcută de patru-cinci luni, ordinele de evacuare trebuind să fie executate în câteva ore). Nu vreau să vă vorbesc despre viaţa de necrezut pe care o trăieşte lumea în sărmana noastră ţară. Teroarea surdă care domneşte aici acţionează mai ales asupra nervilor şi a voinţei. Nu aţi mai recunoaşte nici locurile (răvăşite din temelii), nici oamenii (demoralizaţi cu totul). Dacă ajung să ies din temniţa mea (lucru ce mi se pare, din păcate imposibil), intenţionez să vă fac o vizită. (...)"[250].

Părintele Schorung afirmă că un Episcop ortodox, coleg de suferinţă cu Monseniorul Ghika va face un gest deosebit după câteva luni de la externare: va veni la Monseniorul Ghika şi se vor întreţine în sacristie, după ce face mai întâi o declaraţie plină de căldură despre Biserica catolică şi clerul

[250] E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 117-118.

său şi pentru Vladimir Ghika. După acest gest, a doua zi, Episcopul ortodox a plecat în domiciliu forţat.

Oana Seceleanu îşi aminteşte că un preot ortodox, după ce a fost bolnav alături de Monseniorul Vladimir Ghika, a venit de câteva ori să-l vadă la Capela Saint Vincent de Paul (biserica Sacré Cœur) şi a rămas impresionată de aceste gesturi, ca de altfel şi ceilalţi prezenţi în biserică[251].

Aşa cum ne-a relatat însuşi Monseniorul în scrisorile adresate fratelui său Dimitrie, chiar voalat, viaţa sa de până la arestare devenise ca a "unui animal hăituit", suferinţele de toate felurile ajungând la "limita suportabilului", ca în povestea lui Edgar Poe, cu pereţi de fier, care se apropie constant unii de alţii, cu viteză aproape imperceptibilă, până la zdrobirea definitivă[252]. La început de iulie 1950, diplomaţii Sfântului Scaun sunt siliţi să plece, iar în 1951 întreaga ierarhie catolică (latină şi greco-catolică) recunoscută de Vatican era decapitată[253]. Papa Pius al XII-lea prin Scrisoarea apostolică din 27 martie 1952 îndemna clerul şi credincioşii catolici din România la păstrarea credinţei şi a legăturii cu Roma, chiar cu riscul celor mai dure persecuţii[254].

România era deja o închisoare pentru cetăţenii săi: nu se putea coresponda cu străinătatea, cu atât mai puţin se putea trece graniţa, se efectuau arestări cu motiv şi fără motiv, izolarea de lumea civilizată şi de Biserică fiind premiză a

[251] Cf. O. SECELEANU, în C. VASILE, *op. cit.,* p. 178.
[252] V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 129.
[253] C. VASILE, "Procesul Mons. Vladimir Ghika (24 octombrie 1953 – 15 iunie 1954)", în Rev. *Pro Memoria*, nr. 3 / 2004, p. 144.
[254] Ş. TURCUŞ, *Varia catholica. Studii de istorie şi eclesiologie*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998, p. 122-123.

spălării creierelor şi a îndoctrinării, persoana umană neavând valoare pentru guvernanţi. Monseniorul Vladimir Ghika acceptă să faciliteze corespondenţa cu Vaticanul a conducerii Bisericii Catolice din România (în 1952, reprezentată de Pr. Hieronim Menges); securitatea prin informatori infiltraţi, care-i urmăresc toate mişcările, reuşeşte să-i însceneze motive de acuzare şi deci de arestare. Astfel, în aprilie 1952 Monseniorul Menges este convocat la Arhiepiscopia Bucureşti, de reprezentanţi ai guvernului, obligat să-l numească pe Monseniorul Iovanelli[255] (S. T. Jovanelli)[256] (de curând excomunicat de Roma) vicar general şi sfătuit stăruitor să meargă la Monseniorul Ghika şi să-i dea vestea. Întors la Arhiepiscopie, Monseniorul Menges este supus unui adevărat interogatoriu despre reacţiile, cuvintele Monseniorului Ghika despre situaţia semnalată. Atunci Monseniorul Menges îşi dă seama că a fost folosit pentru a-l implica pe Vladimir Ghika, pentru a exista motiv de acuzare împotriva sa. Peste şase luni, Monseniorului Ghika îi este încredinţată o scrisoare de o persoană în trecere, pentru Monseniorul Menges. Monseniorul Ghika, fără a cunoaşte conţinutul scrisorii, o trimite destinatarului. Aceasta a fost a doua cursă, şi cel mai grav motiv de acuzare la proces pentru Monseniorul Ghika, întrucât scrisoarea era trimisă de Secretariatul de stat al Papei Pius al XII-lea, ceea ce pentru Securitate însemna: trădare şi spionaj[257].

[255] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit.,* p. 122-123.
[256] Cf. D. DOBOŞ, *op. cit.,* p. 32-35.
[257] Cf. E. DE MIRIBEL*, op. cit.,* p. 122-123.

Claudia Tudose mărturiseşte că Monseniorul Vladimir Ghika i-a înmânat o scrisoare pentru a o duce la Predeal Părintelui H. Menges, în jurul datei de 15 septembrie 1952. Tânăra profesoară a aşteptat ziua de sâmbătă pentru a face excursia la Predeal şi a se achita de această obligaţie, fără a şti despre ce fel de scrisoare este vorba, dar temându-se căci:

"în acea perioadă, orice mişcare a unui catolic era suspectă şi interpretată tendenţios şi te trezeai chemat la Securitate pentru tot felul de nimicuri"[258].

Emanuel Cosmovici confirmă că Securitatea descoperise încă din 16.08.1951 implicarea Monseniorului Vladimir Ghika împreună cu Părintele François de la Capela Franceză în transmiterea către Vatican a unor rapoarte bisericeşti ale Părintelui Pleşca. În anul 1952, în condiţiile unor grave confuzii cu privire la persoanele care deţin jurisdicţia în dieceze, precum şi la lista preoţilor excomunicaţi, care colaborau cu Guvernul, Monseniorul Ghika a ales să asigure legătura cu Vaticanul a ierarhiei legitime, conştient fiind de riscuri:

"Monseniorul Ghika a continuat să asigure legătura cu Vaticanul, aşa cum au făcut şi o parte din ceilalţi membri ai lotului Menges. Printre altele el a transmis la Predeal, părintelui Menges, prin Claudia Tudose, un mesaj important,

[258] C. TUDOSE, "O scrisoare misterioasă", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 12 / 2006, p. 20.

primit de la Vatican. Toată această acţiune a fost descoperită din cauza microfoanelor instalate la părintele Menges”[259].

Andrei Brezianu mărturiseşte că l-a văzut ultima dată pe Vladimir Ghika la sfârşit de săptămână, înaintea zilei de marţi, 18 noiembrie 1952, în biroul tatălui său, unde împreună cu alţi doi colegi l-au avut ca profesor de teologie şi filosofie scolastică:

“Citeam, studiam şi ne împărtăşeam din sentimentul comun al unui act de disidenţă morală, răsădit adânc în voinţe, tocmai pentru că o catacombă creştină se născuse şi se înfiripa neştiută, prin noi şi prin alţii, în Bucureştii acelor ani de oprimare şi de mizerie stalinistă. Printr-un straniu contrast, la capătul unor zile de trudă, prin şantierele unde lucram, ne regăseam periodic în acel climat liniştit dar fervent, însemnat cu rugăciune, unde Vladimir Ghika ne îndruma cu prezenţa sa harismatică spre lumea celor de dincolo de materie.

Disidenţa noastră era o disidenţă a spiritului, o delimitare morală şi ideologică faţă de agitaţiile doctrinei roşii, a materialismului ateu, propagat cu furoare de conducerea de partid şi de stat a republicii populare de atunci, aservită puterii roşii de la răsărit”[260].

“Deşi Hieronim Menges a încercat din răsputeri să evite implicarea lui Vladimir Ghika, acesta a fost arestat şi inculpat pentru o aşa-zisă *activitate de spionaj în favoarea Vaticanului*. Mons. Ghika a fost reţinut de Securitate în plină

[259] E. COSMOVICI, “De ce a fost arestat Monseniorul Ghika?”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2008, p. 18.
[260] A. BREZIANU, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 70.

stradă, la 18 noiembrie 1952, sub acuzaţia aberantă de complicitate la crimă de înaltă trădare.

Radio Vatican şi legaţiile occidentale la Bucureşti erau în acea perioadă singurele mijloace de contact cu Sfântul Scaun pentru preoţii şi credincioşii catolici din România. Pentru guvernanţii comunişti, însă, gestul firesc de a fi în legătură cu Occidentul era echivalent cu trădarea de patrie[261]".

Monseniorul Ieronim Menges relatează contextul arestării Monseniorului Ghika, astfel:

"La 18 noiembrie 1952, Monseniorul Ghika a fost anunţat de cineva că este aşteptat de un bolnav. El s-a pregătit imediat şi a plecat. Pe drum, a fost arestat şi condus la închisoarea Uranus din Bucureşti. A doua zi, am fost arestat şi eu, precum şi alte vreo douăzeci de persoane. La 24 octombrie 1953, am ajuns în faţa Tribunalului Militar din Bucureşti. Unsprezece persoane, dintre care şapte preoţi şi patru tinere (plus o persoană ajunsă din greşeală în lotul nostru – Vatican). Acuzaţiile aduse Monseniorului Ghika au fost furnizarea de informaţii în favoarea Vaticanului şi corespondenţa pe care a avut-o din Elveţia cu fratele său"[262].

Emanuel Cosmovici susţine că Monseniorul Ghika a fost arestat la întoarcerea de la un bolnav. Oana Seceleanu îşi aminteşte că a doua zi dimineaţă, după arestarea Monseniorului Vladimir Ghika, stăteau în faţa Bisericii Sacré

[261] C. VASILE, "Procesul Mons. Vladimir Ghika (24 octombrie 1953 – 15 iunie 1954)", în Rev. *Pro Memoria*, nr. 3 / 2004, p. 145.
[262] I. MENGES în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 34.

Cœur doi indivizi[263]. Lucia Santa mărturiseşte că în noiembrie 1952 a fost arestată împreună cu trei fete şi mai mulţi preoţi întrucât mijlocise corespondenţa cu Vaticanul prin valiza diplomatică a Statelor Unite. De asemenea susţine că Monseniorul Ghika nu cunoştea nimic despre această corespondenţă, fapt pentru care nu a înţeles arestarea sa[264].

3.2. Procesul şi detenţia

După arestarea sa din 18 noiembrie 1952, martiriul Monseniorului Vladimir Ghika intră în ultima parte din drumul continuu ascendent sortit şi împlinit în ascultare asemeni lui Cristos: *S-a împlinit* (*In* 19, 30). Căci: *discipolul nu este mai presus decât învăţătorul său* (*Mt* 10, 24).

"Doamne îţi mulţumesc că m-ai legat atât de strâns. [...] astăzi sunt legat cum nu se poate mai tare de tine; de-ar fi să-mi iau la rând toate mădularele, niciunul dintre ele nu s-ar putea îndepărta de tine nici măcar cu un centimetru"[265].

Mărturiile supravieţuitorilor din închisorile comuniste aduc suficiente argumente pentru întregirea imaginii a ceea ce a putut suferi Monseniorul, în deplină tăcere, asemeni lui Cristos. Martirii nu au scris; ei au îndurat cu răbdare şi credinţă torturile, condiţiile de detenţie inumane. Au fost însă mereu martori ai supliciului lor. Aşa s-a întâmplat şi în cazul

[263] O. SECELEANU, în C. VASILE, *Istoria Bisericii ...,* p. 181.
[264] L. SANTA, "Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2004, p. 16.
[265] P. CLAUDEL, *Pantoful de mătase*, în: J. RATZINGER, *Introducere în creştinism: prelegeri despre Crezul apostolic*, Editura Sapientia, Iaşi, 2004, p. 31.

Monseniorului Vladimir Ghika: condiţiile de detenţie erau menite să distrugă omul atât trupeşte cât şi sufleteşte şi în secret[266]; deci o mărturie directă este exclusă.

Există însă suficiente persoane care l-au cunoscut pe Monsenior în închisoare, care l-au asistat în timpul detenţiei, care au rămas marcate de sfinţenia exemplului său, fiind părtaşi cu toţii la acelaşi regim inuman de viaţă, dar care au supravieţuit şi au putut da mărturie. Contemporanii săi (fie legaţiile străine, fie cei arestaţi odată cu el) nu au ştiut de ce a fost arestat Monseniorul Ghika; planul persecuţiei religioase care a dus la arestarea sa "se poate întrevedea în stenogramele CC al PRM şi în dosarele Securităţii (deschise progresiv cercetării, la CNSAS)"[267]. După ce Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti a solicitat în nenumărate rânduri dosarul în care a fost judecat în 1953 Monseniorul Vladimir Ghika, alături de multe alte persoane, SRI a pus la dispoziţia CNSAS dosarul penal 1109, dar nu şi dosarul de urmărire informativă din perioada 1949-1952 a Monseniorului, precum şi condiţiile în care a avut loc arestarea sa la 18 noiembrie 1952. Dosarul fusese încadrat în ultimii ani la "siguranţă naţională" fapt pentru care istoricii au emis diverse ipoteze fanteziste despre conţinutul acestuia, contrazise însă prin lecturarea, fie şi sumară a celor 26 de volume ale dosarului şi care totalizează cu apoximaţie 8500 file[268]. Aceasta probabil pentru a nu ajunge publică farsa sinistră, ilegală juridic, ce o reprezintă

[266] R. ROYAL, *op. cit.,* p. 276-278.
[267] E. COSMOVICI, "De ce a fost arestat Monseniorul Ghika?", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2008, p. 18.
[268] D. DOBOŞ, "Martir al bisericii locale", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 5 / 2007, p. 21.

acest dosar Penal 1109, precum şi crimele, abuzurile înfăptuite sub regimul comunist legate de acest dosar (de exemplu moartea preotului iezuit Cornel Chira în 1953, a Monseniorului Vladimir Ghika în 1954)[269]. Monseniorul Ghika fusese arestat pe drum:

"fiind în sutană cu mantoul sacerdotal, nu a avut niciun fel de bagaj. Cămaşa lui se rupsese între timp, iar sutana şi mantoul i-au fost reţinute la magazie.[…] Cât timp au durat anchetele la închisoarea Uranus, din 18 noiembrie 1952 până la 24 octombrie 1953, nefericitul bătrân a rămas cu o singură cămaşă, un singur indispensabil, o singură pereche de şosete, fără prosop, fără batistă şi fără periuţă de dinţi[…]. El nici măcar nu a pomenit de aceste dificultăţi"[270].

Conform procesului verbal, la percheziţia corporală s-au găsit asupra lui:

"785,57 lei, două porfeuri pele, un ceas de buzunar fără marcă, un inel cu piatră, ochelari de vedere, patru chei, Bul. Populaţie, un paşaport vechi, brâu, o manta popească, 2 cărţi bisericeşti"[271].

"La 19.XI.1952 a fost anchetat pentru prima oară la Închisoarea Uranus de către direcţia a 8-a a Securităţii. Astfel

[269] *Idem*, "Monseniorul Vladimir Ghika - martir al Bisericii locale", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2007, p. 20-21.
[270] I. MENGES, *Mărturie…*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 39.
[271] Arhiva CNSAS, Dosar Penal P1109, vol. 3, f. 285 apud I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", p. 17.

au început cele unsprezece luni de anchete şi torturi la Uranus, urmate de alte şapte luni la închisoarea Jilava“[272].

“Anchetele au reprezentat cea mai grea etapă pentru toţi deţinuţii din închisorile comuniste [...] În general, în primele anchete deţinuţii erau lăsaţi să spună ce au de spus, urmând ca în restul anchetelor să fie confruntaţi, chinuiţi psihic sau chiar torturaţi, pentru a declara ceea ce voia Securitatea [...] În cazul Monseniorului Ghika, în nicio anchetă nu există niciun fel de afirmaţie auto-incriminatoare. Ştim că el a plătit acest lucru prin torturi îndelungate, mai ales prin simularea a mai mult de 80 de spânzurări“[273].

“În timpul anchetelor a fost torturat ca să mărturisească prin cine a comunicat cu Roma şi în ce fel. Există un document care spune că nu s-a putut face o anchetă continuă cu el pentru că nu-i rezista inima (ACNSAS, P1109/18, f.18)”[274].

Ieronim Menges îşi aminteşte relatările Monseniorului Vladimir Ghika despre anchetele suferite la închisoarea militară Uranus:

“A trecut prin anchete foarte dure. A fost bătut, pălmuit, atât de mult încât credea că-şi va pierde auzul şi vederea. Tratamentul era atât de inuman încât uneori credea că nu va mai putea suporta torturile. La un moment dat, anchetatorii şi-au dat seama că Monseniorul Ghika se temea de spânzurătoare şi, începând din acel moment, a fost supus

[272] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 17.
[273] Proces verbal din 19 noiembrie 1952, Arhiva CNSAS, Dosar Penal P1109, vol. 3, f. 82-83 apud V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 151.
[274] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 19.

spânzurării electrice, de fiecare dată când nu voia să semneze ceva. Aceasta s-a repetat de 83 de ori.

Metodele Securităţii erau să-ţi aplice torturile la care erai cel mai sensibil. Pe Monseniorul Ghika îl duceau în camera de tortură şi îl puneau la spânzurătoarea electrică: două jumătăţi de inel îţi strângeau gâtul şi te ridicau în aer. Totuşi pentru Monseniorul Ghika se făcea în mod constant un scurt-circuit ori de câte ori inele se strângeau şi începeau să-l ridice […] Tortura devenise atât de insuportabilă pentru el încât era hotărât să primească moartea din mâna lui Dumnezeu chiar şi prin spânzurătoare. Atunci ei l-au ameninţat că îl vor spânzura pe bulevard în Bucureşti, în pielea goală, aşa cum au fost spânzuraţi înalţi prelaţi bulgari pe străzile Sofiei, în octombrie 1952”[275].

Părintele Matei Boilă mărturiseşte despre cele auzite de la Monsenior:

“Monseniorul Ghika făcea haz de lipsa totală de simţ psihologic şi de înţelegere a organelor de Securitate, care, pentru a-l determina să mărturisească ceea ce nu era de mărturisit, deoarece nu era nimic adevărat, au folosit următorul mijloc de presiune morală: au înscenat un proces în care Monseniorul Ghika a fost condamnat la moarte, ca apoi să fie scos, cu tot ceremonialul respectiv şi dus la locul de execuţie. Acolo se organiză o scenetă, care se termina cu legarea la ochi şi cu comanda de împuşcare, urmată de detunături de armă cu gloanţe oarbe.«Îţi dai seama», spunea

[275] I. MENGES, *Mărturie…* în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 44-45.

Monseniorul Ghika, «cât de ridicoli şi de obtuzi erau aceşti oameni care mă ameninţau tocmai cu ceea ce constituia cea mai fierbinte dorinţă a mea»”[276].

În perioada 19 noiembrie 1952 – 7 martie 1953, Monseniorul Vladimir Ghika a fost supus la numeroase şi chinuitoare interogatorii, consemnate în 19 procese verbale, timp în care şi-a exasperat anchetatorii prin refuzul de a face cunoscut numele persoanei care i-a predat scrisoarea pentru “ordinarius substitutus” Menges, precum şi conţinutul discuţiilor cu diplomaţii Legaţiei Franţei. Iată ce concluzionează ofiţerii de Securitate în referatul privind cercetările în cazul Ghika:

“cu Ghika Vladimir nu s-a putut face o anchetă continuă, întrucât este în etate de 80 de ani şi bolnav, iar atunci când s-a făcut anchetă cu el a refuzat să răspundă la întrebările puse în legătură cu discuţiile ce le-a avut cu diplomaţii străini”[277].

Claudia Tudose mărturiseşte că:

“În februarie 1953 am fost chemată la Securitate după ce Monseniorul Ghika fusese arestat. Am fost interogată timp de 6 ore, cu tot felul de ameninţări. Nu cred că argumentele mele m-au ajutat să scap de închisoare […] Cele spuse de mine coincideau cu cele declarate de Monseniorul Ghika la proces […] Sunt sigură că Monseniorul Ghika s-a rugat pentru

[276] M. BOILĂ, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 54.
[277] D. DOBOŞ, “Monseniorul …”, în Rev. *Actualitatea…*, nr. 1/ 2007, p. 21.

mine şi a făcut o minune, ştiind că aveam probleme de sănătate şi aveam o mamă de îngrijit. Altfel nu se explică. O minune ca multe altele mărturisite de cei care au beneficiat de ele”[278].

“La 28 iulie 1953 apare «Rechizitoriul» Procuraturii Militare Teritoriale Bucureşti, exemplu ruşinos al funcţionării justiţiei şi în timpul comunismului, care îl acuză pe Mons. Ghika de legături cu Franţa, Italia şi Vaticanul, şi de legături epistolare cu fratele său Dimitrie”[279].

“Cu şapte zile înaintea procesului, Monseniorul Ghika a fost condus în faţa judecătorului şi a procurorului. I s-a fixat termenul de judecată şi i s-a hotărât un avocat din oficiu”[280].

“Pe data de 24 octombrie 1953 a avut loc procesul, o înscenare tipic comunistă. Toţi am fost acuzaţi de spionaj cu Vaticanul – deşi Vaticanul nu are serviciu de spionaj. Toate dosarele au fost ticluite din minciuni, tot ce putea inventa mintea bolnavă a unor oameni rătăciţi”[281].

Elisabeta Antonia Postolache-Kastel a fost arestată odată cu Monseniorul Ghika în 18 noiembrie 1952; ea fiind studentă şi venind de la facultate, cu cursurile sub braţ, relatează că doar pentru proces deţinuţilor li s-au dat hainele înapoi, iar:

---

[278] C. TUDOSE, “O scrisoare misterioasă”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 12 / 2006, p. 20.
[279] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 19.
[280] I. MENGES, *Mărturie …*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 34.
[281] L. SANTA, “Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2004, p. 16.

"Monseniorul Ghika era în reverendă, singurul fără palton [...] Era foarte palid şi slab. Abia se ţinea pe picioare. Când a venit rândul său a spus că refuză avocatul din oficiu şi se va apăra singur (fiind doctor în teologie şi în drept)"[282].

"La sugestia Monseniorului Ghika am respins cu toţii apărarea din oficiu. Avocaţii aceia stătuseră doar 5 minute de vorbă cu noi pe culoarul sălii de tribunal, înainte de începerea procesului. Ei, de fapt, aveau doar rolul de a te acuza: deşi i-am respins, au continuat să mă «apere»"[283].

Trebuie menţionat că aducerea din celulă în sala de judecată a inculpaţilor se făcea în condiţii exagerate de securitate şi cu ochelari fixaţi la ochi, care dădeau dureri de cap din cauza strânsorii. De asemenea, în sala de judecată nu erau civili; aranjarea în boxa acuzaţilor s-a făcut după pedepsele deja hotărâte dinainte de Securitate, capul de lot cu 20 de ani "muncă silită în minele de sare" fiind rezervat Monseniorului Menges, iar ultimul, cu trei ani de temniţă grea revenindu-i Monseniorului Ghika[284].

Persoanele arestate în lotul Menges (cei care au sprijinit "intens şi activ" conducerea clandestină a Bisericii Catolice) au fost: preoţii Hieronymus Menges şi cei doi succesori ai săi Xaveriu Haider şi Francisc Augustin; Iosif Gunciu, Andrei Asaftei, Vladimir Ghika, Godo Mihaly S.J., Cornel Chira S.J., Otto Canisius Farrenkopf S.J.; precum şi laicii Silvia Montani, Lucia Florei (Santa), Silvia Placa, Elisabeta Postolache-

[282] E. A. POSTOLACHE-KASTEL în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 51.
[283] L. SANTA, *op. cit*.
[284] I. MENGES, *Mărturie …*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 34-35.

Kastel, Elena Alexandrescu, Liviu Fărcaşu, Gheorghe Olteanu[285].

Fiecare avocat al apărării avea repartizaţi trei inculpaţi. Monseniorul Vladimir Ghika a refuzat apărarea avocatului din oficiu. Monseniorul Ieronim Menges dă mărturie despre curajul insuflat de Vladimir Ghika în cazul refuzului avocatului din oficiu:

"Monseniorul Ghika a sărit în picioare şi a strigat cu o voce extraordinar de puternică: «Nu vă permit să vorbiţi în numele meu! [...] Am studiat dreptul şi ştiu ce drepturi am. Mă apăr singur». Când avocatul a început din nou să vorbească, Monseniorul Ghika a ieşit din boxă, a mers în faţa avocaţilor şi cu mâna ridicată a strigat: «Nu vă permit să vorbiţi în numele meu». Monseniorul era în sutană, fără guler. I se vedeau gâtul şi pieptul gol […] Faţa lui era înspăimântătoare. Cu barba şi coama de păr albe, părea un profet ieşit din mormânt. Toţi păreau împietriţi […] Niciodată nu voi uita această scenă. Avocatul nu a mai spus niciun cuvânt. Preşedintele a dat ordin să-l scoată cu forţa [...], dar cei doi miliţieni, oameni mari şi viguroşi, nu au fost în stare să-l mişte din loc. Şi totuşi nu avea mai mult de 50 de kilograme. Părea a fi o stâncă. Preşedintele îi privea năucit pe judecători"[286].

"Monseniorul a fost judecat în lipsă. N-a avut dreptul nici la "ultimul cuvânt". Un abuz strigător la cer! […] Procesul a durat de dimineaţa până seara la ora 10

[285] E. COSMOVICI, "De ce ...?", în Rev. *Actualitatea…*, nr. 11 / 2008, p. 18.
[286] I. MENGES, *Mărturie…*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 36.

aproximativ. Când s-a terminat am fost duşi cu toţii într-un garaj. Acolo l-am întâlnit pe Monseniorul Ghika ţinut pe un scaun cu un miliţian în spate. Am trecut pe lângă el şi i-am şoptit: «V-au judecat în lipsă»... – «Cum se poate? Totul s-a terminat?» a fost răspunsul lui şoptit”[287].

A fost judecat în lipsă, apoi transportat cu camionul, împreună cu ceilalţi, la închisoarea Jilava. Când au ajuns la închisoare, deţinuţii au fost obligaţi să sară din camion:

“Dânsul, neputând sări din cauza bătrâneţii şi a slăbiciunii, a căzut jumătate peste mine şi jumătate în noroi. L-am ajutat să se ridice, iar dânsul, cu o voce plină de compasiune, uitându-se şi la gardieni, a spus: «pardonnez, pardonnez, pardonnons!». Nu pot uita privirea aceea îngerească şi plină de bunătate”[288].

Intrarea Monseniorului Ghika în sinistra închisoare Jilava se petrecea în ajunul sărbătorii Cristos Rege; era intrarea în “castelul regal de pe urmă” cum a afirmat Daniel Ange[289].

“Era o noapte neagră, fără stele. A doua zi, duminică, era sărbătoarea Cristos Rege. Monseniorul s-a apropiat de mine, m-a luat de mână şi mi-a zis: «Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună» – «Dar o să vă ducă cu bărbaţii şi pe mine cu femeile» – «Lasă, poate nu observă!» A replicat el. În acea

[287] L. SANTA, *op. cit*.
[288] E. A. POSTOLACHE-KASTEL în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 52.
[289] M. FARA, *Monseniorul Ghika*, în Rev. *Actualitatea…,* nr. 10 / 2004, p. 14.

clipă un miliţian ne-a observat şi cu câte un picior dat în spate ne-a proiectat în părţi opuse. Şi astăzi, cu lacrimi în ochi, îmi amintesc de vocea lui şoptită, care mă ruga să rămân cu el în acele momente grele. Cât de mult aş fi dorit să pot rămâne!... Pentru Monseniorul Ghika, bărbaţi, femei – cu toţii eram suflete. În acele momente eu eram cineva de acasă. Doar fusesem în fiecare dimineaţă şi seară acolo în biserică, la rugăciune“[290].

Închisoarea Jilava avea celule din beton clădite în pământ, mai mici sau mai mari, cu sau fără ferestre, de-a lungul plafonului şi al pereţilor curgea apă; oamenii îşi făceau nevoile pe loc. Cei şapte preoţi au fost duşi toţi într-o celulă de un metru şi jumătate pe trei metri. Monseniorul Ghika a strâns mâna fiecăruia şi le-a dat binecuvântarea sa; Monseniorului Menges i-a spus că nu-l consideră vinovat pentru detenţia sa, dar se simte onorat să fie închis pentru Cristos; de asemenea le-a spus: “La proces v-am văzut pe toţi atât de îngroziţi încât am vrut să vă dau un exemplu de curaj”[291].

Cu siguranţă rugămintea Monseniorului faţă de fiica sa spirituală, Lucia, nu a rămas fără roade pentru ea: în primul rând că a reuşit să se spovedească în acea noapte împreună cu celalte trei colege, chiar înainte de a începe percheziţia corporală a fiecăruia. Atunci a auzit vocea Monseniorului

[290] L. SANTA, op. cit., p. 16-17.
[291] I. MENGES, *Mărturie ...,* în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 38.

pentru ultima dată, prin perete, când a fost umilit la percheziţie, asemeni lui Isus[292].

O relatare mai amplă avem de la Elisabeta Postolache-Kastel:

"M-am uitat cu groază la tratamentul brutal faţă de cei cărora le dădea haine vărgate. Printre primii a fost luat Monseniorul Ghika. Au ţipat să se dezbrace de reverendă. A făcut-o cu greu, căci era slăbit. A ţipat din nou la dânsul şi apoi l-au buşit de perete. A scâncit doar şi n-a vociferat. Când l-au silit să-şi scoată maieul, l-au lovit şi înjurat.Când au văzut inelul din deget au ţipat să-l scoată. Dânsul a spus că e sfinţit şi trebuie să-l poarte până la moarte. Cu o mişcare de strângere şi o lovitură de perete, gardianul cu grad mai mare l-a scos şi l-a aruncat în cutia de pantofi spunând cea mai urâtă înjurătură la adresa a tot ce este sfânt. Monseniorul a lăsat capul într-o parte şi a căzut lângă perete, aşa cum te laşi pe vine ca să te ascunzi. Gardianul a fluierat să vină unul ca să-l care afară mai repede pe "bandit". Au început să-l îmbrâncească pe Monsenior. Apoi nu l-am mai văzut"[293].

"Dosarul peniteciar al Mons. Ghika ataşat la cel penal, dezvăluie faptul că în perioada 18 noiembrie 1952 – 10 noiembrie 1953, Monseniorul a fost întemniţat în închisoarea centrală a Securităţii din Bucureşti, iar în perioada 11 noiembrie 1953 – 16 mai 1954, fusese prizonier la Penitenciarul Jilava, celulele 37, 38 şi 145"[294].

---

[292] Cf. L. SANTA, op. cit., p. 17.
[293] E. A. POSTOLACHE-KASTEL în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 53.
[294] D. DOBOŞ, "Martir …", în Rev. *Actualitatea…*, nr. 5 / 2007, p. 21.

"Procesul derulat între 24-31 octombrie 1953 a fost o tristă înscenare judiciară, cu avocaţi din oficiu transformaţi în acuzatori, care s-a terminat cu condamnarea Mons. Ghika la 3 ani de închisoare" [295].

"Sentinţa nr. 1234 din 24.X.1953 a Tribunalului Militar Bucureşti stabileşte pentru Vladimir Ghika trei ani de temniţă grea, confiscarea averii personale (probabil mantaua popească) şi 200 de lei cheltuieli de judecată pentru "complicitate la crimă de înaltă trădare"[296]

Elisabeta Postolache-Kastel spune că toţi cei din lot au fost condamnaţi pentru crimă de înaltă trădare şi li s-a comunicat la Jilava, separat bărbaţilor, separat femeilor, în noiembrie 1953[297]. Monseniorul Menges evocă convocarea celor şapte preoţi pentru a li se comunica sentinţa şi pentru a face recurs, printre ei fiind şi Monseniorul Ghika; acesta auzind despre ce este vorba le-a spus funcţionarilor respectivi:

"Este o ruşine ca un guvern să pună în scenă asemenea procese. Nu am încredere în tribunalul vostru. Nu semnez"[298].

Vladimir Ghika a refuzat să formuleze recurs, dar în numele lui avocatul Guido Bondi a înaintat un recurs în primăvara anului 1954[299]. Monseniorul Menges a ales să fie cu Monseniorul Ghika, pentru a-l ajuta. Celula avea cam cinci metri pe şase. Erau mulţi deţinuţi astfel că pentru a se întoarce

[295] C. VASILE, "Procesul …", în Rev. *Pro memoria*, nr. 3 / 2004, p. 146.
[296] I. ROBU, "Martiriul Monseniorului Ghika", p. 19.
[297] Cf. E. A. POSTOLACHE-KASTEL în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 52.
[298] I. MENGES, *Mărturie …*, în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 45.
[299] C. VASILE, "Procesul…", în Rev. *Pro memoria*, nr. 3 / 2004, p. 146.

noaptea în somn sau a se ridica cineva, trebuiau să se întoarcă toţi deodată. Monseniorul Ghika a impresionat pe toată lumea deţinută; cum a intrat în celulă, s-a auzit: "Este ca un sfânt de pe iconostas!"

"Toţi se înghesuiau în jurul lui, precum altădată în jurul lui Cristos. În primele zile era asediat de la ora 5 dimineaţa, ora trezirii, până la ora 22 seara, ora de culcare […] Numai în timpul meselor putea să mai respire […] Vorbea totdeauna cu voce scăzută, nu numai pentru a nu se obosi, ci şi pentru că era convins că în cameră erau instalate microfoane […] Avea o putere de convingere extraordinară […] În fiecare zi, Monseniorul Ghika recita Rozariul împreună cu un grup de prizonieri […] În anumite zile făcea Calea Crucii. Acolo îşi exprima întreaga tandreţe, întreaga afecţiune faţă de «Omul durerilor». Acolo căuta să-i încurajeze pe cei ce sufereau, ca să suporte totul din iubire pentru Isus[…] Duminica, făcea rugăciuni speciale şi rostea o predică. A început cu acest citat: «Acest loc este sfânt şi eu nu ştiam»"[300].

Monseniorul dădea din precara sa mâncare celorlalţi. A suferit de frig şi de foame, a suportat în tăcere toate torturile şi maltratările, a respectat ca pe o voinţă divină programul chinuitor la care erau supuşi toţi deţinuţii. Plimbarea deţinuţilor era un adevărat chin:

"din cauza hranei mizere plimbarea constituia un efort neînchipuit de dureros. Foamea nu mai era foamea

[300] Cf. I. MENGES, *op. cit.*, p. 41-43.

stomacului, ci foamea celulelor […] fiecare din ele striga a foame. Îţi era foame cu ochii, cu degetele, părul striga că-i e foame şi sângele din tine vuia a foame. Într-o zi, la o plimbare, unul dintre miliţienii care supravegheau i-a spus Monseniorului: «Moşule, aşează-te jos...» Monseniorul a răspuns cu faţa liniştită: «Mulţumesc, domnule miliţian, dar nu mă voi aşeza decât dacă şi ceilalţi vor avea această permisiune.» Bineînţeles că plimbarea a continuat”[301].

Monseniorul Vladimir Ghika a fost un adevărat ucenic al lui Isus: a spus adevărul, a iubit pe semeni, Biserica, mergând până la eroism, suferind şi chiar dându-şi viaţa atunci când a fost nevoie. Monseniorul Menges dă mărturie despre modul captivant în care Monseniorul Ghika îşi împlinea apostolatul în detenţie: fie că se ruga, fie că discuta în particular, fie că povestea pentru toţi despre călătoriile sale prin toată lumea, uimindu-i. Sprijinit de umărul Monseniorului Menges, Monseniorul Ghika povesteşte despre Roma, Paris, Australia, Argentina sau Japonia; răspândeşte pace în jurul său şi aduce bucurie pe feţele celor din jur[302]. Evocarea aventurii din Japonia când i-a dat împăratului binecuvântarea lui Dumnezeu şi i s-a împlinit dorinţa acestuia de a avea un fiu[303], istorisiri despre obiceiuri la diferite popoare din India, China[304], despre geografia altor ţări îndepărtate i-au făcut pe tovarăşii de suferinţă să-l binecuvânteze pe Dumnezeu şi locul de detenţie. Ca de altfel

[301] H. COSMOVICI, în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 64.
[302] Cf. E. DE MIRIBEL, *op. cit*. p. 129.
[303] I. MENGES, *op. cit.*, p. 42-43.
[304] H. COSMOVICI, *Monseniorul,* p. 76-77.

în toată viaţa sa de preot, Vladimir Ghika a reuşit numeroase convertiri şi în închisoare. Pe lângă acestea a ajutat pe cei bolnavi cu rugăciunea şi atingerea locurilor bolnave cu relicva sfântă. Florea Costache dă mărturie că aproape zilnic veneau la Monsenior cei ce aveau vreo problemă de sănătate:

"Monseniorul a fost un om de mare sprijin sufletesc în închisoarea noastră, dar era şi un mare doctor […] În buzunarul hainelor era un ghimpe, spunea el, din Coroana de spini a Mântuitorului. Când cineva se-mbolnăvea de ceva, alerga la Monsenior sau îl duceau alţii la Monsenior. Monseniorul îi punea capul în poală, că de altfel Monseniorul şedea mai mult pe prici, în pat [...] punea capul în poală şi aplica ghimpele acela ca un plasture pe locul durerii sau pe locul suferinţei şi rostea în gând o rugăciune. Iar când se termina rugăciunea, bolnavul era vindecat"[305].

Monseniorul Menges afirmă că într-o zi Monseniorul Ghika a fost scos din celula sa şi dus într-alta pentru inapţi de muncă, apoi a fost dus la infirmerie. "Ajuns în grija altor persoane, care priveau cu invidie gamela lui, n-a mai fost încurajat să mănânce […] şi era din ce în ce mai slăbit"[306] .

În noiembrie 1953 are loc o mare percheziţie, după miezul nopţii; sunt dezbrăcaţi toţi şi lăsaţi aşa vreo două ore pe coridor, în frig. Atunci îi găsesc Monseniorului relicva, iar ofiţerul tresărind la auzul explicaţiei o pune imediat în

[305] "Ghimpele din Coroana de spini a Mântuitorului", în Rev. *Actualitatea …*, nr. 11 / 2007, p. 20.
[306] I. MENGES, *Mărturie …,* în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 46.

buzunar[307]. Actualmente relicva se află la Arhiepiscopia de Bucureşti, prin grija Providenţei. Matei Boilă mărturiseşte că o lună de zile cât a fost în aceeaşi celulă (camerele 9-12) cu Monseniorul Vladimir Ghika nu l-a surprins refuzând pe cineva din cei 242 de deţinuţi, cu toate că era ocupat mereu şi în acelaşi timp foarte vlăguit; nu s-a plâns niciodată de oboseală, frig, foame sau de hrana pe care o înghiţea cu greu, căci mânca din obligaţie. Tot ce făcea pentru semeni era impregnat de iubire şi bucurie; pentru el nu existau zidurile închisorii, nu-l preocupa ziua eliberării din închisoare, era fericit de apostolatul său; nu participa la discuţii cu caracter politic pentru că nu-l interesa modul în care se puneau problemele, dar le-a spus[308]:

"Mi-e ruşine de urmaşii noştri. Ce vor spune despre noi, care am trăit într-un secol stăpânit de două cărţi sub nivelul semidoctismului: *Mein Kampf* (Hitler) şi *Capitalul* (Marx)?"[309]

Theodor Lavi a remarcat imposibilitatea primirii de vizite sau corespondenţă la închisoarea Jilava, chiar şi pentru cei deja condamnaţi. Această remarcă mă duce cu gândul la părăsirea suferită de Monseniorul Ghika cel puţin în ultimele săptămâni de viaţă.Tot istoricul şi publicistul israelian, originar din România, ne furnizează importante mărturii despre sfârşitul Monseniorului Vladimir Ghika, cu care a fost

[307] "Ghimpele din Coroana …", în Rev. *Actualitatea…*, nr. 11 / 2007, p. 20.
[308] M. BOILĂ, în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 55-56.
[309] I. CIOBANU, "Lecţie de viaţă" în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 6 / 2006, p. 20.

coleg de celulă, despre deţinuţii din jurul lor care aveau un comportament urât (se băteau, se înjurau).

"Lângă patul meu zăcea un bătrânel numai piele şi oase [...] aproape imaterial în trupu-i firav. Iradia bunătate. Era preot catolic […] Când se simţea mai bine îl mai descoseam. Îmi povestise că la Paris, unde a stat o vreme, a fost prieten cu filosoful evreu Henri Bergson"[310].

Monseniorul Ghika a dovedit luciditate, dorinţă continuă de a-l mărturisi pe Cristos şi Evanghelia sa până la finalul vieţii. Astfel, vorbind cu greu îi dă exemplu lui Theodor Lavi pe Bergson care suferea de aceeaşi boală şi pe care a învins-o prin puterea spiritului. Imediat Monseniorul continuă şi cu partea spirituală spunându-i că Bergson s-a apropiat mult de catolicism în urma convorbirilor pe care le-au avut. Theodor Lavi îşi aminteşte că Monseniorul Ghika aproape în agonie îi ruga pe ceilalţi deţinuţi să nu mai vorbească urât; aceştia se potoleau pe moment, dar reîncepeau. Monseniorul Ghika se stingea; în ultimele zile nu mai putea vorbi, doar îi umezeau buzele cu apă. Le spusese să-l îmbrace după moarte în hainele preoţeşti.Tânărul Fundăţeanu, nepot al amiralului cu acelaşi nume, l-a ajutat în ultimele zile, iar în 13 mai 1954, Monseniorul i-a spus:

"Astăzi este ultima zi când vă incomodez. De azi nu mai am nevoie să ies. În patru zile eu mor. Te rog, spune

[310] A. BREZIANU, "Vladimir Ghika la Jilava, mai 1954. Mărturia unui istoric evreu", în Rev. *Actualitatea* ..., nr. 5 / 2004, p. 14.

administraţiei să-l lase pe părintele Menges să vină la mine”[311].

Administraţia nu lua în seamă aşa ceva, astfel că Monseniorul Vladimir Ghika s-a spovedit în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor din jur:

“Pe patul de moarte, în lipsă de preot, s-a mărturisit public, cu voce tare: «Mor cu conştiinţa împăcată că am făcut tot ce am putut, deşi nu întotdeauna tot ce a trebuit, pentru adevărata Biserică a lui Cristos, într-o perioadă tristă pentru ţara mea şi pentru întreaga lume civilizată»”[312].

“Agonia discretă şi demnă a blândului preot a durat unsprezece zile, până când medicul venit la fereastră a avut satisfacţia să afle că, în sfârşit, mai murise cineva noaptea. Dispăruse unul dintre marile pericole ce ameninţau temeliile regimului comunist şi construcţia socialismului. Noi eram cu toţii trişti. Până şi banda de tineri s-a potolit şi păstra tăcerea”[313].

Când a murit, la 16 mai 1954, cei care erau de faţă au spus: “A murit un sfânt”[314]. A fost aşezat pe podea pe pătura pe care avea să fie scos din infirmerie[315].

“Plin de Cristos, el a aşteptat moartea cu fruntea liniştită. Afând de moartea lui, nu m-am rugat pentru el, ci

[311] I. MENGES, *Mărturie…*, în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 46.
[312] H. COSMOVICI, *Monseniorul*, p. 113.
[313] A. BREZIANU, *op. cit*.
[314] I. MENGES, *op. cit*.
[315] A. BREZIANU, *op. cit*.

l-am rugat să obţină pentru mine de la Dumnezeu vigoarea spirituală şi curajul pe care le-a avut el”[316].

“Astfel s-a săvârşit martiriul Monseniorului Ghika. Ura împotriva credinţei şi a Bisericii a răpus aici şi în lume multe vieţi: cea a lui Vladimir Ghika e una dintre ele, dar nouă ne spune mult ca om, ca român, ca preot, ca martor al lui Dumnezeu”[317].

Monseniorul Vladimir Ghika a murit exact cum a prezis, la 16 mai şi, aşa cum i-a spus lui Tertulian Langa cu prilejul plecării suitei regale: “oasele mele vor fi îngropate aici”[318], adică în România; a murit la jumătatea celor trei ani de condamnare, părăsit asemeni lui Cristos, în faimă de sfinţenie.

“În iarna anilor 1926-1927, la sfârşitul unei sfinte Liturghii, Monseniorul Ghika îi mărturisea unei călugăriţe, Suzanne Marie Durand, autoarea cărţii *Vladimir Ghika, Prinţ şi Păstor* (Casterman): «Mă stăpâneşte gândul şi dorinţa martiriului. Oare Domnul îmi va acorda, într-o zi, acest har pe care mă face să-l doresc?» Entuziasm? Zel apostolic? Generoasă înălţare sufletească? Greu de spus. Oricum trebuia să treacă circa 25 de ani până când această premoniţie profetică avea să capete un anume contur”[319].

[316] I. MENGES, *op. cit.*, p. 47.
[317] I. ROBU, “Martiriul Monseniorului Ghika”, p. 20.
[318] T. LANGA în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 76.
[319] I. ROBU*, op. cit.*, p. 17.

Augustin Petre ne mărturiseşte că în anul 1954, un coleg având mâna strivită şi programat fiind pentru amputare a doua zi, rugându-se Monseniorului Ghika, care murise cam de două luni, a avut seara impresia că Monseniorul a venit în celulă şi l-a binecuvântat. Durerea i-a dispărut pe loc, iar a doua zi a stârnit scandal, întrucât părea să fie alt pacient deţinut, căci mâna nu-i mai prezenta gravitatea din ziua precedentă[320].

"La 8 iunie 1954 sosea la Bucureşti o scrisoare de la Penitenciarul Jilava: Vă facem cunoscut că în ziua de 16 mai 1954 a decedat în acest penitenciar numitul Ghika Vladimir, care a avut domiciliul în Bucureşti, str.Generalissimul Stalin, nr.34, Raion Stalin, fiul lui Ioan şi Alexandrina, de profesie preot. Vă rugăm să înştiinţaţi familia defunctului pentru a se prezenta să-i ridice actele şi obiectele rămase la unitatea noastră"[321].

"Anul 1954. De un soare orbitor de vară se leagă ultima mea amintire indirectă despre Monseniorul Vladimir Ghika [...] Deschid drumul printre ierburi de şes luxuriante părintelui François Van der Jonckheid. Umblăm amândoi după semne de groapă mai proaspete, căutăm mormântul purtând în ţăruş numărul 807. Ionel Cofariu, mare invalid de război şi erou al bătăliilor purtate de armata română în Transilvania de nord în anii 1944-1945, smulsese temnicerilor nu numai sutana zdrenţuită şi îmbibată de sudoare a deţinutului care îi fusese părinte spiritual, dar şi secretul locului său anonim de odihnă. Suntem în cimitirul Penitenciarului de la Jilava şi căutăm

[320] A. PETRE în I. CIOBANU, *op. cit*., p. 79.
[321] ACNSAS, dos. P1109 / 18, f. 2, citat de I. ROBU, *op. cit*., p. 20.

mormântul Monseniorului Ghika. Iat-o: groapa este asemenea tuturor celorlalte. Părintele François pregăteşte aghiazma şi crucifixul. Urmează o prohodire întârziată, sobră, îngânată cu discreţie [...] Ne reculegem o clipă. Îngenunchem. Mă aplec şi scormonesc cu mâna goală pământul locului deasupra căruia ne rugăm. Iau un pumn de ţărână de pe mormântul de la Jilava al Monseniorului Ghika. Strecor fărâma de glie de Muntenia într-un buzunăraş de pânză. O port şi astăzi cu mine“[322].

Recursul formulat de avocatul Monseniorului Vladimir Ghika, Guido Bondi, cu termen de judecată 25 martie 1954[323] demontează acuzaţiile grave pe care Tribunalul i le atribuie: expedierea celor trei scrisori fratelui său de 78 de ani în Elveţia rezultă din declaraţia recurentului, dar ele nu există la dosar, deci nu rezultă că aveau informaţii pentru Vatican aşa cum a hotărât Tribunalul; scrisoarea trimisă prin Claudia Tudose Monseniorului Menges se referea la un citat din dreptul canonic, era în limba latină, nu a fost citită de recurent, a fost un fapt izolat şi fără urmare. Astfel, nu reiese de nicăieri crima de înaltă trădare sau spionaj. Tribunalul Militar pentru Unităţile MAI, prin Decizia nr. 870 din 15 iunie 1954 respinge recursul, dar îi reduce pedeapsa Monseniorului Vladimir Ghika de la trei ani temniţă grea la doi ani închisoare corecţională, pentru “omisiune de denunţ”, instanţa apreciind că scrisorile în cauză nu puteau fi încadrate la “complicitate la crimă de înaltă trădare”. De asemenea, instanţa apreciase faptul că nu rezulta

[322] A. BREZIANU, în I. CIOBANU, *op. cit.*, p. 71-72.
[323] C. VASILE, “Procesul…”, în Rev. *Pro memoria*, nr. 3 / 2004, p. 155.

din dosar implicarea Mons. Ghika într-o presupusă «activitate de spionaj» coordonată de pr. H. Menges[324].

Decizia nr. 870 a Tribunalului Militar pentru Unităţile M.A.I. prin care se resping motivele de recurs, dar se admite o reducere a pedepsei cu un an în cazul Vladimir Ghika, "reprezintă o culme a cinismului, căci Mons. Ghika murise"[325] cu o lună înainte, la 16 mai 1954.

Certificatul medical nr. 4 din 16 mai 1954, semnat de medicul penitenciarului Jilava, a stat la baza înregistrării decesului Monseniorului Vladimir Ghika în registrul deceselor Sfatului Popular al comunei Jilava, la 17 mai 1954; în acest certificat este trecută ora decesului ca fiind 17,30 precum şi cauza decesului: "debilitate senilă"[326].

Viorica Gîscă mărturisea că: "dacă nu am fi alergat toţi la el, dacă nu ne-ar fi ajutat pe toţi, poate nu ar fi murit în închisoare. Dar a murit ajutându-ne"[327].

"Guvernul comunist, la comandă sovietică, a «lichidat» întreaga conducere a Bisericii Catolice pentru a elabora o Biserică schismatică [...] ruptă de Roma.

Cercetarea dosarelor informative ale Securităţii din arhiva CNSAS arată explicit că toţi membrii lotului Menges au fost urmăriţi, arestaţi, anchetaţi şi condamnaţi exclusiv pentru faptul că, fie reprezentau ierarhia clandestină însăşi a Bisericii Catolice «rezistente», fie erau laici, preoţi şi călugări care

[324] D. DOBOȘ, "Martir …", în Rev Actualitatea…, nr. 5 / 2007, p. 21.
[325] C. VASILE, "Procesul …", în Rev. *Pro memoria*, nr. 3 / 2004, p. 146.
[326] D. DOBOȘ, *op. cit*.
[327] Mărturia dr. Viorica Gîscă, cf. Archives de l'Institut Vladimir Ghika apud C. VASILE, "Procesul …", în Rev. *Pro memoria* nr. 3 / 2004, p. 146.

sprijiniseră «activ şi intens» această ierarhie. Dintre aceştia a făcut parte şi Monseniorul Vladimir Ghika.

Persecutorii au întinat reputaţia preoţilor şi laicilor din lotul Menges, transformându-i, din luptători pentru Cristos şi Biserica sa, în simpli spioni. Astfel, în hotărârea Tribunalului Militar Teritorial nu se mai menţionează deloc faptul că părintele Menges era conducătorul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Bucureşti, iar ceilalţi din lot i-au asigurat comunicaţiile cu Vaticanul, strict pe chestiuni de viaţă religioasă a Bisericii"[328].

"În ceea ce priveşte dosarul Penal 1109, Procuratura Generală a României dispune de suficiente probe pentru a proceda la găsirea unei căi de atac în vederea anulării sentinţei nr. 1234 din 24 octombrie 1953 şi a deciziei nr. 870 din 15 iunie 1954. Prin acest act s-ar şterge o pată ruşinoasă din analele justiţiei române şi s-ar condamna o crimă comisă de organele comuniste de represiune din deceniul al şaselea.

Chiar şi în absenţa unor astfel de acte reparatorii din partea statului român, Mons Ghika rămâne un erou şi un martir al Bisericii Catolice din România în anii prigoanei comuniste"[329].

Vestea morţii Monseniorului Vladimir Ghika ajunge în 1954 şi în Occident.

"Dureroasa şi înălţătoarea veste a sfârşitului său sublimat în iubire a fost urmată în Franţa, la Paris de manifestări puse sub egida reprezentantului Sfântului Scaun şi a arhiepiscopului de Paris. La 21 noiembrie 1954, Misiunea Catolică Română din

[328] E. COSMOVICI, în V. GHIKA, *Fratelui meu din exil*, p. 146.
[329] D. DOBOŞ, "Martir …", în Rev. *Actualitatea …*, nr. 5 / 2007, p. 21.

Paris celebra o Liturghie solemnă în ritul bizantin, prezidată de Excelenţa sa Monseniorul Morella, nunţiu apostolic, în capela Abaţiei «Sfânta Maria», iar la 27 noiembrie avea loc o seară comemorativă prezidată de Excelenţa sa cardinalul Feltin, arhiepiscop de Paris"[330].

Asemenea manifestări de veneraţie faţă de Monseniorul Vladimir Ghika au fost posibile şi în România după căderea comunismului. Osemintele Monseniorului Vladimir Ghika odihnesc la ora actuală în cavoul Familiei din Cimitirul Bellu Ortodox, unde s-au făcut şi se fac comemorări de cel puţin două ori pe an (în luna mai şi în luna noiembrie). Un semn de deosebită preţuire este şi statuia realizată de sculptorul Gheorghe Anghel, transpusă în bronz de Anghel Marcu şi care străjuieşte piaţa Vladimir Ghika, de lângă Biserica Sacré Cœur din Bucureşti. Arhiepiscopia de Bucureşti a iniţiat numeroase acţiuni atât în ţară cât şi în străinătate pentru cunoaşterea vieţii de sfinţenie şi a morţii martirice a Monseniorului Vladimir Ghika, inclusiv procesul de beatificare aflat în curs la Roma, în vederea declarării sale de fericit şi ridicarea la cinstea altarelor, cât mai curând.

Şi eu terminând această carte am reuşit să cunosc mai bine viaţa de sfinţenie exemplară dusă de Monseniorul Ghika, precum şi moartea sa de martir pentru Cristos şi Biserica Sa; am experimentat bucuria de a-i citi opera, curajul de a-i urma îndemnurile şi exemplul, mereu uimită de profunzimea credinţei şi iubirii sale faţă de Isus Cristos Mântuitorul nostru.

[330] P. GHERMAN, *Scurtă biografie*, în I. CIOBANU, *op. cit.,* p. 25.

CONCLUZII

Monseniorul Vladimir Ghika ne fascinează prin mărturia sa de credinţă, în constantă creştere de-a lungul întregii sale vieţi. Moartea martirică survenită din cauza torturii, frigului, foamei, a condiţiilor inumane din închisoare îl confirmă ca martir al Bisericii Catolice din România, din perioada comunistă, alături de mulţi alţii.

Prezenta carte a dorit să ilustreze viaţa de sfinţenie şi martiriul Monseniorului Ghika prin structurare în două părţi principale.

Astfel, în partea I am încercat o ilustrare cât mai cuprinzătoare a termenilor de martir, martor, mărturie şi credinţă folosind ca material bibliografic dicţionare de specialitate, dar şi tratate de teologie, filosofie, însă toate ancorate în contextul biblic, dorind totodată, prin lămurirea acestor termeni să evidenţiez atât comportamentul autentic creştin, cât şi corespunderea întregii vieţii a Monseniorului Vladimir Ghika la acesta. În continuare am tratat, pe lângă datele biografice, şi opera Monseniorului Vladimir Ghika cu evidenţierea vieţii de sfinţenie exemplară trăită de acesta, prin practicarea carităţii. Am insistat pe mărturia personală, scrisă,

a Monseniorului, precum şi pe mărturiile celor care l-au cunoscut sau care au lucrat împreună cu el.

Din opera scrisă a Monseniorului am citatat cele mai importante şi mai frumoase texte traduse în limba română. Despre opera caritativă putem spune că îi înglobează practic întreaga existenţă. Opera şi viaţa Monseniorului Vladimir Ghika reprezintă un tot unitar: viaţa îi înglobează opera şi invers. Tocmai de aceea opera sa ar trebui cunoscută de toţi care doresc să-şi împrospăteze viaţa, credinţa, iubirea. De asemenea, mărturiile celor care l-au întâlnit au menirea de a completa imaginea de sfinţenie a Monseniorului.

Pentru mine, acest studiu a fost minunat; m-a revigorat sufleteşte, mi-a deschis orizonturi, mi-a amintit ce înseamnă o convertire. Scrierile Monseniorului Ghika, aşa cum şi-a dorit, pot să spun că şi-au atins scopul, iar exemplul vieţii sale deja mi-a pătruns în suflet şi mă va însoţi cu siguranţă pe drumul vieţii. Rămâne partea cea mai grea: imitarea în trăirea unei astfel de vieţi autentic creştine.

Prin prezentarea contextului istoric, sociopolitic din România, din perioada 1939-1954, perioadă în care Monseniorul Ghika a trăit în România desfăşurându-şi activitatea apostolică, până la moartea martirică din 16 mai 1954, am încercat să surprind complexitatea şi dramatismul

evenimentelor trăite de poporul român, începând cu anul 1939 şi care l-au implicat atât de profund pe Monseniorul Ghika, încât a cerut Arhiepiscopului de Paris permisiunea de exercitare a slujirii în România. În secvenţa istorică prezentată am încercat să subliniez că România a avut personalităţi de marcă în domeniul diplomaţiei, politicii, culturii, ştiinţei, dar şi în cel religios, iar instaurarea regimului comunist de tip sovietic a executat, a persecutat, a arestat personalităţile de marcă ale României: cei mai mari patrioţi, oameni de spirit, de cultură. De asemenea am dorit să subliniez aportul Monseniorului Vladimir Ghika în domeniile de mai sus, dar toate subordonate omului profund religios, exemplu de ucenic fidel lui Cristos şi Bisericii sale.

În partea a doua am încercat să prezint mărturia dată de Monseniorul Vladimir Ghika pentru Cristos şi Biserica sa, ca o recapitulare, aprofundare şi găsire de noi conexiuni, toate convergând continuu ascendent spre culmea martiriului. Tratând premizele alegerii drumului de sfinţenie al Monseniorului, cu argumente (dintre care: chemarea şi alegerea de către Dumnezeu precum şi răspunsul celui chemat, ca fiind esenţiale), am încercat să reliefez şi găsirea şi practicarea acestui mod de viaţă.

Dacă mărturia de credinţă a Monseniorului era de necontestat înainte de 1948, după această perioadă ea se poate încadra deja la martiriu. Scrisorile adresate de Vladimir Ghika fratelui său Dimitrie plecat în exil, descoperite recent şi publicate în albumul excelent realizat sub toate aspectele, *Fratelui meu din exil,* sunt edificatoare pentru ilustrarea vieţii martirice duse de Monsenior în România, în perioada 1948-1952. Printr-un sumar comentariu al acestor scrisori am încercat să evoc viaţa de apostolat în condiţii de prigoană dusă de Monsenior, ca mărturie a sa, directă.

De asemenea am încercat să subliniez continuitatea mărturiei sale faţă de Cristos în întreaga sa viaţă şi operă, practicarea virtuţilor, folosirea darurilor personale date de Creator conform Voinţei Sale, disponibilitatea totală la chemarea Providenţei în slujirea aproapelui, coerenţa dintre cuvântul predicat şi fapte, elanul misionar, caritatea, spiritul profetic, asemănarea cu Cristos.

Suferinţele îndurate de Monseniorul Vladimir Ghika după arestare, precum şi mărturia eroică pentru Cristos şi Biserica sa în tot timpul detenţiei, până la moarte sunt confirmate de martorii care i-au supravieţuit. Încadrate de mărturii ale celor fericiţi că au avut privilegiul să-l întâlnească pe Vladimir Ghika, ultimele subcapitole se referă la contextul

arestării sale, precum şi la procesul şi detenţia sa până la moarte. Am încercat să subliniez că Monseniorul Ghika a fost arestat întrucât nu a rămas pasiv la problemele Bisericii lui Cristos, ci s-a implicat în mijlocirea corespondenţei ierarhiei clandestine a Bisericii Catolice din România cu Vaticanul. Regimul comunist ateu l-a considerat trădător ; procesul a decurs abuziv ca şi perioada de anchete sau detenţia de la Jilava. Mărturia pentru adevăr dată la închisoare, asemănarea şi acolo cu Cristos în faţa lui Pilat sau pe calea crucii au fost exemplare, iar pregătirea pentru această ultimă fază a martiriului său se află minunat inserată chiar în corespondenţa trimisă fratelui său Dimitrie.

Vladimir Ghika, prinţ şi martir: nu-şi va infirma originea princiară, dar va căuta să o pună în valoare, considerând că trebuie să fie recunoscător părinţilor, străbunilor săi pentru darul vieţii şi al nobleţei transmise; pe de altă parte a considerat că este o explicitare a darului înfierii de către Dumnezeu, că este obligat de un asemenea statut să slujească asemeni lui Cristos, apoi să dea mărturie despre speranţa creştină şi să fie model şi pentru capetele încoronate din această lume, să aducă binefaceri Bisericii acolo unde titlul de nobleţe lumească conta. Astfel, Monseniorul Vladimir Ghika a ştiut să aleagă pe cine să slujească şi a lăsat

urmaşilor un minunat exemplu de viaţă creştină, asemenea apostolilor şi celorlalţi sfinţi. Tocmai din această cauză se cuvine să-i fie recunoscute meritele şi, ridicat la cinstea altarelor, să poată fi invocat şi să mijlocească haruri de la Dumnezeu celor care îi cer.

Am încercat să păstrez înşiruirea cronologică şi logică a obiectivelor propuse în această lucrare – respectiv creşterea continuă în sfinţenia vieţii, a mărturiei creştine până la sacrificiul suprem – dar nu ştiu în ce măsură am reuşit să conving, mai ales asupra martiriului Monsenorului Vladimir Ghika din ultimii săi cinsprezece ani de viaţă. De aceea, voi fi receptivă la sugestii şi propuneri, la noutăţile aduse de cercetările aflate în curs despre activitatea şi complexa personalitate a Monseniorului Ghika.

RECUNOȘTINȚĂ

În conformitate cu modelul prezentat, la rândul meu sunt şi eu recunoscătoare lui Dumnezeu pentru că mi-a dat să văd lumina zilei în a doua jumătate a secolului al XX-lea şi mi-a călăuzit paşii până acum prin intermediul multor persoane deosebite. Studiul organizat al teologiei catolice pe care l-am întreprins (începând cu toamna anului 1993, în cadrul Institutului Teologic Romano-Catolic Bucureşti şi finalizat cu Şcoala doctorală, din cadrul Facultăţii de Teologie Romano-Catolică a Universităţii Bucureşti) a avut ca principală motivaţie întărirea credinţei personale şi posibilitatea unei mărturii creştine cât mai bune.

Nu aş fi ajuns la acest moment al vieţii fără Providenţa Divină şi martorii săi; libertatea de conştiinţă şi educaţia primite în familie şi la Biserică prin preoţii deosebiţi care m-au îndrumat fie la Brăila, la Bucureşti sau prin iniţiativa generoasă a Arhiepiscopului Ioan Robu de înfiinţare şi funcţionare a ITRC Bucureşti, unde am avut de asemenea profesori minunaţi, reprezintă o confirmare a rodului adus de sângele martirilor.

În finalul acestei cărți, țin să aduc mulțumire și tuturor celor care au contribuit la realizarea ei. Dedic, în special, un

gând de pioasă recunoștință părintelui Vincențiu Pal, care a adus îmbunătățiri textului, iar d-nei prof. Francisca Băltăceanu și prof. Ioan Vinga le rămân îndatorată pentru indicațiile prețioase oferite. De asemenea, îmi exprim gratitudinea față de pr. Francisc Ungureanu și pr. Ioan Ciobanu pentru susținere și încurajare.

BIBLIOGRAFIE

Biblii, documente ale Bisericii:

*** *Biblia,* Editura Institutul biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti, 1991.

*** *Noul Testament*, Editura Sapientia, Iaşi, 2002.

*** *Psalmii*, Editura Sapientia, Iaşi, 2005.

*** *Catehismul Bisericii Catolice,* Editura ARCB, Bucureşti, 1993.

*** *Conciliul Ecumenic Vatican II*, Editura ARCB, Bucureşti, 1999.

*** *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, Editura Sapientia, Iaşi, 2007.

BENEDICT al XVI-lea Pp, *Sacramentum caritatis*, Editura Presa Bună, Iaşi, 2007.

—— *Caritas in veritate*, Editura Presa Bună, Iaşi, 2009.

—— Scrisoarea enciclică *Deus caritas est*, trad. W. DANCĂ, Editura Presa Bună, Iaşi, 2006.

IOAN PAUL al II-lea Pp., *Veritatis splendor*: Ioan Paul al II-lea, *Enciclice*, Editura ARCB, Bucureşti, 2008, pp. 495-590.

—— *Fides et ratio*: Ioan Paul al II-lea, *Enciclice*, Editura ARCB, Bucureşti, 2008, pp. 757-835.

—— *Tertio Millennio Adveniente*, Editura ARCB, Bucureşti, 1995.

Dicţionare

*** *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei, Bucureşti, 1984.

*** *Dictionnaire de Spiritualité*, Ed. Beauchesne, Paris, 1990.

*** *Dictionnaire de Théologie Catholique*, Ed. Letouzey & Ané, Paris, 1946.

*** *Dictionnaire Encyclopédique de la Bible*, Ed. Brepols, Turnhout, 1987.

*** *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului communist*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucuresti, 2007.

*** *Nouveau dictionnaire biblique*, Ed. Emmaus, Vennes sur Lausanne (Suisse), 1961.

DHEILLY, J., *Dictionnaire biblique*, Ed. Descleée, Tournai (Belgium), 1964.

DOUGLAS, J. D., *Dicţionar biblic*, Editura Cartea creştină, Oradea, 1995.

LÉON-DUFOUR, X., *Vocabulaire de Théologie Biblique*, Ed. du Cerf, Paris, 1962; trad. în lb. română: *Vocabular de teologie biblică,* Editura ARCB, Bucureşti, 2001.

EICHER, P.*, Dictionnaire de Théologie*, Ed. du Cerf, Paris, 1988.

TAMAŞ, I., *Mic dicţionar teologic*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

Cărţi:

ARNĂUTU, N. I.*, Douăsprezece invazii ruseşti în România*, Editura Vestala, Bucureşti, 1996.

BALTHASAR, H.-U. VON, *Gesù e il cristiano*, Ed. Jaca Book, Milano, 1998.

BOTA, I., IONIŢOIU, C., *Martiri şi mărturisitori ai Bisericii din România (1948-1989)*, Editura Viaţa creştină, Cluj-Napoca, 2001.

BOTA, M.I., *Istoria Bisericii universale şi a Bisericii româneşti de la origini până în zilele noastre*, Editura Viaţa creştină, Cluj-Napoca, 1994.

BUCUR, I. M., STAN, L., *Persecuţia Bisericii Catolice din România*, *Documente din Arhiva Europei Libere.1948-1960*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2005.

CIANO, G., *Diario, 1939-1940*, Ed. Rizzoli*,* Roma*,* 1946.

CIOBANU, I.*, A trăit şi a murit ca un sfânt! Mons.Vladimir Ghika 1873-1954*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003.

CODA, P., *Dio Uno e Trino*, Ed. Paoline, Milano, 1993.

COMBY, J., *Să citim Istoria Bisericii*, Editura ARCB, Bucureşti, 1999.

CONGAR, Y., *Credo nello Spirito Santo*, Ed. Queriniana, Brescia, 1981.

CONSTANTINIU, F., *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2008.

COSMOVICI, H., *Monseniorul,* Editura M.C., Bucureşti, 1996.

COURTOIS, S, WERTH, N., PANNE, J.L, PACZKOWSKI, A., BARTOSEK, K., MARGOLIN, L., *The Black Book of Communism: Crimes, Terror, Repression,* Harvard University Press, Cambridge, 1999.

DANCĂ, W., *Anton Durcovici: Lecţii tomiste despre Dumnezeu (1936-1940)*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

—— *Fascinaţia adevărului: de la Toma de Aquino la Anton Durcovici*, Editura Sapientia, Iaşi, 2005.

—— *Fascinaţia binelui. Creştinism şi postmodernitate*, Editura Sapientia, Iaşi, 2007.

—— *Fascinaţia sacrului: de la Mircea Eliade la papa Ioan Paul al II-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, 2002.

—— *Mircea Eliade-Definitio sacri*, Editura Ars Longa, Iaşi, 1998.

DANIÉLOU, J., *Les Anges et leur mission*, Ed. de Chevetogne, 1951.

DANIEL-ROPS, H., *The Church of Apostles and Martyrs*, Ed. Doubleday & Co., New York, 1962.

DANUBIA, H., *Prince et Martyr: Monseigneur Vladimir Ghika l'apôtre du Danube*, Ed. Pierre Téqui, Paris, 1993.

DAUJAT, J., *L'Apôtre du XX-ème siècle, Monseigneur Ghika*, Nouvelles Editions Latines, Paris, 1962.

DE LUBAC, H., *Le drame de l'humanisme athée*, Ed. Spes, Paris, 1944.

—— *Resistance chrétienne à l'antisémitisme. Souvenirs 1940-1944*, Ed. Fayard, Paris, 1988.

DE MIRIBEL, E., *Memoria tăcerilor, Vladimir Ghika 1873 – 1954*, Editura ARCB, Bucureşti, 2004.

DOBOŞ, D. Coordonator, *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989)*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

DUMEA, C., *Etica*, Editura Presa Bună, Iaşi, 1993.

DUMITRIU-SNAGOV, I., *România în diplomaţia Vaticanului, 1939-1944*., Editura Garamond, Bucureşti, 1991.

DURAND, S.M., *Vladimir Ghika, Prince et Berger, Souvenirs vécus: Roumanie-Auberive*, Ed. Castermann, Tournai, 1962.

ENĂŞOAE, I., *Teologie spirituală. Teme fundamentale*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

ESTIENNE, Y., *Une flamme dans le vitrail. Souvenirs sur Mgr. Ghika*, Ed. Chalet, Lyon, 1963.

FERENŢ, E., *Isus Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea omului,* Editura Sapientia, Iaşi, 2004.

—— *Martirul iubirii lui Cristos*, Editura ARCB, Bucureşti, 2000.

FREI, N., *Lo Stato nazista*, Ed. Laterza, Roma-Bari, 1998.

FROLLO, M., *Însemnări despre Monseniorul Vladimir Ghika*, coord. N. SCURTU, Editura Eurosong & Book, Bucureşti, 1999.

FROSSARD, A., *Nu vă temeţi! – convorbiri cu Papa Ioan Paul al II-lea*, Editura Viaţa creştină, Cluj-Napoca, 1994.

GALZAIN, M., *Une âme de feu, monseigneur Vladimir Ghika*, Ed. Beauchesne, Paris, 1961.

GHERMAN, P., *L'âme roumaine écartelée: Faits et documents*, Ed. Cèdre, Paris, 1955.

GHIKA, V., *Fragmente postume*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003.

—— *Gânduri pentru zilele ce vin, Convorbiri spirituale*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.

—— *Ultimele mărturii*, Editura Dacia, Cluj, 1997.

—— *Fratelui meu din exil*, ed. a II-a, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2008.

GIURESCU, C. C., GIURESCU, D. C., *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până azi*, Editura Albatros, Bucureşti, 1975.

GONZALEZ, C. I., *Mariologia. Maria, Madre e Discepola*, Ed. Piemme, Casale Monferrato, 1989.

—— *Cristologia*, Bucureşti, 1993.

GROSSU, S., *Le calvaire de la Roumanie chrétienne*, Éditions France-Empire, Paris, 1987.

JÁKUBINYI, G., *Romaniai katolikus, erdelyi protestans es izraelitta vallasi archontologia*, Gyulafehérvár, 2004.

HEIDEGGER, M., *Fiinţă şi timp*, Editura Jurnalul Literar, Bucureşti, 1994.

HERTLING, L., *Istoria Bisericii*, Editura Ars Longa, Iaşi, 1998.

HITCHINS, K., *History of Roumania, 1866-1947*, Ed. Oxford University Press, Cambridge, 1994.

IERUNCA, V., *Piteşti, laboratoire concentrationnaire (1949-1952)*, Ed. Michalon, Paris, 1996.

IONIŢOIU, C., *Le martyre de l'Église en Roumanie,* Ed. Resiac, Montsurs, 1986.

KIERKEGAARD, S., *Opere*, Ed. Sansoni, Firenze, 1988.

LEWY, G., *I nazisti e la Chiesa*, Ed. Il Saggiatore, Milano, 1965

LUBICH, C., *Fecioara Maria, transparenţa lui Dumnezeu*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003.

MARGA, A., *Absolutul astăzi.Teologia şi filosofia lui Joseph Ratzinger*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2010.

MARTINA, G., *L'età del totalitarismo*, Ed. Morcelliana, Brescia, 1978.

MĂRTINCĂ, I., *Sacramentele Bisericii catolice în Teologie, în cărţile Sfinţilor Părinţi şi în Dreptul Canonic, vol. I*, Editura ARCB, Bucureşti, 2003.

—— *Sfântul apostol Paul şi elogiul iubirii*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2009.

—— *Doctrina socială a Bisericii, vol. I*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2006.

—— *Duhul Sfânt*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti, 1996.

—— *Dumnezeu Unul şi Întreit*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2004.

—— *Isus din Nazaret-Fiul lui Dumnezeu*, Editura Gramar, Bucureşti, 2000.

—— *Scheme de Teologie Fundamentală*, Editura Gramar, Bucureşti, 2001.

MOLETTE, C., *Mgr. Vladimir Ghika, Prince, prêtre et martyr*, Ed. AED, Paris, 2007.

MONDIN, B., *Manual de filozofie sistematică, vol. 1: Logică, Semantică*, *Gnoseologie*, Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

—— *Manual de filozofie sistematică, vol.4: Despre Dumnezeu: Filozofia religiei şi Teologia filozofică,* Editura Sapientia, Iaşi, 2008.

NETZHAMMER, R., *Arhiepiscop în România*, Editura ARCB, Bucureşti, 1993.

—— *Episcop în România într-o epocă a conflictelor naţionale şi religioase*, Editura Academia Română, Bucureşti, 2005.

PESCHKE, K., H*., Etica creştină: Volumul I – Întemeierea teologiei morale,* trad. MITROFAN, I., Editura Galaxia Gutenberg, Bucureşti, 2009.

PETERCĂ, V., *Ceasul adevărului*, ITRC, Iaşi, 1997.

—— *De la Abraham la Iosua*, ITRC, Bucureşti, 1996.

—— *Itinerar tainic*, Editura ARCB, Bucureşti, 1997.

PLOSCARU, I., *Lanţuri şi teroare*, Editura Signata, Timişoara, 1993.

RAHNER, K., *Sulla teologia della morte*.*Con una digressione sul martirio*, Ed. Morcelliana, Brescia, 1965.

RANCE, D., *Roumanie: Courage et Fidelité, l'Église gréco-catholique unie,* Ed. AED, Paris, 1994.

RAŢIU, A., *Biserica furată. Martiriu în România comunistă*, Editura Argus, Cluj-Napoca, 1990.

RATZINGER, J., PAPA BENEDICT AL XVI-LEA, *Introducere în creştinism: prelegeri despre Crezul apostolic*, Editura Sapientia, Iaşi, 2004.

—— *Isus din Nazaret*, trad. Alexandru Mihăilescu, Editura Rao International Publishing Company, Bucureşti, 2010.

—— *Pagini din viaţa mea (1927-1977),* Editura Pro Vita, Cluj-Napoca, 2007.

—— *Sarea pământului: creştinismul şi Biserica Catolică la cumpăna dintre milenii*, Editura Sapientia, Iaşi, 2006.

RICCARDI, A., *Secolul martiriului creştin în veacul XX*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2004.

RILEY, W., *Aventura spirituală a Apocalipsului: ce le spune Duhul bisericilor?*, ARCB, Bucureşti, 2000.

ROBERSON, R., *Bisericile Creştine Răsăritene. O scurtă prezentare*., Editura Sapientia, Iaşi, 2004.

ROBU, I.*, Itinerarul credinţei în viaţa şi opera lui Julien Green,* Editura ARCB, Bucureşti, 1995.

ROYAL, R., *Martirii catolici din secolul al XX-lea*, Editura Sapientia, Iaşi, 2003.

SEEWALD, P., *Benedict al XVI-lea. Un portret văzut de aproape*, Editura Sapientia, Iaşi, 2009.

SICARI, M.A., *Portrete ale sfnţilor, Slujitorul lui Dumnezeu Vladimir Ghika (1873-1954)*, Mişcarea Eclezială Carmelitană, 2006.

STAN, C., *De ce sunt preot*, Editura ARCB, Bucureşti, 2010.

SUCEU, A., *Maternitatea spirituală a Prea Sfintei Fecioare Maria*, Editura Plumb, Bacău, 1996.

VASILE, C., *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist 1945 – 1989*, Editura Polirom, Iaşi, 2003.

VULCĂNESCU, M., *Dimensiunea românească a existenţei*, Editura Fundaţia Culturală Română, Bucureşti, 1991.

WOJTYLA, K., *Educazione all'amore*, Ed. Logos, Roma, 1978.

Articole:

*** "Ghimpele din coroana de spini a Mântuitorului", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2007.

*** "La Roma, pe urmele sfinţilor, cu monseniorul Ghika", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr.10 / 2006.

*** “Monseniorul Ghika –Apostol al caritățiii”, fragmente din: P.GHERMAN, *Din palat la altar şi la puşcărie-Prinţul Vladimir Ghika*, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 3 / 2004.

*** “Vladimir Ghika şi preoţia sa: Fidelitatea”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2009

DANIEL ANGE, “Vladimir Ghyka”, Rev. *France Catholique*/16-07-2004.

BĂLTĂCEANU, M. F., “Vladimir Ghika: schiţă de profil spiritual”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

BĂTRÎNU, A., “Povestea unui prinţ”, în Rev. *Lumina creştinului*, nr. 1 (217) – ianuarie 2008.

—— “Vladimir Ghika – Despre legătura între Maria şi Euharistie”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 8 / 2008.

BERLOGEA, A., “Fratelui meu din exil”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 5 / 2008.

—— “Interviu cu Pierre Hayet, preşedintele Institutului Vladimir Ghika”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 4 / 2009.

BLASUTTI, V., “Un exemplu de dăruire în viaţă şi în preoţie: Pr. Rafael Riedrich”, în Rev. *Pro Memoria*, Editura ARCB, Bucureşti, nr. 2 / 2003.

BORTOŞ, E., “Am cunoscut omul cel mai puternic”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 6 / 2008.

BOTNARU, A. M., “Lecturi: Memoria tăcerilor”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 8 / 2004.

BREZIANU, A., “Aspecte din spiritualitatea Monseniorului Ghika în lumina câtorva învăţături ale Enciclicei «Deus Caritas est»”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 12 / 2007.

BROŞTEANU, M., “Reuşita unui proiect de viaţă”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

CIOBANU, I., “Lecţie de viaţă”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 6 / 2006.

—— “Monseniorul Vladimir Ghika, omul suferinţei”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 2 / 2006.

—— “Preot în Dieceza de Paris”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 8 / 2006.

COSMOVICI, E., “De ce a fost arestat Monseniorul Ghika?”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2008.

—— “Monseniorul Ghika şi România”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

—— “O dată şi un document: Crăciun 1873”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 13 / 2010.

DANCĂ, W., “Educaţia ca armonie între credinţă şi cultură, astăzi”, în Rev. *Dialog teologic*, nr. 23, 2009, Editura Sapientia, Iaşi.

DOBOŞ, D., “Mons. Vladimir Ghika-martir al Bisericii locale”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2007.

FARA, M., “Nu există închisoare pentru cei care-l iubesc pe Dumnezeu”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 6 / 2004.

—— “Căsătoria: un sacrament care se înnoieşte în fiecare zi”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2005.

—— “Purtătorul Veştii Bune”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 7 / 2010.

FILOTEANU, A., “Povestea filmului «Monseniorul Vladimir Ghika»”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2006.

IACOB, I., “Cercetări româneşti în Arhivele Romane”, în Rev. *Pro Memoria*, nr. 2 / 2003.

ISPAS, N., “Nume şi prenume: Ghika Vladimir”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 9 / 2010.

LAUWERIER, G., “Le Père Georges Schorung, ami de la Roumanie chrétienne”, în Rev. *Catacombes*, Paris, 1980.

PALADE, T. B., “Înţelepciunea filosofică a Monseniorului Vladimir Ghika”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 6 / 2010.

PETCU, A. N., “Ministerul Cultelor şi slujitorii altarului”, în Rev. *Pro memoria*, 3 / 2004.

RAHNER, K., “Dimensioni del martirio. Per una dilatazione del concetto classico”, în: *Concilium*, 3, 1983.

ROBU, I., “Martiriul Monseniorului Ghika”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

SANTA, L., “Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 1 / 2004.

SECELEANU, O., “Monseniorul Ghika şi Euharistia”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr.11 / 2004.

SIMION, E., “Vladimir Ghika”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

STAN, M., “Statuia Monseniorului Ghika – loc de mângâiere şi creştere spirituală”, în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 3 / 2007.

TOADER, L., “Fecioara Maria în alocuţiunile Monseniorului Vladimir Ghika”, în Rev. *Caiete critice*, nr. 4 (270) / 2010.

TROHANI, G., “Une lettre – Document historique – du Prince et du Monseigneur Vladimir Ghyka pour Pompiliu Eliade – Rezumat”, Muzeul Naţional, XVII, Extras, Bucureşti, 2005.

TURCHI A., "L'uomo e il fondamento dell'ascesi e della mistica", în: *Rivista di ascetica e mistica*, 2-3 (aprile-settembre 1994).

TUTU, D., "La persecuzionne dei cristiani sotto l'apartheid", în: *Concilium*, 3, 1983.

UNGUREANU, F., "Vladimir Ghika – Autorul", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 7 / 2010.

—— "Mons. Ghika şi Medalia miraculoasă", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 11 / 2010.

—— "Vladimir Ghika şi preoţia sa", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 10 / 2009.

VASILE, C., "Procesul Mons. Vladimir Ghika", în Rev. *Pro Memoria*, Editura ARCB, Bucureşti, nr. 3 / 2004.

VASILIU, M., "Asociaţia Virgo Fidelis, un dar al Mons. Ghika pentru anul sacerdotal", în Rev. *Actualitatea creştină*, nr. 13 / 2009.

Adrese web:

Genealogia Vladimir Ghika, http://vladimirghika.ro/ mons.Ghika/ genealogia.php.

Cronologia Vladimir Ghika, http://www.vladimirghika.ro/ mons.Ghika /cronologia .php.

Documente de arhivă http://www.vladimirghika.ro/ arhive/documente /index.php.

P. GHERMAN, *Du Palais a l'autel et a la geole. Le Prince Vladimir Ghika*, Cap: *Apotre de la charite*, http://www.vladimirghika.ro/scrieri_despre_Ghika /du_palais_a_l-autel/

RUPP, *Allocution prononcée à la Radio, janvier 1955*.